

Štefanova ulica 2, 1501 Ljubljana

T: 01 428 40 00

F: 01 428 47 33

E: gp.mnz@gov.si

www.mnz.gov.si

Številka: 007-374/2022/151

Ljubljana, dne 5. 6. 2024

EVA 2022-1711-0033

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE

gp.gs@gov.si

ZADEVA: Predlog Zakona o detektivski dejavnosti (EVA 2022-1711-0033), redni postopek – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepa vlade:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije na seji dne pod točko sprejela naslednji

SKLEP:

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo predloga Zakona o detektivski dejavnosti (EVA 2022-1711-0033) in ga predloži Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo po rednem postopku.

Barbara Kolenko Helbl
generalna sekretarka

Prejmejo:

- Državni zbor Republike Slovenije,
- Ministrstvo za notranje zadeve,
- Ministrstvo za finance,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo.

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:

/

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- dr. Darijo Levačič, generalni direktor Direktorata za policijo in druge varnostne naloge, Ministrstvo za notranje zadeve.

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

Pri pripravi dela ali celotnega gradiva zunanji strokovnjaki niso sodelovali.

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

- Boštjan Poklukar, minister za notranje zadeve,
- Helga Dobrin, državna sekretarka, Ministrstvo za notranje zadeve,
- Tina Heferle, državna sekretarka, Ministrstvo za notranje zadeve,

- dr. Darijo Levačič, generalni direktor Direktorata za policijo in druge varnostne naloge, Ministrstvo za notranje zadeve.

5. Kratak povzetek gradiva:

S predlaganim Zakonom o detektivski dejavnosti se predlagajo naslednje rešitve:

1. Celovita ureditev dopustnih oblik dela detektivov – dosedanja ureditev detektivskih družb v praksi povzroča veliko nejasnosti glede dopustnih možnosti opravljanja detektivske dejavnosti s strani pravnih oseb, saj posebnih pogojev za opravljanje le-te, razen obveznega vpisa detektivske dejavnosti v Poslovni register Slovenije, zaposlitve detektiva in zavarovanja odgovornosti za škodo, ni določenih, zato se:

- celoviteje in jasneje (taksativno) določajo oblike dela detektivov v okviru katerih je dopustno opravljati detektivsko dejavnost (in sicer: individualno kot svobodni poklic, kot samostojni podjetnik posameznik, ki na trgu samostojno opravlja detektivsko dejavnost v okviru organiziranega podjetja; kot pravna oseba, ki se lahko ustanovi v skladu z zakonom, ki ureja gospodarske družbe ter kot detektiv, ki je zaposlen pri detektivu podjetniku ali detektivski družbi).

2. Nadgradnja določitve pogojev za fizične in pravne osebe za opravljanje detektivske dejavnosti – z zavedanjem, da se detektivska dejavnost lahko opravlja le na način, kot ga določa zakon, saj opravljanje tovrstnega dela lahko pomeni tudi poseg v ustavno varovane človekove pravice in temeljne svoboščine, se predlaga nadgradnja pogojev, ki jih morajo izpolnjevati fizične in pravne osebe za opravljanje detektivske dejavnosti, zato se:

- za detektiva podjetnika in detektivsko družbo določa pogoj registracije detektivske dejavnosti le kot glavne dejavnosti;
- za detektiva, detektiva podjetnika in detektivsko družbo določa pogoj lastništva ali najemništva poslovnih prostorov v Republiki Sloveniji (s posebnim alternativno določenim pogojem za detektive, ki detektivsko dejavnost opravljajo individualno kot svobodni poklic);
- za detektiva podjetnika in detektivsko družbo urejajo posebnosti pri določanju sestavin firme.

3. Določitev konstitutivnosti vpisa in izbrisa detektivov, detektivov podjetnikov, zaposlenih detektivov in detektivskih družb v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb – v skladu z veljavno ureditvijo se preverjanje pogojev za opravljanje detektivske dejavnosti ne izvaja že pred samim opravljanjem detektivske dejavnosti, temveč se izpolnjevanje slednjih preverja naknadno, najpogosteje v okviru inšpekcijskih nadzorov, zato se predlaga vpis v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb za vse fizične in pravne osebe, ki bodo izpolnjevale pogoje za opravljanje detektivske dejavnosti, pri čemer bo vpis, ki ga bo izvedla Detektivska zbornica Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: zbornica), konstitutivne narave. V tej zvezi se:

- določa vpis v evidenco detektivov oziroma detektivskih družb kot obvezen in predhodni pogoj za opravljanje detektivske dejavnosti (pri vpisu v evidenci bo zbornica ugotavljala izpolnjevanje vseh zakonsko določenih pogojev);
- ureja postopek vpisa in izbrisa v/z evidence detektivov oziroma evidence detektivskih družb ter obveznosti zbornice v tej zvezi (določa se tudi obveznost sporočanja in pridobivanja podatkov, ki vplivajo na izpolnjevanje pogojev za opravljanje detektivske dejavnosti, določajo se razlogi za izbris, postopek in rok za izdajo ugotovitevne odločbe o izbrisu);
- ureja vračilo certifikata o licenci in detektivske izkaznice.

4. Celovitejša ureditev pristojnosti, organizacije in delovanja zbornice – ureditev se prenavlja z upoštevanjem smernic za preglednejše in učinkovitejše delovanje zbornic v Republiki Sloveniji, ki jih je sprejela Vlada Republike Slovenije (sklep št. 02402-1/2015/13, 12. 5. 2015), in sicer se določa:

- vsebina statuta zbornice;
- obveznost pridobitve soglasja ministrstva, pristojnega za notranje zadeve (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) pred obvezno objavo statuta zbornice v Uradnem listu Republike Slovenije;

- obveznost letnega poročanja zbornice ministrstvu ter priprava mnenja ministrstva k letnemu poročilu.

5. Nadgradnja ureditve strokovnega nadzora nad delom detektivov in detektivskih družb – ministrstvu se omogoča učinkovitejša regulatorna vloga pri izvajanju strokovnega nadzora, saj se na zakonski ravni določa pristojnost ministrstva, da zahteva uvedbo strokovnega nadzora, opredeljuje se namen ter vrste strokovnega nadzora, ki ga bo izvajala zbornica, prav tako se na zakonski ravni določa namen in obseg obdelave osebnih podatkov za potrebe izvajanja strokovnega nadzora.

6. Nadgradnja ureditve disciplinske odgovornosti detektivov – področje disciplinske odgovornosti je v predlogu zakona podrobneje in izčrpnije urejeno, pri čemer se:

- vzpostavlja splošno načelo glede vestnosti opravljanja dejavnosti in odgovornosti za kršitve dolžnosti pri njenem opravljanju;
- predlaga ureditev koncepta dvostopenjskega odločanja, pri čemer so na drugi stopnji odločanja z disciplinsko komisijo (poleg predstavnikov zbornice) vključeni tudi predstavniki ministrstva (z uvedbo transparentnega sestavljanja senatov, vse s ciljem preprečitve monopoliziranja disciplinskih postopkov s strani posameznih predstavnikov zbornice);
- predlaga ureditev na podlagi katere bo lahko minister zahteval uvedbo disciplinskega postopka;
- vzpostavlja primerjalno ustaljena ureditev, s katero se zbornici omogoča, da s statutom podrobneje uredi disciplinske kršitve, disciplinske ukrepe, disciplinski postopek ter disciplinske organe.

7. Nadgradnja instituta varnostnega preverjanja ter ureditev mirovanja statusa detektiva:

- celovito in jasno se določajo osebe, ki morajo biti varnostno preverjene, časovne komponente izvajanja varnostnega preverjanja ter osebe, ki so upravičene podati zahtevo za opravo varnostnega preverjanja;
- v okviru ureditve varnostnega preverjanja se izrecno določa tudi možnost podaje predloga za opravo kasnejšega varnostnega preverjanja, ki ga bodo lahko podali ministrstvo, zbornica, Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve ali policija;
- ureja se institut mirovanja statusa detektiva, ki detektivu, zaradi nastopa subjektivnih razlogov na njegovi strani, omogoča mirovanje statusa (v obdobju mirovanja se detektiva oprošča obveznosti zavarovanja odgovornosti za škodo in udeležbe na obdobjem usposabljanju).

8. Nadgradnja upravičenj detektiva:

- vzpostavlja se pravna podlaga za pridobivanje navodil o ravnanju osebe pod nadzorom v času začasne zadržanosti od dela zaradi bolezni ali poškodb (od osebnega zdravnika);
- določa se zaključen nabor evidenc, iz katerih bodo detektivi upravičeni pridobivati posamezne podatke;
- nadgrajuje se upravičenje osebne zaznave (predlog zakona spreminja terminologijo navedenega upravičenja in ga poimenuje kot »pridobivanje podatkov z osebno zaznavo«) v luči zagotavljanja varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin;
- prenavlja se upravičenje uporabe tehničnih sredstev (z upoštevanjem načela *numerus clausus* tehničnih sredstev, jasnosti in določnosti).

9. Ureditev postopka pritožb zoper delo detektivov – upošteva številu detektivov in povprečno število pritožb na letni ravni se (na novo) vzpostavlja notranja pritožbena pot zoper delo detektivov z namenom nepristranske in strokovne preveritve zakonitosti ter strokovnosti njihovega dela.

10. Krepitev inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem določb zakona:

- določa se širitev možnosti inšpekcijskega nadzora;
- inšpektorjem se podeljuje novo pooblastilo za opravljanje nadzora nad fizičnimi in pravnimi

osebami, ki izvajajo detektivsko dejavnost brez predhodnega vpisa v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb z namenom učinkovitejšega preprečevanja nezakonitega opravljanja detektivske dejavnosti oziroma morebitnih oblik dela na črno;

- vloga inšpekcijskega nadzora se krepi tudi z novimi ravnanji oziroma opustitvami, ki predstavljajo kršitev zakona ter z zvišanjem glob za prekrške.

11. Nadgradnja evidenc, ki jih vodijo zbornica oziroma detektivi:

- vzpostavljajo se dodatne evidences, ki jih bo dolžna voditi zbornica na podlagi javnega pooblastila (evidenca detektivskih družb, evidenca detektivskih pripravnikov, evidenca izrečenih disciplinskih ukrepov, evidenca mirovanj statusov detektivov, evidenca neveljavnih in pogojno odvzetih licenc in evidenca pritožb);
- ohranja se dolžnostno ravnanje detektiva za vodenje evidenc za izvrševanje svojih nalog, pri čemer pa se ta obveznost razširja tudi na vodenje dodatne evidences, in sicer evidences za zadeve, v katerih detektiv opravlja dejavnost vročanja na podlagi odredbe sodišča.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	DA/NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA/NE
c)	administrativne posledice	DA/NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	DA/NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	DA/NE
e)	socialno področje	DA/NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> - nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja - razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna - razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	DA/NE

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna		10.000	10.000	10.000
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
PU 1711 MNZ RS	1711-17-0001 Urejanje notranjih zadev	3431 Materialni stroški	0	10.000
SKUPAJ				10.000
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1		
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV:				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
II. Finančne posledice za državni proračun				
Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah				

načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:

S predlogom zakona se urejajo tudi stroški, ki nastanejo med pritožbenim postopkom zoper detektive, pri čemer bodo višina, vrsta in način povrnitve stroškov udeležbe v postopku pred pritožbeno komisijo določeni s podzakonskim predpisom (Pravilnik o izvajanju Zakona o detektivski dejavnosti – izhodišča bodo primerljiva izhodiščem kot izhajajo iz Pravilnika o reševanju pritožb zoper delo policistov¹). Ocene finančnih posledic ni mogoče natančneje opredeliti, saj gre za povsem nov institut. Upošteva načrtovana izhodišča glede višine in vrste povrnitve stroškov ter trenutno število detektivov, včlanjenih v zbornico, predlagatelj ocenjuje, da bodo stroški nižji od 10.000 EUR (na letni ravni) ter da jih bo mogoče zagotoviti v okviru razpoložljivih proračunskih sredstev MNZ. Zakon drugih vplivov na javno finančna sredstva nima.

8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:

- pristojnosti občin,
- delovanje občin,
- financiranje občin.

DA/NE

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:

- Skupnosti občin Slovenije SOS: **DA/NE**
- Združenju občin Slovenije ZOS: **DA/NE**
- Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: **DA/NE**

Skupnost občin Slovenije, Združenje občin Slovenije in Združenje mestnih občin Slovenije se na gradivo niso odzvali.

9. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Predlog zakona je bil objavljen na portalu E-demokracija 5. 10. 2022, istega dne je bil posredovan v strokovno usklajevanje (z rokom za podajo pripomb do 4. 11. 2022) Varuhu človekovih pravic Republike Slovenije, Informacijskemu pooblaščenču Republike Slovenije, Vrhovnemu sodišču Republike Slovenije, Vrhovnemu državnemu tožilstvu Republike Slovenije, Državnemu odvetništvu Republike Slovenije, Direktoratu za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje, Komisiji za preprečevanje korupcije, Zagovorniku načela enakosti, Evropski pravni fakulteti, Fakulteti za državne in evropske študije, Fakulteti za varnostne vede, Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani, Pravni fakulteti Univerze v Mariboru, Pravno-informacijskemu centru nevladnih organizacij, Centru za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij, Detektivski zbornici Republike Slovenije, Policijskemu sindikatu Slovenije, Sindikatu policistov Slovenije, Združenju občin Slovenije, Skupnosti občin Slovenije in Združenju mestnih občin Slovenije.

Mnenja, predloge in pripombe so podali Varuh človekovih pravic Republike Slovenije, Informacijski pooblaščenec Republike Slovenije, Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije, Državno odvetništvo Republike Slovenije, Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje, Zagovornik načela enakosti, Fakulteta za varnostne vede, Detektivska zbornica Republike Slovenije ter posamezne fizične in pravne osebe preko spletnega portala E-demokracija, in sicer Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Petrol d.d. in posamezniki AA, BB, CC, ČČ, DD, EE, FF, GG, HH, II, JJ, KK, LL, MM ter Skupina detektivov (osebni podatki fizičnih oseb so v besedilu anonimizirani). Vrhovno sodišče Republike Slovenije in Sindikat policistov Slovenije sta podala mnenje brez pripomb.

¹ Uradni list RS, št. 54/13; Pravilnik o reševanju pritožb zoper delo policistov.

29. 11. 2022 sta Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru in Detektivska zbornica Republike Slovenije organizirali interni strokovni posvet z naslovom »Spremembe ureditve detektivske dejavnosti v Republiki Sloveniji«, kjer so bila izmenjana strokovna mnenja o ureditvi nekaterih vprašanj, ki jih je naslavljala (tedanji) osnutek predloga zakona, in sicer glede definicije detektivske dejavnosti, detektivskih upravičenj »opazovanja« in »uporabe tehničnih sredstev«, varnostnih zadržkov, omejevanja dela detektivov in financiranja nalog, ki jih Detektivska zbornica Republike Slovenije opravlja na podlagi javnega pooblastila. Navedenega internega strokovnega posveta so se udeležili tudi predstavniki Ministrstva za notranje zadeve in Ministrstva za pravosodje.

21. 3. 2023 in 18. 4. 2023 sta bila opravljena usklajevalna sestanka s predstavniki Detektivske zbornice Republike Slovenije, Inšpektorata Republike Slovenije za notranje zadeve ter Ministrstva za pravosodje glede nekaterih odprtih predlogov oziroma pripomb.

13. 6. 2023 so bile v okviru 5. Dneva detektivske dejavnosti (ki je potekal v okviru izvedbe 24. Dnevo varstvoslovja) s strani predstavnika Ministrstva za notranje zadeve udeležencem predstavljene normativne rešitve obravnavanega predloga zakona.

Predlog zakona je bil 20. oktobra 2023 poslan v ponovno strokovno usklajevanje (z rokom za podajo pripomb do 10. novembra 2023) Varuhu človekovih pravic Republike Slovenije, Informacijskemu pooblaščenecu, Vrhovnemu državnemu tožilstvu Republike Slovenije, Državnemu odvetništvu Republike Slovenije, Zagovorniku načela enakosti, Fakulteti za varnostne vede in Detektivski zbornici Republike Slovenije.

Mnenja, predloge in pripombe so podali Varuh človekovih pravic Republike Slovenije, Informacijski pooblaščenec, Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije, Državno odvetništvo Republike Slovenije, Fakulteta za varnostne vede in Detektivska zbornica Republike Slovenije (mnenje Detektivske zbornice Republike Slovenije po vsebini obsega tudi pripombe detektivke, ki se v nadaljevanju opredeljuje kot posameznik AA), medtem ko se Zagovornik načela enakosti ni odzval. Dodatno so svoj odziv v strokovnem usklajevanju podali Direktorat za upravno notranje zadeve pri Ministrstvu za notranje zadeve, Upravno sodišče Republike Slovenije, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, Odvetniška zbornica Republike Slovenije ter Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Glede novih zahtev predloga zakona za ustanovljene ponudnike, za katere velja člen 15(2) Direktive 2006/123/ES je bila 7. 11. 2023 izvedena notifikacija pri Evropski komisiji. Postopek z notifikacijo je bil zaključen 17. 2. 2024, pri čemer je Evropska komisija k predlogu zakona posredovala dodatne pripombe še 19. 3. 2024.

Pripombe strokovne javnosti in opredelitve predlagatelja so podrobneje prikazani v 7. točki uvodne obrazložitve predloga zakona.

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:	DA/NE
10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	DA/NE
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	DA/NE

Boštjan Poklukar
minister

Priloge:

- predlog sklepa Vlade RS,
- predlog zakona,
- priloga 2,
- MSP test,
- ocena sorazmernosti.

Datum:
Številka:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije na seji dne pod točko sprejela naslednji

SKLEP:

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo predloga Zakona o detektivski dejavnosti (EVA 2022-1711-0033) in ga predloži Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo po rednem postopku.

Barbara Kolenko Helbl
generalna sekretarka

Prejmejo:

- Državni zbor Republike Slovenije,
- Ministrstvo za notranje zadeve,
- Ministrstvo za finance,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo.

PREDLOG ZAKONA O DETEKTIVSKI DEJAVNOSTI

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJETJE PREDLOGA ZAKONA

Detektivska dejavnost se je v Republiki Sloveniji začela izvajati leta 1989 z ustanavljanjem prvih zasebnovarnostnih služb in delovanjem posameznikov. Kot svobodna gospodarska dejavnost je pomembno dopolnilo k zagotavljanju zasebne varnosti, saj prevzema nekatere naloge, ki so bile pred sprejetjem zakona, ki ureja detektivsko dejavnost, v izključni pristojnosti policije. V skladu s Standardno klasifikacijo dejavnosti,² ki je v Prilogi 1 Uredbe o standardni klasifikaciji dejavnosti,³ se v Republiki Sloveniji detektivska dejavnost oziroma dejavnost zasebnih detektivov (trenutno) uvršča v podrazred, poimenovan kot poizvedovalna dejavnost. Izraz poizvedba je v Slovarju slovenskega knjižnega jezika opredeljen kot neformalno zbiranje podatkov, sporočil, ki jih potrebuje sodišče ali pristojni organ v določeni zadevi. Z drugimi besedami lahko detektivsko dejavnost poimenujemo tudi zasebna preiskovalna dejavnost (angl. investigation), pri kateri gre za zbiranje dejstev oziroma informacij, ki so sestavljene iz komunikacije in opazovanja. Detektivska dejavnost pa v praksi rešuje probleme naročnikov, pri čemer je detektiv oseba, ki se poklicno ukvarja z reševanjem problemov in negotovosti drugih ljudi – svojih naročnikov.

Področje detektivske dejavnosti je v Republiki Sloveniji normativno urejeno od leta 1994, ko je bil sprejet Zakon o detektivski dejavnosti,⁴ ki je začel veljati 25. 6. 1994. ZDD je urejal detektivsko dejavnost in določal pogoje za njeno opravljanje. Od začetka veljavnosti ZDD se je detektivska dejavnost razvijala zelo dinamično in pridobivala vedno večji ekonomski pomen. Hitri razvoj je zahteval podrobnejšo sistemsko ureditev, zato je bil ZDD štirikrat noveliran, in sicer v letih 2002,⁵ 2005,⁶ 2007⁷ in l2010.⁸ Z novelo ZDD-A so se (med drugim) uredili postopek podelitve in odvzema detektivske licence, pravica detektiva do pritožbe in obveščanje Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije o odločbi iz postopka podelitve oziroma odvzema licence. Novela je Detektivski zbornici Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: zbornica) ukinila proračunska sredstva kot vir za financiranje nalog, ki jih opravlja na podlagi javnega pooblastila, ter določila obveznost za zagotavljanje teh sredstev iz članarine in opravljanja drugih nalog, določenih s statutom. Ureditev, ki je določala ukinitvev proračunskih sredstev kot vira za financiranje nalog, ki jih zbornica opravlja na podlagi javnega pooblastila, je prestala tudi ustavnopravno presojo.⁹ Ustavno sodišče Republike Slovenije je ocenilo, da je skrb zakonodajalca za preprečitev nesmotrnega odtekanja sredstev za javno porabo v konkretnem primeru dopusten in utemeljen poseg v prevladujočem legitimnem javnem interesu.

² Standardna klasifikacija dejavnosti je obvezen nacionalni standard za evidentiranje, zbiranje, obdelovanje, analiziranje, posredovanje in izkazovanje podatkov, pomembnih za spremljanje stanj in gibanj na ekonomskem in socialnem področju ter na področju okolja in naravnih virov; SKD.

³ Uradni list RS, št. 69/07 in 17/08.

⁴ Uradni list RS, št. 32/94; ZDD.

⁵ Uradni list RS, št. 96/02; ZDD-A.

⁶ Uradni list RS, št. 90/05; ZDD-B.

⁷ Uradni list RS, št. 60/07; ZDD-C.

⁸ Uradni list RS, št. 29/10; ZDD-D.

⁹ Sklep Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-153/03-13, 17. 11. 2005.

Nadaljnje normiranje z novelo ZDD-B ni prineslo bistvenih vsebinskih sprememb, medtem ko so se z novelo ZDD-C razširila upravičenja detektiva s pridobivanjem informacij »o zlorabah pravice do zadržanosti z dela zaradi bolezni in poškodbe, zlorabah uveljavljanja pravice do povračila stroškov prevoza na delo in z dela ter o drugih disciplinskih kršitvah in kršilcih«. Z novelo ZDD-D je bila izvedena uskladitev z Direktivo 2006/123/ES Evropskega parlamenta in Sveta o storitvah na notranjem trgu,¹⁰ s katero so se pravice do opravljanja detektivske dejavnosti oseb iz držav članic Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora in Švicarske konfederacije izenačile s pravicami fizičnih in pravnih oseb iz Republike Slovenije. Z navedeno novelo so se tudi natančneje opredelila upravičenja detektivov.

Leta 2011 je bil sprejet ZDD-1,¹¹ ki je prinesel spremembe pri opravljanju detektivske dejavnosti, saj je odpravil določene administrativne ovire za fizične in pravne osebe. ZDD-1 je natančneje opredelil pogoje, upravičenja ter obveznosti fizičnih oseb, pravnih oseb in samostojnih podjetnikov posameznikov za opravljanje detektivske dejavnosti. Prav tako je podrobneje uredil detektivsko dejavnost kot regulirano panogo v javnem interesu zaradi varovanja javnega reda, javne varnosti, varstva naročnikov, tretjih oseb in detektivov, ki izvajajo naloge detektivske dejavnosti. Odpravljene so bile nekatere nejasnosti in pomanjkljivosti, ki so se pokazale pri uporabi predhodnih zakonskih predpisov s tega področja, na nekatere pa je opozorila tudi sodna praksa. Na podlagi ZDD-1 je bil izdan tudi Pravilnik o izvajanju Zakona o detektivski dejavnosti,¹² s katerim so se podrobneje uredili oblika, cena in vsebina certifikata o licenci in detektivski izkaznici, vsebina vloge za pridobitev licence in detektivske izkaznice, program usposabljanja in izpopolnjevanja detektiva, tarifa, kadrovski in materialni pogoji izvajanja programa ter način opravljanja detektivskega izpita, posebej pa sta se uredila tudi vsebina in trajanje obdobjnega usposabljanja.

ZDD-1 po začetku veljavnosti ni bil dodatno noveliran, niti delno, prav tako pa se ni opravila splošna razprava o vseh njegovih določbah. Po več kot desetih letih uporabe se je izkazalo, da je bil koncept zakona sicer primerno zastavljen, vendar tudi zaradi neenotnih stališč v stroki nekatera pomembna vprašanja niso bila dokončno zakonsko urejena ali pa so bile sprejete pomanjkljive rešitve. Vse navedeno se je kazalo pri uporabi zakona v celotnem obdobju njegove veljavnosti, deloma pa tudi pri učinkovitosti delovanja detektivov. Glede na navedeno sta bistvena razloga za sprejetje predloga zakona ustrezna vsebinska nadgradnja posameznih institutov ter odprava ugotovljenih pomanjkljivosti.

Potrebo po določenih normativnih spremembah je detektivska stroka izražala tudi v okviru javnih strokovnih razprav (okrogle mize, članki v strokovnih literaturah) in v izvedenih analizah detektivske dejavnosti v Republiki Sloveniji, ki vsebujejo tudi predloge potrebnih normativnih sprememb ZDD-1.¹³ Iz končnega poročila 1 tako izhajajo ugotovitve trenutnega stanja na področju detektivske dejavnosti v Republiki Sloveniji in identifikacija težav, ki se pri tem pojavljajo, še posebej pri izvajanju upravičenj detektivov v praksi. Z vidika ciljev raziskovalnega projekta končno poročilo 1 vsebuje ugotovitve, ki bi terjale ustrezno normativno prenavo naslednjih vsebinsko zaokroženih delov: oblik dela detektivov, potencialnih dodatnih delovnih področij detektivov, upravičenj detektiva (jasnejša ureditev instituta osebne zaznave), nadzora nad izvajanjem detektivske dejavnosti, strokovnega usposabljanja in opravljanja detektivskega izpita ter opravljanja detektivske prakse in pripravništva. Glede oblik dela detektivov je bilo ugotovljeno, da veljavna ureditev ne omogoča celovite regulacije detektivske dejavnosti z namenom varovanja javnega reda, javne varnosti, osebne varnosti in dostojanstva naročnikov, tretjih oseb in detektiva, ki neposredno opravlja dejavnost. Detektivsko dejavnost je

¹⁰ Uradni list EU L, št. 376/36 z dne 27. 12. 2006.

¹¹ Uradni list RS, št. 17/11; ZDD-1.

¹² Uradni list RS, št. 85/11; Pravilnik.

¹³ Tako končno poročilo raziskovalnega projekta Detektivska dejavnost v Republiki Sloveniji – analiza trenutnega stanja, smer prihodnjega razvoja in spremembe normativno-pravne ureditve, Fakulteta za varnostne vede, Univerza v Mariboru, 5. februar 2019; končno poročilo 1.

namreč mogoče izvajati v pretirani liberalizaciji oblik dela detektivov, s katero ni mogoče doseči dejanskega namena regulacije. Iz tega razloga se ena od ugotovitev glede oblik dela detektivov nanaša tudi na potrebo po pogojevanju statusa družbenikov v gospodarskih družbah z licenco za opravljanje detektivske dejavnosti. Končno poročilo 1 problematizira tudi dopustnost registracije detektivske dejavnosti poslovnih subjektov kot stranske dejavnosti in ne kot izključno glavne dejavnosti, kot to omejitev smiselno enako vsebuje ureditev, ki velja za odvetnike oziroma za odvetniške družbe.¹⁴ Prav tako se v končnem poročilu 1 problematizira pomanjkanje obveznosti varnostnega preverjanja lastnikov oziroma povezanih oseb, ki imajo registrirano poizvedovalno dejavnost, tako kot to velja na področju ureditve zasebnega varovanja.¹⁵ Glede določitve dodatnih delovnih področij dela detektivov je bilo ugotovljeno, da je treba morebitne normativne dopolnitve uskladiti v okviru sodelovanja med zasebnim in državnim varovanjem. Iz končnega poročila 1 izhaja tudi prepoznana potreba po jasnejši ureditvi izvajanja upravičenja osebne zaznave in razširitve upravičenja za pridobivanje podatkov iz evidenc, in sicer za pridobivanje podatkov iz dodatnih evidenc, kot jih določa veljavna ureditev (bodisi zaradi njihove vzpostavitve po začetku veljavnosti ZDD-1 bodisi zaradi izkazane potrebe detektivov do njihovega dostopa zaradi učinkovitosti opravljanja detektivske dejavnosti), ter možnost neposrednega elektronskega dostopa do evidenc, ki se vodijo v informatizirani obliki. Poleg tega velja iz končnega poročila 1 poudariti tudi ugotovitev, ki se nanaša na nezmožnost inšpekcijskega nadzora nad subjekti, ki opravljajo detektivsko dejavnost brez izpolnjevanja zakonskih pogojev za priznanje statusa detektiva. Čeprav je narava njihovega dela enaka naravi dela detektivov, pa veljavna ureditev v luči dopustnih inšpekcijskih ukrepov ne zagotavlja pristojnosti izrekanja prepovedi izvajanja detektivske dejavnosti pravni ali fizični osebi, ki ne izpolnjuje pogojev za opravljanje te dejavnosti, določenih z ZDD-1. Navedena pomanjkljivost je pomembna predvsem z vidika nemožnosti zagotavljanja celovitega nadzora nad vsemi subjekti, ki opravljajo detektivsko dejavnost, bodisi da za izvajanje te izpolnjujejo zakonske pogoje ali pa jih ne izpolnjujejo.

Kot že navedeno, končno poročilo 1 poudarja tudi potrebo po ustreznih normativnih spremembah za učinkovitejše delo detektivov v praksi. Na podlagi ugotovitev raziskave bi bilo za konsolidacijo in prihodnji razvoj detektivske dejavnosti, ob upoštevanju spoštovanja človekovih pravic in svoboščin ter hkratnega učinkovitega opravljanja detektivskih storitev, treba nadgraditi opredelitev detektivske dejavnosti, natančno urediti področje oblik dela detektivov in detektivskih družb, nadgraditi upravičenja detektiva in uporabe tehničnih sredstev (predvsem z vidika tehnološkega razvoja tehničnih sredstev) ter dopolniti prekrškovna ravnanja tudi za fizične in pravne osebe, ki brez izpolnjevanja zakonsko določenih pogojev opravljajo detektivsko dejavnost, kar pomeni izrazito tveganje za posege v temeljne človekove pravice in svoboščine.

Določene ugotovljene pomanjkljivosti zakonske ureditve detektivske dejavnosti izhajajo tudi iz ciljnega raziskovalnega projekta Učinkovit pritožbeni mehanizem nad delom občinskih redarjev, varnostnikov in detektivov.¹⁶ Pregled veljavne normative ureditve kaže, da pritožbeni postopek zoper detektive ni urejen, vzpostavljena pa je pravna podlaga za uvedbo nadzorstvenega postopka, ki se vodi pred častnim razsodiščem zbornice. Gre za neodvisno telo, ki je pristojno za obravnavo detektivovih ravnanj, ki so v nasprotju z dolžnostmi pri opravljanju detektivskega poklica ali vestnim opravljanjem dela ter Kodeksom poklicne etike detektivov, statutom zbornice in drugimi njegovimi akti. V kontekstu obravnave kršitev detektivov zbornica v skladu z veljavno ureditvijo lahko ugotavlja disciplinsko odgovornost v skladu s statutom. Ta določa, da lahko predlog za uvedbo postopka pred častnim razsodiščem zoper detektiva podajo nadzorni odbor, državni organ nadzora, član zbornice ali prizadeta stranka. Natančneje pa postopek ureja Pravilnik o postopku pred Častnim razsodiščem

¹⁴ Prim. 37. člen Zakona o odvetništvu (Uradni list RS, št. 18/93, 24/96 – odl. US, 24/01, 54/08, 35/09, 97/14, 8/16 – odl. US, 46/16, 36/19 in 130/22).

¹⁵ Prim. 17. člen Zakona o zasebnem varovanju (Uradni list RS, št. 17/11).

¹⁶ Tako končno poročilo ciljnega raziskovalnega projekta Učinkovit pritožbeni mehanizem nad delom občinskih redarjev, varnostnikov in detektivov, Fakulteta za varnostne vede, Univerza v Mariboru, 28. 2. 2023; končno poročilo 2.

Detektivske zbornice Republike Slovenije.¹⁷ Postopek pred častnim razsodiščem zbornice se uvede na podlagi predloga upravičenega predlagatelja, ki ni stranka v postopku. Tričlansko častno razsodišče, ki je sestavljeno iz detektivov, odloča na seji, ki ni javna. Na seji so prisotne le vabljene osebe. Častno razsodišče po opravljeni ustni obravnavi odloči o disciplinski kršitvi in odgovornosti zanj oziroma disciplinskem ukrepu ter v 15 dneh izda pisno odločbo in jo vroči detektivu, predlagatelju pa se odločba ne pošilja, ampak se ga o njej le obvesti.

Zgoraj navedeni postopek, ki ga ne gre enačiti s pritožbenim postopkom, kot je urejen na primer za policiste, pooblaščne uradne osebe finančne uprave, občinske redarje ali varnostnike, je bolj ali manj zreduciran na akt vložitve pritožbe osebe, ki je najela detektiva in ni zadovoljna z njegovim delom (pritožbo lahko vложи tudi oseba, o kateri je detektiv zbiral informacije), pri čemer je sama obravnava pritožbe usmerjena v ugotavljanje disciplinske odgovornosti detektiva, kar se odraža v postopku, ki javnosti (torej tudi pritožniku) ni dostopen.

Kot je bilo obrazloženo, je na proučitev potrebe po ureditvi posebnega pritožbenega postopka zoper delo detektivov opozorilo tudi končno poročilo 2. Ker detektivi pri izvajanju svoje dejavnosti, zlasti pri uporabi upravičenj, prav tako lahko posegajo v človekove pravice in svoboščine, se s predlagano ureditvijo po vzoru ureditve, kot velja za policiste in pooblaščne uradne osebe finančne uprave, upošteva števílo detektivov in povprečno števílo pritožb na letni ravni, vzpostavlja notranja pritožbena pot zoper delo detektivov z namenom nepristranske in strokovne preveritve zakonitosti in strokovnosti njihovega dela. Na ta način se prizadeti osebi poleg formalnih (sodnih in upravnih) poti, ki so običajno dolgotrajne in pogosto drage, dajejo na voljo tudi druge, manj formalne pritožbene možnosti, ki so lahko učinkovitejše, predvsem pa hitrejše in cenejše.

Ob zavedanju navedenih ugotovitev se je jeseni 2021 na Ministrstvu za notranje zadeve Republike Slovenije, ki je pristojno za pripravo zakonov s področja detektivske dejavnosti, začel proces interne evalvacije določb ZDD-1 z namenom priprave okvirnega gradiva oziroma izhodišč, ki bi služila kot podlaga za nadaljnjo strokovno razpravo, vse s ciljem priprave novele zakona v delih, v katerih so se (v letih izvajanja ZDD-1) ugotovljale potrebe po spremembah in dopolnitvah veljavne ureditve. Zaradi epidemiološkega stanja v zvezi z boleznijo COVID-19 in strogih ukrepov za njeno obvladovanje so se sestanki delovne skupine začeli šele v oktobru 2021. Na prvem sestanku so bila okvirno izmenjana mnenja o potrebnih spremembah in dopolnitvah zakona ter dogovorjena sta bila način in časovnica srečanj delovne skupine s ciljem priprave strokovno usklajenih izhodišč za spremembe in dopolnitve ZDD-1. Delovna skupina, v kateri so poleg predstavnikov Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije (Direktorat za policijo in druge varnostne naloge) sodelovali tudi predstavniki Inšpektorata Republike Slovenije za notranje zadeve (v nadaljnjem besedilu: inšpektorat) ter zbornice, je na svojih petih srečanjih postopno, a s koncizno dinamiko usmerjeno preučila institute, ki jih je prinesel ZDD-1 ob njegovem sprejetju leta 2011.

Na podlagi opravljene razprave o posameznih institutih so se izoblikovala naslednja strokovna izhodišča, ki zaradi kompleksnosti in obsežnosti sprememb in dopolnitev narekujejo sprejetje novega Zakona o detektivski dejavnosti:

- celovita ureditev dopustnih oblik dela detektivov,
- nadgradnja določitve pogojev za fizične in pravne osebe za opravljanje detektivske dejavnosti,
- določitev konstitutivnosti vpisa detektivov, zaposlenih detektivov, detektivov podjetnikov in detektivskih družb v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb (in izbrisa iz nje),
- celovitejša ureditev pristojnosti, organizacije in delovanja zbornice,
- nadgradnja ureditve strokovnega nadzora nad delom detektivov in detektivskih družb,
- nadgradnja ureditve disciplinske odgovornosti detektivov,
- nadgradnja instituta varnostnega preverjanja in ureditev mirovanja statusa detektiva,

¹⁷ Uradni list RS, št. 64/21.

- odprava začasnega odvzema licence in prenova pogojev za pogojni odvzem licence,
- nadgradnja posameznih upravičenj detektiva,
- ureditev postopka pritožb zoper delo detektivov,
- krepitev inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem določb zakona,
- spremembe in dopolnitve določb o evidencah, ki jih vodi zbornica ali detektiv.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Predlagane spremembe zakona sledijo naslednjim ciljem:

- celovita ureditev dopustnih oblik dela detektivov,
- nadgradnja določitve pogojev za fizične in pravne osebe za opravljanje detektivske dejavnosti,
- določitev konstitutivnosti vpisa detektivov, detektivov podjetnikov in detektivskih družb v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb (in izbriša iz nje),
- celovitejša ureditev pristojnosti, organizacije in delovanja zbornice,
- nadgradnja ureditve strokovnega nadzora nad delom detektivov in detektivskih družb,
- nadgradnja ureditve disciplinske odgovornosti detektivov,
- nadgradnja instituta varnostnega preverjanja in ureditev mirovanja statusa detektiva,
- odprava začasnega odvzema licence in prenova pogojev za pogojni odvzem licence,
- nadgradnja posameznih upravičenj detektiva,
- ureditev postopka pritožb zoper delo detektivov,
- krepitev inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem določb zakona,
- spremembe in dopolnitve določb o evidencah, ki jih vodi zbornica ali detektiv.

2.2 Načela

Temeljnih načel predlog zakona ne spreminja in še vedno uresničuje naslednja načela: načelo zakonitosti (detektivi morajo opravljati svojo dejavnost samo na podlagi zakona in predpisov, ki so izdani na njegovi podlagi, ter na način, ki ga določa zakon), načelo prostovoljnosti (detektivi opravljajo detektivsko dejavnost po naročilu in v interesu naročnika), načelo varstva javnega interesa (zakonodajalec določi subjekte, oblike in pogoje za opravljanje detektivske dejavnosti), načelo zaupanja (razmerje med naročnikom in izbranim detektivom je zelo osebno, zato mora detektiv pri opravljanju svojih nalog uživati zaupanje svojih naročnikov), načelo enakih možnosti (detektivsko dejavnost lahko izvajajo tako fizične kot pravne osebe, ki izpolnjujejo z zakonom predpisane pogoje) ter načelo sorazmernosti in varstva človekovih pravic (ustreznost ukrepa v povezavi s ciljem, nujnost ukrepa v primerjavi z drugimi razpoložljivimi sredstvi, ki so manj restriktivna, in sorazmernost ukrepa s človekovimi pravicami in temeljnimi svoboščinami).

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev:

- **Celovita ureditev dopustnih oblik dela detektivov**

V primerjavi z veljavno ureditvijo se celoviteje in jasneje določajo oblike dela detektivov, v okviru katerih je dopustno opravljati detektivsko dejavnost. V skladu z veljavno ureditvijo (3. člen ZDD-1) lahko detektivsko dejavnost opravlja detektiv samostojno kot svobodni poklic, lahko pa jo opravlja tudi pravna ali fizična oseba. Na več mestih v veljavni ureditvi se (sočasno z uporabo izraza pravna oseba) pojavlja tudi izraz detektivska družba (na primer v 7., 34., 38., 39. in 46. členu ZDD-1), pri čemer ZDD-1 tega izraza posebej ne opredeljuje oziroma razlikuje (oziroma ga v razmerju do izraza pravna oseba). Veljavna ureditev detektivskih družb zato v praksi povzroča veliko nejasnosti glede dopustnih oblik, v katerih je mogoče opravljanje detektivske dejavnosti. Ker je detektivska dejavnost v Republiki

Sloveniji regulirana gospodarska dejavnost, ki se regulira v javnem interesu zaradi varovanja javnega reda, javne varnosti, osebne varnosti in dostojanstva naročnikov, tretjih oseb in oseb, ki neposredno opravljajo detektivsko dejavnost, regulacija detektivske dejavnosti pa pomeni odgovornost do naročnika in njegovo zaščito, zagotavlja pa tudi strokovno odgovornost oseb pri opravljanju detektivske dejavnosti, se predlaga taksativna določitev mogočih oblik dela, v katerih se lahko opravlja detektivska dejavnost, in sicer individualno kot svobodni poklic, kot samostojni podjetnik posameznik, ki na trgu samostojno opravlja detektivsko dejavnost v okviru organiziranega podjetja (detektiv podjetnik), kot pravna oseba, ki se lahko ustanovi v katerikoli statusnopravni obliki, kot jo dopušča zakon, ki ureja gospodarske družbe (detektivska družba), ali kot detektiv na podlagi delovnega razmerja pri detektivu podjetniku ali detektivski družbi.

– **Nadgradnja določitve pogojev za fizične in pravne osebe za opravljanje detektivske dejavnosti**

Z zavedanjem, da se detektivska dejavnost lahko opravlja le na predpisani pravni podlagi in na način, kot ga določa zakon, saj opravljanje takega dela lahko pomeni tudi poseg v ustavno varovane človekove pravice in temeljne svoboščine, se predlagajo spremenjeni in dopolnjeni pogoji, ki jih morajo izpolnjevati fizične in pravne osebe za opravljanje detektivske dejavnosti. Tudi na ta način se krepi načelo zakonitosti na področju detektivske dejavnosti, ki je regulirana gospodarska dejavnost, podrejena zakonom in drugim predpisom, s čimer se stremi k odpravi primerov, ko detektivsko dejavnost izvajajo subjekti, ki za to ne izpolnjujejo pogojev. S predlagano nadgradnjo določitve pogojev za opravljanje detektivske dejavnosti se predlaga tudi krepitev učinkovitosti inšpekcijskega nadzora nad takšnimi subjekti, ki ne izpolnjujejo zakonsko določenih pogojev za opravljanje detektivske dejavnosti, s ciljem preprečevanja njihovega opravljanja navedene dejavnosti.

– **Določitev konstitutivnosti vpisa detektivov, detektivov podjetnikov, zaposlenih detektivov in detektivskih družb v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb (in izbrisa iz nje)**

Veljavna ureditev pogojuje opravljanje detektivske dejavnosti za fizične osebe (samo) s pridobitvijo licence, za pravne osebe in samostojne podjetnike posameznike pa z izpolnitvijo pogojev, predpisanih v drugem odstavku 3. člena ZDD-1 (poslovni subjekt ima v Poslovnem registru Slovenije vpisano detektivsko dejavnost, poslovni subjekt ima v delovnem razmerju detektiva in zavarovano odgovornost za škodo). Obveznost vpisa v evidenco detektivov (ki jo vodi zbornica) se tako določa le za detektive, ki dejavnost opravljajo samostojno kot svobodni poklic (ne pa tudi za pravne osebe in fizične osebe, ki opravljajo detektivsko dejavnost kot gospodarsko dejavnost). Pogoji za opravljanje detektivske dejavnosti se tako v skladu z veljavno ureditvijo ne preverjajo že pred samim začetkom opravljanja detektivske dejavnosti (za pravne osebe in samostojne podjetnike, ki opravljajo detektivsko dejavnost, pa se izpolnjevanje pogojev sploh ne preverja, saj se navedenim poslovnim subjektom ni treba vpisati v evidenco detektivov), temveč naknadno, najpogosteje v okviru inšpekcijskih nadzorov. S predlagano ureditvijo se tako predlaga vpis v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb, in sicer za vse fizične in pravne osebe, ki bodo izpolnjevale pogoje za vpis v navedeni evidenci, s čimer bodo pridobile pravico do opravljanja detektivske dejavnosti. Glede na navedeno se pridobitev pravice do opravljanja detektivske dejavnosti v predlagani ureditvi pogojuje z vpisom v evidenco detektivov oziroma detektivskih družb (konstitutivni učinek vpisa). Vpis v evidenco detektivov oziroma detektivskih družb bo tako obvezen pogoj za opravljanje detektivske dejavnosti, s čimer se uresničuje tudi javni interes države, saj se bo pri vpisu v evidenci ugotavljalo izpolnjevanje vseh pogojev, kot jih določa predlog zakona. Predlaga se, da vpis v evidenco detektivov oziroma detektivskih družb izvaja zbornica kot nalogo na podlagi javnega pooblastila (ki sicer že v skladu z veljavno ureditvijo vodi evidenco detektivov, ki opravljajo detektivsko dejavnost), ki bo na podlagi prejetega predloga fizične osebe oziroma zakonitega zastopnika pravne osebe, ki se želi vpisati v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb (s tem pa opravljati detektivsko dejavnost), celovito preverila, ali predlagatelj izpolnjuje vse pogoje za vpis, kot jih določa predlog zakona.

– Celovitejša ureditev pristojnosti, organizacije in delovanja zbornice

V slovenskem pravnem redu so zbornice pravne osebe, v katere se brez profitnega namena združujejo subjekti. So nevladne organizacije, v katerih člani uresničujejo svoje interese, so pa tudi javno koristne organizacije, ki delujejo v javnem interesu. Zbornice so lahko javnopravne ali zasebnopravne osebe. V predlogu zakona se ohranja veljavna ureditev, v skladu s katero je zbornica pravna oseba javnega prava, ki skrbi (predvsem) za razvoj stroke, dejavnosti in standardov, ureja odnose med svojimi člani ter zastopa člane v odnosu do državnih organov in javnosti. Na podlagi Statuta Detektivske zbornice Republike Slovenije¹⁸ je zbornica članska organizacija detektivov Republike Slovenije, ki skrbi za ugled, verodostojnost in razvoj detektivske dejavnosti, zastopa interese detektivov ter opravlja druge z zakonom, drugimi predpisi, statutom in akti zbornice določene naloge.

V letu 2015 je delovna skupina pod pokroviteljstvom Službe Vlade Republike Slovenije za zakonodajo Vladi Republike Slovenije predstavila Poročilo delovne skupine za pripravo analize zborničnega sistema v Republiki Sloveniji in predloge ukrepov za preglednejše in učinkovitejše delovanje zbornic.¹⁹ V tem poročilu je delovna skupina analizirala veljavne sisteme zborničnih ureditev in v zaključku ugotovila, da je ureditev zborničnega sistema razpršena v številnih zakonih in da za posamične zbornice glede na različna področja, na katerih delujejo, veljajo številne posebnosti. Poudarjeno je bilo, da poročilo navedeno pravno in dejansko stanje upošteva in v skladu s Programom ukrepov Vlade Republike Slovenije za preprečevanje korupcije za obdobje 2015–2016 – Ničelna toleranca do korupcije²⁰ ponuja predloge mogočih rešitev oziroma smernic, ki jih bodo ministrstva kot pristojni državni organi za posamezna področja lahko upoštevala pri spreminjanju področne zakonodaje. Pri tem bo seveda treba upoštevati tudi posebnosti posamičnih zbornic, tako da avtomatično vpeljevanje vseh predlaganih rešitev pri vsaki od zbornic ni mogoče. Delovna skupina je v poročilo vključila nekaj pomembnih priporočil in ukrepov, ki naj bi se upoštevali pri pripravi zakonodaje, nanašajoče se na področje zborničnih sistemov, in sicer obvezno poglobljeno analizo v fazi priprave zakonodaje, ki bo pokazala, ali bo izvajanje podeljenih pooblastil res bolj učinkovito od izvajanja teh v okviru državne uprave, kar je zakonski pogoj za podelitev javnega pooblastila; nadzor nad nosilcem javnega pooblastila, ki ga pristojno ministrstvo izvede najmanj enkrat letno, kar vključuje tudi preverjanje, ali zbornica še vedno izpolnjuje pogoje za podelitev javnega pooblastila (termin, obseg in način nadzora naj bosta opredeljena v letnem načrtu dela nadzornega ministrstva, iz poročila o opravljenem nadzoru pa mora izhajati tudi, ali zbornica še izpolnjuje pogoje za izvajanje javnih pooblastil); jasno določitev pogojev za odvzem javnih pooblastil in ureditev vprašanja, kdo opravlja te naloge po odvzemu javnega pooblastila; določitev jasne pooblastilne norme v zakonu, da ministrstvo (oziroma tudi inšpektorat) opravlja nadzor nad zakonitostjo (in strokovnostjo) izvajanja javnih pooblastil (te norme naj vsebujejo tudi pooblastila in ukrepe nadzornega organa); ureditev disciplinske odgovornosti, mogočih sankcij, pristojnega organa in pravnega varstva strank v zakonu; predpis globe za ravnanja zbornic v nasprotju z zakonom; preučitev možnosti večje vključitve pristojnih ministrstev v postopke ugotavljanja kršitev članov zbornic; zakonsko opredelitev, da se izvajanje strokovnega nadzora nad člani zbornic šteje za javno pooblastilo, saj gre v tem primeru za nalogo, katere ustrezno izvajanje je v širokem javnem interesu, saj taka opredelitev okrepi tudi vlogo države (nadzor); jasno določitev revizijske pristojnosti računskega sodišča za nosilce javnih pooblastil, če so uporabniki javnih sredstev; uvedbo obveznega revidiranja računovodskih izkazov zbornic; uvedbo obveznega letnega poročanja zbornic pristojnim ministrstvom o izvajanju njihovih javnopravnih nalog glede na vnaprej določeno vsebino poročila.

¹⁸ Uradni list RS, št. 64/21, 23.4.2021; statut.

¹⁹ Št. 012-10/2014/71, 5. 5. 2015 (sprejeto s sklepom Vlade Republike Slovenije, št. 02402-1/2015/13, 12. 5. 2015); Poročilo.

²⁰ Sklep Vlade Republike Slovenije, št. 23101-1/2014/35, 8. 1. 2015.

Glede na navedeno predlog zakona v delu, ki ureja pristojnosti, organizacijo in naloge zbornice, v primerjavi z veljavno ureditvijo celoviteje ureja pravno podlago za delovanje zbornice, z upoštevanjem ukrepov za preglednejše in učinkovitejše delovanje zbornic, kot je navedeno v poročilu. S predlogom zakona se tako v primerjavi z veljavno ureditvijo že na zakonski ravni določajo vsebine statuta zbornice, določa se obveznost pridobivanja predhodnega soglasja ministrstva k statutu zbornice, določa se obveznost objave statuta zbornice v Uradnem listu Republike Slovenije, določa se obveznost letnega poročanja zbornice ministrstvu, s pristojnostjo vodenja pritožbenih postopkov zoper detektive se dopolnjujejo naloge zbornice, kot jih določa veljavna ureditev, in podobno. Glede na navedeno predlog zakona glede delovanja zbornice pomeni dodano vrednost in prispeva k izboljšanju kakovosti njenega delovanja.

– **Nadgradnja ureditve strokovnega nadzora nad delom detektivov in detektivskih družb**

V predlogu zakona se ohranja veljavna ureditev, da se izvajanje strokovnega nadzora nad detektivi (člani zbornice) in detektivskimi družbami opravlja na podlagi javnega pooblastila, saj gre za nalogo, katere ustrezno izvajanje je v širokem javnem interesu. Ker pa inštitut strokovnega nadzora v veljavnem zakonu ni izrecno opredeljen (urejen je v 8. členu statuta), se v predlogu zakona na zakonski ravni urejajo vrste strokovnega nadzora, pristojnost za izvajanje tega nadzora in namen tega nadzora, pri čemer se bo podrobnejša vsebina izvajanja strokovnega nadzora določila v podzakonskem aktu, ki ga bo izdal minister. S tem se ministrstvu omogoča regulatorna vloga pri izvajanju inštituta strokovnega nadzora.

– **Nadgradnja ureditve disciplinske odgovornosti detektivov**

Področje disciplinske odgovornosti je v predlogu zakona podrobneje in izčrpnije urejeno. Vzpostavlja se splošno načelo glede vestnosti opravljanja dejavnosti in odgovornosti za kršitve dolžnosti pri njenem opravljanju, prav tako se na zakonski ravni določajo disciplinski ukrepi. V predlogu zakona se urejata dvostopenjsko odločanje o disciplinskih postopkih (s sodelovanjem predstavnika ministrstva) in izrecna možnost, da je disciplinski postopek mogoče uvesti tudi na zahtevo ministra za notranje zadeve. Predlagana ureditev tako sledi zgoraj navedenim predlogom ukrepov za preglednejše in učinkovitejše delovanje zbornic, ki jih je pripravila delovna skupina za pripravo analize zborničnega sistema v Republiki Sloveniji. Iz poročila delovne skupine namreč izhaja, da je pri nadzoru članov zbornic oziroma izrekanju disciplinskih ukrepov s strani zbornic (še posebej v primeru zbornic, ki so osebe javnega prava in združujejo osebe, katerih poklici so regulirani) treba okrepiti vlogo ministrstev (in ne, da so vse naloge, ki se tičejo nadzorstva nad člani zbornic, pridržane zbornicam samim oziroma njihovim organom). Gre namreč za močan javni interes, da se naloge na poklicnem področju opravljajo kar najbolj strokovno, kar bi lahko terjalo tudi večjo angažiranost države pri nadzoru, z vključenostjo pristojnih ministrstev v predmetne postopke pa bi se po oceni delovne skupine lahko verjetno zagotovila tudi večja preglednost postopkov, saj bi bili v vse faze vključeni tudi zunanji nadzorni dejavniki. Glede na navedeno se predlaga ureditev koncepta dvostopenjskega odločanja, pri čemer so v disciplinsko komisijo druge stopnje (poleg predstavnikov zbornice) vključeni tudi predstavniki ministrstva (z uvedbo preglednega sestavljanja senatov, vse s ciljem preprečitve monopoliziranja disciplinskih postopkov s strani posameznih predstavnikov zbornice). Prav tako se predlaga ureditev, na podlagi katere bo lahko minister za notranje zadeve zahteval uvedbo disciplinskega postopka proti detektivu. Vzpostavlja se tudi primerjalna ustaljena ureditev, s katero se zbornici omogoča, da s statutom podrobneje uredi tako disciplinski postopek in delovanje disciplinskih organov kot tudi disciplinske ukrepe. V povezavi z nadgradnjo ureditve disciplinske odgovornosti detektivov pa velja poudariti tudi nov mehanizem, ki se v predlogu zakona ureja za zagotavljanje jasnosti oziroma preglednosti delovanja zbornice na področju učinkovitega odločanja o disciplinskih postopkih, in sicer vzpostavitev nove evidence izrečenih disciplinskih ukrepov (s tem se omogoča tudi spremljanje izvajanja detektivske dejavnosti, zlasti uporabe upravičenih detektivov in na tej podlagi izvedba morebitnih dodatnih ukrepov).

– **Nadgradnja instituta varnostnega preverjanja in ureditev mirovanja statusa detektiva**

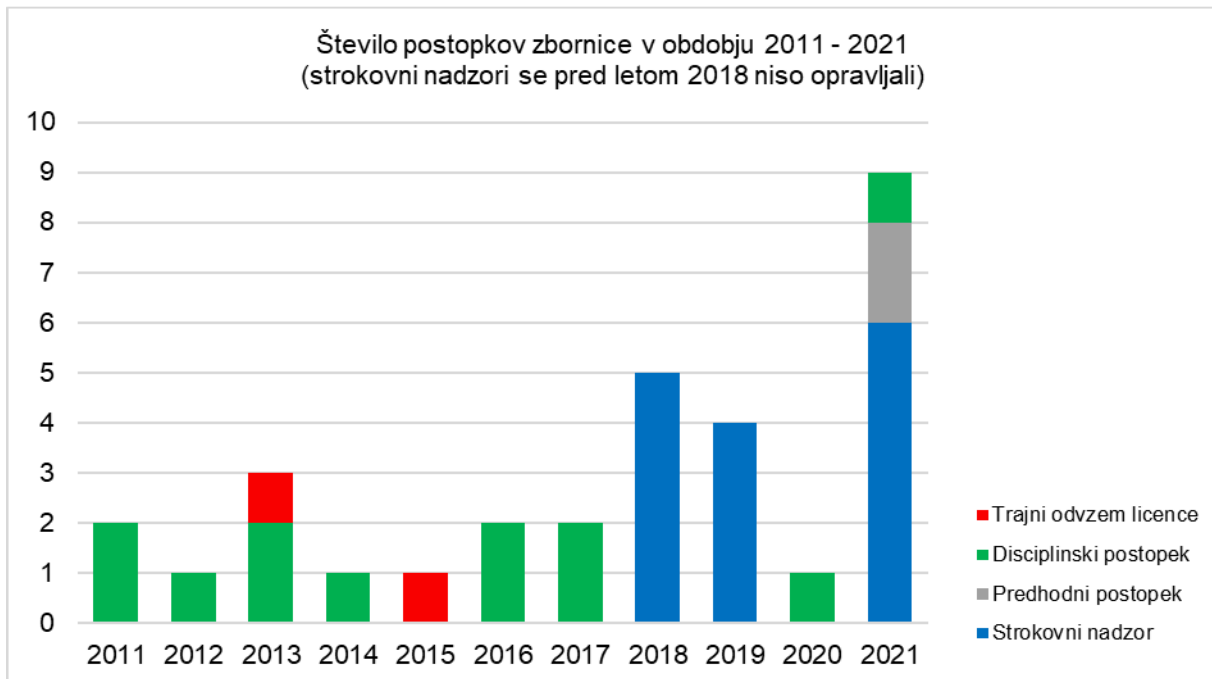
Predlog zakona jasneje in celoviteje ureja tudi področje varnostnega preverjanja, in sicer natančno določa osebe, za katere se mora opraviti varnostno preverjanje (izrecno so poleg prosilcev za pridobitev licence navedene tudi osebe, ki bodo opravljale detektivsko pripravništvo, in povezane osebe), časovno komponento izvajanja varnostnega preverjanja in subjekte, ki so upravičeni podati zahtevo za opravo varnostnega preverjanja. V okviru ureditve varnostnega preverjanja se izrecno določa tudi možnost podaje predloga za opravo poznejšega varnostnega preverjanja, ki ga bodo lahko podali ministrstvo, zbornica, inšpektorat ali policija. V spodnji preglednici je prikazano število postopkov varnostnega preverjanja detektivov, ki jih je opravilo Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije v obdobju od leta 2020 do leta 2022 (do 20. 9. 2022).

V predlogu zakona se glede na veljavno ureditev na novo ureja tudi institut mirovanja statusa detektiva, ki detektivu zaradi subjektivnih razlogov na njegovi strani omogoča zahtevati mirovanje statusa. Ureditev mirovanja statusa se je v praksi izkazala za nujno rešitev, saj detektiva oprošča določenih obveznostih po zakonu v času, ko detektivske dejavnosti dejansko ne more opravljati (dejanska nemožnost opravljanja dejavnosti zaradi bolezenskega stanja, izrabe materinskega, očetovskega ali starševskega dopusta), in sicer bo detektiv v času mirovanja oproščen obveznosti zavarovanja odgovornosti za škodo, ki bi utegnila nastati naročniku ali tretjim osebam in izvira iz opravljanja detektivske dejavnosti, ter udeležbe na obdobjnem usposabljanju. Neizvajanje navedenih obveznosti je namreč v skladu s predlagano ureditvijo razlog za izbris iz evidence detektivov (če detektiv nima zavarovane odgovornosti za škodo) oziroma razlog za pogojni odvzem licence (če se detektiv ne udeleži obdobjnega usposabljanja). Istočasno pa institut mirovanja statusa varuje tudi naročnike detektivskih dejavnosti, saj detektiv v času mirovanja ne more in ne sme opravljati detektivske dejavnosti, pri čemer predlog ureditve za ta primer (torej za primer kršitve navedene prepovedi v času mirovanja statusa) določa tudi prekrškovno sankcioniranje detektiva.

– **Odprava začasnega odvzema licence in prenova pogojev za pogojni odvzem licence**

V primerjavi z veljavno ureditvijo se s predlogom zakona ne določa več ukrep začasnega odvzema licence, saj se je v praksi izkazalo, da učinkuje enako kot ukrep (trajnega²¹) odvzema licence. Iz spodnje preglednice je tudi razvidno, da zbornica ni izrekla nobenega ukrepa začasnega odvzema licence v obdobju od leta 2011 do leta 2021. Detektiv namreč zaradi izrečenega začasnega odvzema licence izgubi svoje dotedanje naročnike, za katere v obdobju trajanja začasnega odvzema (ki se lahko v skladu z veljavno ureditvijo izreče v trajanju od enega do šestih mesecev) ne sme opravljati detektivske dejavnosti, kar pogosto vpliva na odločitev osebe, ki ji je navedeni ukrep izrečen, o pridobitvi nove licence. Iz tega razloga je bilo ocenjeno, da ukrep začasnega odvzema licence ni v sorazmerju s kršitvami, ki utemeljujejo njegov izrek, zato se v predlogu zakona opušča njegova ureditev.

– Nadgradnja upravičenj detektiva

V predlogu zakona se nadgrajuje upravičenje za pridobivanje podatkov od oseb ali iz javno dostopnih virov na način, da se za detektiva vzpostavlja izrecna pravna podlaga za pridobivanje navodila o ravnanju osebe pod nadzorom v času zadržanosti od dela (od osebnega zdravnika), do katerih bo upravičen le pod pogojem, če ima pooblastilo, s katerim je naročnik detektiva izrecno pooblastil za izvajanje nadzora zaradi ugotavljanja zlorabe pravice do zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe. Seznanitev detektiva z navodilom o ravnanju osebe (ki je pod nadzorom) v času zadržanosti od dela je namreč bistvena za učinkovito izvajanje nadzora ugotavljanja zlorabe pravice do zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe, saj nadzor obsega ugotavljanje ravnanja osebe v času začasne zadržanosti od dela, ki ne sme biti v nasprotju z danimi navodili. Zaradi jasnosti navedenega upravičenja in varstva (tudi posebnih vrst) osebnih podatkov osebe pod nadzorom v času zadržanosti od dela pa se dodatno izrecno določa, da se detektiv pri pridobivanju navodila ne sme seznaniti z drugimi podatki zdravstvene dokumentacije, ki se nanašajo na osebo pod nadzorom (kot smiselno enako določajo tudi Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja²² v okviru izvajanja laične

²¹ V predlogu zakona se opušča uporaba izraza »trajni« odvzem licence, saj se ne ohranja več razlikovanje med trajnim in začasnim odvzemanjem licence.

²² Uradni list RS, št. 79/94, 73/95, 39/96, 70/96, 47/97, 3/98, 3/98, 51/98 – odl. US, 73/98 – odl. US, 90/98, 6/99 – popr., 109/99 – odl. US, 61/00, 64/00 – popr., 91/00 – popr., 59/02, 18/03, 30/03, 35/03 – popr., 78/03, 84/04, 44/05, 86/06, 90/06 – popr., 64/07, 33/08, 7/09, 88/09, 30/11, 49/12, 106/12, 99/13 – ZSVarPre-C, 25/14 – odl. US, 25/14, 85/14, 10/17 – ZČmIS, 64/18,

kontrole). Nadgrajuje se tudi upravičenje za pridobivanje podatkov iz evidenc, in sicer na način širitve nabora evidenc, do katerih bodo detektivi upravičeni pridobivati podatke, pri čemer bo tudi za pridobivanje podatkov iz teh evidenc veljalo upravičenje le v okviru pisnega pooblastila naročnika oziroma odredbe sodišča za vročanje sodnih pisanj. Prav tako se izvajanje navedenega upravičenja detektiva omejuje na upravičenja naročnika in na zakonsko pooblastilo. Dodatne zbirke podatkov, do katerih bo detektiv upravičen dostopati, so informacijski sistem o ravnanju z izrabljenimi vozili, evidenca o zavarovanih osebah obveznega zdravstvenega zavarovanja iz zakona, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje, kataster nepremičnin, evidenca izdanih osebnih izkaznic in evidenca potnih listin. Ker je pridobivanje podatkov iz raznih evidenc po veljavni ureditvi (na podlagi pisne zahteve) zamudno, detektivi pa morajo storitve opraviti hitro in kvalitetno, se omogoča tudi elektronski dostop do podatkov iz uradnih evidenc, ki jih vodijo državni organi v informatizirani obliki, če je zagotovljena tehnična izvedljivost neposrednega elektronskega dostopa do njih in če je taka možnost dostopa z zakonom dovoljena tudi pooblaščenim uporabnikom. S predlagano rešitvijo se sledi zlasti ciljem, ki odpravljajo administrativne ovire in detektivom omogočajo učinkovitejše izvajanje njihove dejavnosti.

Prav tako se v predlogu zakona nadgrajuje upravičenje osebne zaznave (predlog zakona spreminja naziv navedenega upravičenja in ga poimenuje kot »pridobivanje podatkov z osebno zaznavo«), saj nadzorstveni organi detektivom večkrat očitajo njegovo neupravičeno izvajanje, in sicer naj bi osebno zaznavo izvajali kot tajno opazovanje oziroma tajno sledenje (torej kot tako imenovani prikriti preiskovalni ukrep), kot ga določa Zakon o kazenskem postopku.²³ Zaradi ohlapnega zakonskega okvira instituta osebne zaznave v veljavni zakonodaji se v praksi pojavljajo številne dileme v povezavi z upravičenostjo in dovoljenostjo njenega izvajanja. Upošteva se zakonsko urejeni položaj detektivov in dejstvo, da je detektivska dejavnost regulirana predvsem zaradi varovanja javnega reda, javne varnosti, osebne varnosti in dostojanstva naročnikov, tretjih oseb, ne nazadnje pa tudi detektivov, je nujno določiti jasnejše pogoje za izvajanje navedenega upravičenja tako, da se bo to lahko izvajalo v dovoljenem in upravičenem obsegu. Upravičenje detektiva za izvajanje pridobivanja podatkov z osebno zaznavo lahko pomeni poseg v ustavno varovano pravico do zasebnosti (35. člen Ustave Republike Slovenije²⁴), zato mora biti njegovo izvajanje jasno, določno in natančno opredeljeno v zakonu, tako da ga bo mogoče izvajati tako, da ne omogoča arbitrarnega ravnanja ter da nedvoumno in dovolj določno opredeljuje pravni položaj subjektov, na katere se nanaša (v skladu z načelom jasnosti in določnosti pravnih predpisov, kot ga vsebuje načelo pravne države v 2. členu Ustave Republike Slovenije). Ker je nedvoumna razjasnitev obsega dovoljenega pridobivanja podatkov z osebno zaznavo pomembna za razvoj detektivske dejavnosti, predvsem v luči standardov človekovih pravic in temeljnih svoboščin, se v predlogu zakona na novo ureja izvajanje tega upravičenja.

Glede upravičenja uporabe tehničnih sredstev predlog zakona v primerjavi z veljavno ureditvijo, ki navedeno upravičenje navezuje na upravičenje izvajanja osebne zaznave, konceptualno navezuje na delovna področja iz drugega odstavka 34. člena predloga zakona, na katerih lahko detektiv pridobiva podatke in informacije (torej v primeru pridobivanja informacij o osebah, ki so pogrešane ali skrite, o povzročiteljih premoženjskih in nepremoženjskih škod ter gradivu in dejstvih, potrebnih za zavarovanje pravic in upravičenj stranke pred sodišči, drugimi pravosodnimi organi in drugimi organi oziroma organizacijami, ki v postopkih odločajo o teh pravicah, anonimnih pisanjih – o piscih in odpošiljateljih anonimnih pisanj, razen v primerih anonimnih prijav, za katere je z zakonom prepovedano ugotavljanje identitete njihovih prijaviteljev, o dolžnikih in njihovem premoženju, o predmetih, ki so pogrešani ali izgubljeni, o spoštovanju konkurenčne prepovedi in konkurenčne klavzule ter o zlorabah pravice do

4/20, 42/21 – odl. US, 61/21, 159/21 – ZZVZZ-P, 183/21, 196/21 – ZDOsk, 142/22 – odl. US, 163/22 in 124/23; Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja.

²³ Uradni list RS, št. 176/21 – uradno prečiščeno besedilo, 96/22 – odl. US, 2/23 – odl. US in 89/23 – odl. US; ZKP.

²⁴ Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99, 75/16 – UZ70a in 92/21 – UZ62a; Ustava.

zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe, zlorabah uveljavljanja pravice do povračila stroškov prevoza na delo in z dela, dela pod vplivom alkohola ali prepovedanih drog ter o drugih disciplinskih kršitvah in kršilcih).

Prav tako je v zvezi s predlagano nadgradnjo upravičenja uporabe tehničnih sredstev upoštevano načelo zaprtosti kroga (*numerus clausus* tehničnih sredstev, ki jih lahko uporabljajo detektivi), jasnosti in določnosti. Uporaba tehničnih sredstev se prepoveduje na način, ki bi pomenil izpolnjevanje nalog oziroma pooblastil, ki so detektivom izrecno prepovedani (na primer izvajanje prikritih preiskovalnih ukrepov, ki jih lahko izvaja le policija). Poleg tega se predlaga, da je uporaba tehničnih sredstev detektivom dopustna le tedaj, ko detektiv izpolnjuje nalogo, kot izhaja iz pooblastila, prav tako pa se uporaba tehničnih sredstev kumulativno veže tudi na potrebo po nujnosti zaradi zavarovanja gradiv in dejstev. V skladu z navedenim bodo detektivi lahko pri izpolnjevanju naloge iz naročnikovega pooblastila uporabljali tehnična sredstva v smislu *ultima ratio*, ko bo torej njihova uporaba nujna za zavarovanje gradiv in dejstev (pri čemer bodo morali biti za to izpolnjeni tudi prej navedeni pogoji).

– Ureditev postopka pritožb zoper delo detektivov

V predlogu zakona se na novo ureja tudi posebni pritožbeni postopek zoper delo detektivov, saj detektivi pri izvajanju svoje dejavnosti, zlasti pri uporabi upravičenj, lahko posegajo v človekove pravice in temeljne svoboščine (potrebo po njegovi ureditvi kaže tudi končno poročilo 2). Glede na navedeno se s predlagano ureditvijo (po vzoru ureditve, kot velja za policiste in pooblaščenec uradne osebe finančne uprave), upošteva števílo detektivov in povprečno števílo pritožb na letni ravni, vzpostavlja notranja pritožbena pot zoper delo detektivov z namenom nepristranske in strokovne preveritve zakonitosti in strokovnosti njihovega dela. Na ta način se prizadeti osebi poleg formalnih (sodnih in upravnih) poti, ki so običajno dolgotrajne in pogosto drage, dajejo na voljo tudi druge, manj formalne pritožbene možnosti, ki so lahko učinkovitejše, predvsem pa hitrejše in cenejše.

– Krepitev inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem določb zakona

Zaradi predlagane celovite ureditve pravnih podlag za opravljanje detektivske dejavnosti, prenove pogojev za opravljanje detektivske dejavnosti ter predhodne obveznosti vpisa fizičnih in pravnih oseb v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb (s čimer se sledi tudi cilju odprave opravljanja detektivske dejavnosti oseb, ki za to ne izpolnjujejo pogojev) se s predlogom zakona določa širitev možnosti inšpekcijskega nadzora, in sicer s preverjanjem izpolnjevanja (vseh z zakonom določenih) pogojev za opravljanje detektivske dejavnosti in za vpis v evidenco detektivov ter evidenco detektivskih družb, s preverjanjem obstoja in veljavnosti pooblastil ali odredb sodišč o opravljanju detektivske dejavnosti, predvsem pa se inšpektorjem podeljuje pooblastilo za opravljanje nadzora nad fizičnimi in pravnimi osebami, ki izvajajo detektivsko dejavnost brez predhodnega vpisa v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb. S tem se določa novo inšpekcijsko pooblastilo za opravljanje nadzora nad fizičnimi in pravnimi osebami, ki izvajajo detektivsko dejavnost brez predhodnega vpisa v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb po predlogu zakona, s čimer se bo še učinkoviteje preprečevalo nezakonito opravljanje detektivske dejavnosti oziroma morebitne oblike dela na črno. V tej zvezi se s predlogom zakona uveljavlja tudi priporočilo Komisije Vlade Republike Slovenije za odkrivanje in preprečevanje dela in zaposlovanja na črno, ki izhaja iz Poročila o dejavnostih in učinkih preprečevanja dela in zaposlovanja na črno za leto 2021 (Ljubljana, julij 2022), in sicer da se izvede normativna prilagoditev pooblastil inšpekcijskega nadzora na način, da se poenostavi oziroma olajša dokazovanje dela na črno. V predlogu se krepi vloga inšpekcijskega nadzora tudi s predlaganimi novimi ravnaji oziroma opustitvami, ki pomenijo kršitev tega zakona, s hkratnim zvišanjem višin glob za kršitve predloga zakona.

– Spremembe in dopolnitve določb o evidencah, ki jih vodi zbornica ali detektiv

S predlogom zakona se poleg evidence detektivov in evidence obdobjnih usposabljanj, kot je določeno v veljavni ureditvi, vzpostavljajo dodatne evidence, ki jih bo morala voditi zbornica na podlagi javnega pooblastila. Tako se dodatno vzpostavljajo: evidenca detektivskih družb (zbornica bo vodila posebno evidenco detektivskih družb, saj z vpisom v navedeno evidenco pridobi pravna oseba pravico do opravljanja detektivske dejavnosti in status detektivske družbe), evidenca detektivskih pripravnikov (zaradi spremljanja stanja na področju opravljanja detektivskega pripravništva), evidenca izrečenih disciplinskih ukrepov (zaradi odločanja v disciplinskih postopkih zoper delo detektivov), evidenca mirovanj statusov detektivov (zaradi odločanja o zahtevah detektivov o mirovanju statusov), evidenca neveljavnih in pogojno odvzetih licenc (zaradi spremljanja podatkov o odvzemu licence in pogojnem odvzemu licenc ter licencah, ki so prenehale veljati) in evidenca pritožb (zaradi odločanja o pritožbah zoper delo detektivov). V skladu z veljavno ureditvijo se v predlogu zakona ohranja dolžnostno ravnanje detektiva za vodenje evidenc za izvrševanje svojih nalog, pri čemer pa se ta obveznost razširja tudi na vodenje dodatne evidence, in sicer evidence za zadeve, v katerih detektiv opravlja dejavnost vročanja na podlagi odredbe sodišča. Obveznost detektivov za vodenje te evidence je namreč že določena v Pravilniku o vročanju po detektivih in izvršiteljih v civilnih sodnih postopkih in v kazenskem postopku,²⁵ zato se obveznost vodenja navedene evidence ureja tudi v predlogu zakona.

b) Normativna usklajenost predloga zakona:

Predlog zakona je usklajen z veljavnim pravnim redom, splošnoveljavnimi načeli mednarodnega prava in mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo.

c) Usklajenost predloga zakona:

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

S predlogom zakona se urejajo tudi stroški, ki nastanejo med pritožbenim postopkom zoper detektive, pri čemer bodo višina, vrsta in način povrnitve stroškov udeležbe v postopku pred pritožbeno komisijo določeni s podzakonskim predpisom (Pravilnik o izvajanju Zakona o detektivski dejavnosti – izhodišča bodo primerljiva izhodiščem kot izhajajo iz Pravilnika o reševanju pritožb zoper delo policistov²⁶). Ocene finančnih posledic ni mogoče natančneje opredeliti, saj gre za povsem nov institut. Upošteva se načrtovana izhodišča glede višine in vrste povrnitve stroškov ter trenutno število detektivov, včlanjenih v zbornico, predlagatelj ocenjuje, da bodo stroški nižji od 10.000 EUR (na letni ravni) ter da jih bo mogoče zagotoviti v okviru razpoložljivih proračunskih sredstev MNZ. Zakon drugih vplivov na javno finančna sredstva nima.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Sredstva za izvajanje zakona so zagotovljena pri uporabniku 1711 Ministrstvo za notranje zadeve na proračunski postavki 3431 Materialni stroški.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 Prilagojenost predlagane ureditve pravu Evropske unije

²⁵ Uradni list RS, št. 61/19.

²⁶ Uradni list RS, št. 54/13; Pravilnik o reševanju pritožb zoper delo policistov.

Vsebina predlaganega zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom Evropske unije. Primerljiva vsebina tega predloga zakona je predstavljena po posameznih državah.

5.2 Prikaz ureditve v državah članicah Evropske unije

a. Avstrija

V državi ni posebnega zakona za področje detektivske dejavnosti. Področje dela detektivov in varnostnikov opredeljuje konsolidirani zvezni zakon, tako imenovani Trgovski oziroma Obrtni zakon iz leta 1994, v katerem je določena celotna pravna ureditev trgovskih predpisov. Avstrijsko detektivsko združenje (Österreichischer Detektiv-Verband) je del zasebnovarnostne industrije. Ustanovljeno je bilo leta 1949. Njegova naloga je s potrebnimi informacijami, objavljenimi na uradni spletni strani, seznaniti vse svoje člane. Članstvo v avstrijskem detektivskem združenju je omejeno. V združenje se lahko včlanjujejo domači in tuji detektivi. Vodstvo združenja ima pravico zavrniti vse kandidate, ki ne ustrezajo pogojem, določenim v statutu združenja. Organizacija ima strog nadzor nad etičnimi navadami in običaji na področju stroke. Posebne zahteve glede vstopa v združenje se kažejo v preverjanju preteklosti, ki ga opravijo pristojni varnostni organi v sodelovanju z avstrijskim detektivskim združenjem. Avstrijsko detektivsko združenje ima opredeljeno gradivo za izpit in pripravljani tečaj za preizkus znanja in strokovnosti, vendar pa je treba poudariti, da usposabljanje poklicnih detektivov v Avstriji še ni urejeno. Za pridobitev poklica detektiva se zahteva poslovno dovoljenje. Med upravičenja detektivov spadajo: pridobivanje informacij o zasebnih odnosih; preiskovanje kaznivih dejanj (če s tem ne vplivajo na preiskovanje državnih organov); pridobivanje dokazov za namene sodnih ali upravnih postopkov; iskanje pogrešanih oseb, avtorjev oziroma pošiljateljev anonimnih pisem, avtorjev in razširjevalcev obrekovanj ali žalitev; spremljanje zvestobe zaposlenih; opazovanje kupcev v poslovnih prostorih; zaščita ljudi; varovanje premičnin, če je varovanje povezano z zaščito oseb. Detektivi niso upravičeni do sporočanja informacij o kreditnih razmerjih za poslovne namene in niso upravičeni za nepooblaščen prenašanje slik in zvoka, elektronsko shranjenih podatkov in z njim povezanih zaščitnih ukrepov. Detektivi lahko uporabljajo naziv poklicni detektiv ali poklicni detektivski pomočnik. Detektivi ponujajo tudi naslednje preiskovalne storitve: iskanje pogrešanih oseb; preverjanje izvora anonimnih pisem; preiskovanje prometnih nesreč v sumljivih okoliščinah; preiskovanje nepoštene konkurence in izvajanje ukrepov proti sabotražam; zbiranje dokazov o nezvestobi partnerja v zvezi; preiskovanje in zbiranje dokazov o domnevnih nepremičninskih goljufijah; preiskovanje ponarejanja znamk in mednarodnih trgovin s ponarejenimi izdelki; preiskovanje morebitnih pristranskosti, ki bi lahko nastale v času dogovora ali izdaje sodbe; iskanje skritih agentov, ki škodujejo ugledu podjetja; iskanje pogrešanih ali izgubljenih predmetov; preiskovanje in zbiranje dokazov o zavarovalniških goljufijah; odkrivanje naprav za nepooblaščen prenos slike in zvoka ter izvajanje zaščitnih ukrepov; preverjanje vedenja mladoletnih oseb na počitnicah in šolskih potovanjih ter preverjanje uživanja alkohola ali drog med bivanjem v tujini. Primerjalni pregled ureditve še izkazuje, da postopek s pritožbo zoper detektive ni urejen.

b. Madžarska

Detektivska dejavnost je skupaj z dejavnostjo zasebnega varovanja urejena v Zakonu o zasebnem varovanju. Detektivi se združujejo v madžarsko detektivsko združenje (Magyar Detektív Szövetség). Gre za neodvisno, neprofitno in nevladno organizacijo, ki deluje v obliki združenja od leta 1991. V združenje se lahko včlanijo vsi, ki imajo veljavno detektivsko licenco. Organizacija pri svojem delu sodeluje z državnimi in lokalnimi organi, znanstvenoraziskovalnimi institucijami in mednarodnimi strokovnimi organizacijami. V okviru združenja deluje tudi mentorski program, v katerem aktivni člani nudijo mentorstvo novim detektivom. Med drugim v združenju skrbijo tudi za izvedbo različnih konferenc in izobraževanj ter s svojim delom aktivno prispevajo k razvoju in prepoznavnosti zasebnopreiskovalne dejavnosti na Madžarskem. Detektiv lahko pri svojem delu: zbira podatke ali zahteva informacije; zahteva izpisek ali kopijo podatkov, vpisanih v register nepremičnin, v register samostojnih podjetnikov in zaposlenih v podjetju, če ga je naročnik izrecno odobril (po pooblastilu

naročnika lahko zahteva predložitev podatkov iz registra osebnih podatkov in naslovov državljanov ter registra cestnega prometa, če je tudi naročnik do tega upravičen in če posameznik, na katerega se osebni podatki nanašajo, ni prepovedal pridobitve podatkov ali ji ugovarjal); ustvarja ali uporablja video in zvočne posnetke v skladu s pravili o varstvu osebnih podatkov in pravic posameznika; preveri vsebino zapečatenih pošiljk, naslovljene na drugo osebo, s predhodnim soglasjem prejemnika ali pošiljatelja. Nadzor nad zasebno dejavnostjo, kamor spada tudi detektivska dejavnost, izvaja državna policija, ki spada pod pokroviteljstvo ministrstva za notranje zadeve. Nadzor se nanaša na izdajanje certifikatov zasebnega varnostnika/zasebnega detektiva in licenc zasebnih podjetij, uradno registracijo zasebnih varnostnikov in licenčnih podjetij ter nadzor nad vsemi temi dejavnostmi. Policija lahko v primeru kršitev odmeri globo, prekliče potrdilo ali dovoljenje. Primerjalni pregled ureditve še izkazuje, da postopek s pritožbo zoper detektive ni urejen.

c. Hrvaška

Prvi zakon, ki je urejal področje detektivske dejavnosti v Republiki Hrvaški, je bil Zakon o varstvu oseb in premoženja (Zakon o zaščiti oseba i imovine), ki je poleg varnostne dejavnosti urejal tudi detektivsko dejavnost. Od leta 2009 velja Zakon o zasebnih detektivih (Zakon o privatnim detektivima), ki samostojno pokriva področje detektivske dejavnosti. Zakon ureja pravila in pogoje opravljanja detektivskega poklica, načine opravljanja detektivske dejavnosti, pravila glede dokumentiranja, evidentiranja, hranjenja in brisanja podatkov v zvezi s poslovanjem, opredeljuje obveznost imetja detektivske izkaznice, opisuje pravila glede izvajanja nadzora nad detektivsko dejavnostjo in kazenske sankcije v primeru kršitev pravil in pogojev tega zakona. Poleg navedenega zakona detektivsko dejavnost dodatno urejajo trije podzakonski predpisi, ki urejajo detektivsko izkaznico, opravljanje detektivskega dela ter način in program za opravljanje izpita detektivske dejavnosti. Glede na posamezno področno izvajanje detektivske dejavnosti pa je treba smiselno uporabljati tudi druge zakone, ki urejajo različna področja, na primer splošni upravni postopek in delovna razmerja. Na ravni zakona, ki ureja delovanje detektivov, je reguliran le inšpekcijski nadzor (ne pa tudi pritožbeni postopek, pri čemer je slednji sicer urejen v Kodeksu detektivske etike, ki pa velja le za člane hrvaškega združenja detektivov²⁷). Detektivi so na podlagi področnega zakona o detektivski dejavnosti upravičeni do zbiranja informacij in obvestil o: pogrešanih osebah in osebah, ki se skrivajo; osebah, ki so poslale anonimna pisma; osebah, ki so obrekovale ali kako drugače užalile naročnika na področju zasebnega ali poklicnega življenja; osebah, ki so stranki povzročile škodo; predmetih, ki so izgubljeni ali ukradeni; dokazih, potrebnih za upravičenje stranke pred pravosodnimi in državnimi organi; uspešnosti in poslovnosti obrtnikov in pravnih oseb; dejstvih in okoliščinah, ki se nanašajo na osebni položaj državljanov in njihovo premoženje; kaznivih dejanjih, ki se preganjajo na podlagi zasebne tožbe, in o njihovih storilcih; kandidatih za zaposlitev v okviru vsebine pisnega soglasja kandidata ter o kršenju delovnih obveznosti in delovne discipline. Poleg zbiranja informacij in obvestil lahko detektivi za svojega naročnika tudi načrtujejo in izvajajo varstvo poslovnih skrivnosti, informacijskega sistema in osebnih podatkov ter vročajo pisma v sodnih, upravnih in drugih postopkih. Detektivom je na podlagi področnega zakona, ki ureja detektivsko dejavnost, prepovedano: prejemanje podkupnin ali odkupovanje predmetov, ki izhajajo iz kaznivih dejanj; zbiranje podatkov, ki so varovani s posebnimi zakoni; opravljanje dejavnosti, ki so v pristojnosti policije, pravosodnih organov in varnostnih služb; ter uporaba sredstev za prisluškovanje in snemanje (detektivu je sicer dovoljeno zasledovanje in slikanje na javnih mestih). Če detektiv pri svojem delu odkrije podatke o tem, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, mora o tem obvestiti policijo oziroma državno tožilstvo.

d. Nemčija

Nemčija nima posebnega zakona, ki bi na celovit način urejal detektivsko dejavnost. Ta je kot dejavnost zasebnega varovanja urejena v Zakonu o storitvah, trgovini in industriji, ki je bil sprejet 22.

²⁷ V Republiki Hrvaški namreč deluje 22 detektivskih agencij z okrog 35–40 detektivi, ni pa enotnega združenja detektivov, ki bi obravnavalo pritožbe zoper vse detektive, ampak vsako združenje ureja samo zadeve v zvezi s svojim članstvom.

2. 1999. Za izvajanje zasebnega varovanja zadošča le prijava oziroma priglasitev dejavnosti v register gospodarskih družb; dejavnost zasebnega varovanja je torej obrt, ki se opravlja s posebnim dovoljenjem (licenco). Zakon ne opredeljuje pravnega položaja detektiva, njegovih pooblastil in dolžnosti. Podjetje za detektivsko dejavnost lahko ustanovi vsak polnoletni državljan, če izpolnjuje pogoje, ki so predpisani v navedenem zakonu. Bistveni pogoj za pridobitev licence je zanesljivost. Navedeni zakon predpisuje tudi najnižjo pridobljeno izobrazbo (osnovnošolsko) za opravljanje dejavnosti ter oblike in način predhodnega strokovnega usposabljanja varnostnega osebja, kamor spada tudi detektiv. Prosilec za pridobitev licence mora za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja predložiti dokazila industrijske in trgovinske zbornice, da zaposluje samo strokovno usposobljene osebe s primerno izobrazbo. Tako Zakon o storitvah, trgovini in industriji kot tudi dopolnilna Uredba o varovanju določata zahteve, ki jih morajo glede zanesljivosti in strokovnosti izpolnjevati tako ponudniki storitev kot tudi osebe, ki opravljajo varovanje. Tako se na primer ne odobri izdaja dovoljenja, če obstaja upravičena domneva, da prosilec ne izkazuje zanesljivosti, ki je potrebna za izvajanje take dejavnosti, da ne more dokazati, da ima potrebna sredstva ali ustrezna jamstva, ali če ne dokaže, da je bil seznanjen s pravnimi predpisi, potrebnimi za izvajanje te dejavnosti, in da jih dobro pozna. Pravic zasebnih varnostnih služb oziroma detektivov ni mogoče primerjati s pravicami organov odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj. Zasebne varnostne službe oziroma detektivi ne smejo zahtevati od oseb, da izkažejo svojo istovetnost, prav tako ne smejo izvajati preiskovalnih dejanj. Uporaba sile je dopustna le v redkih primerih in pri tem je treba vedno upoštevati načelo sorazmernosti. V več zveznih deželah, kot tudi v mestih in občinah, obstajajo dogovori o sodelovanju med policijo in detektivi. Pri tem gre le za dopolnjevanje delovanja policije, saj detektivi nimajo policijskih pooblastil. Sodelovanje se nanaša v bistvu na izmenjavo informacij glede določenega varnostnega položaja. Tako na primer detektivi pomagajo policiji pri iskanju storilcev v javnosti. Izmenjava informacij poteka ob upoštevanju varovanja osebnih podatkov in upravičenih interesov tretjih oseb. Detektivi tudi nimajo dostopa do evidenc, ki jih upravlja policija. Primerjalni pregled ureditve še izkazuje, da tudi ni urejenega postopka s pritožbo zoper detektive.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMELO SPREJETJE ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic:

a) V postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Določbe predloga zakona ne prinašajo posledic v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov.

b) Pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Določbe predloga zakona ne prinašajo posledic pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki:

Določbe predloga zakona ne prinašajo posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo:

Določbe predloga zakona ne prinašajo posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje:

Določbe predloga zakona ne prinašajo posledic za socialno področje.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja:

Določbe predloga zakona ne prinašajo posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja:

Določbe predloga zakona ne prinašajo posledic za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona:

Za zagotovitev učinkovitega izvajanja tega zakona bo predlagatelj izvedel ustrezna usposabljanja in ciljnim skupinam ter širši javnosti predstavil novosti.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

Izvajanje tega zakona bo spremljalo ministrstvo, pristojno za notranje zadeve.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

Druge take okoliščine niso podane.

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

Predlog zakona je bil objavljen na portalu E-demokracija **5. oktobra 2022, istega dne je bil poslan v strokovno usklajevanje** (z rokom za podajo pripomb do 4. novembra 2022) Varuhu človekovih pravic Republike Slovenije, Informacijskemu pooblaščenцу Republike Slovenije, Vrhovnemu sodišču Republike Slovenije, Vrhovnemu državnemu tožilstvu Republike Slovenije, Državnemu odvetništvu Republike Slovenije, Direktoratu za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje, Komisiji za preprečevanje korupcije, Zagovorniku načela enakosti, Evropski pravni fakulteti, Fakulteti za državne in evropske študije, Fakulteti za varnostne vede, Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani, Pravni fakulteti Univerze v Mariboru, Pravno-informacijskemu centru nevladnih organizacij, Centru za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij, Detektivski zbornici Republike Slovenije, Policijskemu sindikatu Slovenije, Sindikatu policistov Slovenije, Združenju občin Slovenije, Skupnosti občin Slovenije in Združenju mestnih občin Slovenije.

Mnenja, predloge in pripombe so podali Varuh človekovih pravic Republike Slovenije, Informacijski pooblaščenec Republike Slovenije, Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije, Državno odvetništvo Republike Slovenije, Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje, Zagovornik načela enakosti, Fakulteta za varnostne vede, Detektivska zbornica Republike Slovenije ter posamezne fizične in pravne osebe prek spletnega portala E-demokracija, in sicer Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Petrol, d. d., in posamezniki AA, BB, CC, ČČ, DD, EE, FF, GG, HH, II, JJ, KK, LL ter skupina detektivov (osebni podatki fizičnih oseb so v besedilu anonimizirani). Vrhovno sodišče Republike Slovenije in Sindikat policistov Slovenije sta podala mnenje brez pripomb.

29. novembra 2022 sta Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru in Detektivska zbornica Republike Slovenije organizirali interni strokovni posvet z naslovom Spremembe ureditve detektivske dejavnosti v Republiki Sloveniji. Na posvetu so bila izmenjana strokovna mnenja o ureditvi nekaterih vprašanj o (tedanjem) osnutku predloga zakona, in sicer glede opredelitve detektivske dejavnosti, detektivovih upravičenj »opazovanja« in »uporabe tehničnih sredstev«, varnostnih zadržkov, omejevanja dela detektivov in financiranja nalog, ki jih Detektivska zbornica Republike Slovenije

opravlja na podlagi javnega pooblastila. Navedenega internega strokovnega posveta so se udeležili tudi predstavniki Ministrstva za notranje zadeve in Ministrstva za pravosodje.

21. marca in 18. aprila 2023 sta bila opravljena usklajevalna sestanka s predstavniki Detektivske zbornice Republike Slovenije, Inšpektorata Republike Slovenije za notranje zadeve ter Ministrstva za pravosodje glede nekaterih odprtih predlogov oziroma pripomb.

13. junija 2023 je v okviru 5. Dneva detektivske dejavnosti (ki je potekal v okviru 24. Dnevo varstvoslovja) predstavnik Ministrstva za notranje zadeve udeležencem predstavil normativne rešitve obravnavanega predloga zakona.

Ker se številčenje členov predloga zakona po strokovnem usklajevanju spreminja, se pri navajanju (ne)upoštevanja pripomb iz strokovnega usklajevanja predlagatelj sklicuje na preštevilčene določbe, skupaj z navedbo naslova k posamezni določbi.

K predlaganemu 1. členu ZDD-2 (vsebina zakona):

Posameznik AA

Predlog zakona ne nadgrajuje oziroma spreminja veljavne ureditve v delu, ki se nanaša na prenos Direktive 2006/123/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o storitvah na notranjem trgu,²⁸ saj ne določa novega obsega storitev niti ne omogoča ustreznega preprečevanja zlorab uporabe zaščitene strokovnega naziva detektiva, ki ima poseben z zakonom urejen položaj. Veljavni ZDD-1 je že uredil opredelitev in izraz detektivska dejavnost, strokovno kvalificiranje ter določil pogoje za opravljanje dejavnosti detektivov, a jih ni ločil od pogojev za pridobitev licence. Predlog ZDD-2 pa ne širi obsega storitev in/ali področij dela ali upravičenj detektivov v Sloveniji, ampak širi pravico do opravljanja dejavnosti med različne subjekte, za katere pa ne predpisuje posebnih pogojev in ne zagotavlja jamstev. Pripomba se ne upošteva. Obravnavana določba je napovedna določba, ki kratko in jasno opredeli posamezna področja, ki so predmet urejanja v predlogu zakona. Ker je bila Direktiva 2006/123/ES v veljavni zakon, ki ureja detektivsko dejavnost, prenesena že v letu 2011, se navedeni prenos smiselno povzema tudi v predlogu zakona. Pripomba v preostalem delu posplošeno poudarja določena nestrinjanja s predlagano ureditvijo, do katerih se bo predlagatelj predpisa opredelil v nadaljevanju – pri posameznih določbah, kjer so posamezne pripombe tudi konkretizirane.

K predlaganemu 2. členu ZDD-2 (pojmem detektivske dejavnosti):

Fakulteta za varnostne vede

Predlaga se sprememba besedila prvega odstavka, saj je predlagana opredelitev premalo natančna (da bi lahko detektiv obdeloval podatke, jih mora najprej pridobiti – po obdelavi lahko celovito informacijo sporoči naročniku), predlaga se tudi črtanje besedila, ki se nanaša na svetovalno dejavnost na področju preprečevanja kaznivih dejanj (svetovalna dejavnost ne pomeni uporabe upravičenj detektiva).

Informacijski pooblaščenec

Predlaga, da se opredelitev detektivske dejavnosti ustrezno zoži glede na namen te sicer regulirane dejavnosti zasebnega sektorja, ki pa po naravi in teži dopustnih posegov v pravice posameznikov ne bi smela biti na splošno in brez ustreznih dodatnih varovalk, ki jih predlog ZDD-2 ne vsebuje, v delu tako rekoč izenačena in povsem primerljiva s pooblastili organov pregona.

Posameznik AA

Predlagana sprememba prvega odstavka ni nadgradnja veljavnega zakonskega okvira, ki bi sledil novejši regulaciji varstva osebnih podatkov, saj se že zdaj lahko v okviru opravljanja detektivske dejavnosti obdelujejo le tisti podatki in informacije, ki so bili pridobljeni v okviru področja dela in na podlagi izvajanja upravičenj, kot so določena v veljavnem ZDD-1. Poleg tega predlog zakona z določitvijo vpisa v evidenco detektivskih družb omogoča širjenje pravice do opravljanja detektivske

²⁸ UL L, št. 376/36 z dne 27. 12. 2006, stran 36; Direktiva 2006/123/ES.

dejavnosti med osebe, ki nimajo licence za opravljanje detektivske dejavnosti niti mandata naročnika ali sodišča. Predlog ne predpisuje sledljivosti in dopustnosti obdelave podatkov detektivskim družbam, ampak le posameznikom, saj za družbe niti ne predpisuje posebnih pogojev ali vodenja posebnih evidenc. Predlog zakona zato združuje nezdružljive dejavnosti, ki so v nasprotju interesov, in jih v predlogu celo umešča na področje preventivne dejavnosti, saj svetovanje naročniku o preprečevanju kaznivih ravnanj enači s svetovanjem, ki naj bi temeljilo na izvajanju ukrepov, sprejetih na podlagi ocene tveganja in s ciljem, da bi se naročnik takšnim tveganjem izognil, pri tem pa strokovnih meril in kriterijev detektivu ali detektivski agenciji za izdelavo ocene tveganja ne predpisuje. Predlagani člen temelj licenciranja črta, pri tem pa niso pojasnjeni razlogi za takšno odločitev.

Pripombe se delno upoštevajo. Izraz detektivska dejavnost oziroma bistvo navedene dejavnosti pomeni pridobivanje in obdelavo podatkov in informacij ter njihovo sporočanje naročniku, pri čemer se pridobivanje informacij vedno lahko nanaša le na tista delovna področja detektiva, kot jih ureja predlog zakona (kot so torej navedena v predlagani določbi 36. člena). Prav tako so s temeljnim izrazom detektivska dejavnost, torej s pridobivanjem in obdelavo podatkov in informacij, nujno povezana tudi upravičenja, ki jih detektiv lahko uporablja z namenom učinkovitega pridobivanja samih podatkov. Pri oblikovanju spremenjene vsebine navedene določbe se ohranja tudi detektivovo delovno področje »svetovanje na področju preprečevanja kaznivih ravnanj«, saj gre za pomemben del (preventivne) detektivske dejavnosti (svetovanje na področju klasičnih kaznivih dejanj, na področju bolj sofisticiranih kaznivih dejanj, na primer na področju gospodarske kriminalitete ali informacijske varnosti, ter na področju prekrškov in disciplinskih prestopkov), ki je vsebinsko sicer opredeljen tudi v poglavju, ki ureja pravice in dolžnosti detektiva. Svetovanje na področju preprečevanja kaznivih ravnanj namreč po svoji ozki razlagi ne pomeni pridobivanja informacij z uporabo detektivovih upravičenj. Zaradi določnejše in jasnejše opredelitve izraza detektivska dejavnost se besedilo prvega odstavka ustrezno preoblikuje.

Ni pa mogoče upoštevati pripombe posameznika AA v delu, ki navaja, da predlog zakona (z vpisom v evidenco detektivskih družb) omogoča širjenje pravice do opravljanja detektivske dejavnosti med osebe, ki nimajo licence za opravljanje detektivske dejavnosti niti mandata naročnika ali sodišča. Predlog zakona namreč za detektivsko družbo oziroma za pravno osebo, ki se bo želela vpisati v evidenco detektivskih družb, zahteva, da so družbeniki detektivske družbe lahko le detektivi, kar v skladu s predlogom zakona pomeni, da bodo vsi družbeniki nameravane detektivske družbe, (predhodno) morali pridobiti licenco. Enako glede teh oseb velja tudi za podelitev mandata za opravljanje detektivske dejavnosti. Tudi za detektive, ki bodo družbeniki detektivske družbe, velja enaka pravna podlaga za opravljanje te dejavnosti kot za druge detektive – torej pisno pooblastilo naročnika ali odredba sodišča (za primer vročanja sodnih pisanj). Prav tako ni mogoče upoštevati pripombe, ki se nanaša na očitek, da predlog zakona ne določa sledljivosti in dopustnosti obdelave podatkov s strani detektivskih družb. V tej zvezi se pojasnjuje, da obveznosti zagotavljanja sledljivosti in obdelave osebnih podatkov ne ureja obravnavani predlog zakona, temveč Zakon o varstvu osebnih podatkov²⁹ in Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES.³⁰ V skladu z navedenima predpisoma je nadzorni organ za varstvo osebnih podatkov Informacijski pooblaščenec, ki je torej izključno pristojen za izvajanje nadzora nad ustreznostjo varovanja osebnih podatkov (kamor spadata tudi dolžnost zagotavljanja revizijske sledi obdelave osebnih podatkov in legitimnost njihove obdelave).

K predlaganemu 3. členu ZDD-2 (opravljanje detektivske dejavnosti):
Državno odvetništvo

²⁹ Uradni list RS, št. 163/22; ZVOP-2.

³⁰ Uradni list EU L, št. 119 z dne 4. 5. 2016, popravek Uradni list EU L, št. 127 z dne 23. 5. 2018; Splošna uredba o varstvu osebnih podatkov.

Omejevanje opravljanja detektivske dejavnosti v dveh pravnoorganizacijskih oblikah gospodarskih družb postavlja vprašanje usklajenosti predlagane ureditve s 74. členom Ustave. Pripomba se ne upošteva. V dosednji praksi opravljanja detektivske dejavnosti se je izkazalo, da pravne osebe opravljajo detektivsko dejavnost najpogosteje v statusni obliki družbe z omejeno osebno odgovornostjo družbenikov za obveznosti družbe (v določenem delu pa tudi družbe z neomejeno osebno odgovornostjo družbenikov za obveznosti družbe). V končnem poročilu 1 je bilo glede oblik dela detektivov ugotovljeno, da veljavna ureditev ne omogoča celovite regulacije detektivske dejavnosti z namenom varovanja javnega reda, javne varnosti, osebne varnosti in dostojanstva naročnikov, tretjih oseb in detektiva, ki neposredno opravlja dejavnost. Detektivsko dejavnost je namreč mogoče izvajati v pretirani liberalizaciji oblik dela detektivov, s katero ni mogoče doseči dejanskega namena regulacije (detektivska družba se lahko po veljavni ureditvi ustanovi v katerikoli obliki, kot jih dopušča ZGD-1). Tako se je med dosedanjim izvajanjem veljavnega zakona izkazalo, da pomanjkanje določb glede dopustnih pravnoorganizacijskih oblik detektivskih družb vodi v pretirano liberalizacijo opravljanja detektivske dejavnosti, kar ni v skladu s sistemskim pomenom detektivske dejavnosti in predvsem ni v interesu strank oziroma naročnikov kot uporabnikov detektivskih storitev. Glede na navedeno se s predlogom zakona omogoča opravljanje detektivske dejavnosti (samo) v obliki detektivske družbe z omejeno odgovornostjo ali detektivske družbe z neomejeno odgovornostjo. Pri tem je bilo tudi ocenjeno, da lahko detektiv zaupno razmerje do mandanta oziroma naročnika v pričakovani meri uresničuje v navedenih pravnoorganizacijskih oblikah, s čimer se uresničuje tudi javna korist, ki je legitimen razlog za zakonsko omejitev pravice do svobodne gospodarske pobude.

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje

Predlagana nezdružljivost dejavnosti za detektive je podnormirana, saj poudarja nezdružljivost samo z dejavnostjo zasebnega varovanja (le primeroma se predlagajo dodatne omejitve, in sicer da detektiv ne bi smel opravljati funkcij ali dela v pravosodju, opravljati dela, ki vključuje uporabo prisilnih sredstev, na primer občinski redar ali pravosodni policist, vprašljivo je tudi, kako so z detektivskim delom združljive politične funkcije, in podobno). Morda bi bilo smiselno določiti splošno klavzulo o nezdružljivosti in le primeroma navesti določene poklice ali dejavnosti, pri čemer se v tej zvezi predlaga zgled po rešitvi, ki velja za policiste. V predlagani določbi sedmega odstavka se tudi predlaga, da se doda možnost, da imajo detektiv, detektiv podjetnik in detektivska družba dovoljenje za uporabo poslovnih prostorov, če niso lastniki niti najemniki. Glede pripombe k predlagani določbi sedmega odstavka smiselno enako tudi posamezniki DD, EE, FF, GG, HH, II in skupina detektivov.

Pripomba, s katero se očita podnormiranost ureditve nezdružljivosti dejavnosti za detektive, se ne upošteva, saj se predlagana nezdružljivost nanaša le na opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja, ker je opravljanje nalog detektiva nezdružljivo tudi z opravljanjem dejavnosti in nalog zasebnega varovanja za imetnike licence (tako prvi odstavek 18. člena Zakona o zasebnem varovanju³¹). Poleg tega se ugotavlja, da se predlog za določitev dodatnih dejavnosti, ki naj bi se določile kot nezdružljive z opravljanjem detektivske dejavnosti, nanaša tudi na detektive posameznike, kar bistveno širi krog subjektov, na katere se predlagana prepoved nanaša, to pa ni osnovni namen predlagane prepovedi. Glede dodatnega predloga, da bi bilo smiselno določiti splošno klavzulo o nedopustnosti dela, ki bi bilo nezdružljivo z detektivskim delom, se pojasnjuje, da določitev takšne splošne klavzule ponuja vsebinsko odprto polje, saj gre za nedoločen pravni izraz, ki bi mu vsebino dalo vsakokratno dejansko stanje. Poleg tega je prepoved opravljanja dejavnosti oziroma detektivskega dela izjema od ustavno varovane svobode dela (49. člen Ustave) in svobodne gospodarske pobude (74. člen Ustave), ki jo je v skladu z uveljavljenimi metodami pravne razlage treba razlagati restriktivno in v luči namena določbe. Ne nazadnje pa se za primeroma našteje poklice, ki se navajajo v okviru obravnavnega predloga, že zdaj lahko presojujejo okoliščine, pri katerih javni uslužbenec (in poklicni funkcionar) ne sme opravljati dejavnosti zunaj uslužbenskega razmerja, in pravne posledice nasprotja interesov. Smiselno pa je bila upoštevana pripomba k predlaganemu sedmemu odstavku obravnavane določbe, saj je določitev alternativnega izpolnjevanja pogoja lastništva ali najemništva poslovnega prostora na

³¹ Uradni list RS, št. 17/11; ZZasV-1.

način, da bi detektiv (ki opravlja detektivsko dejavnost kot svobodni poklic) izpolnjeval navedeni pogoj tudi, če bi imel kot poslovni subjekt registrirano opravljanje detektivske dejavnosti na naslovu stalnega ali začasnega prebivališča v skladu z zakonom, ki ureja vodenje in vzdrževanje Poslovnega registra Slovenije (in ne uporabno dovoljenje, kot se predlaga, saj je uporabno dovoljenje odločba, s katero upravni organ, ki je izdal gradbeno dovoljenje, dovoli začetek uporabe objekta – pri tem izrazu torej ne gre za sopomenko za dovoljenje za opravljanje dejavnosti, kot ga ureja Stanovanjski zakon³²), omogočala sorazmerno obravnavo izpolnjevanja pogoja za detektive posameznike (z materialnega oziroma stroškovnega vidika). V skladu z navedenim se ustrezno preoblikuje predlagani sedmi odstavek.

Detektivska zbornica Republike Slovenije

V okviru prepovedi, ki jo vsebuje predlagani šesti odstavek, se predlaga izrecna izjema, ki detektivom posameznikom dovoljuje, da so lahko zaposleni kot varnostno osebje v podjetju za zasebno varovanje. V tej zvezi se predlaga tudi normativna prilagoditev v ZZasV-1 na način, da bo varnostno osebje lahko opravlja delo detektiva pod pogojem, da gre za ločene poslovne subjekte. V okviru predlaganega šestega odstavka se predlaga tudi, da se detektivu podjetniku in detektivski družbi prepove možnost posedovanja licence za zasebno varovanje in da podjetje za zasebno varovanje ne more opravljati detektivske dejavnosti in jo registrirati pod šifro 80.300 v SKD.

Fakulteta za varnostne vede

Predlagano je, da se posebej uredi, da je lahko detektiv kot posameznik zaposlen kot pripadnik varnostnega podjetja v podjetju za zasebno varovanje.

Posameznik BB

Predlaga se dopolnitev šestega odstavka na način, da se detektivom posameznikom izrecno omogoči opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja v drugem podjetju, ki se ne ukvarja z detektivsko dejavnostjo.

Posamezniki DD, EE, FF, GG in HH

Predlaga se črtanje šestega odstavka, saj po vsebini pomeni omejitev ustavne pravice do svobodne gospodarske pobude.

Predlogi se ne upoštevajo. V obravnavani določbi se ne urejajo druge dejavnosti, poklici oziroma naloge, ki bi bile združljive oziroma nezdružljive z opravljanjem detektivske dejavnosti s strani detektivov posameznikov (urejajo se le za detektiva podjetnika in detektivsko družbo). Ker se dejavnosti in naloge, ki so nezdružljive z zasebnim varovanjem, urejajo v ZZasV-1, je lahko predlagana dopolnitev smiselno umeščena le v navedeni zakonski predpis. V tej zvezi se tudi pojasnjuje, da sicer že po veljavnem ZZasV-1 ni absolutno prepovedano opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja (oziroma izvajanje nalog kot zaposleno varnostno osebje) detektivu posamezniku (torej fizični osebi s pridobljeno licenco za opravljanje detektivske dejavnosti), saj določba petega odstavka 18. člena ZZasV-1 določa več pogojev (določenih po časovni in namenski komponenti), ki morajo biti izpolnjeni kumulativno, da bi bilo varnostnemu osebju prepovedano opravljanje morebitnih drugih nalog (pri presoji nezdružljivosti opravljanja del varnostnega osebja z delom detektiva pa je treba upoštevati tudi splošne pogoje za opravljanje nalog zasebnega varovanja). V okviru predlogov k obravnavanemu členu se tudi pojasnjuje, da je predlog za ureditev prepovedi za detektiva podjetnika in detektivsko družbo z enakim ciljem že vsebovan v predlaganem šestem odstavku. Poleg tega se ne upošteva pripomba, da predlagani šesti odstavek po vsebini pomeni omejitev ustavne pravice do svobodne gospodarske pobude, saj pripomba ne vsebuje podrobnejše opredelitve oziroma razlogov, ki bi podkrepili navedeni očitek.

Posameznika AA in CC

Predlagano je, da se določi le ena statusna oblika, v okviru katere se opravlja detektivska dejavnost – »evidentirani detektiv«, saj je le v tej obliki mogoče prevzeti odgovornosti in delovati pregledno.

³² Uradni list RS, št. 69/03, 18/04 – ZVKSES, 47/06 – ZEN, 45/08 – ZVEtL, 57/08, 62/10 – ZUPJS, 56/11 – odl. US, 87/11, 40/12 – ZUJF, 14/17 – odl. US, 27/17, 59/19, 189/20 – ZFRO, 90/21, 18/23 – ZDU-10 in 77/23 – odl. US.

Pripomba ni podrobneje obrazložena, zato se ne upošteva. Dodatno se v tej zvezi pojasnjuje, da se pri določitvi statusnih oblik, v katerih je dopustno opravljati detektivsko dejavnost, v poglavitnem izhaja iz veljavne ureditve (na novo se ureja le institut zaposlenega detektiva, podrobneje pa se določajo pogoji za opravljanje detektivske dejavnosti v statusni obliki pravne osebe).

Posameznik ČČ

Predlagana sprememba petega odstavka na način, da se ne omejuje registracija detektivske dejavnosti kot glavne dejavnosti, saj se s predlagano omejitvijo posega v podjetniško svobodo (ni utemeljenih razlogov, da bi predlagana omejitev pripomogla k večjemu varovanju človekovih pravic). Predlog se ne upošteva. V skladu z veljavno ureditvijo se v praksi kot neprimerno izkazuje opravljanje detektivske dejavnosti s strani detektivov podjetnikov in detektivskih družb, ki imajo detektivsko dejavnost (oziroma poizvedovalno dejavnost, kot se poimenuje podrazred Standardne klasifikacije dejavnosti, kamor se umešča registriranje dejavnosti zasebnih detektivov) registrirano (samo) kot postransko dejavnost (ali pa subjekti detektivske dejavnosti sploh niso registrirali, čeprav jo na trgu ponujajo in opravljajo). S predlagano ureditvijo se ne omejuje pravica do svobodne gospodarske pobude, saj se glede na vrsto dejavnosti določajo pogoji za njeno opravljanje – s tem pa se v predlagani določbi predpisuje način izvrševanja pravice do svobodne gospodarske pobude (drugi odstavek 15. člena Ustave), ne pa omejevanje svobodne gospodarske pobude. Poslovni subjekt bo namreč ob vpisu detektivske dejavnosti v Poslovni register Slovenije še vedno prosto odločal o morebitnem vpisu dodatne (stranske) dejavnosti (ne nazadnje se lahko navedejo vse dejavnosti, ki jih poslovni subjekt namerava opravljati). Ker je detektivska dejavnost regulirana gospodarska dejavnost, je v interesu države, da poslovni subjekti opravljajo detektivsko dejavnost kot glavno dejavnost, s čimer se neposredno zagotavlja izhodiščni namen poslovanja subjekta, posredno pa tudi dodatna profesionalizacija opravljanja te dejavnosti (s čimer se tudi povečuje zaupanje naročnika v usposobljenost izvajalca).

Petrol, d. d.

V zvezi s predlaganim petim odstavkom se navaja, da naj bi bil pogoj nesorazmeren ukrep za doseg cilja, ki se mu sledi s predlaganim pogojem (tveganje, da bi detektivsko dejavnost opravljale osebe, ki niso detektivi oziroma niso varnostno preverjene, je mogoče obvladati z drugimi, sorazmernimi in cilju natančneje prilagojenimi ukrepi). Pripomba se ne upošteva, saj se na podlagi veljavne ureditve v praksi kot neprimerno izkazuje opravljanje detektivske dejavnosti s strani gospodarskih družb, ki imajo detektivsko dejavnost registrirano (samo) kot postransko dejavnost (ali pa subjekti detektivske dejavnosti sploh niso registrirali, čeprav jo izvajajo bodisi za lastne potrebe bodisi za potrebe trga). S predlagano ureditvijo se tudi ne omejuje pravica do svobodne gospodarske pobude, saj se glede na vrsto dejavnosti določajo pogoji za njeno opravljanje – s tem pa se v predlagani določbi predpisuje način izvrševanja pravice do svobodne gospodarske pobude (drugi odstavek 15. člena Ustave), ne gre pa za omejevanje svobodne gospodarske pobude (glede na navedeno zato ne gre za nesorazmeren ukrep za doseg navedenega cilja). Ker je detektivska dejavnost regulirana gospodarska dejavnost, je v interesu države, da jo poslovni subjekti opravljajo kot glavno dejavnost, s čimer se neposredno zagotavlja izhodiščni namen poslovanja subjekta, posredno pa tudi dodatna profesionalizacija opravljanja te dejavnosti (s čimer se tudi povečuje zaupanje naročnika v usposobljenost izvajalca). Predlog zakona vzpostavlja tudi dodatno varovalko za preprečevanje morebitnega nasprotja interesov med detektivom podjetnikom oziroma detektivsko družbo in (pri njem/v njej) zaposlenega detektiva, saj prepoveduje, da bi detektiv podjetnik ali detektivska družba podelila pooblastilo svojemu zaposlenemu detektivu, če bi se področje zbiranja informacij ali namen zbiranja informacij nanašal na notranje zadeve delodajalca, torej detektiva podjetnika ali detektivske družbe.

K predlaganemu 4. členu ZDD-2 (firma):

Posamezniki AA, DD, EE, HH

Predlaga se črtanje določbe, saj naj bi bilo opravljanje detektivske dejavnosti razvidno že iz SKD ali Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve, zato ni utemeljenih razlogov, da bi

za detektiva podjetnika oziroma detektivsko družbo morala veljati posebna pravila glede oznak firme. Smiselno enako posameznik ČČ dodaja, da je preglednost opravljanja detektivske dejavnosti že v veliki meri zagotovljena z obveznim članstvom v zbornici in z javno objavo članov detektivov. Predlog se ne upošteva, saj se s predlagano določbo določa (dopustna) bolj specialna ureditev, kot jo sicer določa Zakon o gospodarskih družbah.³³ Takšna ureditev sledi razlogom preglednosti poslovanja gospodarskih subjektov ter zagotavljanju dodatnega zaupanja naročnika v legitimnost oziroma upravičenost izvajalca storitev na področju izvajanja detektivske dejavnosti, tudi sicer (na splošno) pa mora firma v skladu z drugim odstavkom 12. člena ZGD-1 vsebovati oznako, ki nakazuje dejavnost družbe. S sledenjem cilju predlagane določbe se uresničujeta večje varstvo naročnikov in tretjih oseb ter varnost pravnega prometa.

Posameznika FF in GG

Predlaga se črtanje določbe, saj odstop od splošnih določb ZGD-1 pomeni nelojalno konkurenco, prav tako pa naj bi sprememba firme povzročila tudi nepotrebne finančne stroške. Predlog se ne upošteva, saj izraz nelojalna konkurenca na podlagi Zakona o preprečevanju omejevanja konkurence³⁴ pomeni tisto dejanje podjetja pri nastopanju na trgu, ki je v nasprotju z dobrimi poslovnimi običaji in s katerim se povzroči ali utegne povzročiti škoda drugim podjetjem, pri čemer pripomba z ničimer ne utemeljuje, da bi predlagana določba pomenila očitano nelojalno konkurenco. Prav tako ni mogoče pritrditi delu pripombe, da prinaša sprememba firme v skladu s predlogom zakona določene finančne stroške, saj je postopek spremembe firme načeloma brezplačen (postopek se izvede prek Slovenske poslovne točke).

Posameznik II

Predlaga se, naj se firma detektiva podjetnika in detektivske družbe razširili še na opcijski nabor oznak »detektivska dejavnost«, »detektivska agencija« in »detektivsko-varnostna agencija« – oziroma da bi zanje veljala poljubna oznaka, iz katere bi moralo biti razvidno, da gre za opravljanje detektivske dejavnosti. Predlog se ne upošteva, saj bi omogočanje alternativnih možnosti izbora nabora opcijskih oznak (oziroma celo poljubnih oznak, iz katerih bi moralo biti razvidno, da gre za opravljanje detektivske dejavnosti) lahko na storitvenem trgu povzročilo zmedo med potrošniki oziroma naročniki detektivskih storitev.

Posameznik JJ

Predlaga se sprememba prvega odstavka na način, da se oznaka »detektivska dejavnost« nadomesti z oznako »detektiv«. Predlog se ne upošteva, saj predlagana oznaka (kot dodatna sestavina firme) ne bi bila ustrezna za gospodarske družbe, ki opravljajo detektivsko dejavnost, saj se oznaka detektiv lahko nanaša samo na detektiva kot fizično osebo.

K predlaganemu 5. členu ZDD-2 (vpis v evidenco detektivov in evidenco detektivskih družb):

Posameznik AA

Navaja se, da že veljavna ureditev določa konstitutivnost vpisa statusa detektiva, zato predlagana določitev konstitutivnosti vpisa služi le sedanjemu stanju in njegovi legalizaciji, ne ureja pa prihodnjih vpisov, še manj pa nadgrajuje pogoje za vse prosilce enakovredno po enotnih merilih in kriterijih. Predstavljena in predlagana določitev konstitutivnosti izbriša iz evidence je ločena od preverjanja pogojev za pridobitev in veljavnost licence, izbris za družbe in družbenike pa sploh ni določen oziroma predlog sploh ne določa razlogov za izbris iz evidence. Prav tako se predlaga sprememba šestega odstavka na način, da bi določal pridobitev pravice do opravljanja poklica detektiva z vpisom v evidenco detektivov, v katero bi se vpisovale fizične osebe, ki izpolnjujejo pogoje za opravljanje detektivske dejavnosti, z veljavno detektivsko licenco in detektivsko izkaznico v skladu s tem zakonom. Predlogi se ne upoštevajo. Ne drži, da že veljavna ureditev določa konstitutivnost vpisa

³³ Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15, 15/17, 22/19 – ZPosS, 158/20 – ZIntPK-C, 18/21, 18/23 – ZDU-10 in 75/23; ZGD-1.

³⁴ Uradni list RS, št. 130/22 in 12/24.

statusa detektiva v evidenco detektivov, saj v skladu z veljavno ureditvijo pridobi detektiv pravico do opravljanja detektivske dejavnosti že s pridobitvijo licence za detektiva. Glede na navedeno pridobitev pravice do opravljanja detektivske dejavnosti v veljavni ureditvi ni pogojena z vpisom v evidenco detektivov, pri čemer to izhaja tudi iz zakonsko določenih razlogov oziroma namenov vodenja evidence detektivov. Predlagana ureditev, ki določa konstitutivnost vpisa detektivov, detektivov podjetnikov, zaposlenih detektivov in detektivskih družb, s tem pa pridobitev pravice do opravljanja detektivske dejavnosti, pa bo na podlagi predlagane prehodne ureditve veljala ne le za prihodnje vpise, temveč tudi za detektive, ki opravljajo detektivsko dejavnost na podlagi veljavne ureditve. Prav tako predlagana ureditev glede na naravo subjektov vpisa (v primerjavi z veljavno ureditvijo) nadgrajuje pogoje, ki jih bodo morali subjekti izpolnjevati, če bodo želeli opravljati detektivsko dejavnost. Končno pa predlagana ureditev celovito ureja tudi razloge, ki bodo utemeljevali izbris iz evidence detektivov oziroma evidence detektivskih družb. Prav tako se ne upošteva predlagana sprememba šestega odstavka obravnavanega člena, saj navedena določba vsebinsko ne ureja pridobitve pravice opravljanja poklica detektiva, kot se v predlogu sicer poudarja.

Informacijski pooblaščenec

Predlog zakona na več mestih kot pogoj za pridobitev pravice do opravljanja detektivske dejavnosti opredeljuje predložitev dokazila o lastništvu ali najemu prostorov. Po naravi stvari to najverjetneje ne pride v poštev za detektive oziroma detektivke, ki svoj poklic opravljajo na podlagi delovnega razmerja. Predlog se upošteva, zato se določi tretjega odstavka predlaganega 5. člena in prvega odstavka 58. člena predloga zakona, ki ureja evidenco detektivov, ustrezno preoblikujeta.

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje

Predlaga se, da predlog za vpis v evidenco detektivov vsebuje tudi kontaktno številko telefona in kontaktni naslov elektronske pošte za podružnico. Prav tako se predlaga, da se za primer nepopolne vloge uredi postopek za dopolnitev predloga. Predloga se upoštevatata tako, da se dopolnijo določbe 5. točke tretjega odstavka in 3. točke četrtega odstavka predlaganega 5. člena, prav tako pa se v novem petem odstavku predlaganega 5. člena ureja postopek za poziv za dopolnitev nepopolnega predloga za vpis v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb.

K predlaganemu 6. členu ZDD-2 (družbeniki detektivske družbe):

Posamezniki DD, EE, FF in HH, smiselno enako posameznik GG

Predlaga se črtanje določbe, pri čemer predlog ureja vprašanje oziroma dilemo, ali bodo lahko družbeniki detektivske družbe študenti ali pripravniki, ki ne bodo detektivi (in bodo pripravništvo opravljali celo volontersko), na ta način pa bo detektivska družba lahko obšla dolžnosti zavarovanja odgovornosti in obveznost plačevanja prispevkov iz naslova socialnega varstva. Odveč je dilema, ki nakazuje na možnost, da bi lahko bili družbeniki pripravniki, ki bi pri detektivu opravljali detektivsko pripravništvo (v tej zvezi tudi poudarjamo, da se po prejetih pripombah v strokovnem usklajevanju črta možnost opravljanja študijske prakse). Ob tem pojasnjujemo, da prav veljavna ureditev ne določa nobenih pogojev glede statusa družbenikov detektivske družbe, kar je mogoče razumeti, da je po veljavni ureditvi lahko družbenik detektivske družbe kdorkoli (ne nazadnje tudi pripravnik). Glede na navedeno se s predlagano omejitvijo preprečuje oziroma onemogoča, da bi družbeniki detektivske družbe (enako tudi osebe, ki vodijo posle detektivske družbe) imeli kakršenkoli drugačen status kot status detektivov (ki bodo torej vpisani v evidenco detektivov in bodo iz tega razloga imeli tudi pravico opravljati detektivsko dejavnost). Glede na navedeno se predlog ne upošteva.

Posameznik AA

Predlaga se črtanje določbe, saj izničuje samostojno opravljanje poklicnih nalog – detektiv prehaja v podrejeno in odvisno delovno razmerje, vodenje poslov pa se preda zakonitemu zastopniku družbe, ki ni vpisan v evidenco detektivov. Za družbenika detektivske družbe ni predpisan postopek, ki ga ločuje od zaposlenih detektivov, lastnikov, zakonitih zastopnikov ali prokuristov, niti o njih pristojni organ ni predvidel vodenja evidence družbenikov detektivskih družb. Postopek ne predvideva ravnanj družbenika detektivske družbe, ki pomenijo kršitev, in niti ne predpisuje kazenskih določb. Tako ni predviden izbris družbenika iz evidence detektivov in detektivskih družb oziroma je ta postopek v

predlogu ločen po različnih členih in zato nedosleden in neuskkljen. Iz obrazložitve pripombe je mogoče ugotoviti, da predlagana določba ni pravilno razumljena. Bistvo predlagane določbe je namreč prav v pogojevanju statusa družbenika detektivske družbe, in sicer da mora ta imeti status detektiva (ki ga pridobi z vpisom v evidenco detektivov). Enako velja tudi za osebo, ki vodi posle detektivske družbe. Glede na navedeno določbe ni mogoče razumeti na način, da bi družbenik – detektiv na tak način prehajal v podrejeno in odvisno delovno razmerje in da bi posle detektivske družbe lahko vodil detektiv, ki ni vpisan v evidenco detektivov. Glede na navedeno se predlog ne upošteva, do preostalih pripomb k obravnavanemu členu (ki se nanašajo na nedoločeno postopka za družbenike detektivske družbe in njihovih ravnanj ter bi pomenile kršitve) pa se zaradi njihove neobrazloženosti ni bilo mogoče vsebinsko opredeliti.

K predlaganemu 7. členu ZDD-2 (predpisi detektiva podjetnika in detektivske družbe):

Posameznik AA

Predlaga se črtanje, saj naj bi določba izničevala samostojno opravljanje poklicnih nalog – detektiv prehaja v podrejeno in odvisno delovno razmerje, vodenje poslov pa se preda zakonitemu zastopniku družbe ali samostojnemu podjetniku, ki ni vpisan v evidenco detektivov. Predlog se ne upošteva. Iz obrazložitve obravnavanega predloga izhaja, da je vsebinsko enaka kot predlog oziroma pripomba k prejšnjemu členu, pri čemer se pojasnjuje, da obravnavani člen po svoji naravi napotuje na drug predpis, in sicer glede ustanovitve in poslovanja detektiva podjetnika in detektivske družbe.

K predlaganemu 8. členu ZDD-2 (opravljanje detektivskega pripravništva):

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje

Predlaga se, da se detektivsko pripravništvo uredi bolj zavezujoče – da se natančno predpiše, kdaj se mora opraviti, koliko časa naj traja in kakšne so posledice. Nejasna je tudi razmejitev med pripravništvom in študijsko prakso. Pri obeh institutih se porajajo pomisleki, da bi te osebe izvajale detektivsko dejavnost, čeprav pod nadzorom mentorja, zato bi bilo treba na zakonski ravni določiti, katerih pristojnosti ne smejo izvajati niti pod nadzorom mentorja – na primer izvajati upravičenj. Predlog se delno upošteva na način, da se v predlogu zakona ohrani le detektivsko pripravništvo, da se enotno določi obdobje trajanja tega pripravništva in da se pripravnikom izrecno prepove izvajanje upravičenj detektiva. S tem ko se v predlagani ureditvi ohranja institut pripravništva (ki ga je uvedel veljavni ZDD-1 v letu 2011), se detektivski stroki zagotavlja pravna podlaga, da zaradi svojih potreb prostovoljno odloča, ali bo izvajala pripravništvo tudi po začetku veljavnosti predloga zakona (bodisi na podlagi delovnega razmerja bodisi volontersko, brez delovnega razmerja). Na podlagi določbe 120. člena Zakona o delovnih razmerjih³⁵ je namreč zakonodajalec odločitev za uvedbo pripravništva prepustil tistim, ki prepoznajo potrebe stroke oziroma dejavnosti. Glede na to, da je detektivska stroka že pri pripravi veljavne ureditve izkazala potrebo po ureditvi pripravništva, ta potreba pa se pri pripravi predloga zakona ni spremenila, se tako v predlagani določbi ohranja institut pripravništva in se nadgrajuje na način določanja mogočih podlag, na katerih se lahko opravlja, določajo se enotno obdobje trajanja pripravništva (šest mesecev) ter omejitve in pogoji za njegovo opravljanje (stalni neposredni nadzor s strani detektiva mentorja, pri čemer se detektivskim pripravnikom prepoveduje izvajanje upravičenj detektiva po tem zakonu). Ni pa bilo mogoče upoštevati predloga, naj se v predlogu zakona natančno določi, kdaj se mora pripravništvo opraviti in kakšne so posledice opravljenega pripravništva, saj je v skladu z veljavno delovnopravno zakonodajo institut pripravništva določen kot možnost, ne pa kot obveznost ob prvi zaposlitvi, pri čemer je pripravništvo obdobje, v katerem se oseba po dokončanem šolanju pripravlja in usposablja za samostojno opravljanje dela (poleg osnovnega namena usposabljanja je pripravništvo lahko tudi instrument za zaposlovanje mladih). Glede na navedeno se ocenjuje, da ni potrebe po dodatnem normiranju časovnih pogojev za opravljanje pripravništva in posledice opravljenega pripravništva.

Posameznik AA

³⁵ Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19, 203/20 – ZIUPOPdVE, 119/21 – ZčmIS-A, 202/21 – odl. US, 15/22, 54/22 – ZUPŠ-1, 114/23 in 136/23 – ZIUZDS; ZDR-1.

Predlaga se črtanje člena, saj napačno opredeljuje uporabo izrazov »študijska praksa« (opredelitev izraza študijska praksa določa študijski program, kar pa program usposabljanja za detektiva ni) in »pripravništvo« ter omogoča opravljanje detektivske dejavnosti osebam brez licence, s tem pa pomeni grožnjo za naročnike in osebe, o katerih pripravnik zbira podatke.

Posamezniki DD, EE, smiselno enako FF, GG in skupina detektivov

Predlaga se črtanje člena, saj naj bi uvajanje volonterskega pripravništva pomenilo spodbujanje dela na črno (brez plačila, brez pogodbe o zaposlitvi, pri čemer opravljanje detektivskega pripravništva tudi ni obvezno). Opravljanje detektivskega dela brez plačila gre v škodo detektivskega pripravnika, ki to delo opravlja volontersko, in naročnika, ki bi mu detektiv lahko zaračunal svoje delo in delo pripravnika (kot detektiva). Prav tako se postavlja vprašanje varovanja in obdelave osebnih podatkov v primeru študentskega/pripravniškega dela. Tudi ni jasno, koliko časa velja varnostno preverjanje iz predlaganega četrtega odstavka, saj predlog zakona ne določa obdobja veljavnosti varnostnega preverjanja. Smiselno enako ZSSS, ki meni, da se z uvedbo volonterskega pripravništva zlorablja institut pripravništva in da bi pri izvajanju pripravništva morala imeti določeno vlogo tudi zbornica (na primer priprava programa pripravništva).

Pripombe se ne upoštevajo, pri čemer je uvodoma treba pojasniti, da se v predlogu zakona (po strokovnem usklajevanju) ohranja le institut pripravništva. Ne drži, da je uvedba pripravništva, ki se opravlja na podlagi pogodbe o volonterskem pripravništvu (brez delovnega razmerja), uvedba oziroma spodbujanje dela na črno, saj je opravljanje takšne vrste pripravništva omogočeno že na sistemski ravni (na primer ZDR-1, Zakon o javnih uslužbencih³⁶); takšno pripravništvo se lahko opravlja, če je določeno s posebnim zakonom – v obravnavanem primeru torej z ZDD-2. Čeprav volonterji niso v delovnem razmerju in zato iz tega naslova nimajo socialnega zavarovanja, pa jih morajo pravne oziroma fizične osebe (delodajalci), pri katerih so na usposabljanju, zavarovati za primer invalidnosti, telesne okvare ali smrti kot posledic poškodbe pri delu ali poklicne bolezni. Odveč so tudi pomisleki o ustreznosti varovanja in obdelave osebnih podatkov v času opravljanja pripravništva, saj osebe v okviru opravljanja detektivskega pripravništva nimajo pravice samostojno opravljati detektivske dejavnosti, prav tako se v predlogu določbe zanje prepoveduje izvajanje upravičenj detektiva. S tem se (enako kot v veljavni ureditvi) sledi namenu preprečevanja zlorab pri opravljanju dejavnosti in izvajanju upravičenj, ki jih v skladu s predlogom zakona (in v veljavni ureditvi) lahko izvaja le detektiv. V zvezi s pripombo, ki se nanaša na obdobje trajanja oziroma veljavnosti varnostnega preverjanja za osebe iz obravnavane določbe, pa se pojasnjuje, da se v predlogu zakona (enako kot v veljavni ureditvi) to izvede pred začetkom opravljanja detektivskega pripravništva, ugotovitve preverjanja pa veljajo vse do zaključka opravljanja pripravništva, razen v primeru, če se v tem času pojavi sum obstoja varnostnih zadržkov, kar je v skladu s predlogom zakona podlaga za poznejše varnostno preverjanje. Glede predloga, da se v okviru pripravništva uredi vloga zbornice, pa se pojasnjuje, da je v tej zvezi, kot izhaja iz veljavne ureditve, ki predlaganih pogojev ne določa, predlagana ureditev ustrezna, ker se ne uvaja obvezno pripravništvo, ki bi se ob koncu izvajanja končalo s posebnim izpitom.

K predlaganemu 9. členu ZDD-2 (zavarovanje odgovornosti):

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje Republike Slovenije
Poudarja se, da je višina zavarovalne vsote vsebina, ki je primernejša za podzakonsko urejanje (zlasti pri visoki inflaciji). Podobno kot je v predlogu zakona predvideno, da bo zbornica višino članarine uredila s svojim statutom. Predlog se ne upošteva, pri čemer se pojasnjuje, da se pri predlagani ureditvi izhaja iz veljavne ureditve, ki se doslej v praksi ni izkazala za problematično (pri čemer je na primer po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije od leta 2011, ko je začel veljati ZDD-1, in do konca decembra 2022 inflacija v Republiki Sloveniji znašala visokih 27 %). Strinjati se je mogoče, da je zakonska določitev višine zavarovalne vsote, ki krije škodo iz naslova opravljanja detektivske dejavnosti, zaradi podvrženosti različnim ekonomskim kazalnikom lahko rigidna oziroma nefleksibilna,

³⁶ Uradni list RS, št. 63/07 – uradno prečiščeno besedilo, 65/08, 69/08 – ZTFI-A, 69/08 – ZZavar-E, 40/12 – ZUJF, 158/20 – ZIntPK-C, 203/20 – ZIUPOPVE, 202/21 – odl. US in 3/22 – ZDeb; ZJU.

vendar se poudarja, da predlagana zakonska ureditev ne določa fiksne višine zavarovalne vsote, temveč najnižjo višino, kar pa je primerljivo z ureditvijo višine zavarovalne vsote, kot jo določajo drugi zakonski predpisi (v tej zvezi glej na primer 16. člen Gradbenega zakona³⁷).

Posameznik AA

Predlaga se črtanje, saj naj bi bila določba pomanjkljiva in naj bi pomenila izrazito veliko tveganje (daje vtis, da so pravice oškodovancev in tretjih oseb zavarovane, za nastalo škodo pa podana kritja). Člen je izredno pomemben, saj pomeni objektivni kriterij za izbris detektiva iz evidence detektivov in izgubo licence. Člen je za detektive izrazito škodljiv, saj bodo morali škodo kriti iz lastnih sredstev zaradi izključitve kritij in izgube zavarovalnih pravic, ker poklicni standard za izvajanje poklicne dejavnosti ne obstaja in je tako določba o zavarovalnih vsotah brezpredmetna. Člen ne določa, da morajo detektivske družbe imeti pred opravljanjem detektivske dejavnosti in ves čas opravljanja detektivske dejavnosti zavarovano odgovornost za škodo, ki bi utegnila nastati naročniku, in ne določa kritja za škodo tretjih oseb (o katerih zbira podatke). Pri določitvi vsebine predlagane določbe se izhaja iz veljavne ureditve, ki že določa obveznost zavarovanja odgovornosti za škodo, ki lahko nastane stranki ali tretjim osebam iz naslova opravljanja detektivske dejavnosti. V tej zvezi se dodatno pojasnjuje, da je obveznost zavarovanja odgovornosti, kot je urejena v veljavni ureditvi, posledica odločitve zakonodajalca v skladu s 23. členom Direktive 2006/123/ES, ki ureja zavarovanje poklicne odgovornosti in jamstva. Zakonodajalec je namreč presodil, da je opravljanje detektivske dejavnosti takšna storitev, ki jo je treba predhodno poklicno zavarovati. V delu pripombe, ki se nanaša na pomanjkljivost ureditve zavarovanja odgovornosti za detektivske družbe, pa se pojasnjuje, da je bila določba dopolnjena na način, da se obveznost zavarovanja odgovornosti za škodo določa tudi za detektivsko družbo.

K predlaganemu 10. členu ZDD-2 (zbornica):

Posameznik AA

Predlog ne določa članskih obveznosti za detektivske družbe, čeprav zbornica o njih vodi evidence. S tem se daje vtis, da med članstvom ni konkurenčnih interesov, saj imajo vsi enak status v zbornici. Predlog tudi ne določa ukrepov, ki bi organom zbornice preprečevali pristranskost v odločanju pri izvajanju javnih pooblastil, niti ne določa povračila škode za njene odločitve (samoregulacijski kodeks) in neutemeljeno razlikuje med nalogami, ki jih zbornica izvaja kot javno pooblastilo, in vsemi drugimi nalogami. Kot izhaja iz besedila obravnavanega člena, je obvezno članstvo določeno (enako kot sicer v veljavni ureditvi) le za detektive – fizične osebe (torej detektive, ki opravljajo detektivsko dejavnost individualno kot svobodni poklic, detektive podjetnike in zaposlene detektive), saj se javni interes zbornice zaradi opravljanja nalog zbornice pretežno nanaša na detektive posameznike (izdajanje licenc, usposabljanje kandidatov, detektivski izpiti, strokovni nadzor nad delom detektivov in podobno) in ne na detektivske družbe, ki tudi sicer ne morejo izvajati upravičenj detektiva. Glede na navedeno in ker bi ureditev obveznega združevanja detektivov in detektivskih družb lahko pomenila tveganje (neupravičene) dvojne registracije in podvajanja plačila članarine, se pripomba v tem delu ne upošteva. Do preostalih pripomb k predlaganemu členu pa se ni bilo mogoče opredeliti zaradi nejasnosti in pomanjkljivosti njihove obrazložitve.

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje

Disciplinska odgovornost detektivov mora biti urejena v zakonu (v skladu s 87. členom Ustave, ki določa, da se pravice in obveznosti državljanov ter drugih oseb lahko določajo samo z zakonom). Enako velja tudi za določitev dejanj, ki pomenijo kršitev dolžnosti pri opravljanju detektivske dejavnosti in ki so po predlogu prepuščene statutarnemu urejanju (drugi odstavek 14. člena predloga zakona), ter za določitev disciplinskih organov in samega disciplinskega postopka (16. člen predloga zakona). Kot primer dobre prakse se navajata na primer VIII. in VIII.a poglavje Zakona o odvetništvu.³⁸ Ob tem velja poudariti, da bi bilo smiselno določiti dvostopenjsko odločanje in da bi moral biti v senatu, ki odloča,

³⁷ Uradni list RS, št. 199/21, 105/22 – ZZNŠPP IN 133/23.

³⁸ Uradni list RS, št. 18/93, 24/96 – odl. US, 24/01, 54/08, 35/09, 97/14, 8/16 – odl. US, 46/16, 36/19 in 130/22; ZOdv.

tudi predstavnik ministrstva. Ob tem bi bilo smiselno določiti, da je disciplinski postopek dopustno uvesti tudi na zahtevo ministra za notranje zadeve. Pripomba se delno upošteva, in sicer v delu, ki se nanaša na ureditev dvostopenjskega odločanja (s sodelovanjem predstavnika ministrstva), in z določitvijo, da je disciplinski postopek mogoče uvesti tudi na zahtevo ministra za notranje zadeve (glej novi 16. člen predloga zakona). Glede drugega dela pripombe, ki se nanaša na predlagano celovito zakonsko ureditev vprašanja disciplinske odgovornosti detektivov, pa se pojasnjuje, da primerjalni pregled zakonskega urejanja disciplinske odgovornosti subjektov s posameznih področij kaže, da sta v slovenskem pravnem redu dopustni obe ureditvi, in sicer prva, ki disciplinske odgovornosti na zakonski ravni sploh ne ureja in je urejanje tega vprašanja popolnoma prepuščeno internim aktom (statutom, disciplinskim pravilnikom) zbornic samih, in druga, ki ugotavljanje disciplinske odgovornosti bodisi v celoti bodisi delno ureja v zakonu, ki vzpostavlja podlago za delovanje posamezne zbornice. Glede na navedeno se ocenjuje, da je predlagana ureditev, ki na zakonski ravni opredeljuje odgovornost detektivov za disciplinske kršitve, vrste disciplinskih ukrepov, disciplinski postopek in organe (za vse navedene kategorije pa se določa zakonsko pooblastilo, da se navedene vsebine podrobneje uredijo s statutom zbornice), ustrezna in primerna. Na tem mestu se podarja, da tudi vprašanja, povezana z disciplinsko odgovornostjo odvetnikov, niso v celoti urejena v ZOdv, kot izhaja iz obrazložitve obravnavane pripombe, saj so v skladu z ZOdv prepuščena podrobnejšemu statutarnemu urejanju tudi dejanja, ki pomenijo kršitev dolžnosti pri opravljanju odvetniškega poklica (60. člen ZOdv), disciplinski ukrepi proti odvetnikom (61. člen ZOdv) in disciplinska komisija (61.č člen ZOdv). Ne nazadnje pa tudi ni primerna oziroma ustrezna primerjava med ureditvijo disciplinske odgovornosti detektivov in odvetnikov, saj so slednji v okviru odvetništva določeni kot ustavna kategorija.

K predlaganemu 11. členu ZDD-2 (naloge zbornice):

Posameznik AA

Predlaga se, da se naloga zbornice glede opravljanja strokovnega nadzora dopolni na način, da se naloga veže ne le na detektive, temveč tudi na detektivske družbe. Predlog se upošteva z dopolnitvijo obravnavane določbe in določbe, ki ureja strokovni nadzor (predlagani 13. člen) na način, da se določi, da se s strokovnim nadzorom nadzira tako delo detektivov kot tudi delo detektivov podjetnikov, zaposlenih detektivov in detektivskih družb (v tej zvezi je treba upoštevati tudi predlagano določbo osmega odstavka 3. člena predloga zakona).

K predlaganemu 12. členu ZDD-2 (nadzor in odvzem javnega pooblastila):

Posameznik AA

Predlagana določba je v nasprotju s 33. členom (podelitev javnega pooblastila) in petim odstavkom 69. člena predloga (prekrški) zakona (zdaj 74. člen predloga zakona), ki določa, da se z globo od 3.000 do 5.000 evrov kaznuje pravna oseba, ki pri izvajanju javnega pooblastila ravna v nasprotju z drugim odstavkom 33. člena tega zakona. Pripomba ni podrobneje obrazložena in iz obrazložitve ni mogoče ugotoviti njenega namena, zato se ne upošteva.

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje

Predlaga se, da se odvzem javnega pooblastila zbornici uredi na način, da pokriva le hujše kršitve veljavne zakonodaje glede na pristojnosti zbornice. Predlog se ne upošteva, saj se ocenjuje, da so vse kršitve, določene v četrtem odstavku 12. člena predloga zakona, tako hude, da se morajo odražati v sankciji odvzema javnega pooblastila.

K predlaganemu 13. členu ZDD-2 (strokovni nadzor):

Posameznik AA

Predlagani člen je pomanjkljiv in nepopoln, ne določa upravičencev, meril in kriterijev za uvedbo strokovnega nadzora in temeljev za presojo o ugotovljenih kršitvah vseh oblik dela detektivov. Predlog ne vsebuje posebnih pogojev za ohranitev statusa detektivske družbe, družbenikov, zaposlenih detektivov ali detektivov v svobodnem poklicu (evidentiranih detektivov). Predlagani člen je napačen, saj določa, da je mogoče s statutom zbornice predpisati ravnanja, ki pomenijo kršitev dolžnosti pri

opravljanju dejavnosti. Ravnanja in postopke naj predpiše zakon, saj tudi zakon določa temelje podelitve in odvzema pravice do opravljanja detektivske dejavnosti, med drugim tudi obvezno zavarovanje poklicne odgovornosti in vpliv ugotovljenih kršitev na izvajanje zavarovalne pogodbe. Pripomba se ne upošteva, saj predlagana določba vsebuje zakonsko pooblastilo ministru, da predpiše način in vsebino izvajanja strokovnega nadzora zbornice. Iz tega razloga je pripomba o pomanjkljivosti in nepopolnosti določbe neutemeljena, saj bosta vsebina določbe in izvajanje instituta strokovnega nadzora podrobneje urejena v podzakonskem aktu. Prav tako so v predlagani določbi navedeni subjekti, ki bodo upravičeni podati pobudo ali zahtevo za strokovni nadzor, ki ga bo izvedla zbornica. Ne nazadnje pa se na tem mestu tudi poudarja, da je vsebina predlagane določbe primerljiva z ureditvijo strokovnega nadzora na drugih vsebinsko zaokroženih področjih (na primer ZZasV-1, Zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti³⁹).

K predlaganemu 14. členu ZDD-2 (disciplinske kršitve):

Posameznik AA

Predlagani člen je napačen, saj določa, da je mogoče s statutom zbornice predpisati ravnanja, ki pomenijo kršitev dolžnosti pri opravljanju dejavnosti. Ravnanja in postopke naj predpiše zakon, saj tudi zakon določa temelje podelitve in odvzema pravice do opravljanja detektivske dejavnosti, med drugim tudi obvezno zavarovanje poklicne odgovornosti in vpliv ugotovljenih kršitev na izvajanje zavarovalne pogodbe. Pripomba se ne upošteva, saj primerjalni pregled zakonskega urejanja disciplinske odgovornosti subjektov s posameznih področij kaže, da je v slovenskem pravnem redu dopusten tako koncept ureditve, ki disciplinske odgovornosti na zakonski ravni sploh ne ureja (in je urejanje predmetnega vprašanja popolnoma prepuščeno internim aktom interesnih združenj), kot tudi koncept ureditve, ki ugotavljanje disciplinske odgovornosti bodisi v celoti bodisi delno ureja v zakonu, ki vzpostavlja podlago za delovanje posamezne zbornice.

K predlaganemu 15. členu ZDD-2 (disciplinski ukrepi):

Državno odvetništvo

Postavlja se vprašanje, ali vsebina določbe zadostuje minimalni zakonski opredelitvi disciplinskih ukrepov in ali je podzakonsko urejanje navedene materije v skladu z načelom zakonitosti in usklajenosti pravnih aktov (153. člen Ustave). Prav tako se ocenjuje, da določba tretje alineje prvega odstavka ni jasna in da je treba disciplinski ukrep določiti natančneje (zaradi uporabe veznika oziroma ni jasno, ali gre za dva ali en ukrep). Pripomba se nanaša tudi na pomanjkanje določenosti disciplinskih kršitev. Pripomba se v delu, ki se dotika vprašanja ustreznosti podzakonskega urejanja in pomanjkanja določenosti disciplinskih kršitev, ne upošteva, saj je v slovenskem pravnem redu dopusten tudi takšen koncept ureditve. Zaradi jasnosti in določnosti izrekanja mogočih disciplinskih ukrepov se upošteva pripomba glede uporabe veznika oziroma v tretji alineji prvega odstavka predlaganega 15. člena, saj se lahko ukrep prepovedi opravljanja detektivske dejavnosti izreče le tujemu detektivu iz države pogodbenice ali tujemu detektivu iz tretje države.

Posameznik AA

Predlagani člen je pomanjkljiv in nepopoln, saj določa, da je mogoče v disciplinskih postopkih ugotoviti le odgovornost detektiva, ne pa tudi družbe (ali zastopnika in prokurista), ter izreči pisni opomin, denarno kazen, odvzeti licenco in prepovedati opravljati dejavnost le posamezniku, ne pa tudi družbi (večjemu številu združenih detektivov hkrati). Pripomba se ne upošteva, saj temelji koncept ugotavljanja disciplinske odgovornosti vselej na vestnosti pri opravljanju detektivske dejavnosti, to pa lahko kot poklicni standard izkazujejo le detektivi kot fizične osebe, ne pa tudi detektivske družbe, ki kot umetne, pravne tvorbe same (po sebi) nimajo psihofizičnih lastnosti, potrebnih za samostojno izražanje pravnoposlovne volje, s tem pa za izkazovanje vestnosti pri opravljanju detektivske dejavnosti.

K predlaganemu 16. členu ZDD-2 (disciplinski postopek in disciplinski organi):

³⁹ Uradni list RS, št. 61/17 in 133/22 – odl. US; ZAID.

Državno odvetništvo, smiselno enako posameznik AA

Postavlja se vprašanje, ali vsebina določbe zadostuje minimalni zakonski opredelitvi disciplinskih organov in disciplinskega postopka in ali je podzakonsko urejanje navedene materije v skladu z načelom zakonitosti in usklajenosti pravnih aktov (153. člen Ustave). Pripomba se upošteva na način, da se že v predlogu zakona natančneje uredijo tako disciplinski postopek kot tudi disciplinski organi, pri čemer se vzpostavlja dvostopenjski koncept odločanja v disciplinskem postopku, s sodelovanjem predstavnika ministrstva na drugi stopnji.

K predlaganemu 17. členu ZDD-2 (licenca in detektivska izkaznica):

Posameznik AA

Predlaga se ohranitev veljavne ureditve, ki določa licenco in detektivsko izkaznico, saj besedilo predlaganega člena ne določa, da pristojni organ tudi odvzema licence in detektivske izkaznice in tako udejanja izbris iz evidenc pristojnega organa, nanaša se le na podelitev licence in izkaznice. Besedilo predlaganega člena ustvarja zmedo in nejasnosti, saj določa, da zbornica podeli licenco posamezniku in ob vpisu v evidenco detektivov izda izkaznico detektivu, pri tem pa ne upošteva, da 5. člen predloga zakona podeljuje »pravico do opravljanja detektivske dejavnosti detektivom in detektivskim družbam« po taksativno naštetih kriterijih in izdaje izkaznice ne povezuje z vpisom v evidenco. Pripomba se ne upošteva, saj sta podelitev licence za opravljanje detektivske izkaznice in izdaja detektivske izkaznice v predlagani ureditvi urejeni v obravnavanem členu, obveznost vrnitve certifikata o licenci in detektivske izkaznice pa je v primerjavi z veljavno ureditvijo urejena v ločenem, in sicer 31. členu predloga zakona. Prav tako ni mogoče upoštevati pripombe o nejasnosti glede časa podelitve detektivske izkaznice, saj iz drugega odstavka predlaganega 17. člena izrecno izhaja, da se detektivska izkaznica izda detektivu ob vpisu v evidenco detektivov, pri čemer dodatno poudarjamo, da so lahko prejemniki detektivskih izkaznic samo detektivji in ne tudi detektivske družbe, kot je sicer določeno že v veljavni ureditvi.

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje

Vsebinsko detektivske izkaznice, ki je po predlogu določena s podzakonskim aktom, bi bilo treba glede na zahteve 38. člena Ustave (varstvo osebnih podatkov) določiti v zakonu. Drugi odstavek 17. člena predloga zakona namreč med drugim določa, da obliko, ceno in vsebino certifikata o licenci in detektivske izkaznice določi minister. Kot primer dobre prakse se navaja 58.b člen Zakona o voznikih.⁴⁰ Pripomba se ne upošteva, saj ni obrazložena povezava med zahtevami iz 38. člena Ustave in obveznostjo določanja vsebine detektivske izkaznice v zakonu (in ne v podzakonskem aktu, kot se predlaga). V tej zvezi se pojasnjuje, da tudi iz primerjalne ureditve drugih področij, kjer se izdajajo službene izkaznice (na primer pri policistih, občinskih redarjih), izhaja, da so vsebine teh sistematično urejene s podzakonskimi akti.

K predlaganemu 18. členu ZDD-2 (postopek za pridobitev licence):

Posameznik AA

Predlog člena ne ločuje stanovske dimenzije od poslovne in od prosilcev zahteva, da si morajo najprej urediti vpis v poslovni register ter šele nato zaprositi za izdajo licence, saj morajo vlogi predložiti pisna dokazila o izpolnjevanju pogojev za podelitev licence. Predlog tudi ne predvideva tekočega ali periodičnega spremljanja izpolnjevanja pogojev s strani pristojnega organa, niti niso določena merila in kriteriji za veljavnost licence. Predlog predvideva le enkratni položaj od vročitve certifikata o licenci do vročitve detektivske izkaznice, ne upošteva pa primerov, ko bi posameznik prekinil pogodbe (najem poslovnih prostorov, zaposlitev, zavarovanje, družbena pogodba) ter zato prostovoljno ne bi izpolnil dolžnosti obveščanja pristojnega organa o spremembah. S tem bo pristojni organ omogočal opravljanje detektivske dejavnosti osebam, ki ne izpolnjujejo pogojev ves čas trajanja veljavnosti licence. Pripomba se ne upošteva. Iz obrazložitve pripombe izhaja nerazumevanje obravnavane določbe v povezavi s pogoji za pridobitev licence in obveznostjo vpisa fizične osebe v evidenco detektivov. Če prosilec licence izpolnjuje pogoje za njeno pridobitev, vloži vlogo za pridobitev licence.

⁴⁰ Uradni list RS, št. 92/22 – uradno prečiščeno besedilo in 153/22.

Šele po pridobitvi licence (in ob hkratnem izpolnjevanju drugih pogojev, določenih s predlogom zakona) lahko vloži predlog za vpis v evidenco detektivov, pri čemer je vpis v evidenco konstitutivnega pomena in pomeni pridobitev pravice do opravljanja detektivske dejavnosti. Glede na navedeno tudi ni jasna obrazložitev pripombe v delu, ki se nanaša na obveznost vpisa v poslovni register v povezavi s postopkom za pridobitev licence, saj predlagana določba ne uvaja navedene obveznosti. Do preostalih pripomb k obravnavanemu členu pa se ni bilo mogoče opredeliti, saj niso obrazložene do mere, ki dopušča celovito obravnavo.

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje

V predlaganem drugem odstavku se predvideva, da vsebino vloge za pridobitev licence določi podzakonski akt, pri čemer je (verjetno) mišljeno, da se določi obrazec vloge, saj je vsebina določena že v 19. členu (pogoji za pridobitev licence). Glede tretjega odstavka 18. člena se zastavlja vprašanje, katere podatke sporočijo pristojni organi. Glede na določbe 38. člena Ustave in (vsaj) drugega odstavka 120. člena Ustave mora biti v zakonu jasno določeno, kateri podatki so mišljeni. Pripomba se ne upošteva, saj se drugi odstavek nanaša na določitev vsebine vloge za pridobitev licence, 19. člen predloga zakona pa določa vsebinske pogoje, ki jih mora izpolnjevati prosilec za pridobitev licence, in v ničemer ne opredeljuje formalnosti postopka oziroma vsebine vloge. V tej zvezi se še pojasnjuje, da so dokazila o izpolnjevanju pogojev za pridobitev licence le priloge vloge iz 18. člena predloga zakona, ki kot takšna vsebuje še vrsto drugih podatkov, ki so potrebni za postopek za pridobitev licence. Glede pripombe, ki se nanaša na očitano pomanjkljivo določenost podatkov, pa se pojasnjuje, da je namen zbiranja podatkov jasno določen v skladu z zahtevami 38. člena Ustave Republike Slovenije, pri čemer se obseg zbiranja (oziroma vrsta) podatkov določno zamejuje z zbiranjem tistih podatkov, ki so potrebni za presojo izpolnjevanja pogojev za pridobitev licence.

K predlaganemu 19. členu ZDD-2 (pogoji za pridobitev licence):

Posamezniki DD, EE in FF

V pripombi se zastavlja vprašanje, kakšne so posledice, če volonterski pripravnik ne dosega navedene stopnje izobrazbe. Pripomba se ne upošteva, saj se obravnavana določba nanaša le na prosilce za pridobitev licence za opravljanje detektivske dejavnosti.

Skupina detektivov

Predlaga se ohranitev pogoja, ki se nanaša na časovno omejitev pridobitve licence za pooblaščenec uradne osebe policije, Slovenske obveščevalno-varnostne agencije ali obveščevalno varnostne službe ministrstva, pristojnega za obrambo. Predlog se upošteva na način ohranitve navedenega pogoja.

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje, smiselno enako posameznik CC

Med pogoji za pridobitev licence je predvideno državljanstvo Republike Slovenije, držav članic Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora ali Švicarske konfederacije, ne pa tudi stalno prebivališče v Republiki Sloveniji (oziroma dovoljenje za stalno prebivanje v Republiki Sloveniji). Navedeno bi bilo smiselno glede na naravo detektivskega dela, ki je vezano na območje Republike Slovenije, pa tudi iz varnostnih razlogov, torej da gre za osebo, ki je vezana na ozemlje Republike Slovenije. Za državljane drugih držav bi bilo smiselno predpisati tudi pogoj znanja slovenskega jezika (če oseba ni živela ali se šolala v Republiki Sloveniji). Določitev pogoja stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji bi za ponudnike storitev v skladu z Zakonom o storitvah na notranjem trgu⁴¹ pomenila diskriminacijo na podlagi prebivališča ali sedeža. ZSNT med drugim tudi izrecno določa splošno pravilo, da ponudniki storitev lahko v Republiki Sloveniji opravljajo storitve, ne da bi imeli sedež na ozemlju Republike Slovenije (prvi odstavek 15. člena). Od navedenega splošnega pravila je sicer dopustna izjema, in sicer da se prosto čezmejno opravljanje storitev lahko omejuje le, če gre za pomembne razloge javnega interesa, in sicer za razloge na področju javnega zdravja, varnosti, varovanja okolja in javnega reda (drugi odstavek 15. člena). Ob upoštevanju, da je izjeme od

⁴¹ Uradni list RS, št. 21/10 in 75/23 – ZGD-1L; ZSNT.

osnovnega pravila treba razlagati restriktivno ter pri presoji okoliščin, s katerimi predlagatelj utemeljuje svoj predlog, se ocenjuje, da niso podani tehtni razlogi, ki bi dopuščali ureditev predlagane izjeme. Prav tako se pojasnjuje, da bi predlagani pogoj znanja slovenščine pomenil nesorazmerno zahtevo v skladu z Direktivo 2006/123/ES. Navedena direktiva zahteva harmonizacijo tudi na področju detektivske dejavnosti, pri čemer so njeni osnovni cilji oziroma zahteve, da sistem ne sme biti diskriminatoren, da mora biti jasen in nedvoumen, javno objavljen, sorazmeren, objektivni, pregleden, dopustne pa so samo tiste omejitve, ki so nujne in pomembne. Zahteva po (aktivnem) znanju domačega jezika v skladu s sodno prakso Sodišča Evropske skupnosti ni pomemben razlog javnega interesa in ne upravičuje vnaprejšnjega omejevanja pri pridobivanju licenc za opravljanje dejavnosti, opredeljene z navedeno direktivo, med katere je uvrščena tudi detektivska dejavnost. Predlagani pogoj pa bi hkrati diskriminiral osebe iz držav članic Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora ali Švicarske konfederacije, tako ponudnikov kot prejemnikov te storitve. Med dokumenti, ki govorijo o zahtevi po znanju jezika, se podarja tudi Kodeks ravnanja, ki ga je odobrila skupina koordinatorjev za Direktivo 2005/36/ES o priznavanju poklicnih kvalifikacij, v katerem komisija kot priporočeno nacionalno prakso v zvezi z zahtevami po znanju jezika priporoča, da priznavanje poklicnih kvalifikacij ni podvrženo jezikovnemu znanju, razen če je to del kvalifikacij (na primer logopedi), ter da naj se upošteva načelo sorazmernosti. Samo za vsak primer posebej naj se preveri, ali je določanje znanja jezika sorazmerno, oziroma naj se zahteva po znanju jezika ne uveljavi sistematično. Glede na navedeno se predlogi ne upoštevajo.

K predlaganemu 20. členu ZDD-2 (varnostno preverjanje):

Posameznik AA

Predlagani člen v delu, ki določa preverjanje varnostnih zadržkov povezanih oseb, neutemeljeno širi detektivsko licenco in pravico do opravljanja detektivske dejavnosti na povezane osebe. Pripomba se ne upošteva, saj predlog zakona jasno določa, da lahko pridobijo pravico za opravljanje detektivske dejavnosti le detektiv, detektiv podjetnik, zaposleni detektiv in detektivska družba, ne pa tudi povezana družba. Če v detektivski družbi deluje povezana oseba, zanjo oziroma za njenega zakonitega zastopnika, družbenika, ki vodi njene posle, in za osebo, ki ima v lasti vsaj 25-odstoten lastniški ali upravljavski delež povezane osebe, predlog zakona določa obveznosti varnostnega preverjanja. Predlagana dopolnitev se dodaja upošteva primerljivo ureditev v tej zvezi na področju zasebnega varovanja, pri čemer je bila v praksi prepoznana potreba, da se varnostno preverjanje uredi tudi za povezane osebe.

Posameznik CC

Pripomba obravnava nedopustnost uvajanja izraza povezane osebe v predlog zakona, saj se na ta način posega v ZGD-1, ki določa, da lahko družba na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost, pri čemer ne dopušča nobenega prikritega financiranja. Pripomba ni podrobneje obrazložena, zato se ne upošteva. Izraz povezane osebe, ki ga uvaja predlog zakona, ni v domnevem nasprotju z zakonskim predpisom, ki ureja gospodarske družbe, temveč pomeni subjektiviteto oseb, kot jo ureja 5. člen predloga zakona.

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje

Predlaga se, da se pri ureditvi varnostnega preverjanja zgleduje po ureditvi iz 99. in 100. člena Zakona o nalogah in pooblastilih policije.⁴² Med drugim bi bilo treba na zakonski ravni urediti podatke, ki se smejo pridobivati v postopku varnostnega preverjanja. Predlog se delno upošteva. V delu, v katerem se predlaga ureditev postopka varnostnega preverjanja po zgledu ZNPPol, se pojasnjuje, da iz obrazložitve pripombe niso razvidni razlogi za takšno ureditev oziroma dodana vrednost predloga. V tej zvezi se tudi pojasnjuje, da se pri predlagani določbi izhaja iz veljavne ureditve in da se ta v skladu s predlaganimi novitetami tudi ustrezno nadgrajuje. Poleg tega se poudarja, da določbe ZNPPol, na katere se pripomba sklicuje, ne urejajo varnostnega preverjanja posameznikov pred sklenitvijo delovnega razmerja za opravljanje nalog v policiji, temveč varnostno preverjanje oseb, ki jih policisti

⁴² Uradni list RS, št. 15/13, 23/15 – popr., 10/17, 46/19 – odl. US, 47/19 in 153/21 – odl. US; ZNPPol.

smajo preverjati v okviru izvajanja policijskega pooblastila (zaradi varovanja določenih oseb, objektov in okolišev objektov). Varnostno preverjanje posameznikov, ki jih policija preverja pred sklenitvijo delovnega razmerja in v drugih določenih primerih, je namreč urejeno v Zakonu o organiziranosti in delu v policiji.⁴³ Ne glede na navedeno pa se upošteva predlog za zakonsko določitev podatkov, ki se pridobivajo v postopku varnostnega preverjanja (glej šesti odstavek 20. člena predloga zakona), prav tako pa se posebej določata zahteva po pisnem soglasju osebe in posledica nesoglasja za varnostno preverjanje (glej drugi in četrti odstavek 20. člena predloga zakona).

Fakulteta za varnostne vede

Predlaga se izrecna določitev, da lahko zahtevo za poznejše varnostno preverjanje vseh kategorij oseb, ki morajo biti varnostno preverjene, podajo tudi zbornica, inšpektorat in policija. Predlog se upošteva z ustreznim preoblikovanjem besedila četrtega odstavka 20. člena predloga zakona, pri čemer se dodatno določa tudi pristojnost ministrstva za podajo predloga za opravo poznejšega varnostnega preverjanja.

K predlaganemu 21. členu ZDD-2 (varnostni zadržki):

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje

Predlaga se, da bi bilo med varnostne zadržke smiselno vključiti tudi pravnomočno obsodbo za kazniva dejanja z elementi nasilja (podobno kot je predvideno za prekrške). Predlog se ne upošteva. Predlagana dopolnitev varnostnih zadržkov z vključitvijo pravnomočnih obsodb za kazniva dejanja z elementi nasilja zajema izjemno širok nabor kaznivih dejanj. Besedna zveza elementi nasilja je tudi nedoločen pravni izraz, katerega vsebina se mora napolniti v vsakem posameznem konkretnem dogodku (ki ima znake kaznivega dejanja) pri ugotavljanju, ali dogodek vsebuje elemente nasilja. Pri tem se postavlja vprašanje (ob upoštevanju načela sorazmernosti), ali lahko vsaka, tudi minimalna stopnja nasilja zadostuje za tako hud ukrep, kot je zavrnitev podelitve licence za opravljanje detektivske dejavnosti. Ocenjuje se tudi, da je predlagana dopolnitev po namenu (in v skladu z načelom sorazmernosti) že sicer zajeta v predlagani prvi alineji prvega odstavka obravnavanega člena, ki določa varnostni zadržek pravnomočne obsodbe za naklepno kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti (torej tudi za »hujša« kazniva dejanja z elementi nasilja, za katera se storilec preganja po uradni dolžnosti). Tudi primerjalnopравни pregled zakonskih predpisov, ki določajo varnostne zadržke (na primer Zakon o tajnih podatkih,⁴⁴ ZZasV-1), ne določa predlaganega varnostnega zadržka.

Fakulteta za varnostne vede ter posamezniki BB, EE, FF, GG in skupina detektivov

Predlaga se črtanje določbe prve alineje tretjega odstavka, saj naj bi bila v nasprotju s 27. členom Ustave (domneva nedolžnosti). Pri določitvi razloga iz prve alineje tretjega odstavka obravnavanega člena se izhaja iz veljavnega ZDD-1 (glej prvo alinejo tretjega odstavka 14. člena). Predlagana določba ne odstopa od že uveljavljenega razloga, na podlagi katerega je (že zdaj) podan utemeljen dvom o zanesljivosti ali verodostojnosti detektiva za opravljanje detektivske dejavnosti, če je v kazenskem postopku in je proti njemu vložena obtožba za kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, ki ga je storil v povezavi z opravljanjem detektivske dejavnosti. Tudi primerjalnopравни pregled drugih zakonskih predpisov, ki določajo varnostne zadržke (na primer ZZasV-1), določa vsebinsko enak razlog, katerega izpolnjevanje pomeni varnostni zadržek. Obravnavani razlog prav tako ni kršitev domneve nedolžnosti kot ene od temeljnih ustavnih pravic. V skladu s 27. členom Ustave pomeni domneva nedolžnosti (oziroma pogoj nedolžnosti), da je dokazno breme na tožeči stranki (državi) in ne na obdolžencu, da država kot tožeča stranka nosi dokazno tveganje in da velja načelo *in dubio pro reo*, ki sodišče zavezuje, da v dvomu obdolženca oprosti. Glede na navedeno velja domneva nedolžnosti kot eden od pogojev poštenega postopka samo v kazenskem postopku (in tudi v postopku o prekršku, saj prekrški spadajo med kazniva ravnanja), ne pa tudi v upravnih postopkih – torej v postopkih varnostnega preverjanja. Tako je obravnavni razlog

⁴³ Uradni list RS, št. 15/13, 11/14, 86/15, 77/16, 77/17, 36/19, 66/19 – ZDZ, 200/20, 172/21, 105/22 – ZZNŠPP in 141/22.

⁴⁴ Uradni list RS, št. 50/06 – uradno prečiščeno besedilo, 9/10, 60/11, 8/20 in 18/23 – ZDU-10.

(že v veljavni ureditvi) določen legitimno, ne nazadnje pa tudi razumljivo, saj detektiv v navedenem kazenskoprocenem položaju ne sme opravljati tako občutljive dejavnosti, kot je detektivska. Glede na vse navedeno se pripomba ne upošteva.

Smiselno enako Detektivska zbornica Republike Slovenije in posameznik KK, ki predlagata črtanje določbe prve alineje tretjega odstavka, saj izhodišče obravnave detektivov, ki že opravljajo detektivsko dejavnost, in tistih, ki so v postopku pridobitve licence, ni enako; detektivi, ki že opravljajo detektivsko dejavnost, so pogosto deležni maščevalnih vzgibov posameznikov, pri katerih ugotovijo kršitve (vložitve krivih ovadb, pritožb). Strinjati se je mogoče s trditvijo, da je položaj oseb, ki so šele v postopku pridobitve licence za opravljanje detektivske dejavnosti, razlikuje od položaja oseb – detektivov, ki že opravljajo detektivsko dejavnost, in ga z njim ni mogoče enačiti. V tej zvezi se poudarja, da za detektiva, ki opravlja detektivsko dejavnost, že velja pravni standard profesionalne skrbnosti, svoje poklicne dolžnosti pa mora opravljati v skladu z najvišjimi moralnimi in etičnimi načeli. Tako je (tudi) detektiv dolžan prenašati poklicno tveganje, da bo zaradi opravljanja svojega dela lahko subjekt odškodninskega, pritožbenega, predkazenskega/kazenskega, inšpekcijskega ali drugega postopka, v katerem se bosta preizkušali vsebina in utemeljenost očitanih ravnanj. Ker pa je v kateremkoli od navedenih postopkov treba ločeno ugotavljati obstoj razlogov, ki narekujejo posamezen ukrep oziroma sankcijo (postopek ugotavljanja in dokazni standardi pa so določeni v ustreznih zakonskih predpisih), ni mogoče pritrčiti posplošeni navedbi, da podani ovadbi (ki jo poda oseba zoper detektiva na primer iz maščevalnih vzgibov) samodejno sledi obtožba za storitev kaznivega dejanja in s tem nastopi razlog po predlagani prvi alineji tretjega odstavka obravnavanega člena. V zvezi s predlagano določbo prve alineje tretjega odstavka pa se tudi poudarja, da je obstoj utemeljenega dvoma o zanesljivosti ali verodostojnosti za osebo, ki že opravlja detektivsko dejavnost, vezan na kazenske postopke za kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnost (in ne le na tiste, ki jih je detektiv storil v povezavi z opravljanjem detektivske dejavnosti).

Posameznik KK

V pripombi za zastavlja vprašanje, ali je obstoj varnostnega zadržka iz tretje alineje četrtega odstavka pogojen ob kumulativni prekrškovni obravnavi zaradi vseh navedenih prekrškov ali alternativni. Pripomba sicer ne govori o problematičnosti določbe, temveč se dotika njene razlage, zato se pojasnjuje, da se v skladu z določbo tretje alineje četrtega odstavka obravnavane določbe varnostno preverjanje prekine do pravnomočne odločitve, če se vodi najmanj en prekrškovni postopek v zvezi s katerimkoli prekrškom, kot so navedeni (ubran je alternativni pristop).

K predlaganemu 22. členu ZDD-2 (mirovanje statusa):

Zagovornik načela enakosti

Predlaga se, da se med razloge za mirovanje licence doda tudi razlog izrabe očetovskega dopusta, saj neupoštevanje izrabe očetovskega dopusta odpira vprašanje morebitne kršitve prepovedi diskriminacije zaradi spola in hkrati starševstva po prvem in drugem odstavku 14. člena Ustave. Predlog se upošteva na način, da se v prvem odstavku 22. člena predloga zakona med razloge za mirovanje licence doda tudi razlog izrabe očetovskega dopusta.

Posameznik AA

Predlagana določba ustvarja zmedo in nejasnosti, saj ne določa jasnih meril in kriterijev (razen bolezenskih vzrokov), ki morajo biti izpolnjeni, da lahko nastopi mirovanje statusa v vseh oblikah opravljanja dela detektiva ali detektivske družbe. Besedilo predlaganega člena je nepravilno, saj detektivu onemogoča mirovanje statusa, ki bi bilo krajše od šestih mesecev, prav tako ne določa meril in postopkov za prekinitve mirovanja in ponovno podelitev izkaznice, niti ne določa obdobja, po katerem ni več mogoče pridobiti deponirane izkaznice – ampak bi bilo treba znova pridobiti licenco. Predlagana določba tudi ne ureja, da ima mirovanje statusa lahko vpliv na status zaposlenega detektiva ali družbenika v detektivski družbi. Besedilo predlaganega člena tudi ne določa, da je detektiv, čigar status miruje, izbrisan iz evidence detektivov. Pripomba se ne upošteva, pri čemer se pojasnjuje, da se razlogi (kriteriji), ki utemeljujejo mirovanje statusa, v predlagani določbi določajo določno in jasno (po strokovnem usklajevanju se med razloge dodaja tudi izraba očetovskega

dopusta). V skladu s predlagano določbo je tudi izrecno določeno, da lahko mirovanje statusa zahteva le detektiv (ne pa tudi detektivska družba kot pravna oseba, saj ZGD-1 ne določa »mirovanja poslovanja«, prav tako so predlagani razlogi za uveljavitev mirovanja statusa takšne narave, da se lahko pojavijo le pri fizični osebi). V skladu s predlagano ureditvijo je mogoče mirovanje statusa v primeru bolezenskih razlogov zahtevati le tedaj, če bolezenski razlogi trajajo dlje kot šest mesecev, pri čemer je navedeno obdobje po namenu določeno zaradi hujših bolezenskih stanj in ne za kratkotrajna lažja bolezenska stanja, ki bi trajala krajše obdobje, saj bi lahko v praksi prišlo do zlorab navedenega instituta z namenom izogibanja obveznosti detektivov, ki so jih v obdobju mirovanja oproščeni. Prav tako ni bilo mogoče upoštevati pripombe, da predlagana določba ne ureja vpliva mirovanja statusa na status zaposlenega ali družbenika v detektivski družbi. Navedena določba po svojem temelju ureja mirovanje statusa detektiva ne glede na to, v kateri od mogočih oblik detektiv opravlja svojo dejavnost (tako se nanaša bodisi na detektiva, ki poklic opravlja individualno kot svobodni poklic – v ta status spada tudi družbenik detektivske družbe bodisi kot samostojni podjetnik ali pa kot zaposleni detektiv). Glede na navedeno ni potrebe po dodatnem normiranju vpliva mirovanja statusa detektiva na status zaposlenega detektiva ali družbenika detektivske družbe. Prav tako ni utemeljena pripomba, da določba ne ureja izbrisa iz evidence detektivov v primeru mirovanja statusa, saj predlog zakona mirovanja statusa ne določa kot enega od razlogov, ki utemeljujejo izbris iz evidence – prav tako pa urejanje mirovanja ne bi bilo smiselno, če bi bil nastop navedenega položaja razlog za izbris iz evidence in s tem za prenehanje detektivskega delovanja oziroma opravljanja detektivske dejavnosti.

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje

Predlaga se, da se mirovanje uredi širše kot le za primer daljše bolezni in materinski ali starševski dopust. Pripomba se ne upošteva. Razloge, ki jih navaja predlagana določba in ki upravičujejo mirovanje statusa detektiva (po strokovnem usklajevanju se med razloge dodaja tudi izraba očetovskega dopusta), je določila detektivska stroka, pri čemer gre tudi sicer po oceni predlagatelja za dovolj širok nabor okoliščin v tej zvezi. Prav tako iz pripombe niso razvidni razlogi oziroma utemeljitev predlagane razširitve možnosti, zaradi katerih bi lahko nastopilo mirovanje statusa.

K predlaganemu 23. členu ZDD-2 (prenehanje veljavnosti licence):

Posameznik AA

Predlagana določba je v nasprotju z določbo, ki ureja izbris iz evidence detektivov, poleg tega v določbi manjkata alineja, ki določa, da detektivska licenca ni veljavna, če je detektiv izbrisan iz evidence detektivov, in alineja, ki določa, da detektivska licenca ni veljavna, če je zbornica detektivu z odločbo trajno ali pogojno vzela licenco ali izrekla prepoved opravljanja dejavnosti. Določba je tudi v nasprotju z 31. členom predloga zakona, saj določa, da zbornica licenco uniči v primerih trajnega odvzema licence. Pripomba se ne upošteva. S predlagano določbo (kot v veljavni ureditvi) se določata razloga, zaradi katerih licenca detektiva preneha veljati. Če bo izpolnjen eden od navedenih razlogov, bo detektiv izbrisan iz evidence detektivov. Glede na navedeno pripomba ni utemeljena, prav tako pa je mogoče ugotoviti, da pripomba ne ločuje med položaji, ko licenca preneha veljati, in položaji, ko je licenca trajno oziroma pogojno odvzeta. Pripomba pa v delu, v katerem navaja nasprotje predlagane določbe z določbo 31. člena predloga zakona, ni jasna, saj se v navedeni določbi urejajo razlogi, ki zbornico posledično obvezujejo za uničenje certifikata o licenci in detektivske izkaznice, pri čemer bo do tega dejanja prišlo ob izbrisu detektiva iz evidence detektivov.

K predlaganemu 25. členu ZDD-2 (trajni odvzem licence):

Zagovornik načela enakosti

Predlaga se sprememba besedila 5. točke prvega odstavka tako, da se opravljanje pravnih poslov zameji le na tiste, ki so ključni za izvrševanje detektivske dejavnosti. V okviru obravnavanega priporočila je navedeno tudi vprašanje, ali bi bil predlog zakona lahko v neskladju s prepovedjo diskriminacije zaradi invalidnosti, saj se s predlogom zakona urejajo pogoji za reguliran poklic detektiva, s čimer se določa tudi okvir delovanja detektivske zbornice. Predlog za dopolnitev se upošteva (besedilo navedene določbe je dopolnjeno, kot je predlagano). V zvezi z navedenim vprašanjem pa se pojasnjuje, da predlagana ureditev sledi že veljavni ureditvi reguliranega poklica in

delovanja detektivske zbornice (in jo vsebinsko nadgrajuje), pri čemer pa ne izključuje uporabe drugih sistemskih predpisov s posameznih področij (kot na primer ZDR-1 in Zakon o varstvu pred diskriminacijo⁴⁵). Pri tem pojasnjujemo, da je zbornica kot nosilec javnih pooblastil že na podlagi veljavne ureditve dolžna delovati v pravnem prometu in pri svojem drugem delovanju oziroma ravnanju v razmerju do tretjih oseb tako, da zagotavlja varstvo pred diskriminacijo oziroma enako obravnavanje (zlasti v zvezi s članstvom in vključevanjem v organizacijo, katere člani opravljajo določen poklic, vključno z ugodnostmi, ki jih zagotavlja taka organizacija). Predlagatelj predpisa tudi ni seznanjen, da bi bila zbornica v preteklosti obravnavana v morebitnem inšpekcijskem nadzoru zaradi diskriminatorne oziroma neenake obravnave tretjih oseb pri svojem delovanju. Z urejanjem statusa poklica detektiva, pogojev za pridobitev licence, pravic in dolžnosti detektiva (ipd.) se regulira (sicer) svobodna dejavnost, vendar mora biti zaradi posebnega javnega interesa v celoti urejena z zakonom in podrejena državnim regulativam, s čimer se upošteva načelo zakonitosti, ki je kot eno najpomembnejših načel pravne države in kot ustavna kategorija opredeljeno v 120. in 153. členu Ustave.

K predlaganemu 28. členu ZDD-2 (izbris iz evidence detektivov) in 29. členu ZDD-2 (izbris iz evidence detektivskih družb):

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje

Z vidika spoštovanja ustavnega načela sorazmernosti bi bilo smiselno predpisati, da izbris sledi bodisi hujšim kršitvam izpolnjevanja pogojev bodisi neizpolnitvi dodatnega poziva zbornice za popravek podatkov (kadar gre za lažje kršitve). Če detektiv in detektivska družba v konkretnem primeru ne bosta sporočila spremembe podatkov, bo zbornica kvečjemu po uradni dolžnosti ugotovila, da je prišlo do neizpolnjevanja pogojev, zato menimo, da bi bilo treba določiti tudi, da zbornica pred izbrisom pravni subjekt pozove k izpolnitvi zahtevanih pogojev. Pripomba se delno upošteva na način, da se uredi postopek zbornice s pozivom za odpravo pomanjkljivosti (tako glede izbrisa iz evidence detektivov kot tudi glede izbrisa iz evidence detektivskih družb). Ni pa bilo mogoče upoštevati predloga, da se uredi razlikovanje med hujšimi in lažjimi kršitvami izpolnjevanja pogojev, saj se za vpis v evidenco predvideva izpolnjevanje (kumulativno) vseh pogojev, ki so po svoji naravi enakovredni – gre za temeljne pogoje, ki morajo biti ves čas kumulativno izpolnjeni, v nasprotnem primeru (ko subjekt ne bo več izpolnjeval nobenega od njih) bo izveden izbris iz evidence.

K predlaganemu 30. členu ZDD-2 (sporočanje in pridobivanje podatkov):

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje

Predlaga se, da se v drugem odstavku predloga zakona določi pravna podlaga za povezovanje evidence detektivov in evidence detektivskih družb z uradnimi evidencami (zaradi zagotavljanja točnosti podatkov). Predlog se ne upošteva, saj bistvo določbe drugega odstavka ni v zagotavljanju točnosti podatkov v evidencah, ki jih vodi zbornica, temveč v določitvi pravne podlage za pridobivanje podatkov (s strani zbornice), na podlagi katerih zbornica lahko ugotavlja izpolnjevanje pogojev za opravljanje detektivske dejavnosti (na podlagi ugotovitev lahko nato tudi neposredno odloča o pravicah in obveznostih detektiva in detektivske družbe – izbris iz evidence). Predlagano povezovanje zbirk podatkov z evidenco detektivov in evidenco detektivskih družb pa pomeni avtomatsko in elektronsko povezovanje zbirk, kar pa ni v skladu z namenom predlagane določbe.

K predlaganemu 32. členu ZDD-2 (strokovno usposabljanje, izpopolnjevanje in opravljanje detektivskega izpita):

Posameznik AA

Predlagani člen naj bi bil v nasprotju z določbo 8. člena predloga zakona, ki predvideva še dodatno opravljanje pripravništva in študijske prakse, čeprav tretji odstavek 32. člena govori o tem, da je detektiv strokovno usposobljen, če ima opravljen detektivski izpit ali mu je bila z odločbo priznana poklicna kvalifikacija. Pripomba se ne upošteva, saj ni jasno, na kakšen način naj bi bila predlagana določba v nasprotju s predlagano določbo 8. člena, ki ureja opravljanje detektivskega pripravništva (v novem predlogu zakona se tudi sicer izpušča opravljanje študijske prakse).

⁴⁵ Uradni list RS, št. 33/16 in 21/18 – ZNOrg.

K predlaganemu 33. členu ZDD-2 (podelitev javnega pooblastila):

Posameznik AA

Predlagana ureditev je v nasprotju s kazenskimi določbami, ki predpisujejo izrek denarne kazni, v obravnavani določbi pa se določata le opozorilo nosilcu javnega pooblastila in odvzem javnega pooblastila. Pripomba se ne upošteva, saj se pri vsebini predlagane določbe (in prekrškovne določbe v tej zvezi) v celoti izhaja iz veljavne ureditve (glej drugi odstavek 23. člena ZDD-1 v povezavi s petim odstavkom 50. člena ZDD-1). Prav tako se ni mogoče strinjati z navedbami o nasprotju citiranih določb, saj se v določbi drugega odstavka obravnavanega člena določata postopek nadzora nad nosilcem javnega pooblastila in postopek odvzema javnega pooblastila (če so za to izpolnjeni določeni pogoji), prekrškovna določba v tej zvezi pa kumulativno določa tudi sankcijo za nosilca javnega pooblastila, če ne izpolnjuje več pogojev za izvajanje javnega pooblastila ali če javnega pooblastila ne izvaja na način, določen s tem zakonom ali predpisi, izdanimi na njegovi podlagi.

K predlaganemu 35. členu ZDD-2 (pooblastilo in odredba sodišča za opravljanje detektivske dejavnosti):

Državno odvetništvo

Zastavlja se vprašanje sorazmernosti upravičenj detektivov in varstva človekovih pravic posameznikov glede celotnega VII. poglavja predloga zakona. Do splošne pripombe, ki se nanaša na vprašanje zadostnega spoštovanja varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin »preiskovancev« v zvezi z upravičenji detektivov, se ni bilo mogoče opredeliti, saj predlagatelj ni konkretiziral razlogov, na podlagi katerih bi bilo mogoče vsebinsko presoditi ustreznost posamezne določbe iz VIII. poglavja predloga zakona (niso pojasnjeni razlogi, ki bi narekovali potrebo po dodatnem normiranju). Dodatno se pojasnjuje, da se pri nadgradnji določb navedenega poglavja izhaja iz veljavne ureditve, s hkratnim upoštevanjem ustavne legitimnosti in dopustnosti posega v ustavno zagotovljene pravice.

Informacijski pooblaščenec

Predlog zakona ne vsebuje splošne omejitvene določbe iz veljavne ureditve, ki določa, da lahko stranka na detektiva prenese samo tiste pravice, ki jih ima sama. Glede na to in upoštevajoč na nekaterih mestih izredno široka in odprta pooblastila detektivov in detektivk, se zastavlja vprašanje sorazmernosti in ustavne skladnosti pooblastil detektivov za posege v pravice, zlasti v širšo pravico do zasebnosti posameznikov, ki bodo subjekti zbiranja informacij. Predlog zakona ponekod daje detektivom, posredno pa tudi njihovim naročnikom, čezmerna pooblastila za posege v ustavno varovane pravice posameznikov brez ustreznih varovalk in jasnih utemeljitev ter omejitev in brez obrazložitev, zakaj naj bi bilo to potrebno, sorazmerno in primerno glede na bistveno drugačno veljavno ureditev. Po mnenju Informacijskega pooblaščenca so nejasna, preširoka in nesorazmerna ter posledično ustavno neskladna zlasti pooblastila, kot jih določa predlog zakona v 36., 37. in 39. členu. Pripomba se ne upošteva. Glede splošne omejitvene določbe veljavnega drugega odstavka 25. člena se pojasnjuje, da je v skladu z namensko razlago smisel navedene določbe (ki se s predlogom zakona opušča) v preprečevanju dejavnosti, za katere detektiv nima naročila (pooblastila) stranke, ne pa v omejevanju detektivovih ravnanj na upravičenja, ki bi jih imela stranka sama – posamezniki namreč nimajo pravice (v smislu zakonsko določenega upravičenja in na drugi strani zakonske dolžnosti) na primer fotografirati tretje osebe, izvajati osebne zaznave, zbirati podatkov o drugih osebah, zato teh pravic tudi ne morejo prenesti na detektiva. Iz navedenega izhaja, da ima detektiv pravno podlago za izvajanje vseh zakonsko določenih upravičenj, vendar je navedena pravna podlaga vezana na pisno pooblastilo stranke oziroma odredbo sodišča. Glede na navedeno določba drugega odstavka 25. člena veljavne ureditve v praksi vnaša zmedo in negotovost v zvezi z obsegom izvajanja upravičenj detektivov, zato se v predlogu zakona njeno ponovno normiranje opušča. Vsebinska opredelitev do preostalih očitkov v pripombah je navedena pri posameznih členih.

Posameznik KK

Ker predlagana določba v prvem odstavku vključuje tudi odredbo sodišča za opravljanje dejavnosti vročanja, pri čemer se v praksi izkazuje, da sodišče detektivu ne pošlje odredbe, temveč zaprosilo za

vročitev, se predlaga, da se ustrezen terminološki izraz uskladi s sodišči. Predlog se ne upošteva. Predlagatelj je seznanjen s tem, da se v praksi pojavljajo primeri, ko nekatera sodišča detektive (za opravo vročitve sodnega pisanja) zaprošajo na podlagi pisnih zaprosil in ne odredb. V tej zvezi se pojasnjuje, da sodišča nimajo pravne podlage za poslovanje z zaprosili ali s pooblastili, temveč z odredbami, kot to za primere vročanij po detektivih tudi izrecno določa Pravilnik o vročanju po detektivih in izvršiteljih v civilnih sodnih postopkih in v kazenskem postopku. Glede na navedeno se pojasnjuje, da se v predlagani določbi prav na podlagi zaznanih težav v praksi v zvezi z ustreznimi pravnimi podlagami za izvajanje vročitev po detektivih v predlagani določbi izrecno določa, da detektivi opravljajo dejavnost vročanja za sodišča na podlagi sodne odredbe.

Posameznik ČČ

V predlaganem drugem odstavku obravnavane določbe se predlaga črtanje pogoja za prenos pooblastila, in sicer če je to potrebno zaradi zagotavljanja učinkovitega varstva interesov naročnika, saj gre za oviro pri opravljanju dela detektivov (zastavlja se vprašanje načina izkazovanja razlogov, ki bi zagotavljali učinkovito varstvo interesov naročnika, poleg tega lahko naročnik pozneje vedno prekliče pooblastilo, ki je bilo preneseno na drugega detektiva). Predlog se upošteva na način, da se besedilo drugega odstavka obravnavane določbe ustrezno preoblikuje.

Posameznik AA

Predlagana določba je v nasprotju s 5. členom predloga zakona, ki omogoča pravico opravljanja detektivske dejavnosti tudi pravnim osebam, saj za njih ne predvideva pooblastila naročnika ali odredbe sodišča, niti ne predvideva, da naročnik pooblasti vse detektive družbe ali samo nekatere. Pripomba se ne upošteva, pri čemer se pojasnjuje, da se podelitev pooblastila nanaša tako na detektiva, ki opravlja detektivsko dejavnost individualno kot svobodni poklic, kot tudi na detektiva podjetnika, detektivsko družbo ali zaposlenega detektiva (obravnavana določba namreč ne določa drugačne obravnave navedenih subjektov glede podelitve pooblastila).

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje

V tretjem stavku prvega odstavka se predlaga črtanje besede tudi ali pa zapis določbe na način, da »detektiv opravlja tudi dejavnost vročanja sodnih pisanj na podlagi odredbe sodišča«. Zastavlja se tudi vprašanje, kaj je pomensko vsebina tretjega odstavka obravnavane določbe. Predloga se upoštevatata na način, da se v nakazani smeri preoblikuje vsebina tretjega stavka prvega odstavka obravnavane določbe ter črta predlagani tretji odstavek, pri čemer se pojasnjuje, da je uporaba taksativno določenih upravičenj, ki jih detektiv lahko uporablja v okviru izvajanja detektivske dejavnosti, v diskreciji detektiva, ki glede na področje pridobivanja informacij in namen pridobivanja informacij strokovno presodi, katero od upravičenj bo uporabil s ciljem hitre in učinkovite izvedbe pooblastila oziroma sodne odredbe. V vsakem primeru pa lahko pri svojem delu izvaja le zakonsko določena (omejena) upravičenja.

K predlaganemu 36. členu ZDD-2 (detektivovo delovno področje):

Posameznik AA

Predlog člena je v nasprotju sam s sabo, saj se v skladu s predlaganimi kazenskimi določbami kaznuje detektiv, ki opravlja prepovedane naloge, in hkrati omogoča delo detektivov, kadar to omogočajo drugi predpisi, kot je v primerih vročanja. Prav tako bi bilo treba razširiti področja dela detektiva. Pripomba se ne upošteva. Iz pripombe izhaja nerazumevanje kazenske določbe, ki določa kot prekršek vsa ravnanja detektiva, če jih izvaja v nasprotju z določbami 38., 39. 40. in 41. člena (predloga zakona), v katerih se določajo meje dopustnega ravnanja detektiva pri izvajanju svojih upravičenj. Ker določena upravičenja detektivov določajo tudi drugi predpisi, pri čemer ti ne morejo določati več ali drugače kot zakon, s katerimi se določajo splošna upravičenja detektiva, je iz nomotehničnega vidika treba v osnovnem predpisu (torej v zakonu, ki ureja detektivsko dejavnost) posebej določiti pravico detektiva, da lahko izvaja upravičenja, če so ta določena (tudi) v drugih, posebnih predpisih. V preostalem se do pripombe ni bilo mogoče vsebinsko opredeliti, saj ni obrazložena.

Posameznik CC

Predlaga se razširitev delovnega področja detektiva z možnostjo preiskovanja nepoštene konkurence, izvajanja ukrepov proti sabotazam, preiskovanja ponarejanja znamk in mednarodnih trgovin s ponarejenimi izdelki, iskanja prikritih morilcev, preiskovanja ugleda podjetja ali ugleda vodstva, pridobivanja informacij o boniteti oziroma uspešnosti podjetij, preiskovanja groženj in izsiljevanj. Predlog se na upošteva, pri čemer se pri določitvi obsega delovnih področij v celoti izhaja iz veljavne ureditve (dodaja se le pridobivanje informacij na področju o kandidatih za zaposlitev), saj po podatkih zbornice ni bilo mogoče zaznati drugih dodatnih delovnih področij, ki bi jih veljalo dodatno določiti v navedeni določbi. Pri tem se pojasnjuje, da je pri navajanju detektivskih delovnih področij treba izhajati iz načela zakonitosti, določnosti in sorazmernosti pri izvajanju detektivskih upravičenj in iz vpliva oziroma posega v osebne pravice posameznikov. Dodatna delovna področja, ki jih pripomba navaja, se bodisi podvajajo glede na že določena delovna področja v veljavni ureditvi bodisi se navajajo brez utemeljenih razlogov, pri čemer se v veliki večini prekrivajo z delovnimi področji, ki so detektivom izrecno prepovedana (na primer preiskovanje kaznivih dejanj).

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije

V zvezi s pooblastili, ki jih detektivom podeljuje predlog zakona v povezavi z raziskovanjem zlorab pravice do zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe, zlorab uveljavljanja pravice do povračila stroškov prevoza na delo in z dela, dela pod vplivom alkohola ali prepovedanih drog ter drugih disciplinskih kršitvah in kršilcih, se predlaga določitev dodatne varovalke, ki bi preprečevala prekomeren poseg v delavčevo zasebnost in njegovo integriteto. Predlaga se tudi, da se ureditev dopolni s posebno določbo, ki bo nadzor nad delavcem omejila na čas, ki je nujno potreben za zbiranje informacij v skladu s pooblastilom naročnika, in na ta način zagotovila sorazmernost uporabe zakonskih pooblastil detektiva. Pri izvajanju vročanja s strani detektiva se predlaga tudi določba, ki bi opredelila, da je pri vročanju detektiv dolžan spoštovati dostojanstvo naslovnika. Glede predloga, da se izvajanje nadzora nad delavcem (torej delovno področje, ki se nanaša na nadzor glede zlorabe pravic in obveznosti iz delovnega razmerja) omeji na čas, ki je nujno potreben za zbiranje informacij v skladu s pooblastilom naročnika, se pojasnjuje, da je predlog ustrezno prenesen v določbo 40. člena predloga zakona, ki ureja pridobivanje podatkov z osebno zaznavo. V tej zvezi se tudi pojasnjuje, da zaradi raznolikosti primerov v praksi od predlagatelja ni mogoče zahtevati natančne zakonske opredelitve glede upoštevanja načela sorazmernosti, saj bo presoja morebitne kršitve navedenega načela lahko opravljena le v vsakokratnem nadzornem mehanizmu in v okviru sodne kontrole. Glede predloga za dopolnitev delovnega področja vročanja s strani detektiva na način, da naj se pri tem spoštuje dostojanstvo naslovnika pa se pojasnjuje, da so detektivi dolžni spoštovati dostojanstvo vseh oseb, s katerimi prihajajo v stik pri opravljanju svoje dejavnosti že na podlagi Ustave, ki vsakemu posamezniku zagotavlja pravico do osebnega dostojanstva, s katero se zagotavlja priznanje njegove vrednosti, ki mu gre kot človeku, in iz katere izvira njegova sposobnost samostojnega odločanja (iz te človekove pravice pa izvira tudi jamstvo osebnostnih pravic). Glede na navedeno ni potrebe za zakonsko določitev spoštovanja navedenega standarda, ne nazadnje pa je spoštovanje integritete posameznikov s strani detektivov deklaratorno določeno tudi v Kodeksu detektivske poklicne etike, ki ga je sprejela zbornica. Končno pa se v zvezi s pripombo v tem delu tudi pojasnjuje, da materijo vročanja po detektivih ureja Pravilnik o vročanju po detektivih in izvršiteljih v civilnih sodnih postopkih in v kazenskem postopku in bi morda veljalo dolžnost spoštovanja dostojanstva osebe, ki se ji pisanje vroča, urediti v navedenem podzakonskem predpisu, katerega priprava spada v resorno pristojnost Ministrstva za pravosodje.

Informacijski pooblaščenec

Pripominja, da je splošno pooblastilo glede pridobivanja informacij o anonimnih pisanjih pretirano splošno (podobno velja za preverjanje kandidatov za zaposlitev, zbiranje informacij o kaznivih dejanjih, zbiranje dokaznega gradiva in druga splošna pooblastila, s katerimi bi lahko detektiv ali detektivka preseгла pooblastila in upravičenja glede zakonite obdelave osebnih podatkov, ki jih ima naročnik). Pripomba se ne upošteva. Detektivova dejavnost pridobivanja informacij na področju anonimnih pisanj

velja že od leta 2011 in v praksi pomaga detektivom pri odkrivanju pošiljateljev anonimnih pisem (pisanja, pritožbe, sporočila, opozorila, izsiljevanja in podobno). Ker se anonimna pisanja pojavljajo v dveh oblikah, bodisi kot anonimna pisma bodisi kot anonimne prijave, obravnavna določba pa ureja le pridobivanje informacij o pošiljateljih anonimnih pisanj, se pojasnjuje, da se to ne nanaša na preiskovanje prijaviteljev anonimnih prijav. V Republiki Sloveniji je sistem anonimnih prijav urejen tako, da ima vsak posameznik, če opazi kršitev oziroma negativno ravnanje oziroma če je kršitvi oziroma negativnemu ravnanju izpostavljen, pravico podati anonimno prijavo (na policijo, inšpektorat, ki pokriva resorno področje, na katerem je bilo opaženo sporno ravnanje, delodajalcu), pri čemer je izrecno prepovedano ugotavljanje identitete takšnega prijavitelja. Glede na navedeno detektivom ni dovoljeno preiskovanje kakršnihkoli anonimnih prijav, je pa omogočeno preiskovanje anonimnih pošiljateljev, kar je po mnenju predlagatelja v obravnavni določbi tudi jasno določeno. Do preostalega dela pripombe o presplošnosti določitve nekaterih drugih detektivovih delovnih področij pa se ni bilo mogoče opredeliti, saj pripomba ne navaja nobenih konkretnih razlogov.

K predlaganemu 37. členu ZDD-2 (upravičenja):

Fakulteta za varnostne vede

Predlaga se sprememba poimenovanja upravičenja iz prve alineje prvega odstavka na način, da se to imenuje »pridobivanje podatkov od oseb ali iz javno dostopnih virov. Predlog se upošteva.

Posameznik AA

Predlog ne razširja upravičenj detektiva, ampak jih celo zožuje. Pomembno bi bilo, da se zaradi narave pooblastila pri angažiranju detektiva posebej razjasni, za katera konkretna področja dela se posamezna poklicna aktivnost (upravičenje) dopustno uporablja in katera so vprašanja (cilj zadeve pooblastila), na katera mora detektiv odgovoriti na podlagi dejstev (vstopni podatki vsebine zadeve), ki jih je treba preiskati oziroma preveriti. Pripomba se ne upošteva, pri čemer se pojasnjuje, da se v predlagani določbi v celoti ohranja obseg upravičenj, kot je določen že v veljavni ureditvi (spreminja se le njihovo poimenovanje). Končno pa tudi ni smiselna pripomba v delu, da bi morala zakonska materija določati oziroma pojasniti, za katera področja dela detektiva se lahko uporablja posamezno upravičenje, saj je uporaba vrste detektivovega upravičenja odvisna od vsakega konkretnega primera naročnikovega pooblastila oziroma sodne odredbe, iz katere izvirata tudi namen pridobivanja informacij in obseg pooblastila (enako velja tudi za predlagano zakonsko ureditev o pričakovanem obsegu rezultatov preverjanja okoliščin s strani detektiva) – ne nazadnje pa bi se na ta način izjemno omejila učinkovitost delovanja detektivov, kar pa očitno ni v korist detektivom.

Posameznik CC

Predlaga se določitev dodatnega upravičenja – dostop do (vseh) informacij javnega značaja. Pripomba se ne upošteva, saj je področje dostopa do informacij javnega značaja sistemsko urejeno z Zakonom o dostopu do informacij javnega značaja,⁴⁶ na podlagi katerega je omogočeno (vsesplošno) uresničevanje pravice fizičnih in pravnih oseb, da pridobijo informacije javnega značaja (torej tudi detektivov). Z navedenim zakonom so določene tudi omejitve do dostopa do informacij javnega značaja, ki jih z drugim zakonskim predpisom ni mogoče izničiti (na primer za detektive kot subjekte, za katere bi veljala pravica do dostopa širše kot za druge fizične ali pravne osebe).

K predlaganemu 38. členu ZDD-2 (pridobivanje podatkov od oseb ali iz javno dostopnih virov):

Posameznik AA

Predlog člena ne razlikuje upravičenja zbiranja podatkov glede na naravo podatka ali informacije, ki je lahko javno dostopen, in dostopa za javnost in ni posebno upravičenje detektiva, kot so na primer splet, telefonski in poslovni imeniki in javni registri in javne evidence (public – open data). Do pripombe se ni mogoče vsebinsko opredeliti, saj ni mogoče izluščiti njenega bistva, pri čemer se pojasnjuje, da je vsebina predlaganega prvega odstavka obravnavane določbe enaka kot v veljavni ureditvi in da

⁴⁶ Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZDavP-2, 23/14, 50/14, 19/15 – odl. US, 102/15, 7/18 in 141/22.

njeno izvajanje v praksi očitno ne prinaša nobenih težav glede na to, da nanje ni opozorila detektivska stroka v okviru evalvacije veljavne ureditve.

Posameznik KK

V pripombi se zastavlja vprašanje, ali je upravičenje v predlaganem drugem odstavku omejeno na pravico do pridobivanja navodila, če gre za bolniško odsotnost do 30 dni ali za ves čas trajanja bolniške odsotnosti. Pojasnjuje se, da upravičenje iz predlaganega drugega odstavka obravnavanega člena ni časovno omejeno na bolniško odsotnost do 30 dni, temveč na celotno obdobje trajanja bolniške odsotnosti.

K predlaganemu 39. členu ZDD-2 (pridobivanje podatkov iz evidenc):

Posameznik CC

Predlaga se ureditev dostopa do podatkov iz vseh evidenc, ki se vodijo v Republiki Sloveniji, pri čemer naj ima detektiv pravico odločanja, do katerih podatkov bo dostopal, prav tako se predlaga, da se detektivom omogoči tudi vpogled v notarske in zapuščinske spise. V skladu z regulatornim okvirjem na področju varstva osebnih podatkov mora temeljiti pridobivanje podatkov iz uradnih evidenc na predpostavki potrebnosti oziroma nujnosti, pri čemer je treba na eni strani upoštevati interese in zakonite cilje, ki jim detektivi sledijo za učinkovito izpolnitev naročila, na drugi strani pa pravice in svoboščine posameznikov ter morebitna tveganja zlorab, ki bi jih splošna ureditev dostopa do evidenc lahko prinesla. Pripomba ne predstavi nobenih razlogov, ki bi utemeljevali dostop do morebitnih dodatnih evidenc, prav tako pa ne ponudi razlogov za ureditev dodatnega dostopa detektivov do notarskih in zapuščinskih spisov, zato se do teh navedb ni bilo mogoče vsebinsko opredeliti.

Informacijski pooblaščenec

Predlagana določba je preširoka, saj daje detektivu bistveno večja pooblastila, kot jih ima lahko naročnik, pri čemer predlog zakona za nekatere evidence ne določa, do katerih osebnih podatkov naj bi detektiv na tej podlagi dostopal, predviden pa je celo neposreden elektronski dostop do evidenc. Uvodoma se pojasnjuje, da je eno od detektivovih upravičenj – to je pridobivanje podatkov iz evidenc – urejeno že v veljavni ureditvi, zato ne drži navedba, da se s predlagano ureditvijo v tem delu širijo pooblastila detektivov. Pritrditi pa je treba, da se v predlagani določbi širi nabor evidenc, do katerih bodo detektivi upravičeni dostopati zaradi pridobitve podatkov, ki so potrebni zaradi izpolnitve naročila, pri čemer so razlogi, ki utemeljujejo dostop do posameznih evidenc, natančneje navedeni v obrazložitvi predlagane določbe. Upravičenje detektiva za pridobivanje podatkov iz evidenc ne more biti vezano na upravičenje naročnika, saj posamezniki nimajo pravice (v smislu zakonsko določenega upravičenja in na drugi strani zakonske dolžnosti) na primer fotografirati tretje osebe, izvajati osebne zaznave, zbirati podatkov o drugih osebah, zato teh pravic tudi ne morejo prenesti na detektiva. Iz navedenega izhaja, da ima detektiv pravno podlago za izvajanje vseh zakonsko določenih upravičenj, vendar je navedena pravna podlaga vezana na pisno pooblastilo stranke oziroma sodišča (poleg upoštevanja dodatnih pogojev glede izvajanja posameznega upravičenja). Ne glede na navedeno pa je predlog nove določbe dopolnjen na način navajanja točno določenih podatkov v posamezni evidenci, do katerih bodo detektivi upravičeni dostopati.

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje

Dostop do sodnih in tožilskih spisov že ustrezno ureja področna zakonodaja, zato se ne podpira drobljenje ureditve na način, da več predpisov ureja isto vprašanje. Ker detektiv tudi ni zagovornik osebe, predkazenski postopek pa je občutljiva faza postopka, v kateri se še zbirajo dokazi, mora biti dostop do teh podatkov ustrezno zamejen. Glede predlaganega sedmega odstavka pa se predlaga posebna uskladitev z Informacijskim pooblaščenecem. Pripomba se ne upošteva. Določba 181. člena Zakona o državnem tožilstvu⁴⁷ ureja procesne pogoje za vpogled v tožilski spis, pri čemer pravico do vpogleda zagotavlja vsaki pravni ali fizični osebi, ki za to izkaže pravni interes, in če to ne škoduje

⁴⁷ Uradni list RS, št. 58/11, 21/12 – ZDU-1F, 47/12, 15/13 – ZODPol, 47/13 – ZDU-1G, 48/13 – ZSKZDČEU-1, 19/15, 23/17 – ZSSve, 36/19, 139/20, 54/21 in 105/22 – ZZNŠPP; ZDT-1.

interesom postopka, tajnosti postopka ali zasebnosti oseb. Predlagana določba, s tem ko za detektiva ureja možnost vpogleda v tožilski spis, ne določa samodejne in absolutne pravice za vpogled v spis, saj se upravičenje za vpogled presoja v vsakem konkretnem primeru posebej v skladu s področno zakonodajo – v konkretnem primeru v skladu z 181. členom ZDT-1. Prav tako se v predlagani določbi vpogled v tožilski spis pogojuje tudi z obstojem predhodne pravice naročnika, ki je detektiva pooblastil, za vpogled v spis. Glede na navedeno detektiv, kadar izvršuje pravico do vpogleda v tožilski spis (po pooblastilu naročnika, ki ima pravico do vpogleda v spis), tega ne more izvršiti na podlagi določb 181. člena ZDT-1, saj ne more izkazati, da ima od pregleda zadeve neposredno (tedaj obstoječo ter ne morebitno ali prihodnjo) osebno korist (ter ne tujo ali javno), ki je oprta na zakon ali drug zakonit predpis (dejanska korist ne zadostuje). Ker detektiv tudi ni pooblaščenec naročnika, kot na primer stranke v smislu njenega zastopanja v predkazenskem postopku, je treba pravico detektiva za vpogled v tožilski spis urediti posebej. V zvezi z obravnavano pripombo pa se tudi pojasnjuje, da lahko detektiv že po veljavni ureditvi vpogleda v sodni spis, pri čemer se možnost vpogleda v tožilski spis posebej določa za primere, ko je zadeva na državnem tožilstvu bodisi zaključena (na primer po prejemu poročila iz desetega odstavka 148. člena ZKP) bodisi je še v obravnavi. Prav tako se ne upošteva predlog za uskladitev določbe sedmega odstavka z Informacijskim pooblaščenecem, saj to ni zakonska določena obveznost, prav tako pa v tej zvezi tudi Informacijski pooblaščenec ni imel pomislekov v okviru strokovnega usklajevanja.

K predlaganemu 40. členu ZDD-2 (pridobivanje podatkov z osebno zaznavo):

Vrhovno državno tožilstvo

Predlagana določba detektivu podeljuje upravičenje do opazovanja osebe s hkratno uporabo tehničnih sredstev za slikovno snemanje, kar v skladu z novjšimi izhodišči v praksi pomeni tajno opazovanje. Če namreč gre za tako kakovosten nadzor nad posameznikom, da si je na podlagi pridobljenih informacij mogoče ustvariti podobo o njegovem življenju, gre za tajno opazovanje.

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje

Predlaga se, da se opazovanje normira natančneje, zlasti kdaj »opazovanje« preide v »spremljanje gibanja« in kdaj ne. Navedeno upravičenje mora biti tudi jasno razmejeno od prikritega preiskovalnega ukrepa tajnega opazovanja iz 149.a člena ZKP. Iz systemskega vidika je nenavadno, da je »kvalificirana« oblika opazovanja predvidena zaradi ugotavljanja zlorabe pravice do zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe ali uveljavljanja pravice do povračila stroškov prevoza na delo in z dela (da je torej vezana na določeno delovno nalogo).

Detektivska zbornica Republike Slovenije, Fakulteta za varnostne vede, smiselno enako tudi posamezniki BB, CC, ČČ, DD, II, EE, FF, KK, LL in skupina detektivov

Predlaga se sprememba določbe na način, da se lahko neposredno opazovanje izvaja statično in dinamično (spremljanje položaja, gibanja in aktivnosti opazovane osebe), pri čemer naj se neposredno opazovanje omogoči za opravljanje vseh delovnih področij detektiva in z uporabo vseh tehničnih sredstev. Prav tako se predlaga dopolnitev določbe na način, da se izrecno navede, da detektiv ne sme posegati v pričakovano in zakonsko določeno zasebnost.

Po pripombah, prejetih v strokovnem usklajevanju, je bila pripravljena prenovljena določba, ki normira upravičenje »opazovanja« (zdaj je navedeno upravičenje poimenovano »pridobivanje podatkov z osebno zaznavo«). Predlagana določba ne določa več razlikovanja med izvajanjem tako imenovanega statičnega in tako imenovanega dinamičnega neposrednega opazovanja, temveč se pridobivanje podatkov z osebno zaznavo omejuje na taksativno določena delovna področja detektiva, in sicer na področje pridobivanja informacij o osebah, ki so pogrešane ali skrite, o povzročiteljih premoženjskih in nepremoženjskih škod ter gradivu in dejstvih, potrebnih za zavarovanje pravic in upravičenj stranke pred sodišči, drugimi pravosodnimi organi in drugimi organi oziroma organizacijami, ki v postopkih odločajo o teh pravicah, o anonimnih pisanjih – o piscih in odpošiljateljih anonimnih pisanjih, o dolžnikih in njihovem premoženju, o predmetih, ki so pogrešani ali izgubljeni, o spoštovanju konkurenčne prepovedi in konkurenčne klavzule ter o zlorabah pravice do zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe, zlorabah uveljavljanja pravice do povračila stroškov prevoza na delo in z dela, dela pod vplivom alkohola ali prepovedanih drog ter o drugih disciplinskih kršitvah in kršilcih. Z

določitvijo zaključenih delovnih področij, na katerih lahko detektiv pridobiva podatke z osebno zaznavo, se v primerjavi z veljavno ureditvijo preprečuje samovoljno in arbitrarno izvajanje navedenega upravičenja detektiva v situacijah, ki ne bi bile že vnaprej dovolj točno opredeljene. V luči spoštovanja zahteve po načelu zakonitosti in določnosti se v prenovljeni določbi pridobivanje podatkov z osebno zaznavo strogo navezuje na izvajanje tega upravičenja na javnih krajih ali z javnih krajev, iz javno dostopnih odprtih in zaprtih prostorov ter krajev in prostorov, ki so vidni z javno dostopnega kraja in prostora. V predlagani določbi se detektivu tudi izrecno prepoveduje, da bi pri izvajanju tega upravičenja posegal v zasebni prostor in zasebni zaprti prostor, pri čemer zasebni prostor vključuje tudi zasebni prostor, ki ga je posameznik s postavitvijo kakršnekoli ograje, prepreke ali razvidne oznake oziroma opozorila ločil od javnega in na ta način navzven nakazal, da gre za zasebni prostor (zasebni prostor je vsak prostor, kjer posameznik upravičeno pričakuje, da bo oziroma je sam). Prav tako se v luči spoštovanja posameznikove zasebnosti in dostojanstva izrecno določa, da detektiv pri izvajanju navedenega upravičenja ne sme izvajati vsesplošne in neprekinjene osebne zaznave, ki bi po svoji naravi presegalo osebno zaznavo po detektivu. Dodatno pa je navedeno upravičenje tudi časovno zamejeno, pri čemer se predlaga, da lahko pridobivanje podatkov z osebno zaznavo traja le tako dolgo, dokler ni odkrita kršitev ali dokler na strani naročnika obstaja utemeljena potreba, da se ugotovi dejansko stanje glede področja, na katerem se pridobivajo podatki, v vsakem primeru pa največ štiri mesece od podelitve pisnega pooblastila naročnika. Nedvomno je, da gre lahko pri izvajanju navedenega upravičenja za ukrep, ki posega v pravico do zasebnosti, zato je z vidika (ne)zadostnosti določnosti in jasnosti predpisov ključno zlasti vprašanje, kako intenzivno oziroma invazivno posega v pravice posameznika. Večja stopnja invazivnosti zahteva večjo stopnjo določnosti. Glede na navedeno se ocenjuje, da je predlagana določba primerna in ni tako čezmeren poseg, ki bi prestopil mejo do prikritega preiskovalnega ukrepa tajnega opazovanja. S predlaganim načinom pridobivanja podatkov bo detektiv lahko naročniku zagotovil izčrpne informacije, s katerimi bo ta lahko zavaroval svoje interese, zaščitil svoj poslovni in tržni položaj ter si zagotovil čim boljši položaj v postopkih, v katerih sodeluje kot stranka.

K predlaganemu 41. členu ZDD-2 (uporaba tehničnih sredstev):

Informacijski pooblaščenec

V zvezi s predlagano določbo se najprej opozarja, da lahko še posebej glede na njeno odprtost in nejasnost pomeni hud poseg v zasebnost posameznikov. Glede na teže posegov v ustavno varovane pravice posameznikov, ki bi jih lahko pomenila uporaba navedenih pooblastil, ne zadoščajo le varovalke, opredeljene v 41. in 42. členu predloga zakona, saj te ne zajamejo vseh možnosti. Že sama uporaba teh pooblastil po prosti presoji detektivov pa pomeni, da se na ta način dejansko zasebnim subjektom v delu dajejo posredno pooblastila organov pregona, kar je nesprejemljivo. Po naravi stvari gre za resne posege v zasebnost in osebno integriteto, pri čemer je glede na naravo razmerij pridobivanje privolitve posameznikov vprašljivo ali tehnično neizvedljivo.

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje

Na zakonski ravni bi bilo treba urediti zlasti numerus clausus tehničnih sredstev, ki jih lahko uporabljajo detektivi, pri čemer je bistveno, da so njihove zmožnosti (z vidika posega v posameznikovo sfero) jasne že iz zakonske dikcije. Smiselno enako velja tudi za pogoje za njihovo uporabo in predhodno seznanitev oseb z njihovimi pravicami. Predlagana ureditev je s tega vidika izrazito podnormirana (prav tako se nasprotuje možnosti uporabe poligrafske metode). Na področjih, kjer je za uporabo tehničnega sredstva predvideno soglasje osebe, mora biti to soglasje pisno (ne more zadoščati že zabeležena ustna privolitev).

Detektivska zbornica Republike Slovenije, posamezniki BB, ČČ, DD, JJ, II, KK in skupina detektivov

Predlaga se ureditev uporabe tehničnega sredstva za slikovno snemanje tudi pri izvajanju upravičenja tako imenovanega dinamičnega opazovanja v okviru naloge iz pooblastila in če je to nujno potrebno za zavarovanje dokazov (uporaba naprav za slikovno snemanje zaradi zavarovanja dokazov in dejstvo, da detektiv ne more uspešno opraviti svoje naloge, če zbranih informacij ne dokumentira na primer s fotoaparatom). Uporaba tehničnih sredstev je nujno potrebna za zavarovanje dokazov pri vseh upravičenjih oziroma detektivovih področjih dela. Predlog zakona predvideva, da je to mogoče le za izpolnitev naloge iz pisnega pooblastila, določenih je tudi več sankcij, če se to ne upošteva, zato ni

potrebe po omejevanju uporabe tehničnih sredstev (fotografije so nujno potrebne za dokazovanje in izjemnega pomena pri dogodkih, kjer si je nemogoče vse zapomniti, zapisati ali kako drugače dokumentirati). S prepovedjo uporabe tehničnih sredstev pri izvajanju upravičenja iz tretjega odstavka 40. člena se očitno želi zaščititi domnevni kršitelj, saj mu naročnik brez uporabe tehničnih sredstev ne bo mogel dokazati kršitve. Glede predlagane določbe četrtega odstavka se opozarja, da koncept privolitve osebe ni ustrezno določen za primere uporabe tehničnih sredstev iz tretje alineje tretjega odstavka (iskanje, zavarovanje in primerjava dokazov in sledi, najdenih na kraju dogodka), saj od storilca dejanja, ki bo predmet preiskovanja, ne bo mogoče pridobiti privolitve.

Fakulteta za varnostne vede

Predlaga se črtanje drugega stavka v drugem odstavku, saj je uporaba sredstev le pripomoček za dokumentacijo tistega, kar je detektiv zaznal z neposrednim osebnim opazovanjem.

Pripombe se upoštevajo. Pri pripravi vsebine novega predloga obravnavane določbe je upoštevano načelo zaprtosti kroga (*numerus clausus* tehničnih sredstev, ki jih lahko uporabljajo detektivi), jasnosti in določnosti – v skladu z navedenim je navedeno upravičenje uporabe tehničnih sredstev s strani detektivov najprej vezano le na delovna področja detektiva, kot so navedena v drugem odstavku 36. člena predloga zakona. V predlogu nove določbe je uporaba tehničnih sredstev hkrati prepovedana na način, ki bi pomenil izpolnjevanje nalog oziroma pooblastil, ki so detektivom izrecno prepovedani (na primer izvajanje prikritih preiskovalnih ukrepov, ki jih lahko izvaja le policija). Dalje se predlaga, da je uporaba tehničnih sredstev detektivom dopustna le tedaj, ko izpolnjujejo nalogo, kot izhaja iz pooblastila, prav tako pa se uporaba tehničnih sredstev kumulativno veže tudi na potrebo po nujnosti zaradi zavarovanja dokazov. V skladu z navedenim bodo detektivi lahko pri izpolnjevanju naloge iz naročnikovega pooblastila uporabljali tehnična sredstva v smislu *ultima ratio*, ko bo torej njihova uporaba nujna za zavarovanje gradiv in dejstev (pri čemer bodo morali biti za to izpolnjeni tudi prej navedeni pogoji). V predlagani določbi je preoblikovana tudi zahteva predhodnega soglasja za uporabo sredstva za zvočno snemanje, saj se (enako kot v veljavni ureditvi) predhodno zahteva pisno soglasje osebe, zoper katero bo navedena naprava uporabljena (pri čemer se določa, da je soglasje dano v pisni obliki, s čimer se zagotavlja tudi učinkovit nadzor nad uporabo navedene tehnične naprave oziroma sredstva). V okviru prenovitve predlagane določbe je tudi zožen nabor mogočih tehničnih sredstev, in sicer se iz prenovljene določbe izpuščajo tehnična sredstva za ugotavljanje resničnosti izjav oseb in za preprečevanje kaznivih ravnanj. Dodatno se pojasnjuje, da je že v veljavni ureditvi detektivske dejavnosti vzpostavljen koncept diskrecijskega odločanja detektiva o tem, katero sredstvo bo za izvedbo naloge uporabil, pri čemer je pri tem zavezan k spoštovanju načela sorazmernosti. Diskrecijska pravica je pomembna iz dodeljene pravice do taktičnega preudarka, s katerim detektiv v skladu z načelom strokovnosti odloča o izbiri najprimernejšega upravičenja, s katerim bo zbral informacije in dokaze, ki bodo pomembni v morebitnem nadaljnjem postopku pred pravosodnimi in drugimi državnimi organi ter drugimi organizacijami, sočasno pa bo detektiv moral, če bo treba, retroaktivno dokazovati svojo odločitev v zvezi s sorazmernostjo. Glede na vse navedeno se ocenjuje, da je predlagano upravičenje uporabe tehničnih sredstev v primerjavi z veljavno ureditvijo, ki niti ne določa zaokroženega nabora dopustnih vrst tehničnih sredstev, ustrezno in sprejemljivo z vidika posega v posameznikovo sfero glede na zakonsko določena (in dopustna) upravičenja detektivov.

K predlaganemu 42. členu ZDD-2 (prepovedi):

Informacijski pooblaščenec

Izraža zaskrbljenost, kaj bi glede na široka pooblastila detektivov lahko pomenil prenos nalog državnih organov na primer policije, inšpekcij, na detektive, ki bi na ta način postali nekakšna paradržavna inšpekcija oziroma policija.

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje

Predlaga se dopolnitev drugega odstavka na način, da to lahko počne le, če to dopušča področna zakonodaja.

Posameznik AA

Predlagana določba drugega odstavka nedosledno uporablja besede pristojnost in dejavnost, saj jih kar enači s področji dela in upravičenji.

Iz obrazložitve drugega odstavka 32. člena veljavne ureditve (ki je po vsebini enak določbi drugega odstavka 42. člena predloga zakona) izhaja, da je razumljivo, da lahko državni organi na podlagi ZJU najamejo detektiva v zvezi s kršitvami in kršilci pravice do zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe, zlorabami uveljavljanja pravice do povračila stroškov prevoza na delo in z dela, delom pod vplivom alkohola ter drugimi disciplinskimi kršitvami in kršilci ter vročanjem pisemskih in drugih pošilk naslovnikom. Glede na obrazložitev navedene določbe se pojasnjuje, da je namen navedene določbe v tem, da daje detektivom možnost opravljanja detektivske dejavnosti tudi v primerih, ko so naročniki državni organi, ne pa pooblastilo, da lahko zanje opravljajo tiste naloge oziroma upravičenja, ki so jim izrecno prepovedani (ti primeri pa so urejeni z matičnimi predpisi, na primer ZJU, ZKP glede vročanja detektivov in podobno). Ker je obravnavana določba lahko zavajajoča in v nasprotju z določbo prvega odstavka 42. člena, se pripombe upoštevajo na način, da se drugi odstavek obravnavane določbe črta.

K predlaganemu 43. členu ZDD-2 (dolžnosti in varovanje tajnosti):

Posameznik CC

Predlaga se, da se za detektive določi tudi obveznost poklicne molčečnosti – dolžnost varovanja skrivnosti o zadevah, ki so detektivom zaupane. Ocenjuje se, da predlagana določba (enako kot v veljavni ureditvi) ustrezno vzpostavlja dolžnost in varovanje podatkov, ki jih detektiv zbere za naročnika, pri čemer se dolžnost varovanja vsebinsko navezuje na varovanje poslovne skrivnosti. Glede na navedeno se pripomba ne upošteva (prav tako iz pripombe ni razvidna dodana vrednost drugačne ureditve), pri čemer tudi predlagana določba v svojem bistvu zavezuje detektive k poklicni molčečnosti (oziroma varovanju poklicne skrivnosti) v širšem smislu.

Skupina detektivov

Predlaga se dopolnitev petega odstavka na način, da se določi možnost vodenja dokumentov tudi v elektronski obliki. Pripomba se ne upošteva na način, da se možnost hrambe podatkov tudi v elektronski obliki določa na zakonski ravni. V tej zvezi se pojasnjuje, da bo predlagana možnost hrambe upoštevana v podzakonskem aktu, katerega izdajo predvideva šesti odstavek 67. člena predloga zakona, s katerim se bo natančneje uredil način hrambe podatkov, ki nastajajo pri delu detektiva oziroma zaradi njegovega dela.

Posameznik KK

K predlaganemu petemu odstavku se poudarja, da so včasih priloge edinstvene, zato jih detektiv ob oddaji poročila ne more obdržati niti fotokopirati ali kako drugače narediti dvojnikov. Zato bi bila smiselna dopolnitev določbe na način, da se priloge hranijo glede na smiselnost oziroma možnost hrambe. Pripomba se upošteva na način, da se hramba poročila o opravljeni detektivski storitvi s prilogami veže na fakultativnost (možnost hrambe) in ne obligatornost. V skladu z navedenim je bilo preoblikovano besedilo petega odstavka 43. člena predloga zakona.

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje

Smiselno bi bilo določiti, da je varovanje tajnosti zamejeno s pooblastilom naročnika, ki prepoved sporočanja zbranih informacij ali podatkov s strani detektiva lahko omehča (s pisnim dovoljenjem). Pripomba se ne upošteva, saj dajalec v ničemer ne obrazloži namena predlaganega rahljanja dolžnosti varovanja tajnosti detektiva. V tej zvezi se pojasnjuje, da predlagana ureditev (enako kot veljavna) vsebinsko veže dolžnost varovanja podatkov na varovanje poslovne skrivnosti v skladu z zakonom, ki ureja poslovno skrivnost, pri čemer je neupravičena izdaja poslovne skrivnosti kaznivo dejanje (kršitev zaveze k molčečnosti), zato tudi glede na navedeno predlagatelju ni razumljiva smotrnost predlagane drugačne ureditve.

K predlaganemu 44. členu ZDD-2 (preiskava poslovnih prostorov detektiva ali detektivske družbe):

Informacijski pooblaščenec

Glade na široka pooblastila detektivov za poseganje v ustavno varovane pravice posameznikov se sprašuje o ustreznosti strogih in ozko ter nejasno opredeljenih omejitev za preiskavo poslovnih prostorov detektiva, pri čemer niti ni jasno opredeljeno, za koga vse te omejitve veljajo.

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje, smiselno enako posameznik CC

ZKP že ureja ravnanje z zaseženimi predmeti, ki vsebujejo privilegirano dokumentacijo (vključno s poklicno tajnostjo – 222.a člen ZKP). Predvidoma ob naslednji noveli ZKP bo proučena možnost razširitve šestega odstavka 220. člena ZKP, ki ureja posebnosti sodne odredbe za hišno preiskavo odvetniške pisarne tudi na druge oblike zaupnosti. Na splošno velja, da predlog obravnavanega zakona ne more urejati hišne preiskave poslovnih prostorov detektiva ali vsebine sodne odredbe o takšni hišni preiskavi (ureditev iz ZOdv, po katerem se zgleduje, je iz časa pred spremembo ZKP). Zato se predlaga, da se v predlogu zakona ohrani le rešitev o tem, da mora biti pri preiskavi poslovnih prostorov detektiva navzoč predstavnik zbornice. Predlaga se tudi dopolnitev določbe, da bo jasno, da se omejitve nanašajo na kazenski postopek, ne pa tudi na inšpekcijski postopek, v katerem tudi lahko inšpektor pregleda poslovne prostore, knjige in listine ter izvaja druga pooblastila. Če so potrebne tudi omejitve v takšnih postopkih, jih je treba posebej urediti. Vsebina pripombe govori o nepotrebnosti predlagane ureditve, saj je namen določbe že urejen v ZKP in Zakonu o prekrških.⁴⁸ Tudi ni predpisano, kako dolgo naj se čaka na prihod predstavnika zbornice.

Pripomba se v delu očitane pomanjkljivosti določitve obdobja prihoda predstavnika zbornice upošteva na način, da se besedilo drugega odstavka obravnavane določbe dopolni s časovno komponento, v okviru katere se mora zagotoviti navzočnost predstavnika zbornice. V preostalem se pripombe ne upoštevajo. V tej zvezi je sicer treba pritrditi, da ZKP že ureja ravnanje z zaseženimi predmeti, ki vsebujejo privilegirano dokumentacijo, vendar se status privilegirane dokumentacije (in v tej zvezi posebnosti glede njene hrambe) v skladu z določbami ZKP nanaša le na dokumentacijo, ki bodisi vsebuje podatke, ki jih je zagovorniku zaupal osumljenec ali obdolženec (1. točka prvega odstavka 222.a člena ZKP), oziroma na tisto dokumentacijo, razkritje katere bi lahko pomenilo kršitev dolžnosti varovanja tajnosti spovedi, dolžnost varovanja poklicne tajnosti ali dolžnost varovanja novinarske zaupnosti (2. točka prvega odstavka 222.a člena ZKP). Glede na to, da dolžnost varovanja tajnosti informacij in podatkov, ki jih je detektiv zbral za naročnika, ne izpolnjuje vsebinskih kriterijev po 1. ali po 2. točki prvega odstavka 222.a člena ZKP (detektivova dolžnost varovanja skrivnosti namreč ne pomeni poklicne skrivnosti, temveč poslovno skrivnost), navedene določbe ZKP ne veljajo za ravnanje s predmeti in spisi, zaseženimi v okviru hišne preiskave pri detektivu. Detektiv se pri svojem delu po naravi stvari enako kot notar ali odvetnik neizogibno seznanj z veliko količino podatkov in s svojimi naročniki opravi številne komunikacije, tako neposredne kot na daljavo, pri čemer so mu zaupani najbolj občutljivi podatki naročnikov, podrobne informacije o njihovi zasebnosti, lahko tudi v najožjem in najintimnejšem delu. Vse podatke, do katerih pride detektiv v zvezi s tem, mora varovati v interesu naročnikov in varstva njihovih pravic kot poslovno skrivnost. Zaupnost razmerja med detektivom in njegovimi naročniki je eden od stebrov detektivske dejavnosti. V tej luči je treba zato presojati pravico do zasebnosti, ki izhaja iz tega zaupnega razmerja. To velja za vse vidike zasebnosti (prostorski, informacijski in komunikacijski). Zavarovana dobrina pri detektivih torej ni samo zasebnost detektiva, temveč predvsem zasebnost naročnikov. Prav zaradi varstva zasebnosti v zvezi z delom detektiva se v predlogu zakona urejajo posebne določbe, ki se nanašajo na preiskavo poslovnih prostorov detektiva ter zaseg dokumentov in predmetov pri detektivu. Ker takšne zaščite zasebnosti veljavna kazensko procesna zakonodaja ne omogoča, jo je po oceni predlagatelja treba urediti v obravnavanem predlogu zakona, kar glede na določbe ZKP tudi sicer ni nedopustno (tudi po presoji Vrhovnega sodišča Republike Slovenije so določbe Zakona o notariatu,⁴⁹ ki prav tako urejajo posebnosti glede preiskave notarske pisarne, v odnosu do ZKP *lex specialis* in ustavno skladne – tako

⁴⁸ Uradni list RS, št. 29/11 – uradno prečiščeno besedilo, 21/13, 111/13, 74/14 – odl. US, 92/14 – odl. US, 32/16, 15/17 – odl. US, 73/19 – odl. US, 175/20 – ZIUOPDVE in 5/21 – odl. US; ZP-1.

⁴⁹ Uradni list RS, št. 2/07 – uradno prečiščeno besedilo, 33/07 – ZSReg-B, 45/08, 91/13, 189/20 – ZFRO, 130/22, 49/23 – ZUS-1C IN 102/23 – ZFPPIPP-H.

sodba opr. št. I Ips 14501/2010, 10. 10. 2019). Prav tako pa ni mogoče sprejeti pripombe glede nepotrebnosti urejanja obravnavane vsebine v predlogu zakona, saj je v navedenem predpisu hišna preiskava urejena na način smiselne uporabe določb ZKP, kolikor ni z ZP-1 urejeno drugače. Glede na navedeno pripomb ni bilo mogoče upoštevati, prav tako pa ocenjujemo, da je predlagana določba dovolj jasna tudi v delu, da se posebnosti glede preiskave poslovnih prostorov detektiva nanašajo na hišne preiskave le v kazenskem postopku.

K predlaganemu 45. členu ZDD-2 (pogoji za opravljanje detektivske dejavnosti tujih detektivov) in 46. členu ZDD-2 (uporaba zakona):

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje

Nejasno je, ali se za tuje detektive zahteva izpolnjevanje pogoja znanje slovenskega jezika, kar bi bilo potrebno. Problematična je tudi materialna vzajemnost (pravilneje: dejanska vzajemnost). Nejasno je tudi, ali je zoper zavrnitev iz tega razloga dopusten upravni spor. Pripomba se ne upošteva, saj bi bil pogoj znanja slovenščine nesorazmerna zahteva v skladu z Direktivo 2006/123/ES (glej tudi opredelitev do pripombe k 19. členu predloga zakona). Prav tako ni bilo mogoče upoštevati pripombe, ki se nanaša na uporabo pravilne terminologije glede materialne vzajemnosti saj se v slovenskem pravnem redu uporabljata tako izraz materialna vzajemnost (glej na primer Zakon o ugotavljanju vzajemnosti⁵⁰) kot tudi izraz dejanska vzajemnost (glej na primer Zakon o avtorski in sorodnih pravicah⁵¹), iz pripombe pa tudi ne izhajajo konkretni razlogi za uporabo predlagane terminologije. V zvezi s pripombo, ki navaja problematičnost materialne vzajemnosti, se pojasnjuje, da gre za pogoj, kot je določen že v veljavni ureditvi, pri čemer se ocenjuje, da pomen izpolnjevanja pogojev, ki niso bistveno težji, ob primerjavi pomena izpolnjevanja primerljivih pogojev ne pomeni bistvene razlike glede narave in obsega izpolnjevanja pogojev za opravljanje detektivske dejavnosti. Predlagatelj tudi pojasnjuje, da je presoja izpolnjevanja pogojev za opravljanje detektivske dejavnosti za tuje fizične in pravne osebe v Republiki Sloveniji že v skladu z veljavno ureditvijo naloga zbornice, ki jo opravlja kot javno pooblastilo. O presoji izpolnjevanja pogojev zbornica odloča v upravnem postopku, saj gre za postopek odločanja o pravici na področju javnopravne zadeve, ki ima značaj upravne zadeve (organ bo ugotovljeno dejansko stanje primerjal z materialnim predpisom in sklepal – torej odločal o pravici, ali je ugotovljeno dejansko stanje v konkretni zadevi v skladu z dejstvi in okoliščinami, ki jih materialni predpis določa kot pogoje za nastanek, spremembo ali prenehanje oziroma ugotovitev pravnega razmerja). Glede na navedeno je zoper odločbo, s katero se ugotovi, da tuje fizične in pravne osebe ne izpolnjujejo pogojev za opravljanje detektivske dejavnosti v Republiki Sloveniji, dovoljeno vložiti pritožbo (o kateri odloča na drugi stopnji ministrstvo, pristojno za notranje zadeve). Zoper dokončno odločbo drugostopenjskega organa pa je dovoljeno sprožiti upravni spor v skladu z ustavnopravnim izhodiščem iz 157. člena Ustave, ki vzpostavlja sodno kontrolo zakonitosti dokončnih posamičnih aktov, s katerimi državni organi, organi lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil odločajo o pravicah ali o obveznostih in pravnih koristih posameznikov in organizacij (če za določeno zadevo ni z zakonom predvideno drugo sodno varstvo – v predlogu zakona pa ne gre za takšno zadevo).

K predlaganemu 48. členu ZDD-2 (pritožbeni postopek):

Varuh človekovih pravic

Poudarja razmislek o tem, da se predvideni pritožbeni postopek podrobneje opredeli bodisi z zakonskim pooblastilom za izdajo podzakonskega akta bodisi akta zbornice. Predlaga se tudi določitev roka za vložitev pritožbe z namenom pospešitve in koncentracije postopka ter ureditve možnosti pomiritvenega postopka.

Fakulteta za varnostne vede

Predlaga določitev 30-dnevnega roka za vložitev pritožbe, ki teče od trenutka, ko je posameznik izvedel za domnevno kršitev (zaščita interesov vseh deležnikov v procesu ugotavljanja dejanskega stanja).

Skupina detektivov in posamezniki DD, EE, FF, KK

⁵⁰ Uradni list RS, št. 27/17.

⁵¹ Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13, 56/15, 63/16 - ZKUASP, 59/19 in 130/22.

Predlaga se določitev (45-dnevnega) roka za vložitev pritožbe, ki se šteje od dneva, ko je posameznik zaznal domnevne kršitve. Z določitvijo roka za podajo pritožbe se uveljavlja institut zastaranja.

Pripombe glede (subjektivnega in objektivnega) roka za vložitev pritožbe se upoštevajo na način, da se preoblikuje besedilo prvega odstavka obravnavane določbe (določi se 30-dnevni subjektivni rok, ki začne teči od dne, ko je posameznik izvedel za domnevno kršitev, in šestmesečni objektivni rok, ki začne teči od dneva, ko naj bi detektiv pri izvajanju detektivske dejavnosti kršil pritožnikove človekove pravice in temeljne svoboščine).

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje

Predlagana ureditev pritožbenega postopka je smiselno povzeta po ureditvi pritožb zoper delo policistov, vendar je ob tem izrazito podnormirana. Med pomembnejšimi vprašanji, ki bi jih bilo smiselno preučiti in rešiti, so na primer ureditev predhodnega pomiritvenega postopka, sodelovanje javnosti v senatu, pooblastila pritožbene komisije, končni smoter pritožbenega postopka (poleg zadoščenja pritožnika; kot na primer osma alineja prvega odstavka 141. člena ZNPPol, v skladu s katero MNZ na podlagi pritožbenega postopka lahko da pobudo generalnemu direktorju policije za uvedbo disciplinskega postopka ali drugega ukrepa zoper policista). Predlogi, ki se nanašajo na določitev tako imenovanega pomiritvenega postopka, se ne upoštevajo. Namen pomiritvenega postopka, kot je določen na primer v postopku pritožbe zoper policista, je, da se problem reši v organizaciji oziroma enoti, kjer je nastal, v obliki pogovora, mediacije. Glede na to, da se detektivska dejavnost lahko opravlja tudi v okviru svobodnega poklica in s. p, pri čemer bi bila tudi v detektivski družbi lahko pritožba vložena zoper detektiva družbenika, po mnenju predlagatelja ni možnosti ustrezne ureditve, v skladu s katero bi se pri posameznem detektivu, s. p. ali detektivski družbi z vidika vsaj navidezne nepristranskosti obravnavalo pisanje domnevno prizadetega posameznika. Zato se predlaga enostopenjski postopek, ki s predstavnikom zbornice kot članom združuje prvine tako imenovanega pomiritvenega postopka, s predstavnikoma ministrstva in strokovne javnosti kot članoma pa prvine pritožbenega postopka na drugi stopnji, pri čemer po mnenju predlagatelja predlagana različica postopka ohranja koncept pritožniku enostavnega neformalnega postopka, s poudarkom na elementih nepristranskosti in strokovnosti obravnave pritožb (podobno stališče je tudi v končnem poročilu 2). V zvezi s pripombami o podnormiranosti predlagane ureditve oziroma potrebi po dodatnem normiranju v podzakonskem aktu v razmerju do normativne urejenosti pritožbenega postopka zoper delo policistov se pripombe delno upoštevajo na način, da se poleg že predvidenih dopolnitev posameznih določb doda nov 54. člen, v katerem se uredi obveznost zbornice za pripravo polletnega in letnega poročila o reševanju pritožb, ki se objavi na spletni strani zbornice. V preostalem delu se pripombe, ki so splošne narave, ne upoštevajo. Podrobnejša normiranost pritožbenega postopka zoper delo policistov na zakonski in posledično podzakonski ravni izhaja namreč iz dejstva, da poteka dvostopenjsko z izjemami od navedenega pravila, da ureja določene posebnosti glede pritožnikov tujcev, posebnosti glede razmerja med ministrstvom in policijo, ki je organ v sestavi ministrstva, dejstva, da je v senatu predvideno sodelovanje laične in strokovne javnosti, in ne nazadnje tudi upoštevaje število policistov ter obseg in naravo njihovih pooblastil v primerjavi s številom detektivov in (vsebinskim) obsegom njihovih upravičenj, pri čemer so obseg normativnega urejanja skozi dolgoletno prakso izvajanja pritožbenih postopkov postopno narekovale tudi potrebe v praksi, sodna praksa in tako dalje (določene spremembe postopka pritožbe zoper delo policistov so ne nazadnje predvidene tudi v okviru novele ZNPPol-C, ki je v pripravi na ministrstvu). Predlagatelj dodatno navaja, da je se je pri iskanju rešitev za ureditev pritožbenega postopka zoper delo policistov oprl tudi na predlagano ureditev pritožbenega postopka zoper delo policistov Posebnega oddelka pri Specializiranem državnem tožilstvu Republike Slovenije, ki je bila predlagana v Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o državnem tožilstvu v okviru medresorskega usklajevanja konec leta 2020 (EVA: 2020-2030-0023).

Posameznik KK

Predlaga se uvedba »hitrega« ali »predhodnega« postopka pred uvedbo pritožbenega postopka, v katerem bi zbornica ugotovila, ali je zadeva sploh primerna za obravnavo na seji pritožbene komisije.

Pripomba se delno upošteva (o upravičenosti oziroma utemeljenosti pritožbe odloča pritožbena komisija, zato to ne more biti predmet predhodnega postopka) na način, da se v 49. členu predloga zakona določijo obvezne sestavine oziroma podatki, ki jih mora vsebovati pritožba, dalje preizkus dopustnosti, pravočasnosti in upravičenosti vložitve, prav tako pa se urejajo razlogi, ki pomenijo nedopustnost obravnave pritožbe.

Posameznik AA

Ni mogoče razbrati, kdo bi bil vlagatelj in zavezanec, tudi ni določenih ravnanj, ki razmejujejo razloge za pritožbo od razlogov za prijavo disciplinskih kršitev ter samoregulacijo pristojnega organa in njegovo odgovornost. Pripomba se ne upošteva. Iz predloga 48. člena povsem nedvoumno izhaja, da sta stranki pritožbenega postopka pritožnik posameznik, ki meni, da mu je detektiv kršil človekove pravice in temeljne svoboščine, in detektiv, kateremu taka ravnanja očita. V pritožbenem postopku se lahko obravnavajo vse kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin (kar je že po naravi stvari širše od posameznih ravnanj, ki so disciplinska kršitev), pri čemer pritožbeni postopek lahko poteka povsem ločeno od disciplinskega postopa, ki ga predlog zakona ureja v ločenem poglavju, lahko pa so ugotovitve pritožbenega postopka podlaga za začetek disciplinskega postopka, kar izhaja tudi iz predlaganega šestega odstavka 51. člena zakona.

K predlaganemu 50. členu ZDD-2 (pritožbena komisija):

Varuh človekovih pravic

Predlaga se določitev kriterijev za izbor zunanjih strokovnjakov, ki bodo imenovani v pritožbene komisije. Predlog se delno upošteva na način ureditve dodatnih kriterijev za strokovnjake s področja varnostnih ved ali varstva človekovih pravic, in sicer se določa kriterij pridobljene izobrazbe (najmanj predbolonjsko visokošolsko izobraževanje ali končan bolonjski študijski program prve stopnje, ali je strokovnjak v tujini končal primerljivo izobraževanje, ki se dokazuje s tujo listino o izobraževanju in priloženim mnenjem o izobraževanju v skladu z zakonom, ki ureja vrednotenje in priznavanje izobraževanja). Predlog glede dodatnih kriterijev, ki se nanašajo na določitev člana ministrstva, upošteva primerljivo ureditev v pritožbenem postopku zoper policiste, kjer ZNPPol prav tako ureja le naloge pooblaščenca ministra in ne določa dodatnih kriterijev za njihov izbor oziroma imenovanje, se ne upošteva. Glede na notranjo organizacijsko strukturo ministrstva pa je realno sklepati, da bodo kandidati za člane imenovani iz vrst javnih uslužbencev iz Sektorja za zasebno varovanje, občinskega redarstva in detektivov pri Direktoratu za policijo in druge varnostne naloge, ki naloge na področju opravljanja detektivske dejavnosti tudi vsakodnevno izvajajo. Glede morebitnih drugih kriterijev na primer po vzoru ureditve, kot velja za predstavnike javnosti v pritožbenem postopku zoper policiste, se ocenjuje, da dodatno normiranje ni potrebno, saj je v predlagani določbi predvideno sodelovanje strokovne in ne laične javnosti. Dodatno normiranje na primer po vzoru ureditve Pravidnika o načinu imenovanja pritožbene komisije⁵² za potrebe obravnave pritožb v postopkih zoper občinske redarje, torej z določitvijo dodatnega kriterija delovnih izkušenj na področju, na katerem je očitano domnevno kršenje človekovih pravic in svoboščin, pa bi zaradi relativno ozkega delovnega področja detektivov lahko povzročilo, da zunanje strokovne javnosti v postopku ne bi mogli zagotoviti.

K predlaganemu 51. členu ZDD-2 (odločitev komisije):

Varuh človekovih pravic, smiselno enako Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje

Predlaga se dopolnitev pritožbenega postopka v smeri, da se določijo posledice oziroma ukrepi v primeru ugotovitve, da gre za utemeljeno pritožbo (zaradi zagotavljanja smiselnosti in učinkovitosti pritožbenega postopka za varovanje pravic posameznika). Pripombe se delno upoštevajo na način, da se predlagani šesti odstavek 51. člena, ki je sicer v predlagani obliki že napotoval na druge pristojnosti ministrstva in zbornice, spremeni na način, da se natančneje določijo pristojnosti zbornice in ministrstva v primeru ugotovitve kršitve detektiva v pritožbenem postopku.

⁵² Uradni list RS, št. 24/15.

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije

Predlagana določba ne določa nikakršnih sankcij za kršitve temeljnih človekovih pravic in svoboščin, ki bi bile ugotovljene v pritožbenem postopku. V takem primeru bi se moral po samem zakonu uvesti inšpekcijski nadzor oziroma bi moral predlog zakona vsebovati nabor sankcij, ki jih ima komisija na voljo poleg le pisnega obvestila. Glede na to, da se v pritožbenem postopku, ki je oblika tako imenovanega državlanskega nadzora nad delom detektivov, ne ugotavlja odškodninska, prekrškovna ali kazenska odgovornost detektiva in da je končni smoter tega postopka moralno zadoščenje pritožnika, predlagana določba šestega odstavka sledi ureditvi, kot je tudi v drugih primerljivih ureditvah pritožbenih postopkov, to je, da so ugotovitve pritožbene komisije lahko le podlaga za začetek različnih postopkov, pri čemer je v vsakem od teh način določen v tem ali drugem zakonu (na primer ZP-1, ZKP ...) in je treba ločeno ugotavljati obstoj razlogov, ki narekujejo posamezen ukrep oziroma sankcijo.

K predlaganemu 52. členu ZDD-2 (stroški postopka):

Varuh človekovih pravic

Predlaga se ureditev pravice do povračila stroškov članom pritožbene komisije (vsaj zunanjim strokovnjakom).

Posameznik KK

Predlaga se, da se uredi tudi pravica do povračila stroškov udeležbe detektiva na pritožbeni seji, saj so odsotnost z dela in stroški prevoza za detektiva veliko finančno breme.

Skupina detektivov

Predlagana ureditev stroškov postopka ni primerna, treba bi bilo določiti pravico do povračila stroškov udeležencem pritožbenega postopka. Kot primer se navaja ureditev iz Pravidnika o reševanju pritožb zoper delo policistov (ta sicer prav tako določa, da udeležencem pritožbenega postopka ne pripada pravica do povračila kakršnihkoli stroškov, vendar pa se policistu sodelovanje v pritožbenem postopku šteje v redno delovno obveznost). Predlaga se sprememba člena na način, da se glede povračila stroškov postopka smiselno uporabijo določbe, kot jih ureja zakon, ki ureja splošni upravni postopek.

Pripombe se delno upoštevajo, in sicer da se glede na manj formalno naravo pritožbenega postopka, ki ga je treba ločiti od formalnih (sodnih in upravnih poti) – glej tudi šesti odstavek 48. člena predloga zakona, po vzoru ureditve, kot velja v pritožbenem postopku zoper policiste, predvidi povračilo stroškov članu pritožbene komisije iz vrst strokovnjakov s področja varnostnih ved ali varstva človekovih pravic, s čimer se zmanjšuje možnost odklonitve sodelovanja v pritožbeni komisiji, ter morebitnim drugim osebam in strokovnjakom iz drugega odstavka 51. člena predloga zakona, ki lahko pomembneje prispevajo k ugotovitvi dejanskega stanja glede na navedbe pritožnika in detektiva. V tej zvezi se spreminja besedilo 52. člena predloga zakona, kjer se prav tako določa, da so stroški, ki nastanejo med pritožbenim postopkom, stroški zbornice, pri čemer se daje ministru zakonsko pooblastilo, da določi višino, vrsto in način povrnitve stroškov udeležbe v postopku pred komisijo.

K predlaganemu 55. členu ZDD-2 (inšpekcijski nadzor):

Informacijski pooblaščenec

Predlaga se črtanje 9. točke drugega odstavka, saj ni v skladu s Splošno uredbo o varstvu osebnih podatkov in s sistemskimi predpisi glede varovanja osebnih podatkov, ker predvideva nadzor nad ustreznostjo varovanja osebnih podatkov s strani inšpektorata ministrstva, pristojnega za notranje zadeve, in ne nadzornega organa za varstvo osebnih podatkov. Predlog se upošteva na način, da se črta pristojnost inšpektorata ministrstva, pristojnega za notranje zadeve, za ugotavljanje načina varovanja podatkov, pridobljenih pri opravljanju detektivske dejavnosti ali v zvezi z njo.

K predlaganemu 57. členu ZDD-2 (evidence zbornice):

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje

Vsaj glede 58. (zdaj 61.) in 62. (zdaj 65.) člena bi bilo treba zaradi pravice do pozabe določiti rok hrambe podatkov (in torej njihovega izbrisa), najverjetneje v 64. (zdaj 67.) členu. Pripomba se ne upošteva, saj se roki hrambe podatkov v vseh evidencah, ki jih vodi zbornica, urejajo v prvem

odstavku 67. člena predloga zakona, ki določa, da se podatki iz evidence detektivov in evidence detektivskih družb hranijo pet let od pravnomočnosti odločbe, s katero je zbornica ugotovila obstoj razlogov za izbris iz navedenih evidenc. Podatki v ostalih evidencah, ki jih vodi zbornica po tem zakonu, pa se hranijo pet let od zadnjega vnosa podatka v evidenco.

K predlaganemu 58. členu ZDD-2 (evidenca detektivov):

Skupina detektivov

Upošteva se pripombe k predlaganemu 3. členu se predlaga črtanje 6. točke (dokazilo o lastništvu ali najemu poslovnih prostorov). Pripomba se ne upošteva, saj se v predlogu zakona ohranja pogoj lastništva ali najemništva poslovnih prostorov.

K predlaganemu 59. členu ZDD-2 (evidenca detektivskih družb):

Posameznik AA

Predlagana določba dokazuje, da je poseben status detektivskih družb nesmiseln in ni v skladu s ciljem predloga, saj za družbenike zahteva, da so že vpisani v evidenco detektivov kot detektiv posameznik, kar je predpogoj za vpis v evidenco družb, vendar predlog tega nikjer eksplicitno ne določa. Ni jasno, na temelju kakšne registracije statusa detektiva posameznika temelji vpis v evidenco posameznikov (evidentiran, samozaposlen, zaposlen), niti ni jasno, komu je podeljena izkaznica ter ali je delovno razmerje pogoj za veljavnost izkaznice. Pripomba se ne upošteva. Iz obrazložitve pripombe izhaja, da predlagana določba ni pravilno razumljena. Bistvo predlagane določbe je v določitvi podatkov, ki jih mora vsebovati evidenca detektivskih družb, pri čemer so podatki v predlagani določbi določeni kot zrcalna slika podatkov, kot jih določa določba 5. člena predloga zakona, s katero se določajo podatki in dokazila, ki jih mora vsebovati predlog za vpis detektivske družbe v evidenco. V preostalem se pojasnjuje, da izhaja pogoj predhodnega vpisa družbenikov detektivskih družb v evidenco detektivov iz četrtega odstavka 5. člena predloga zakona, ki določa, da mora predlog za vpis detektivske družbe vsebovati tudi dokazilo, da so družbeniki vpisani v evidenco detektivov.

Skupina detektivov

Upošteva se pripombe k predlaganemu 3. členu se predlaga črtanje 4. točke (dokazilo o lastništvu ali najemu poslovnih prostorov). Pripomba se ne upošteva, saj se v predlogu zakona ohranja pogoj lastništva ali najemništva poslovnih prostorov.

K predlaganemu 60. členu ZDD-2 (evidenca detektivskih pripravnikov):

Posameznika DD in FF

Vezano na predhodno pripombo k predlaganemu 8. členu (nestrinjanje z uvedbo detektivskega pripravništva, ki bi se izvajalo volontersko) se predlog nanaša le na obveznost vodenja evidence detektivskih pripravnikov v primeru plačljivega detektivskega pripravništva. Pripomba se ne upošteva, saj se v predlogu zakona (primerjalno z veljavno ureditvijo) ohranja institut pripravništva. Iz tega razloga se vzpostavlja evidenca detektivskih pripravnikov, pri čemer se predlaga, da se v evidenci obdelujejo podatki, ki so potrebni zaradi spremljanja stanja na področju opravljanja detektivskega pripravništva.

K predlaganemu 62. členu ZDD-2 (evidenca mirovanj statusov detektivov):

Informacijski pooblaščenec

Predlaga se sprememba besedila drugega odstavka obravnavane določbe na način, da se iz javne objave podatkov iz evidence mirovanj statusov detektivov, ki jo vodi zbornica, izključi javna objava podatkov o stalnem ali začasnem prebivališču detektiva. Za to ni videti utemeljenega razloga, saj bi glede na namen evidence morala zadoščati objava imena in priimka ter datuma in številke odločbe o zahtevi za mirovanje. Pripomba se upošteva v predlagani smeri.

K predlaganemu 66. členu ZDD-2 (evidenca detektiva):

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje

Zastavlja se vprašanje, ali bi morala evidenca poročil o opravljenih detektivskih dejavnostih poleg vrste in načina uporabljenih upravičenj vsebovati tudi čas in kraj uporabe upravičenj ter podatke o vrsti zbranega gradiva (slikovno ...). Pripomba, ki sicer ni obrazložena, se ne upošteva. V tej zvezi se pojasnjuje, da poročilo o opravljeni detektivski dejavnosti vsebuje tudi navedene podatke, torej čas in kraj uporabe upravičenj ter podatke o zbranem gradivu (ki so priloga poročila), saj v nasprotnem primeru poročilo ne bi imelo nobene vrednosti pri ugotavljanju dejanskega stanja glede na namen naročnikovega pooblastila in njegovo izpolnitev. Ne glede na navedeno se ocenjuje, da za potrebe vodenja evidence poročil o opravljenih detektivskih dejavnosti zadostuje nabor podatkov, kot so določeni v tretjem odstavku obravnavanega člena predloga zakona, pri čemer pripomba tudi ne navaja nobenih razlogov, na podlagi katerih bi lahko ocenili smotrnost dodatnega zbiranja podatkov navedene evidence.

K predlaganemu 67. členu ZDD-2 (hramba podatkov):

Posameznik AA

Predlagani člen ne dopušča hranjena podatkov v digitalni obliki, niti ne predpisuje načina digitalizacije dokumentov in možnosti digitalnega arhiva. Pripomba se ne upošteva, saj se bo način hrambe podatkov v skladu z določbo šestega odstavka 67. člena predloga zakona urejal v podzakonskem aktu, v katerem se bo sledilo tudi cilju ureditve digitalnega načina hrambe.

K predlaganemu 68. členu ZDD-2 (uničenje podatkov):

Posameznik AA

Predlagani člen ne ureja uničenja podatkov v digitalni obliki. Pripomba se ne upošteva, saj predlagana določba ureja uničenje podatkov ne glede na to, ali se hranijo v fizični ali elektronski (digitalni) obliki, pri čemer se enotno in ne glede na vrsto podatka sledi cilju onemogočanja rekonstrukcije uničenih podatkov.

K predlaganemu 71. členu ZDD-2 (dostop do podatkov):

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje

Dodati bi bilo treba, da imajo dostop do podatkov iz evidenc tudi državni organi, v skladu z njihovimi zakonskimi pristojnostmi. Pripomba se upošteva na način, da se besedilo prvega odstavka obravnavane določbe dopolni v predlagani smeri.

K predlaganemu 72. členu ZDD-2 (prekrški):

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje

Predlaga se določitev prekrškov glede na naslednje kategorije storilcev prekrškov (v skladu z drugim odstavkom 17. člena ZP-1 in ob upoštevanju 3. člena predloga zakona): detektiv, detektiv podjetnik, odgovorna oseba detektiva podjetnika, pravna oseba in odgovorna oseba pravne osebe. Glede izključitve akcesorne odgovornosti pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika oziroma posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, se predlaga, da se določeni prekrški izključijo iz akcesorne odgovornosti detektivske družbe oziroma detektiva podjetnika (saj gre za prekrške izrazito osebne narave). Prav tako se predlaga ločeno določanje prekrškov detektivov in detektivskih družb, prekrškov drugih oseb in prekrškov izvajalca strokovnega usposabljanja. Glede na to, da je za vodenje kaznovalne politike na področju detektivske dejavnosti pristojno Ministrstvo za notranje zadeve, se predlaga, da se v skladu z načelom sorazmernosti določi ustrezen razpon glob. Dodatno se v razmislek predlaga natančnejša konkretizacija določenih prekrškov. Predlogi se upoštevajo na način preнове poglavja, v katerem se določajo prekrški detektiva, detektiva podjetnika (in njegove odgovorne osebe), zaposlenega detektiva, izključitev akcesorne odgovornosti detektiva podjetnika za prekrške iz 3., 8. in 9. točke prvega odstavka 72. člena predloga zakona, če je prekršek storila njegova odgovorna oseba, določajo se prekrški, ki jih lahko storita pravna oseba in odgovorna oseba pravne osebe. Poleg tega se določajo prekrški drugih oseb (73. člen predloga zakona) in ločeno prekršek izvajalca strokovnega usposabljanja. V skladu s predlogom se v primerjavi z veljavno ureditvijo tudi višajo zneski glob.

K predlaganemu 77. členu ZDD-2 (uskladitev poslovanja):

Direktorat za kaznovalno pravo in človekove pravice pri Ministrstvu za pravosodje

Predlog zakona bi moral v prehodnih določbah urediti tudi začetek roka za uskladitev poslovanja za pravne subjekte, ki jim bo licenca podeljena po dosedanjih predpisih – enoletni rok za uskladitev poslovanja bi pri teh subjektih moral začeti teči od podelitve licence. Pripomba se upošteva tako, da se v novem drugem odstavku obravnavane določbe določi enoletni rok za uskladitev poslovanja za fizične osebe, ki bodo na dan začetka veljavnosti predloga zakona v postopku podelitve licence.

K predlaganemu 79. členu ZDD-2 (uskladitev in vzpostavitev evidenc):

Posameznik AA

Določba ni smiselna, saj evidenco usposabljanj in evidenco detektivov predlog postavlja na novo in zato ni potrebno usklajevanje z evidenco usposabljanj in evidenco detektivov, ki se trenutno vodi po veljavnem zakonu. Uskladitve evidence detektivov niti ni mogoče vzpostaviti v šestih mesecih po začetku veljavnosti zakona, saj 77. člen predloga zakona detektivom dopušča rok za uskladitev eno leto od začetka veljavnosti zakona. Pripomba se ne upošteva. Ker veljavna ureditev že določa evidenco detektivov in evidenco obdobjnih usposabljanj, ki se v istem nazivu ohranjata tudi v predlogu zakona, njuna vsebina pa se v skladu s predlogom zakona (primerjalno) razlikuje oziroma nadgrajuje, je dolžnost uskladitve evidenc utemeljena. V navedenih primerih tako ne gre za vzpostavitev novih evidenc, ampak za preoblikovanje obstoječih. Prav tako ni utemeljena pripomba v zvezi z obdobjem, ki ga predlog zakona določa za uskladitev evidenc, saj gre za uskladitev evidenc zbornice, ki predlaganemu obdobju tudi sicer ni nasprotovala, in ne detektivov.

K predlaganemu 82. členu ZDD-2 (sklenitev dogovorov o tehničnih podrobnostih):

Informacijski pooblaščenec

Določila (kot na primer prehodna določba, ki izhaja iz 82. člena), ki bi detektivom omogočala dostopanje do evidenc brez spoštovanja vseh določb Splošne uredbe o varstvu osebnih podatkov in drugih predpisov glede varstva osebnih podatkov niso v skladu z navedeno uredbo. Pripomba se upošteva na način, da se obravnavana določba dopolni z obveznostjo pridobitve predhodnega mnenja nadzornega organa, ki bo preveril predvsem, ali dogovori vsebujejo oziroma spoštujejo obveznosti, kot jih določa zakonodaja na področju varstva osebnih podatkov.

Dodatni predlogi splošne narave:

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije

Ker predlog zakona posega tudi na področje urejanja delovnih razmerij oziroma je v tesni povezavi z izvrševanjem pravic in obveznosti iz delovnega razmerja, bi moral biti v skladu z določbami Pravil o delovanju Ekonomsko socialnega sveta⁵³ obravnavan tudi na seji Ekonomsko socialnega sveta, in sicer že pred njegovo javno objavo, vsekakor pa najpozneje pred sprejetjem na vladi. Zato se zaproša za pojasnilo v zvezi z upoštevanjem navedenih pravil, predvsem pa, ali bodo socialni partnerji imeli možnost predlog zakona obravnavati, se do njega opredeliti še pred obravnavo in sprejetjem na vladi. Po oceni predlagatelja v konkretnem primeru ne gre za takšno naravo dokumenta, ki bi predhodno terjal obravnavo pred Ekonomsko socialnim svetom v skladu s Pravili o delovanju Ekonomsko socialnega sveta. V skladu z določbo drugega odstavka 3. člena navedenega predpisa je namreč predvidena sodelovalna vloga Ekonomsko socialnega sveta (sodelovanje pri pripravi predpisov že pred začetkom javne obravnave in med njo na način, da svet oblikuje stališča, mnenja in priporočila k delovnim gradivom, osnutkom in predlogom zakonov, uredb in odredb s področja delovanja Ekonomsko socialnega sveta, katerih predlagatelj je vlada) v zvezi s sprejetjem systemske zakonodaje in ključnih dokumentov s področja delovnih razmerij, trga dela, zaposlovanja ter varnosti in zdravja pri delu. Ker predlog zakona ni del systemske zakonodaje na področju delovnih razmerij, se pojasnjuje, da posebej ne bo poslan v obravnavo Ekonomsko socialnemu svetu.

Informacijski pooblaščenec

⁵³ Uradni list RS, št. 1/17 in 69/19.

Predlog zakona na več mestih prepušča urejanje (ki bi morda lahko vključevalo tudi urejanje obdelav osebnih podatkov) podzakonskim predpisom. Zato se iz previdnosti opozarja, da morajo biti v skladu z 38. členom Ustave nabor in nameni zbiranja osebnih podatkov določeni z zakonom in ne s podzakonskim aktom. Če je torej na podlagi teh določb predloga zakona predvidena še vzpostavitev drugih zbirk ali vrst obdelav osebnih podatkov, ki pravne podlage ne črpajo v že veljavnih zakonskih predpisih oziroma neposredno v 6. ali 9. členu Splošne uredbe o varstvu osebnih podatkov, potem se predlaga, da se to ustrezno uredi. Predlagatelj pojasnjuje, da je pri pripravi predpisa v celoti upošteval 38. člen Ustave v zvezi z določitvijo nabora in zbiranja osebnih podatkov na zakonski ravni.

Predlog zakona je bil **20. oktobra 2023 poslan v ponovno strokovno usklajevanje** (z rokom za podajo pripomb do 10. novembra 2023) Varuhu človekovih pravic Republike Slovenije, Informacijskemu pooblaščenecu, Vrhovnemu državnemu tožilstvu Republike Slovenije, Državnemu odvetništvu, Zagovorniku načela enakosti, Fakulteti za varnostne vede in Detektivski zbornici Republike Slovenije.

Mnenja, predloge in pripombe so podali Varuh človekovih pravic Republike Slovenije, Informacijski pooblaščenec, Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije, Državno odvetništvo, Fakulteta za varnostne vede in Detektivska zbornica Republike Slovenije (k mnenju je predložila tudi pripombe detektivke, ki se v nadaljevanju opredeljuje kot posameznik AA), medtem ko se Zagovornik načela enakosti ni odzval. Dodatno so svoj odziv v strokovnem usklajevanju podali Direktorat za upravno notranje zadeve pri Ministrstvu za notranje zadeve, Upravno sodišče Republike Slovenije, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, Odvetniška zbornica Republike Slovenije in Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Glede novih zahtev predloga zakona za ustanovljene ponudnike, za katere velja člen 15(2) Direktive 2006/123/ES, je bila **7. novembra 2023 izvedena notifikacija pri Evropski komisiji**. Postopek z notifikacijo je bil končan 17. februarja 2024, pri čemer je Evropska komisija 19. marca 2024 sporočila še dodatne pripombe.

Ker se številčenje členov predloga zakona po ponovnem strokovnem in medresorskem usklajevanju spreminja, se pri navajanju (ne)upoštevanja pripomb iz ponovnega strokovnega in medresorskega usklajevanja predlagatelj sklicuje na preštevilčene določbe, skupaj z navedbo naslova k posamezni določbi.

K predlaganemu 2. členu ZDD-2 (pojem detektivske dejavnosti):

Posameznik AA

Problematizira pomanjkanje regulacije korporativnih strokovnjakov za varnost in predlaga, da se izvajanje korporativnega varnostnega svetovanja uredi izključno za licencirane detektive (urediti je treba tudi izraz korporativno varnostno svetovanje). Predloga ni mogoče upoštevati. Čeprav v slovenskem pravnem redu izraz korporativna oziroma poslovna varnost ni določen, pa se v skladu s strokovno literaturo lahko opredeli kot varnostni sistem podjetja ali sistem za zagotavljanje notranje varnosti v podjetju (celota pravnih, organizacijskih, funkcionalnih, tehničnih in kadrovskih ukrepov za ohranitev reda, spoštovanja zakonov in internih predpisov ter varnosti ljudi in premoženja v podjetju). Glede na opredelitev navedenega izraza se ocenjuje, da reguliranje navedene dejavnosti ne more spadati v predpis, ki ureja področje detektivske dejavnosti, pri čemer tudi na delovnih področjih detektiva ni predvidena takšna vloga detektiva, še manj pa, da bi se regulirala izključna pristojnost detektiva za izvajanje navedene dejavnosti.

K predlaganemu 3. členu ZDD-2 (opravljanje detektivske dejavnosti):

Detektivska zbornica

V drugem odstavku tega člena naj se navede okrajšava detektiv za detektiva, ki opravlja detektivsko dejavnost individualno kot svobodni poklic, s čimer se preprečujejo morebitne nejasnosti glede

pravnoorganizacijskih oblik. S predlogom se predlaga okrajšava, ki je sicer že vsebovana v besedilu drugega odstavka obravnavane določbe predloga zakona.

Evropska komisija

Obveznost ponudnika, da prevzame določeno pravno obliko (tretji odstavek 3. člena predloga zakona), ni utemeljena s posebnimi razlogi, ki se nanašajo na javni interes, prav tako ni sorazmerna v skladu s členom 15(3) Direktive 2006/123/ES. Prepoved opravljanja dejavnosti zasebnega varovanja s strani detektivske družbe (šesti odstavek 3. člena predloga zakona) ni sorazmerna v skladu s členom 25 Direktive 2006/123/ES. Pripombi se upoštevata tako, da se predlagana določba tretjega odstavka spremeni na način, da se opravljanje detektivske dejavnosti omogoči pravnim osebam v vseh pravnoorganizacijskih oblikah, kot jih dopušča ZGD-1 (posledično se v tej zvezi preoblikuje tudi določba 4. člena predloga zakona, v delu, v katerem se urejajo sestavine firme detektivske družbe), črta pa se predlagana določba šestega odstavka, v katerem se je za detektiva podjetnika in detektivsko družbo urejala prepoved hkratnega opravljanja detektivske dejavnosti in dejavnosti zasebnega varovanja.

K predlaganemu 5. členu ZDD-2 (vpis v evidenco detektivov in evidenco detektivskih družb):

Evropska komisija

Ocenjuje se, da pogoj varnostnega preverjanja nameravanih lastnikov, družbenikov, ki vodijo posle pravne osebe, zakonitih zastopnikov pravne osebe in za osebo, ki ima v lasti vsaj 25-odstotni lastniški ali upravljavski delež pravne osebe, ne dosega upravičenja za normiranje predlagane zahteve, ki se nanaša na lastništvo pravne osebe v skladu s členom 15(3) Direktive 2006/123/ES (neusklajenost z načelom sorazmernosti). Pripomba se upošteva tako, da se predlagana določba 9. točke četrtega odstavka črta (v zvezi s pripombo Evropske komisije k 6. členu predloga zakona se črta tudi določba 8. točke četrtega odstavka, s katero se je urejala dolžnost predložitve dokazila, da so družbeniki vpisani v evidenco detektivov). V skladu z navedenim se popravi besedilo v celotnem predlogu zakona, kjer je bila predhodno določena vsebina oziroma postopek v zvezi z izpolnjevanjem navedenih pogojev.

K predlaganemu 6. členu ZDD-2 (družbeniki detektivske družbe):

Evropska komisija

V zvezi s predlagano določbo se ocenjuje, da izključevanje oseb, ki niso detektivi, iz lastništva družb, ki opravljajo detektivsko dejavnost, presega to, kar je potrebno za doseganje zastavljenih ciljev (neusklajenost z načelom sorazmernosti). Pripomba se upošteva tako, da se določba 6. člena črta, prav tako se črtajo preostale določbe predloga zakona, ki so vsebinsko povezane z obravnavano (črtano) določbo.

K predlaganemu 7. členu ZDD-2 (opravljanje detektivskega pripravništva):

Fakulteta za varnostne vede

Predlaga se preoblikovanje drugega odstavka na način, da se določi trajanje pripravništva do šest mesecev, saj gre za prostovoljno pripravništvo, ki ga ni smiselno omejevati z določenim trajanjem. Predlaga se sprememba tretjega odstavka na način, da se glasi: »Detektivski pripravnik se usposablja in pri tem uporablja upravičenja detektiva pod stalnim neposrednim nadzorom detektiva (mentorja).« Predlaga se tudi uvedba prakse študentov visokošolskih študijskih programov. Pripomba se ne upošteva, saj je treba urediti detektivsko pripravništvo bolj zavezujoče (v primerjavi z veljavno ureditvijo) glede na obstoj visokega tveganja za nastanek prekamnosti, prav tako pa veljavna ureditev nejasno razmejuje pripravništvo in študijsko prakso, pri čemer je detektivska stroka (v okviru evalvacije veljavnega zakona) posebej poudarila, naj se ohrani ureditev le za detektivske pripravnike (glede na to, da je detektivska stroka že pri pripravi veljavne ureditve izkazala potrebo po ureditvi pripravništva, ta potreba pa se pri pripravi predloga zakona ni spremenila). Prav tako ni mogoče upoštevati predloga za spremembo predlaganega tretjega odstavka, saj je treba na zakonski ravni določiti (v luči varovanja pred poseganjem v človekove pravice in temeljne svoboščine), katerih pristojnosti (izvajanje upravičenj) pripravniki ne smejo izvajati niti pod nadzorom mentorja, saj za to niso usposobljeni. V

nasprotnem primeru ne bi bilo ločnice med opravljanjem detektivske dejavnosti po detektivu pripravniku in detektivu, kar je z vidika razlogov regulacije navedene dejavnosti nedopustno.

Detektivska zbornica

Glede na stališče, sprejeto v okviru usklajevalnih sestankov, da bo lahko pripravnik izvajal podporna opravila detektivske dejavnosti pod nadzorom mentorja in da bo obrazložitev določbe v tej zvezi nadgrajena, se predlaga dodatna obrazložitev v smislu razumevanja besedila ostala (podporna) opravila. Čeprav se predlog ne nanaša na obravnavano določbo, temveč na njeno obrazložitev, se pojasnjuje, da je na zakonski ravni eksplicitno določeno, česa pripravnik ne sme delati, kar po sklepanju a contrario vodi do sklepa, da lahko izvaja vse (druge) naloge, ki niso izvajanje upravičenja detektiva.

K predlaganemu 10. členu ZDD-2 (naloge zbornice):

Fakulteta za varnostne vede, Detektivska zbornica

Znova se predlaga ureditev financiranja nalog, ki jih zbornica izvaja na podlagi javnega pooblastila iz sredstev proračuna Republike Slovenije (z vidika zagotavljanja javnega interesa). Uvodoma se pojasnjuje, da se v predlogu zakona ureja podlaga za zagotavljanje proračunskih sredstev iz naslova povračila stroškov pritožbenega postopka (vodenje pritožbenih postopkov se v predlogu zakona namreč na novo ureja kot naloga javnega pooblastila). Glede predlagane ureditve financiranja vseh nalog, ki jih zbornica izvaja na podlagi javnega pooblastila, pa se pojasnjuje, da je bila na ministrstvu sprejeta odločitev, da se zanje (z izjemo zgoraj navedenega), tudi v predlogu novega zakona ne vzpostavi pravna podlaga za zagotavljanje proračunskih sredstev Republike Slovenije, pri čemer se pri tem (tudi) sledi stališču Ustavnega sodišča Republike Slovenije v sklepu št. U-I-153/03-13, 17. 11. 2005 (ustavnopravni spor zaradi ukinitve proračunskih sredstev kot vira za financiranje nalog, ki jih zbornica opravlja na podlagi javnega pooblastila), in sicer, da je skrb zakonodajalca za preprečitev nesmotrnega odtekanja sredstev za javno porabo dopusten in utemeljen poseg v prevladujočem legitimnem javnem interesu.

K predlaganemu 11. členu ZDD-2 (nadzor in odvzem javnega pooblastila):

Upravno sodišče

V predlogu zakona se ohranja neustrezna določba glede prepovedi pritožbe in dopustnosti upravnega spora zoper odločbo o odvzemu javnega pooblastila, pri čemer je prepoved pritožbe v nasprotju s pravico do pritožbe zagotovljena z Ustavo in določbami Zakona o splošnem upravnem postopku⁵⁴ (zato se zmanjšuje obseg dela na ministrski ravni, povečuje pa se obseg dela upravnega sodišča).

Pripomba se ne upošteva, pri čemer predlagatelj pojasnjuje, da se v zvezi z ureditvijo obravnavanega postopanja izhaja iz že veljavne ureditve, ki prav tako določa tožbo v upravnem sporu neposredno na Upravnem sodišču Republike Slovenije (brez presoje odločitve državnega organa na pritožbeni stopnji v upravnem sporu). Prav tako iz pravne narave akta, s katerim se odvzeme javno pooblastilo, tudi ne izhaja, da bi ga bil pristojen končno in avtoritativno razlagati upravni organ, torej ministrstvo kot izdajatelj, temveč je za avtoritativno razlago pristojno sodišče. To izhaja tako iz ustavne vloge sodstva kot tudi iz potrebe po učinkovitem sodnem varstvu v upravnem sporu, kjer ena (tožena) stranka ne more imeti procesno močnejšega položaja od nasprotne stranke, seveda pa tudi ne od sodišča (23. in 157. člen Ustave).

K predlaganemu 12. členu ZDD-2 (strokovni nadzor):

Informacijski pooblaščenec

V skladu z 38. členom Ustave je treba nabor in namene zbiranja osebnih podatkov določiti z zakonom in ne s podzakonskim aktom. Če je v predlogu zakona predvidena vzpostavitev drugih zbirk ali vrst obdelav osebnih podatkov, ki pravne podlage ne črpajo v veljavnih zakonskih predpisih oziroma neposredno v 6. ali 9. členu Splošne uredbe o varstvu osebnih podatkov, je to treba ustrezno urediti v

⁵⁴ Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 175/20 – ZIUOPDVE in 3/22 – ZDeb; ZUP.

zakonu. Pripomba se upošteva tako, da se doda nov tretji odstavek (sedanji tretji odstavek postane četrti), v katerem se uredijo nabor in nameni zbiranja podatkov v okviru izvajanja 12. člena predloga zakona.

K predlaganemu 14. členu ZDD-2 (disciplinski ukrepi):

Detektivska zbornica

Med disciplinskimi ukrepi se določa predlog za odvzem licence, kar ni smiselno (predlog ne more biti hkrati disciplinski ukrep). Določba se po ponovnem strokovnem in medresorskem usklajevanju prenove (glede na predhodno določena (nejasna) razmerja med disciplinskimi ukrepi, ki jih izreka častno razsodišče, in ukrepi zbornice (za najhujše kršitve) tako, da se določita le dva disciplinska ukrepa (opomin in denarna kazen), pri čemer se pojasnjuje, da lahko disciplinske ukrepe izreka le disciplinska komisija prve stopnje (namesto častnega razsodišča), pri čemer jih lahko izreče le, če so detektivi izpolnili ravnanja, ki so s statutom določena kot ravnanja, katerih posledica je disciplinska odgovornost (gre za lažje kršitve, katerih posledica ne zahteva najskrajnejših ukrepov, ki jih lahko izreče zbornica v primeru hujših kršitev (od disciplinskih) detektivov). Med disciplinskimi ukrepi se tako tudi ne ohranja (več) predlog za odvzem licence in prepoved opravljanja detektivske dejavnosti, temveč se za izrek navedenih ukrepov pooblašča le zbornica, in sicer za kršitve, kot jih določa 23. člen predloga zakona, ki se izrekajo zaradi varovanja javnega reda, javne varnosti, varstva naročnikov in tretjih oseb.

K predlaganemu 15. členu ZDD-2 (disciplinski postopek in disciplinski organi):

Varuh človekovih pravic

Predlog zakona ne določa nobenih rokov za zastaranje pregona disciplinskih kršitev. Pripomba se ne upošteva. Iz primerjalnopravnega pregleda normativnega urejanja zastaranja pregona disciplinskih kršitev izhaja, da se navedeni institut v slovenskem pravnem redu ureja bodisi v zakonskem predpisu (na primer Zakon o sodnih izvedencih, sodnih cenilcih in sodnih tolmačih,⁵⁵ Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju⁵⁶) bodisi v internem aktu zbornice (na primer Disciplinski pravilnik Inženirske zbornice Slovenije⁵⁷). Glede na navedeno bo institut zastaranja pregona disciplinskih kršitev in izvršitve disciplinskih ukrepov (kot že doslej) urejen v statutu zbornice, katerega uskladitev je v skladu s predlogom zakona predvidena v šestih mesecih po začetku njegove veljavnosti, pri čemer se v predlogu zakona ureja tudi obveznost podaje predhodnega soglasja Ministrstva za notranje zadeve k statutu.

Upravno sodišče

Glede predlagane ureditve pristojnosti upravnega sodišča za odločanje o upravnih sporih glede disciplinskih postopkov ni bila opravljena nobena analiza glede pričakovanega števila tožb v zvezi s temi postopki. Čeprav se s pripombo ni predlagalo črtanje možnosti upravnega spora zoper odločbo disciplinske komisije, je predlagatelj po proučitvi sklepa Upravnega sodišča Republike Slovenije, št. I Up 203/2015, 24. 2. 2016, črtal določbo osmega odstavka (zdaj) 15. člena predloga zakona, saj v primeru vodenja disciplinskih postopkov zoper detektive pred disciplinsko komisijo in izrekanju ukrepov ne gre za izvrševanje nalog, ki bi bile zbornici podeljene z javnim pooblastilom. V tem primeru (pri opravljanju teh nalog) zbornica tako ne spada med organe iz 1. člena Zakona o upravnem sporu,⁵⁸ zato je bila možnost upravnega spora v predlagani določbi črtana.

K predlaganemu 16. členu ZDD-2 (licenca in detektivska izkaznica):

Informacijski pooblaščenec

V skladu z 38. členom Ustave je treba nabor in namene zbiranja osebnih podatkov določiti z zakonom in ne s podzakonskim aktom. Če je v predlogu zakona predvidena vzpostavitev drugih zbirk ali vrst

⁵⁵ Uradni list RS, št. 22/18 in 3/22 – ZDeb.

⁵⁶ Uradni list RS, št. 176/21 – uradno prečiščeno besedilo, 178/21 – popr., 196/21 – odl. US, 157/22 – odl. US, 35/23 – odl. US, 57/23 – odl. US in 102/23.

⁵⁷ Uradni list RS, št. 37/18, 68/19 in 135/23.

⁵⁸ Uradni list RS, št. 105/06, 107/09 – odl. US, 62/10, 98/11 – odl. US, 109/12, 10/17 – ZPP-E in 49/23.

obdelav osebnih podatkov, ki pravne podlage ne črpajo v veljavnih zakonskih predpisih oziroma neposredno v 6. ali 9. členu Splošne uredbe o varstvu osebnih podatkov, je to treba ustrezno urediti v zakonu. Pripomba se upošteva tako, da se določba ustrezno dopolni (vsebina certifikata o licenci in detektivske izkaznice se določi v predlogu zakona).

K predlaganemu 17. členu ZDD-2 (postopek za pridobitev licence in izdajo detektivske izkaznice):

Informacijski pooblaščenec

V skladu z 38. členom Ustave je treba nabor in namene zbiranja osebnih podatkov določiti z zakonom in ne s podzakonskim aktom. Če je v predlogu zakona predvidena vzpostavitev drugih zbirk ali vrst obdelav osebnih podatkov, ki pravne podlage ne črpajo v veljavnih zakonskih predpisih oziroma neposredno v 6. ali 9. členu Splošne uredbe o varstvu osebnih podatkov, je to treba ustrezno urediti v zakonu. Pripomba se upošteva tako, da se določba ustrezno dopolni (vsebina vloge za pridobitev licence in detektivske izkaznice se določi v predlogu zakona, posledično se spreminja tudi naziv določbe).

K predlaganemu 19. členu ZDD-2 (varnostno preverjanje):

Državno odvetništvo

K prvi alineji šestega odstavka se predlaga, da se beseda »sodba« nadomesti z besedno zvezo »sodna odločba«, v drugi vrstici pa se črtata besedi »sodbi in« (sodna odločba zajema tudi sklepe sodišč, pri čemer se na primer sodni opomin izreče s sklepom). Predlog se smiselno upošteva tako, da se določba prve alineje šestega odstavka spremeni tako, da se glasi: »– podatek o pravno močni sodni odločbi za kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, ter o pravno močni odločbi prekrškovnega organa oziroma sodišča o prekršku;«.

Informacijski pooblaščenec

V skladu z 38. členom Ustave je treba nabor in namene zbiranja osebnih podatkov določiti z zakonom in ne s podzakonskim aktom. Če je v predlogu zakona predvidena vzpostavitev drugih zbirk ali vrst obdelav osebnih podatkov, ki pravne podlage ne črpajo v veljavnih zakonskih predpisih oziroma neposredno v 6. ali 9. členu Splošne uredbe o varstvu osebnih podatkov, je to treba ustrezno urediti v zakonu. Pripomba se ne upošteva, saj so namen varnostnega preverjanja in podatki, ki se v okviru varnostnega preverjanja pridobivajo (zaradi ugotavljanja obstoja varnostnih zadržkov), izrecno že določeni v predlagani določbi. Vsebinski del varnostnega preverjanja se tako ustrezno ureja na zakonski ravni.

Evropska komisija

V zvezi s pogojem varnostnega preverjanja nameravanih lastnikov, družbenikov, ki vodijo posle pravne osebe, zakonitih zastopnikov pravne osebe in za osebo, ki ima v lasti vsaj 25-odstotni lastniški ali upravljavski delež pravne osebe, se ocenjuje, da ne dosega upravičenja za normiranje predlagane zahteve, ki se nanaša na lastništvo pravne osebe v skladu s členom 15(3) Direktive 2006/123/ES (neusklajenost z načelom sorazmernosti). Upošteva se podobna pripomba, dano že k določbi 5. člena predloga zakona, se ustrezno spremeni tudi določba (črtanje tretje alineje) prvega, tretjega in petega odstavka 19. člena predloga zakona.

K predlaganemu 20. členu ZDD-2 (varnostni zadržki):

Detektivska zbornica

Predlaga se dopolnitev prve alineje tretjega odstavka na način, da bo jasno, da je obtožbo vložilo tožilstvo. Predlog se ne upošteva, saj je v skladu s kazensko procesno zakonodajo le državni tožilec tisti, ki je upravičen vložiti obtožni akt za kazniva dejanja, ki se preganjajo po uradni dolžnosti (neodvisno od volje osebe, ki je bila s kaznivim dejanjem oškodovana).

K predlaganemu 30. členu ZDD-2 (sporočanje in pridobivanje podatkov):

Informacijski pooblaščenec

Določba zelo na splošno določa pooblastilo za pridobivanje osebnih podatkov s strani zbornice in ne določa niti nabora osebnih podatkov niti posameznih evidenc oziroma upravljavcev, ki naj bi zbornici sporočali osebne podatke (zadostiti je treba zahtevam iz 6/2 ZVOP-2). Pripomba se upošteva na način, da se predlagana določba črta, saj se dolžnost sporočanja podatkov s strani detektivov in detektivskih družb (tudi tistih, katerih sprememba nastane po vpisu v evidenco detektivov oziroma detektivskih družb, in vpliva na izpolnjevanje pogojev za opravljanje detektivske dejavnosti – na primer detektivska družba po vpisu v evidenco registrira kot glavno dejavnost drugo dejavnost, ki ni detektivska) že ureja v določbi predloga zakona, kjer se ureja nabor evidenc, ki jih vodi zbornica. S tem se določa primarno breme sporočanja sprememb podatkov, ki jih zbornica vodi v svojih evidencah, za detektive in detektivske družbe. Zbornici pa se na novo določa zakonsko pooblastilo za pridobivanje podatkov, katerih sprememba bi se pokazala v ugotovitvi, da subjekt ne izpolnjuje več pogojev za opravljanje detektivske dejavnosti, v določbi predloga zakona, v kateri se ureja strokovni nadzor.

K predlaganemu 32. členu ZDD-2 (obdobno usposabljanje):

Fakulteta za varnostne vede

Predlaga se izrecna določitev obveznosti zbornice, da vsaj enkrat letno organizira in izvaja obdobjno usposabljanje, s čimer bi se odpravil dvom, da po predlagani določbi zbornica organizira usposabljanje enkrat na štiri leta. Predlog se upošteva tako, da se tretji odstavek ustrezno dopolni.

K predlaganemu 34. členu ZDD-2 (detektivovo delovno področje):

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

Sporno je pridobivanje podatkov za področji iz 7. in 10. točke, saj se delodajalcu omogoči pridobivanje podatkov po detektivu, ki jih sam ne more pridobiti, ker do njih ni upravičen. Pripomba se delno upošteva, in sicer se črta besedilo 7. točke, ni pa mogoče upoštevati pripombe k 10. točki. V tej zvezi se pojasnjuje, da so pravna podlaga za pridobivanje obravnavnih podatkov s strani delodajalcev (ki lahko pooblastilo za izvajanje nadzora prenesejo tudi na detektiva) drugi matični predpisi (na primer 33.a člen ZJU, 51. člen Zakona o varnosti in zdravju pri delu⁵⁹ in drugi) z navedeno določbo se le ohranja pravna podlaga, da lahko tudi detektivi izvajajo posamezne naloge na navedenih področjih (seveda na podlagi pooblastila delodajalca).

Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije

Sporno je pridobivanje podatkov za področje iz 7. točke – obdelava ne bi bila namenjena izvajanju zakonske obveznosti, javnega interesa ali javne oblasti, prav tako se lahko pojavi dvom, ali je bila privolitev dana prostovoljno, podarjajo se tudi obveznosti iz 29. člena ZDR-1 glede pravic in dolžnosti v razmerju med kandidatom za zaposlitev in prihodnjim delodajalcem. Pripomba se upošteva, in sicer se besedilo 7. točke črta.

Informacijski pooblaščenec

Določba v detektivovo delovno področje uvršča tudi naloge, ki po naravi stvari ne bi smele biti nujno vezane le na detektive: načrtovanje in izvajanje zaščite poslovnih skrivnosti, informacijskih sistemov, ekonomskih in osebnih podatkov ter informacij. Gre za naloge, za katere ni videti jasne utemeljitve, da bi moral zakonodajalec zanje zahtevati pogoj, da je posameznik, ki jih izvaja, nujno registriran za opravljanje detektivske dejavnosti. V tem delu je določba 36. člena v povezavi s 3. členom napisana do te mere nejasno, da ne zagotavlja pravne varnosti oziroma se zastavlja vprašanje ali celo prekomerno in neutemeljeno omejuje gospodarsko pobudo. Poleg tega je pooblastilo glede pridobivanja informacij o anonimnih pisanih pretirano splošno (v določenih primerih so anonimni prijavitelji zakonsko varovani) – detektivi ne bi smeli imeti takih splošnih pooblastil, ki bi potencialno ali posredno lahko omogočala kršitev različnih predpisov o varovanju posameznih ranljivih ali posebej varovanih skupin. Podobno velja za preverjanje kandidatov za zaposlitev, zbiranje informacij o kaznivih dejanjih, zbiranje dokaznega gradiva in druga splošna pooblastila, s katerimi bo detektiv

⁵⁹ Uradni list RS, št. 43/11.

bistveno presegele pooblastila in upravičenja glede zakonite obdelave osebnih podatkov, ki jih ima naročnik, in glede na svojo vlogo. Pripomba se delno upošteva, in sicer v delu, ki se nanaša na pooblastilo glede pridobivanja informacij o anonimnih pisanih ter preverjanje kandidatov za zaposlitev. V preostalem se pripomba ne upošteva, saj se pri določanju delovnih področij izhaja iz veljavne ureditve, ki se v praksi niso izkazala za problematična (v smislu njihove morebitne nejasne določitve), prav tako pa pripomba tudi ne navaja nobenih konkretnih razlogov, zaradi katerih bi bilo razvidno, v čem bi predlagana ureditev za detektive pomenila bistveno preseganje pooblastil in upravičenj glede zakonite obdelave osebnih podatkov glede na vlogo detektiva. Sicer pa se pojasnjuje, da ureditev detektivskih delovnih področij, kot izhajajo iz obravnavane določbe, ne pomeni, da bi bili le in izključno detektivi pristojni za pridobivanje informacij s teh področij, temveč se ta področja izrecno navajajo z namenom, da se na eni strani zakonsko zameji področje dejavnosti detektivov, na drugi strani pa se detektivom daje pravna podlaga za izvajanje upravičenj na navedenih delovnih področjih.

Posameznik AA

Predlaga se razširitev delovnih področij detektiva (izrecno pooblastilo, da lahko v okviru iskanja premoženja dolžnika išče listine o pravnih poslih, dostop do registra FURS glede sklenjenih kupoprodajnih in darilnih pogodb, pooblastilo za preverjanje informacij glede morebitnega obstoja kaznivega dejanja, za izvajanje civilnega nadzora nad organi s prisilnimi pooblastili – izvršitelji, stečajnikov, policije, sodnikov, tožilcev in podobno), izvajati vlogo, podobno kot nevladne organizacije. Predlog se ne upošteva, pri čemer se pojasnjuje, da so taksativno navedena (predlagana) področja po vsebini najpomembnejša področja za opravljanje detektivske dejavnosti v Republiki Sloveniji, pri čemer je pri navajanju detektivskih delovnih področij treba izhajati iz načela zakonitosti, določnosti in sorazmernosti glede izvajanja detektivskih upravičenj in vpliva na osebne pravice posameznikov oziroma posega vanje, čemur pa se s predlagano dopolnitvijo ne sledi.

K predlaganemu 35. členu ZDD-2 (upravičenja):

Informacijski pooblaščenec

Predlaga se dopolnitev določbe na način, da ne bo dvoma, da lahko detektiv pridobiva osebne podatke le v obsegu, ki ga določa ta ali drug zakon na primer le iz evidenc, ki so opredeljene v predlogu tega zakona, v preostalem delu pa le v obsegu podatkov, do katerih je upravičen naročnik. Hkrati pa bi bilo treba z vidika načela sorazmernosti črtati najmanj pooblastilo detektiva, da lahko ne glede na to, ali je naročnik do tega upravičen, pridobiva podatke posebne vrste – konkretno podatke o izvedenih zdravstvenih storitvah in biometrične osebne podatke (fotografijo in podpis). Predlog glede določitve omejitve obsega dostopa do evidenc je bil smiselno upoštevan z dopolnitvijo prvega odstavka (zdaj) 37. člena predloga zakona, s katero se omejuje dostop detektiva glede na upravičenje naročnika, prav tako pa se določa kaznovalna sankcija za detektiva v primeru prekoračitve tega pooblastila (z dopolnitvijo kazenskih določb, v katerih se kot prekršek izrecno določa ravnanje, ki pomeni pridobivanje podatkov iz evidenc, do katerih detektiv ni upravičen dostopati). V preostalem pa predloga ni mogoče upoštevati, saj ni obrazložen. Le sklicevanje na vidik načela sorazmernosti, pri čemer se v obrazložitvi določbe podarja, da, po mnenju predlagatelja utemeljena potreba po pridobivanju navedenih biometričnih podatkov, ne omogoča konkretnejše opredelitve oziroma presoje za (ne)upoštevanje predloga, prav tako pa se v predlogu zakona izrecno prepoveduje seznanitev detektiva s podatki zdravstvene dokumentacije (dopustnost se nanaša le na navodilo o ravnanju osebe pod nadzorom v času zadržanosti od dela).

K predlaganemu 36. členu ZDD-2 (pridobivanje podatkov od oseb ali iz javno dostopnih virov):

Odvetniška zbornica

Pravica do neposrednega vpogleda v okviru ustne zahteve je neustrezna v primerjavi s prepovedjo, da se detektiv ne sme seznaniti z drugimi podatki zdravstvene dokumentacije osebe pod nadzorom (v praksi bi ob neposrednem vpogledu lahko prišlo do seznanitve s podatki, s katerimi se detektiv nima pravice seznaniti – poudarjena je posebna občutljivost teh podatkov). Pripomba se upošteva z ustrežno spremembo tretjega odstavka obravnavane določbe.

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

Detektiv ima v okviru pooblastila naročnika pravico pridobiti vse podatke, do katerih ima pravico tudi delodajalec (obstoj, trajanje oziroma predvideno trajanje začasne zadržanosti od dela, režim gibanja in razlog zadržanosti od dela, ne pa tudi diagnoze). Pridobivanje podatkov po tej določbi z ustno zahtevo ni primerno (ustna zahteva je tudi v nasprotju z 41. členom ZVOP-2), prav tako ni dopustna možnost neposrednega vpogleda (seznanitev s podatki občutljive narave). Prav tako se opozarja, da bosta imenovani zdravnik ali zdravstvena komisija lahko sporočila podatke le, če sta odločala o začasni zadržanosti od dela nad 30 dni (v teh primerih pa ima vse podatke v tej zvezi tudi delodajalec, ki je prejemnik odločbe), v ostalih primerih pa navedeni subjekti nimajo teh podatki. Predlogi se upoštevajo z ustrežno spremembo tretjega odstavka obravnavane določbe.

Detektivska zbornica

Navaja, da je v obrazložitvi v tretjem odstavku neroden zapis glede delodajalčeve pravice izvajanja kontrole delavčeve bolniške odsotnosti, in zaproša za dodatno obrazložitev, iz katere bo jasno, da ima delodajalec pravico izvajati kontrolo ves čas trajanja bolniške odsotnosti ne le prvih 30 dni. Ne glede na to, da pripomba obravnava vprašanje razumevanja obrazložitve predlagane določbe in ne konkretnega očitka, se pojasnjuje, da upravičenje iz predlaganega drugega odstavka obravnavanega člena ni časovno omejeno na bolniško odsotnost do 30 dni, temveč na celotno trajanje bolniške odsotnosti, pri čemer ima delodajalec pravico izvajati kontrolo delavčeve bolniške odsotnosti, ki traja do 30 dni (saj nosi breme izplačevanja nadomestila za čas bolniške odsotnosti le za navedeno obdobje), zavod pa lahko izvaja kontrolo za bolniško odsotnost, ki traja nad 30 dni.

K predlaganemu 37. členu ZDD-2 (pridobivanje podatkov iz evidenc):

Direktorat za upravno notranje zadeve

Vztraja pri črtanju pravice neposrednega vpogleda v okviru ustne zahteve pri upravljavcu (tudi po veljavni ureditvi detektivni nimajo možnosti neposrednega vpogleda). Pripomba glede črtanja možnosti ustne zahteve in neposrednega vpogleda se upošteva.

Vrhovno državno tožilstvo

Strinja se s pripombo Informacijskega pooblaščenca, ki v prenovljeni določbi ni bila ustrezno upoštevana. Detektivu določba podeljuje širša pooblastila, kot jih ima naročnik (pridobivanje podatkov le na podlagi pooblastila, brez sodne odredbe), in sicer pridobivanje podatkov določene osebe brez izkazanega pravnega interesa. Tako se predlaga, da se detektivu odreče zakonsko pooblastilo za dostop do podatkov iz evidenc, če mu naročnik ne predloži ustrezne sodne odločbe, ki utemljuje njegov zahtevek za pridobitev dokazov, ali da se določi, da lahko detektiv naročniku izroči le glavno informacijo in ne celoten nabor osebnih podatkov o osebi, do katerih je imel dostop na podlagi zakonskih pooblastil. Pripomba se upošteva, in sicer se z vidika načela sorazmernosti in zaščite pravice do zasebnosti posameznikov, na katere se nanašajo podatki v posamezni evidenci, izrecno določa omejitve pravice detektiva do pridobivanja podatkov na način, da ne sme zbirati podatkov iz evidenc, če do tega ni upravičen naročnik, ki je nanj prenesel to pooblastilo, ali če tega izrecno ne določa ta ali drug zakon (glej spremenjeni prvi odstavek). Na ta način se dostop omejuje le do tistih osebnih podatkov, za katere ima pravno podlago za dostop naročnik, naročnik pa torej na detektiva ne more prenesti pooblastila, ki ga nima. Prav tako se upošteva tudi predlog, ki se nanaša na izročitev le glavnega podatka ne pa tudi celotnega nabora osebnih podatkov, glede na to, da je detektiv v skladu s predlogom zakona dolžan naročniku izročiti vse podatke, ki jih pridobi na podlagi naročnikovega pooblastila (navedeno se na novo ureja v določbi, ki ureja dolžnosti in varovanje tajnosti).

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

V evidenci iz 4. točke prvega odstavka (ki je vzpostavljena na podlagi Zakona o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja⁶⁰) se ne vodijo podatki o: izbranim zdravniku, izvedenih zdravstvenih storitvah, o začasni bolniški odsotnosti in

⁶⁰ Uradni list RS, št. 111/13, 97/14 in 133/23 – ZPIZ-2N; ZMEPIZ-1.

o zavarovanju posameznika v tujini. Ti podatki se vodijo v evidenci zavarovancev, ki je vzpostavljena na podlagi Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju,⁶¹ pri osebnih zdravnikih oziroma izvajalcih zdravstvenih storilcev pa na podlagi Zakona o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva.⁶² Prav tako ni razvidno, kateri organi so upravičeni posredovalci posameznih podatkov. Prav tako se ne strinja z dostopom do vseh podatkov iz navedene evidence (podatek EMŠO, podatek o naslovu, podatki o zaposlitvi, delodajalcu, delovnem mestu, prejšnjih zaposlitvah, podatek o zavarovalni podlagi, na podlagi katere je posameznik zavarovan oziroma je bil zavarovan, število ur, za katere je posameznik zavarovan preko delodajalca, podatek o zavarovanju posameznika v tujini), saj gre za nedopustno zbiranje podatkov na zalogo. Prav tako podatek o izvedenih zdravstvenih storitvah za izvedbo nadzora kršitve bolniškega staleža ni potreben – prekomeren poseg v pravice osebe, nad katero se opravlja nadzor. Podani so tudi nestrinjanje z možnostjo, da se zahteva poda ustno in da ima detektiv možnost neposrednega vpogleda, nestrinjanje z možnostjo, da ima detektiv pravico do elektronskega dostopa – organ oziroma upravljavec podatkov mora v vsakem primeru preveriti, ali ima detektiv pravno podlago in pooblastilno razmerje, zato se s predlaganim dostopom tega ne more preverjati (zloraba sistema), poleg tega ni jasno razmerje med 38. in 39. členom glede posedovanja podatkov o začasni zadržanosti od dela (pristojni organi, obseg podatkov in roki za posredovanje različni). Na koncu se predlaga uporaba ustaljenega izraza »začasna zadržanost od dela namesto »začasna bolniška zadržanost«. Pripomba se delno upošteva, in sicer se iz evidence iz 4. točke prvega odstavka predlagane določbe črta dostop do podatkov, ki se v navedeni evidenci ne vodijo, prav tako se opuščajo dostop do določenih podatkov v obravnavani evidenci (podatek o zavarovalni podlagi na podlagi katere je posameznik zavarovan oziroma je bil zavarovan, število ur, za katere je posameznik zavarovan preko delodajalca ter podatek o začasni bolniški zadržanosti). V obravnavni določbi se po medresorskem usklajevanju tudi ne ureja več možnost ustne zahteve in neposrednega vpogleda, prenovljena pa je bila tudi možnost elektronskega dostopa do podatkov v evidencah, ki se vodijo v informatizirani obliki. Ni mogoče upoštevati pripombe glede nedopustnega zbiranja podatkov na zalogo v evidenci zavarovancev, ki se vodi na podlagi ZMEPIZ-1, pri čemer se pojasnjuje, da imajo detektivi dostop do te evidence že na podlagi veljavne ureditve, v praksi pa se ni izkazalo, da bi bil takšen dostop preobsežen (se pa iz navedene evidence izpuščajo podatki, ki se v evidenci dejansko ne vodijo, prav tako se izpuščajo podatki, ki se v evidenci ne vodijo po veljavni ureditvi).

Državno odvetništvo

V določbi 4. točke prvega odstavka se predlaga črtanje besedila »podatek o izbranem zdravniku, podatek o izvedenih zdravstvenih storitvah«, saj ti podatki niso potrebni za izvajanje dejavnosti in vročanje. Poleg tega je v 38. členu določena prepoved, da se detektiv ne sme seznaniti z drugimi podatki zdravstvene dokumentacije. V tretjem odstavku naj se določba dopolni na način, da se zagotovi takšen prepis podatkov, ki je v skladu z namenom detektivske storitve (morda splošna klavzula, da detektiv teh podatkov ne sme uporabiti za izvajanje druge detektivske storitve), prav tako naj se besedna zveza »upravni spis« konkretizira na način, da vpogled ne bo mogoč v spise Državnega odvetništva. Pripomba se delno upošteva (iz evidence, navedene v 4. točki se izpušča podatek o izvedenih zdravstvenih storitvah, prav tako se v skladu s podanim predlogom dopolnjuje določba tretjega odstavka). Ni pa mogoče upoštevati predloga za črtanje dostopa do podatka o osebnem zdravniku zavarovane osebe, saj je ta podatek nujen (če ga delodajalec ne pozna – oziroma nima ažurnega podatka v tej zvezi) glede pridobivanja navodila o režimu gibanja osebe, ki je začasno zadržana z dela zaradi bolezni ali poškodbe (v skladu z določbo 36. člena predloga zakona) –v predlogu zakona se na novo določa, da se dostop do tega podatka dopušča iz evidence o

⁶¹ Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 – ZUPJS, 87/11, 40/12 – ZUJF, 21/13 – ZUTD-A, 91/13, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 111/13 – ZMEPIZ-1, 95/14 – ZUJF-C, 47/15 – ZZSDT, 61/17 – ZUPŠ, 64/17 – ZZDej-K, 36/19, 189/20 – ZFRO, 51/21, 159/21, 196/21 – ZDOsk, 15/22, 43/22, 100/22 – ZNUZSZS, 141/22 – ZNUNBZ, 40/23 – ZČmIS-1 in 78/23; ZZVZZ.

⁶² Uradni list RS, št. 65/00, 47/15, 31/18, 152/20 – ZZUOOP, 175/20 – ZIUOPDVE, 203/20 – ZIUPOPdVE, 112/21 – ZNUPZ, 196/21 – ZDOsk, 206/21 – ZDUPŠOP, 141/22 – ZNUNBZ, 18/23 – ZDU-10 in 84/23 – ZDOsk-1.

zavarovanih osebah zdravstvenega zavarovanja iz zakona, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje (navedeni podatek je bil namreč pomotoma umeščen v evidenco zavarovancev iz zakona, ki ureja matično evidenco zavarovancev in uživalcev pravic in obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja). Prav tako ni mogoče upoštevati predloga za določitev nedopustnosti vpogleda v spise Državnega odvetništva, pri čemer se pojasnjuje, da navedena določba ne daje dovoljenja za vpogled v spis *ex lege*, temveč bo tudi Državno odvetništvo (kot ostali navedeni organi) dolžno presojati utemeljenost pravice za vpogled v spis na podlagi matičnega predpisa, ki ureja navedeno materijo, v vsakem posameznem primeru posebej.

Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije

K 4. točki prvega odstavka: ZPIZ ne vodi podatkov o izbranem zdravniku, podatkov o izvedenih zdravstvenih storitvah, podatkov o zavarovanju posameznika v tujini ali podatkov o začasni bolniški zadržanosti (ti podatki se ne obdelujejo po določbah ZMEPIZ-1), prav tako lahko detektiv podatek o EMŠO in naslovu osebe pridobi iz registra stalnega prebivalstva, zato ni podlage, da bi se ta podatek pridobival iz evidence ZPIZ; nasprotuje se širitvi nabora osebnih podatkov v primerjavi z veljavnim ZDD-1 s podatki o zavarovalnih podlagah, saj se ti ne nanašajo le na zaposlitve in bi nesorazmerno prekoračili obseg podatkov o zaposlitvi, ki so potrebni za izvajanje postopkov po 38. členu predloga zakona, prav tako je sporno, a še dopustno pridobivanje podatkov o številu ur, za katere je posameznik zavarovan preko delodajalca – pridobivanje vseh ostalih podatkov pa pomeni prekomerno obdelavo osebnih podatkov; predlog zakona v primerjavi z veljavnim zakonom opušča splošno varovalko glede pooblastil detektiva – ta bi morala biti omejena na pooblastila, ki jih ima sam naročnik (detektiv je lahko le »podaljšana roka« naročnika); predlagana določba drugega odstavka, ki omogoča ustno zahtevo pri upravljavcu s takojšnjim razkritjem podatkov z neposrednim vpogledom je nedopustna in v nasprotju z načeli varstva osebnih podatkov (načelo sledljivosti obdelave osebnih podatkov in vodenja revizijskih sledi, načelo najmanjšega obsega razkritih podatkov in načela celovitosti in zaupnosti); določba šestega odstavka je nesprejemljiva, saj se lahko dogovor o obdelavi sklene izključno z uporabnikom evidence, ki odgovarja za spoštovanje določbe Splošne uredbe o varstvu osebnih podatkov in ZVOP-2 za vse osebe, ki obdelujejo podatke za potrebe uporabnika in so z njim v pogodbenem odnosu, zbornica pa ni v takem odnosu s svojimi člani in ne more zanje jamčiti za zakonitost obdelave osebnih podatkov in v njihovem imenu sklepati dogovorov o dostopu do evidenc in osebnih podatkov; določba četrtega odstavka je nedopustna, saj upravljavec na ta način ne more preverjati upravičenosti, pravne podlage, namena, obsega sorazmernost zahtevanih podatkov, kar pa lahko izvede le s pisno zahtevo s predloženimi listinami (ne more se uvesti podlaga za avtomatsko pridobivanje podatkov iz evidence) – pomembno v tej zvezi bi bilo upoštevati vsaj sestavine zahteve po 41. členu ZVOP-2. Pripombe se upoštevajo. Glede pripombe v delu, ki se nanaša na neposredni elektronski dostop do evidenc, se pojasnjuje, da je bila predlagana določba četrtega odstavka obravnavanega člena po usklajevanju prenovljena, tako, da se jasneje določijo pogoji za neposredni elektronski dostop detektivov (najprej mora biti izpolnjen pogoj, da se določena zbirka podatkov sploh vodi v informatizirani obliki, dalje, da je pri upravljavcu zagotovljena tehnična izvedljivost elektronskega dostopa do zbirk podatkov, in nazadnje, da je z zakonom, ki določa vzpostavitev posamezne zbirke podatkov, sploh dopusten dostop do podatkov posamezne zbirke tudi zunanjim uporabnikom, torej uporabnikom, ki niso državni organi, agencije in podobno). Če ti pogoji v celoti niso izpolnjeni, potem detektiv elektronskega dostopa ne bo izvajal, temveč bo lahko do podatkov dostopal le na podlagi pisne zahteve. Kot primer se navaja možnost neposrednega elektronskega dostopa detektivov do centralnega registra podatkov. Navedena zbirka podatkov izpolnjuje prva dva (predlagana) pogoja za elektronski dostop, prav tako pa dostop dopušča tudi pooblaščenim uporabnikom (in sicer do podatkov o posameznikih, do katerih so pooblaščenim uporabnikom upravičeni na podlagi zakona). Glede na to, da se v predlogu zakona ureja pravica do dostopa do podatkov iz centralnega registra prebivalstva (CRP), prav tako pa možnost elektronskega dostopa do podatkov (če so pri upravljavcu zbirke podani pogoji iz četrtega odstavka obravnavane določbe) tudi zunanjim pooblaščenim uporabnikom (konkretno detektivom), bodo detektivi v skladu z navedenimi okoliščinami lahko neposredno elektronsko dostopali do podatkov CRP. Ne bo pa to mogoče, kadar elektronski dostop do določenih evidenc sploh ni omogočen zunanjim uporabnikom

(bodisi izven informacijskega sistema HKOM, bodisi na splošno ni dovoljen dostop zunanjim uporabnikom, temveč le z zakonom določenim »državnim« subjektom) – taka evidenca je na primer vpisnik morskih čolnov, evidenca registriranih vozil, informacijski sistem o ravnanju z izrabljenimi vozili. V skladu s prenovljeno določbo četrtega odstavka se spreminja tudi peti odstavek, in sicer na način, da se ob predhodnem izpolnjevanju pogojev iz četrtega odstavka za neposredni elektronski dostop detektivov ta omogoči le na način in pod pogoji, ki jih za posamezno zbirko podatkov določa njen upravljavec. Glede na to, da se elektronski dostopi urejajo le za evidence, ki bodo tak dostop omogočale (ob siceršnjem izpolnjevanju prej navedenih pogojev), ob začetku veljavnosti predlaganega zakona, se opušta tudi predlagano sklepanje tehničnih dogovorov med zbornico in upravljavci posameznih zbirk podatkov (posledično se črta tudi prehodna določba v tej zvezi). Glede pripombe v zvezi z neomogočanjem preverjanja upravičenosti, pravne podlage, namena, obsega sorazmernosti zahtevanih podatkov, pa se pojasnjuje, da je vsak upravljavec informatizirane zbirke podatkov že v skladu z veljavno zakonodajo na področju varstva osebnih podatkov dolžan zagotavljati revizijsko sled vsakega dostopa, zato se bodo navedeni očitki lahko presojali naknadno v okviru letnega nadzora Informacijskega pooblaščenca, za kar se določa izrecna podlaga v šestem odstavku obravnavane določbe.

Informacijski pooblaščenec

Predlagana določba daje detektivu bistveno večja pooblastila, kot jih ima lahko naročnik, pri čemer predlog zakona predvideva celo neposreden elektronski dostop do evidenc, kar pomeni, da bi lahko detektiv te osebne podatke (celo osebne podatke v zvezi z zdravjem in biometrične podatke) pridobival sam. Varovalke, ki jih predvideva zakon, so skope (le navedba pravne podlage, razlogov in namena ter inšpekcijski nadzor Informacijskega pooblaščenca enkrat letno ne zadoščajo) in ne zadostijo zahtevam ustrezne obravnave tveganj in identifikacije ukrepov za njihovo odpravo oziroma zmanjšanje. Prav tako bi bilo treba v predlogu zakona izrecno opredeliti, da detektiv ne sme zbirati podatkov iz evidenc, če do tega ni upravičen naročnik, ki je nanj prenesel to pooblastilo, ali če tega izrecno ne določa ta ali drug zakon (tak zakon pa mora biti skladen z Ustavo Republike Slovenije). Na koncu pa se navaja, da določbe glede sklepanja dogovorov za dostopanje do evidenc niso v skladu s Splošno uredbo o varstvu osebnih podatkov (kot na primer prehodna določba, ki izhaja iz 82. člena) ter drugimi predpisi glede varstva osebnih podatkov. Pripombe se upoštevajo. V zvezi s pripombo k ureditvi neposrednega elektronskega dostopa do evidenc pa se pojasnjuje, da je bila predlagana določba četrtega odstavka obravnavanega člena po usklajevanju prenovljena, tako da se jasneje določijo pogoji za neposredni elektronski dostop detektivov (najprej mora biti izpolnjen pogoj, da se določena zbirka podatkov sploh vodi v informatizirani obliki, dalje, da je pri upravljavcu zagotovljena tehnična izvedljivost elektronskega dostopa do zbirk podatkov, in nazadnje, da je z zakonom, ki določa vzpostavitev posamezne zbirke podatkov, sploh dopusten dostop do podatkov posamezne zbirke tudi zunanjim uporabnikom, torej uporabnikom, ki niso državni organi, agencije in podobno). Če ti pogoji v celoti niso izpolnjeni, potem detektiv elektronskega dostopa ne bo imel, temveč bo lahko do podatkov dostopal le na podlagi pisne zahteve. Kot primer se navaja možnost neposrednega elektronskega dostopa detektivov do centralnega registra podatkov. Navedena zbirka podatkov izpolnjuje prva dva (predlagana) pogoja za elektronski dostop, prav tako pa dostop dopušča tudi pooblaščenim uporabnikom (in sicer do podatkov o posameznikih, do katerih so upravičeni na podlagi zakona). Glede na to, da se v predlogu zakona ureja pravica do dostopa do podatkov iz centralnega registra prebivalstva (CRP), prav tako pa možnost elektronskega dostopa do podatkov (če so pri upravljavcu zbirke podani pogoji iz četrtega odstavka obravnavane določbe) tudi zunanjim pooblaščenim uporabnikom (konkretno detektivom), bodo detektiv v skladu z navedenimi okoliščinami lahko neposredno elektronsko dostopali do podatkov CRP. Ne bo pa to mogoče, kadar elektronski dostop do določenih evidenc sploh ni omogočen zunanjim uporabnikom (bodisi izven informacijskega sistema HKOM, bodisi na splošno ni dovoljen dostop zunanjim uporabnikom, temveč le z zakonom določenim »državnim« subjektom) – taka evidenca je na primer vpisnik morskih čolnov, evidenca registriranih vozil, informacijski sistem o ravnanju z izrabljenimi vozili. V skladu s prenovljeno določbo četrtega odstavka se spreminja tudi peti odstavek, in sicer na način, da se ob predhodnem izpolnjevanju pogojev iz četrtega odstavka za neposredni elektronski dostop detektivov, ta omogoči le

na način in pod pogoji, ki jih za posamezno zbirko podatkov določa njen upravljavec. Glede na to, da se elektronski dostopi urejajo le za evidence, ki bodo tak dostop omogočale (ob siceršnjem izpolnjevanju prej navedenih pogojev) ob začetku veljavnosti predlaganega zakona, se opušča tudi predlagano sklepanje tehničnih dogovorov med zbornico in upravljavci posameznih zbirk podatkov (posledično se črta tudi prehodna določba v tej zvezi).

Posameznik AA

Predlaga se ureditev pridobivanja podatkov iz vseh registrov oziroma evidenc, ki jih vodijo državni organi, listin o pravnih poslih, poizvedovanje o dolžnikih in o premoženju dolžnika ali dediča, vpogled v notarske in zapuščinske pogodbe, pridobivanje osebnih davčnih in TRR števil, stanja na osebnih in poslovnih računih doma in v tujini, določitev jasnega okvirja sodelovanja detektiva s stečajnim upraviteljem in SDH na področju ugotavljanja premoženja, sodelovanje detektiva z državnimi organi na področju osebnih vročitev, detektivske kontrole glede ugotavljanja dejanskih uporabnikov stanovanj ter preverjanje nepravilnosti, predzaposlitvene in zaposlitvene poizvedbe, iskanje lastnikov oziroma dedičev delnic na računu KDD. Predlog se zaradi pomanjkanja obrazložitve ne upošteva (le navajanje evidenc, do katerih naj bi imeli detektivi dostop, ne zadostuje, zlasti ne v luči zagotavljanja sorazmernosti do poseganja v zasebnost posameznikov).

K predlaganemu 38. členu ZDD-2 (pridobivanje podatkov z osebno zaznavo):

Vrhovno državno tožilstvo

Predlaga se dodatna zamejitev ločitve med prikritimi preiskovalnimi ukrepi in pridobivanjem podatkov z osebno zaznavo na način, da se določba četrtega odstavka dopolni tako, da se izrecno navede, da lahko izvaja detektiv upravičenje po tem členu le v najmanjšem obsegu, kot je potreben za pridobitev podatkov iz delovnega področja. Predlog se upošteva z ustrezno spremembo določbe četrtega odstavka.

Državno odvetništvo

Predlaga se sprememba določbe na način, da bo jasno, da osebne zaznave ni mogoče izvajati na krajih in prostorih, ki so vidni z javno dostopnega kraja in prostora, saj izvzetje takšnih prostorov le s postavitvijo ograje preveč posega v svobodo posameznika. Predlaga se tudi, da se določi, kdaj se začne osebna zaznava, kako se evidentira, kdaj poteče trajanje osebne zaznave in kako se evidentira, prav tako se predlaga dopolnitev določbe na način, da ni dopustno veriženje osebnih zaznav s sklicevanjem na druge in dodatne detektivske storitve. Predloga ni mogoče upoštevati, pri čemer se v uvodu pojasnjuje, da je pri pripravi prenovljene določbe sodelovalo tudi Ministrstvo za pravosodje z vidika spoštovanja ustavne zahteve sorazmernosti posegov v človekove pravice. Prav tako se v predlagani določbi (enako kot v veljavni ureditvi) določa krajevna oziroma prostorska omejitve izvajanja obravnavanega upravičenja, pri čemer je zlasti treba upoštevati prepoved, ki je že v veljavni ureditvi, da detektiv ne sme posegati v zasebni zaprti prostor in zasebni prostor. V tej zvezi pa se v določbi še dodatno (zaradi poudarjene jasnosti) določa, da je zasebni prostor tudi vsak zasebni prostor, ki ga je posameznik s postavitvijo kakršnekoli ograje, prepreke ali razvidne oznake oziroma opozorila ločil od javnega in na ta način navzven nakazal, da gre za zasebni prostor. Glede predloga v preostalem pa se pojasnjuje, da se predlagane obveznosti že urejajo bodisi v obravnavani določbi bodisi v drugih določbah predloga zakona (evidentiranje izvajanja upravičenj).

Fakulteta za varnostne vede

Predlaga sprememba prvega odstavka tako, da bi se glasili: »(1) Detektiv lahko pridobiva podatke tudi z osebno zaznavo na javnih in javno dostopnih krajih, v javnih in javno dostopnih odprtih in zaprtih prostorih ter krajih in prostorih, ki so vidni z javnih in javno dostopnih krajev in prostorov. Osebna zaznava je lahko statična ali dinamična. Pri izvajanju osebne zaznave lahko detektiv uporablja vsa čutila.« (Istočasno se predlaga črtanje prvega in pretega odstavka določbe). Prav tako se predlaga črtanje četrtega odstavka ali pa naj se natančneje opredeli. Glede na to, da je podana pripomba v bistvenem enaka kot v predhodnem usklajevanju (brez dodatne obrazložitve), se predlagatelj zaradi

podvajanja sklicuje na že posredovano opredelitev v zvezi z obravnavano določbo. Upoštevan pa je bil predlog za natančnejšo določitev četrtega odstavka.

Detektivska zbornica

Predlaga se dopolnitev drugega odstavka na način, da se osebna zaznava omogoči tudi za delovno področje vročanja in za pridobivanje informacij o kaznivih dejanjih, ki se preganjajo na zasebno tožbo. Predloga ni mogoče upoštevati, pri čemer umanjka obrazložitev za predlagano dopolnitev, prav tako pa se poudarja, da je bila predlagana določba pripravljena in usklajena s predstavniki zbornice.

K predlaganemu 39. členu ZDD-2 (uporaba tehničnih sredstev):

Državno odvetništvo

Predlaga se dopolnitev drugega odstavka na način, da se uporaba tehničnega sredstva pogojuje s soglasjem za vsa tehnična sredstva iz prvega odstavka. Predlog se ne upošteva, pri čemer se pri določitvi zahteve za predhodno soglasje za uporabo sredstva za zvočno snemanje izhaja iz veljavne ureditve, prav tako pa bi se z morebitnim pogojevanjem pisnega soglasja za uporabo vseh tehničnih sredstev izvotlila uporaba navedenega upravičenja, saj osebe, zoper katere bi se moralo pridobiti soglasje, tega najverjetneje ne bi podale (ob tem pa se tako postavi vprašanje, na kakšen način bi detektivi sploh lahko zbirali »dokazno« gradivo, ki bi bilo za naročnika uporabno).

Informacijski pooblaščenec

Glede na težo posegov v ustavno varovane pravice posameznikov, bi bilo treba opredeliti dodatne varovalke, poleg omejitev, opredeljenih v 42. in 43. členu predloga zakona, saj te ne zajamejo vseh primerov (določijo naj se enake omejitve glede posegov v zasebnost, kot so opredeljene v 40. členu). Prav tako bi morala biti določena omejitev roka hrambe tako pridobljenih osebnih podatkov (tudi zvočnih in slikovnih posnetkov) tako za detektiva kot za naročnika. Glede na to, da je podana pripomba v bistvenem enaka kot v predhodnem usklajevanju, se predlagatelj zaradi ponavljanja sklicuje na že posredovano opredelitev v zvezi z obravnavano določbo, pri čemer se dodatno pojasnjuje, da je bila predlagana določba predhodno tudi usklajena z Ministrstvom za pravosodje z vidika spoštovanja ustavne zahteve sorazmernosti posegov v človekove pravice. Ne glede na navedeno pa se ocenjuje, da se podana pripomba (po svojem pomenu) ne nanaša na izvajanje uporabe vseh tehničnih sredstev, ki so navedena v predlagani določbi, temveč le na uporabo sredstva za slikovno snemanje (saj je za uporabo naprave za zvočno snemanje določeno pisno soglasje osebe, zoper katero se bo tako sredstvo uporabilo, glede preostalih tehničnih sredstev pa je glede na način uporabe v posameznih primerih jasno, da se lahko uporabijo proti soglasju naročnika oziroma osebe, zoper katero se bo naprava uporabila), zato se pojasnjuje, da uporaba navedenega tehničnega sredstva ni smiselna, če se njegova uporaba ne izvaja hkrati z upravičenjem osebne zaznave, pri čemer pojasnjujemo, da se v zvezi z uporabo navedenega upravičenja določajo dovolj restriktivni pogoji, upoštevaje, da predlagana določba s strani pripombo ni oporekana. Glede določitve rokov hrambe pa se pojasnjuje, da se določajo v posebni določbi predloga zakona, ki ureja to materijo.

Detektivska zbornica

Predlaga se dopolnitev drugega odstavka z dodano možnostjo ustne privolitve, saj je po zakonu lahko privolitev tudi v tej obliki (soglasje se lahko posname pred uporabo sredstva), včasih ni mogoče pridobiti pisnega soglasja (tel. pogovor, virtualni pogovor). Predlog se ne upošteva, saj se lahko le z zahtevo, da se soglasje poda v pisni obliki, zagotavlja tudi učinkovit nadzor nad zakonitostjo uporabe navedenega tehničnega sredstva.

Posameznik AA

Predlaga se dopolnitev tehničnih sredstev z objektivom, bliskavico, stativom za fotografiranje in snemanje ciljne osebe, ki je oddaljena več kot 50 m, fotoaparatom in videokamere z vso potrebno dodatno opremo, napravami za zaznavanje naprav za nepooblaščen prenos slike in zvoka. Predlog se ne upošteva, saj se v določbi izrecno navajajo sredstva, katerih uporaba je za detektive dopustna, pri čemer je po naravi stvari logično, da spada v okvir uporabe tehničnega sredstva za slikovno

snemanje, na primer fotoaparata, tudi dodatna oprema tega sredstva. Prav tako se ne upošteva predlog za dopolnitev predlaganega nabora tehničnih sredstev z napravami za zaznavanje nepooblaščenega prenosa slike (pri čemer je sredstvo za ugotavljanje nepooblaščenega snemanja zvoka že vključeno v 6. točko prvega odstavka predlagane določbe), saj je uporabo takega sredstva glede na prostorsko nezmožnost določitve naprave za nepooblaščen snemanje slike tudi (normativno) nemogoče omejiti.

K predlaganemu 40. členu ZDD-2 (prepovedi):

Fakulteta za varnostne vede

Predlaga se dopolnitev prve alineje na način, da se prepovejo tudi posebne oblike pridobivanja podatkov, saj Slovensko obveščevalno varnostna agencija (SOVA) in obveščevalni del OVS ne uporabljata prikritih preiskovalnih ukrepov (PPU), temveč posebne oblike pridobivanja podatkov. Prav tako se predlaga, da se iz besedila tretje alineje izpustijo »organi s področja javne varnosti«, saj v okviru predlaganega besedila policija ne more najeti detektiva za opravljanje manj zahtevnejših storitev v primeru pojave takšne potrebe. Predlogov ni mogoče upoštevati, saj sta v skladu s pravno ureditvijo, ki ureja pristojnosti SOVE in OVS, tudi navedena organa upravičena izvajati PPU, sicer pa so preostale naloge, ki niso izvajanje PPU s strani SOVE in OVS, ki so detektivom prav tako prepovedane, ustrezno vključene v drugo alinejo obravnavane določbe. Prav tako ni mogoče upoštevati predloga za črtanje besedila iz tretje alineje obravnavane določbe, saj je detektivom prepovedano kakršnokoli izvajanje nalog, pooblastil ali ukrepov, katerih izvajanje spada v izključno pristojnost organov, navedenih v prvi in drugi alineji obravnavane določbe. Kakršnikoli prenos nalog državnih organov na detektive (ki je tudi sicer prepovedan), na primer policije, inšpekcije, bi namreč pomenil, da bi na ta način detektivi postali zasebna (paradržavna) inšpekcija oziroma policija (detektivi ne morejo imeti pooblastila, da lahko za državne organe opravljajo tiste naloge oziroma upravičenja, ki so jim izrecno prepovedana) – dovoljena pooblastila za opravljanje detektivske dejavnosti s strani detektivov za državne organe pa so urejena z matičnimi predpisi, na primer ZJU, ZKP glede vročanja detektivov, ipd.).

Informacijski pooblaščenec

Predlaga se dodatna dopolnitev določbe zaradi jasnejše določitve, da detektiv ne sme opravljati detektivske dejavnosti (ne le posameznih upravičenj ali pooblastil) v zvezi z izvajanjem inšpekcijskih, prekrškovnih in podobnih postopkov, za katere so z zakonom določeni policija, sodišča ali drugi državni organi ali samoupravne lokalne skupnosti. Predlog se ne upošteva, saj je predlagana dopolnitev po vsebini in namenu že v celoti zajeta v drugi alineji obravnavane določbe, pri čemer je izraz detektivska dejavnost širši od izraza izvajanje detektivovih upravičenj in pooblastil in kot tak zajema na primer tudi vročanje sodnih pisanj, za katera so sicer primarno pristojna sodišča, na podlagi zakonskega pooblastila pa lahko sodišča to prenesejo tudi na detektive in izvršitelje.

K predlaganemu 42. členu ZDD-2 (preiskava poslovnih prostorov detektiva ali detektivske družbe):

Državno odvetništvo

Niti ZOdv niti ZN ne določata roka, v katerem se mora zagotoviti navzočnost predstavnika zbornice, zato ni jasna določitev predlaganega roka štirih ur, prav tako ni jasno, kakšno je ravnanje, če se v predlaganem roku ne more zagotoviti navzočnost oziroma če se njegova navzočnost sploh ne zagotovi, zato se predlaga črtanje besedila »... ki mora svojo navzočnost zagotoviti v največ štirih urah od prejema obvestila o preiskovalnem dejanju«. Pripomba se upošteva.

Informacijski pooblaščenec

Vprašanje ustreznosti strogih in ozko ter nejasno opredeljenih omejitev za preiskavo poslovnih prostorov detektiva, pri čemer niti ni jasno opredeljeno, za koga vse te omejitve veljajo. Te omejitve na primer v delu, ki se nanaša na nadzor Informacijskega pooblaščenca, presegajo omejitve iz 57. člena ZVOP-2. Predlaga se ustrezna dopolnitev določbe v tem delu. Pripomba se ne upošteva, pri čemer je bila na identično pripombo v okviru prvega strokovnega usklajevanja predloga zakona že podana

opredelitev, in se predlagatelj nanjo zaradi podvajanja v celoti sklicuje. Prav tako ni jasno, na kakšen način naj bi predlagana določba presegala omejitve iz 57. člena ZVOP-2, upošteva, da se omejitve hišne preiskave v slovenskem pravnem redu določajo tudi v ZOdv in v ZN.

Detektivska zbornica

Podano zaprosilo za obrazložitev, kdo spada med predstavnike zbornice, kdo so njihovi namestniki in koliko jih bo. Ne glede na to, da se pripomba ne nanaša na obravnavano določbo, se pojasnjuje, da je lahko predstavnik zbornice vsak njen član, za katerega vodstveni organ zbornice presodi, da bo lahko izpolnil namen svoje navzočnosti, to je zagotoviti, da bo spoštovana tajnost dokumentov in predmetov, ki niso predmet preiskave, in da bodo s tem zaščiteni interesi tretjih oseb (stranke detektiva).

K predlaganemu 43. členu ZDD-2 (pogoji za opravljanje detektivske dejavnosti tujih detektivov): Evropska komisija

Obveznost lastništva ali najema poslovnih prostorov v Republiki Sloveniji za detektiva in detektivsko družbo je neupravičena v primeru začasnega opravljanja storitev. V okviru ureditve začasnega opravljanja detektivske dejavnosti tujih detektivov (v VIII. poglavju predloga zakona) se določa izjema najema poslovnih prostorov v Republiki Sloveniji (ter ostalih, ki niso vezani na stalno opravljanje dejavnosti). V tej zvezi se prilagodi vsebina VIII. poglavja predloga zakona.

K predlaganemu 46. členu ZDD-2 (pritožbeni postopek):

Varuh človekovih pravic, Odvetniška zbornica, Državno odvetništvo

Glede na naravo izvajanja detektivske dejavnosti je lahko šestmesečni objektivni rok za vložitev pritožbe prekratek; razlika v dolžini enoletnega absolutnega zastaralnega roka za uvedbo disciplinskega postopka in šestmesečnega absolutnega zastaralnega roka za vložitev pritožbe v obrazložitvi ni posebej razložena; predlagano, da se objektivni rok podaljša na dve leti, saj je posameznik z morebitnimi kršitvami lahko seznanjen tudi po poteku šestih mesecev. Pripombe se upoštevajo na način, da se objektivni rok (drugi stavek prvega odstavka) črta. Predlagani objektivni rok namreč lahko poseže v 30-dnevni subjektivni rok (ta se bo sicer dokazoval na podlagi objektivnih dejstev in okoliščin), kar v nadaljevanju izvotli namen instituta pritožbe. Ker tudi morebitno podaljšanje objektivnega roka ne obravnava navedenega primera, se po vzoru ureditve pritožbenega postopka za varnostnike in občinske redarje ter upošteva ugotovitve CRP Učinkovit pritožbeni mehanizem nad delom občinskih redarjev, varnostnikov in detektivov, določitev objektivnega roka opušča. Predlagatelj v tem delu navaja še, da je v pritožbenem postopku zoper delo policistov in uradnih oseb Finančne uprave Republike Slovenije (FURS) določen 45-dnevni prekluzivni rok, ki se upošteva od dneva, ko naj bi imel policist oziroma uradna oseba FURS postopek s pritožnikom.

K predlaganemu 50. členu ZDD-2 (stroški postopka):

Detektivska zbornica

Dilema, ali bi predlagali povrnitev stroškov tudi detektivom ali glede možnosti povrnitve stroškov tudi detektivom. V zvezi z navedeno (neobrazloženo) dilemo, iz katere je mogoče sklepati, da zbornica nima izoblikovanega enotnega stališča glede obsega upravičencev do povrnitve stroškov udeležbe v postopku pred komisijo, predlagatelj navaja, da kakršnokoli priznavanje stroškov detektivu kot stranki v postopku zaradi enake obravnave narekuje tudi povračilo stroškov pritožniku, kar glede na neformalno naravo pritožbenega postopka in predlagano zagotavljanje finančnih sredstev za vodenje pritožbenih postopkov iz sredstev proračuna Republike Slovenije neutemeljeno odstopa od siceršnje sistemske ureditve pritožbenih postopkov.

K predlaganemu 53. členu ZDD-2 (inšpekcijski nadzor):

Informacijski pooblaščenec

Določbe, ki predvidevajo, da nadzor nad zakonitostjo obdelav osebnih podatkov in ustreznostjo varovanja osebnih podatkov izvaja inšpektorat ministrstva, pristojnega za notranje zadeve, in ne Informacijski pooblaščenec, niso v skladu s Splošno uredbo o varstvu osebnih podatkov in sistemskimi predpisi glede varovanja osebnih podatkov. Zato predlagamo, da se predlog zakona v tem delu

ustrezno dopolni. Pripomba se ne upošteva. V uvodu se pojasnjuje, da je Informacijski pooblaščenec v prvem krogu strokovnega usklajevanja predloga zakona k navedenemu členu podal pripombo, ki je bila v celoti upoštevana (črtanje pristojnosti inšpektorata ministrstva, pristojnega za notranje zadeve glede nadzora za ugotavljanje načina varovanja podatkov, pridobljenih pri opravljanju detektivske dejavnosti ali v zvezi z njo). Ker se predlagana določba v preostalem ni spreminjala, prav tako pa ni določno obrazloženo, zakaj naj ne bi bil dovoljen inšpekcijski nadzor inšpektorata ministrstva, pristojnega za notranje zadeve, glede izvajanja določb tega zakona (kot jih navaja pripomba), ne nazadnje pa Informacijski pooblaščenec tudi v predhodnih usklajevanjih ni podal pripomb k določbam predloga zakona, v katerih se določajo prekrški, se pripomba ne upošteva. Na koncu se v tej zvezi navaja, da se s predlagano ureditvijo tudi ne posega v siceršnjo nadzorno pristojnost Informacijskega pooblaščenca v okviru njegovih matičnih predpisov.

K predlaganemu 55. členu ZDD-2 (evidence zbornice):

Informacijski pooblaščenec

Namen zbiranja podatkov v evidencah po XI. poglavju predloga zakona, kot ga določa 57. člen, je opredeljen zelo splošno (iz njega ni mogoče razbrati, zakaj naj bi se zbirali in obdelovali osebni podatki v teh evidencah, pri čemer ta namen ni v skladu z nameni, kot so za posamezne evidence opredeljeni v posameznih členih, ki določajo nabor osebnih podatkov (na primer 58., 59., 60., 61., 62., 63. in 65. člen). Predlagamo, da se namen zbiranja osebnih podatkov iz prvega odstavka 57. člena veže na namene, kot so opredeljeni v predlogu zakona za posamezne evidence, oziroma na pravne podlage za obdelavo, ki bi eventualno izhajale iz drugih zakonov. Pripomba se upošteva. Določba prvega odstavka (ki posledično narekuje tudi spremembo drugega odstavka) se ustrezno preoblikuje.

K predlaganemu 64. členu ZDD-2 (evidence detektiva):

Posameznik AA

Predlaga se dopolnitev vsebine poročila z vključitvijo izraza testni ali fiktivni nakup. Pripomba se ne upošteva, saj niso podani razlogi za predlagano dopolnitev, prav tako pa predlagana dopolnitev ni smiselna z vidika njenega vključevanja v samo poročilo detektiva, kjer se poleg ostalih podatkov v bistvenem navajata vrsta in način upravičenja detektiva.

Dodatni predlogi splošne narave:

Upravno sodišče

Na splošno se očita širitev pristojnosti upravnega sodišča – upravni spor zoper odločbo disciplinske komisije, upravni spor zoper odločbo, s katero ministrstvo odvzame javno pooblastilo (povečanje števila zadev), pri čemer predhodno ni bila izvedena nobena analiza glede števila in vrste zadev, o katerih bo moralo odločati upravno sodišče. V predlog zakona je treba vključiti tudi finančne posledice, ki jih bo predlog zakona imel za upravno sodišče (dodatne zaposlitve, dodatni materialni stroški, dodatni prostori) – po izračunih pripomba dajalca v višini 474.877,26 evra letno. Pojasnjuje se, da so v zvezi z navedeno pripombo podane opredelitve do navedenih očitkov pri posameznih določbah.

Informacijski pooblaščenec

Za določene vidike materije, ki jo ureja zakon (na primer pooblastila detektivov glede poseganja v širšo pravico do zasebnosti in posebej tudi pravico do varstva OP) bi bilo v skladu s 24. členom ZVOP-2 treba predhodno izvesti oceno učinka predvidenih dejanj obdelave na varstvo osebnih podatkov že v fazi priprave predloga predpisa. Na podlagi določbe 27. člena Direktive (EU) 2016/680 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov, ki jih pristojni organi obdelujejo za namene preprečevanja, preiskovanja, odkrivanja ali pregona kaznivih dejanj ali izvrševanja kazenskih sankcij, in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Okvirnega sklepa Sveta 2008/977/PNZ (v nadaljevanju: Direktiva (EU) 2016/680)⁶³ se ocena učinka v zvezi z varstvom podatkov opravi, kadar je mogoče, da bi lahko vrsta obdelave osebnih podatkov, zlasti z uporabo novih tehnologij, ob upoštevanju narave, obsega, okoliščin in namenov obdelave,

⁶³ UL L, št. 119 z dne 4. 5. 2016, str. 89, in UL L, št. 127 z dne 23. 5. 2018, str. 20 – popr.

povzročila veliko tveganje za pravice in svoboščine posameznikov. To mora upravljavec izvesti še pred samim začetkom obdelave osebnih podatkov – namreč opraviti oceno učinka predvidenih dejanj obdelave na varstvo osebnih podatkov. Ta ocena pa naj bi obsegala vsaj splošni opis predvidenih dejanj obdelave, oceno tveganja za človekove pravice in temeljne svoboščine posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, ukrepe, namenjene obvladovanju teh tveganj, zaščitne ukrepe, varnostne ukrepe ter mehanizme za zagotavljanje varstva osebnih podatkov in za dokazovanje usklajenosti z Direktivo (EU) 2016/680, pri čemer se upoštevajo pravice in zakoniti interesi posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, ter drugih zadevnih oseb. V skladu z določbo 24. člena ZVOP-2 in upoštevaje navedeno določbo Direktive (EU) 2016/680 predlagatelj ocenjuje, da v primeru tega predloga zakona ne gre za takšne vrste obdelave osebnih podatkov (glede na določbo prvega odstavka 23. člena ZVOP-2), ki bi zahtevali obvezno izvedbo ocene učinkov.

Zastavlja se vprašanje sorazmernosti in ustavne usklajenosti pooblastil detektivov za posege v pravice, zlasti v širšo pravico do zasebnosti posameznikov, ki bodo subjekti zbiranja informacij. Predlog zakona namreč daje detektivom in detektivkam izredno široka pooblastila, po naravi posegov celo preiskovalna pooblastila. Kot je pojasnil predlagatelj, ima namreč detektiv pravno podlago za izvajanje vseh zakonsko določenih upravičenj. Pravna podlaga pa naj bi bila vezana le vsebinsko na pisno pooblastilo stranke oziroma odredbo sodišča, pri čemer lahko stranka na ta način pridobi tudi osebne podatke, do katerih sama ni upravičena. Na ta način pooblastila detektiva presegajo pooblastila vseh drugih subjektov, celo na primer pooblastila odvetnika iz 10. člena ZOdv. Pripomba je upoštevana v okviru prenovljenih določb predloga zakona, ki urejajo upravičenja detektivov, zlasti z določitvijo varovalke glede pravice do pridobivanja podatkov (omejena na pravico, kot jo ima naročnik).

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:

Pri pripravi predloga zakona niso sodelovali zunanji strokovnjaki oziroma pravne osebe.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

- Boštjan Poklukar, minister za notranje zadeve,
- Helga Dobrin, državna sekretarka, Ministrstvo za notranje zadeve,
- Tina Heferle, državna sekretarka, Ministrstvo za notranje zadeve,
- dr. Darijo Levačič, v. d. generalnega direktorja Direktorata za policijo in druge varnostne naloge.

II. BESEDILO ČLENOV

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (vsebina zakona)

(1) Ta zakon določa pogoje za opravljanje detektivske dejavnosti, pristojnosti Detektivske zbornice Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: zbornica), disciplinsko odgovornost detektivov, pridobitev licence, varnostno preverjanje, mirovanje statusa, prenehanje veljavnosti in odvzem licence, izbris iz evidence, usposabljanje, detektivski izpit, pravice in dolžnosti detektiva, opravljanje detektivske dejavnosti tujih detektivov, pritožbe zoper delo detektivov, nadzor, evidence in druga vprašanja, ki se nanašajo na področje detektivske dejavnosti.

(2) Ta zakon določa splošna pravila, ki urejajo izvajanje pravice do svobode ustanavljanja ponudnikov storitev in prostega čezmejnega opravljanja storitev v skladu z Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2006/123/ES z dne 12. decembra 2006 o storitvah na notranjem trgu (UL L, št. 376 z dne 27. 12. 2006, str. 36).

2. člen (pojem detektivske dejavnosti)

(1) Detektivska dejavnost je pridobivanje in obdelava podatkov in informacij ter sporočanje informacij naročniku, kadar se podatki in informacije nanašajo na delovno področje detektiva in se pri tem uporabljajo upravičenja detektiva po tem zakonu, ter svetovanje na področju preprečevanja kaznivih ravnanj.

(2) Detektivska dejavnost je regulirana gospodarska dejavnost, namenjena naročnikom detektivskih storitev, ki jo Republika Slovenija regulira zaradi varovanja javnega reda, javne varnosti, osebne varnosti in dostojanstva naročnikov, tretjih oseb in oseb, ki neposredno opravljajo detektivsko dejavnost. Regulacijo po tem zakonu vodi ministrstvo, pristojno za notranje zadeve (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo).

3. člen (opravljanje detektivske dejavnosti)

(1) Detektivsko dejavnost lahko opravljajo fizične in pravne osebe, ki izpolnjujejo pogoje za opravljanje detektivske dejavnosti v skladu s tem zakonom.

(2) Detektivsko dejavnost opravlja detektiv oziroma detektivka individualno kot svobodni poklic (v nadaljnjem besedilu: detektiv) ali kot samostojni podjetnik posameznik oziroma samostojna podjetnica posameznica, ki na trgu samostojno opravlja detektivsko dejavnost v okviru organiziranega podjetja (v nadaljnjem besedilu: detektiv podjetnik).

(3) Detektivsko dejavnost lahko opravlja pravna oseba, ki se ustanovi v skladu z zakonom, ki ureja gospodarske družbe (v nadaljnjem besedilu: detektivska družba).

(4) Detektiv lahko opravlja svoj poklic tudi na podlagi delovnega razmerja pri detektivu podjetniku ali v detektivski družbi (v nadaljnjem besedilu: zaposleni detektiv).

(5) Detektiv podjetnik in detektivska družba lahko opravljata detektivsko dejavnost le, če jo registrirata kot glavno dejavnost.

(6) Detektiv, detektiv podjetnik in detektivska družba morajo biti lastniki ali najemniki poslovnih prostorov v Republiki Sloveniji. Šteje se, da detektiv izpolnjuje obveznost iz prejšnjega stavka, če ima kot poslovni subjekt registrirano opravljanje detektivske dejavnosti na naslovu stalnega ali začasnega prebivališča v skladu z zakonom, ki ureja vodenje in vzdrževanje Poslovnega registra Slovenije.

(7) Določbe tega zakona, ki se nanašajo na detektiva, veljajo tudi za detektiva podjetnika in zaposlenega detektiva, če s tem zakonom ni določeno drugače.

4. člen (firma)

(1) Firma detektiva podjetnika vsebuje ime in priimek detektiva podjetnika, skrajšano oznako, da gre za samostojnega podjetnika (s. p.), oznako »detektivska dejavnost« in morebitne dodatne sestavine.

(2) Firma detektivske družbe mora vsebovati navedbo »detektivska družba«.

5. člen (vpis v evidenco detektivov in evidenco detektivskih družb)

(1) Pravico opravljanja detektivske dejavnosti pridobi detektiv z vpisom v evidenco detektivov.

(2) Pravico opravljanja detektivske dejavnosti pridobi detektivska družba z vpisom v evidenco detektivskih družb.

(3) Postopek za vpis v evidenco detektivov se začne z vložitvijo predloga fizične osebe, ki namerava opravljati detektivsko dejavnost v eni od oblik iz drugega in četrtega odstavka 3. člena tega zakona. Predlog mora vsebovati naslednje podatke:

1. ime in priimek za fizično osebo; ime oziroma firmo fizične osebe, ki bo na trgu samostojno opravljala detektivsko dejavnost v okviru organiziranega podjetja;
2. enotno matično številko občana za fizično osebo (v nadaljnjem besedilu: EMŠO); matično številko fizične osebe, ki bo na trgu samostojno opravljala detektivsko dejavnost v okviru organiziranega podjetja;
3. naslov stalnega in začasnega prebivališča fizične osebe; sedež in poslovni naslov fizične osebe, ki bo na trgu samostojno opravljala detektivsko dejavnost v okviru organiziranega podjetja, in poslovni naslov podružnice;
4. kontaktno številko telefona in kontaktni naslov elektronske pošte fizične osebe oziroma fizične osebe, ki bo na trgu samostojno opravljala detektivsko dejavnost v okviru organiziranega podjetja in podružnice;
5. dokazilo o izpolnjevanju pogoja iz šestega odstavka 3. člena tega zakona;
6. naslov in raven pridobljene izobrazbe;
7. dokazilo o zavarovanju odgovornosti za škodo;
8. pisno izjavo detektiva podjetnika oziroma detektivske družbe, iz katere izhaja, da bo fizična oseba, ki predlaga vpis v evidenco detektivov, opravljala delo v obliki delovnega razmerja pri detektivu podjetniku oziroma detektivski družbi, ki je podala izjavo.

(4) Postopek za vpis v evidenco detektivskih družb se začne z vložitvijo predloga zakonitega zastopnika pravne osebe, ki namerava opravljati detektivsko dejavnost. Predlog mora vsebovati naslednje podatke:

1. ime in priimek ter naslov stalnega in začasnega prebivališča vsakega družbenika in poslovodje;
2. ime oziroma firmo, sedež in poslovni naslov družbe in poslovni naslov podružnice;
3. kontaktno številko telefona in kontaktni naslov elektronske pošte pravne osebe in podružnice;
4. dokazilo o izpolnjevanju pogoja iz šestega odstavka 3. člena tega zakona;

5. ime in priimek ter naslov stalnega in začasnega prebivališča osebe, ki je pooblaščen za zastopanje;
6. izvod družbene pogodbe.

(5) Zbornica v postopku odločanja o vpisu v evidenco detektivov zaradi preverjanja izpolnjevanja pogojev po tem zakonu za opravljanje detektivske dejavnosti pridobi za predlagatelja iz tretjega odstavka tega člena dokazilo o opravljenem detektivskem izpitu, podatek o datumu in številki izdane licence za detektiva, podatek o državljanstvu in dokazilo o registraciji detektivske dejavnosti kot glavne dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: dokazilo o registraciji detektivske dejavnosti) za fizično osebo, ki bo na trgu samostojno opravljala detektivsko dejavnost v okviru organiziranega podjetja. V skladu z namenom iz prejšnjega stavka pridobi zbornica v postopku odločanja o vpisu v evidenco detektivskih družb dokazilo o registraciji detektivske dejavnosti tudi za predlagatelja iz četrtega odstavka tega člena.

(6) Zbornica si preskrbi po uradni dolžnosti podatke iz prejšnjega odstavka iz evidenc, ki jih vodi v skladu s tem zakonom. Enako ravna glede pridobivanja podatkov, ki jih vodi v uradni evidenci državni organ, organ samoupravne lokalne skupnosti ali nosilec javnega pooblastila. Državni organi, organi samoupravnih lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil so dolžni zahtevane podatke brezplačno posredovati zbornici takoj oziroma najkasneje v 15 dneh, če ni v predpisu, ki ureja uradno evidenco, drugače določeno.

(7) Če predlog ne vsebuje vseh podatkov iz tretjega oziroma četrtega odstavka tega člena, zbornica najpozneje v petih delovnih dneh od prejema predloga predlagatelja pisno pozove, naj predlog dopolni v določenem roku. Če predlagatelj predloga v določenem roku ne dopolni ali ga ne dopolni ustrezno, zbornica predlog zavrže.

(8) Zbornica opravi vpis v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb najkasneje v 15 dneh od prejema popolnega predloga iz tretjega oziroma četrtega odstavka tega člena. O opravljenem vpisu v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb izda zbornica predlagatelju iz tretjega oziroma četrtega odstavka tega člena potrdilo praviloma istega dne, ko je predlagatelj vložil predlog za vpis, najpozneje pa v treh delovnih dneh po opravljenem vpisu.

(9) Če zbornica na podlagi vloženega predloga ugotovi, da niso izpolnjeni pogoji za vpis v evidenco detektivov ali evidenco detektivskih družb, predlog zavrne.

6. člen

(predpisi detektiva podjetnika in detektivske družbe)

Če ta zakon ne določa drugače, se za ustanovitev in poslovanje detektiva podjetnika in detektivske družbe uporabljajo določbe zakona, ki ureja gospodarske družbe.

7. člen

(opravljanje detektivskega pripravništva)

(1) Pri detektivu in v detektivski družbi se lahko opravlja detektivsko pripravništvo zaradi usposabljanja za samostojno opravljanje detektivske dejavnosti.

(2) Detektivsko pripravništvo se lahko opravlja na podlagi pogodbe o zaposlitvi ali na podlagi pogodbe o volonterskem opravljanju pripravništva. Detektivsko pripravništvo traja šest mesecev.

(3) Detektivski pripravnik se usposablja pod stalnim neposrednim nadzorom detektiva (mentorja). Detektiv pripravnik pod stalnim neposrednim nadzorom detektiva (mentorja) ne sme izvajati upravičenj detektiva po tem zakonu.

(4) Osebe morajo biti pred opravljanjem detektivskega pripravništva varnostno preverjene v skladu z določbami tega zakona.

8. člen **(zavarovanje odgovornosti)**

(1) Detektiv in detektivska družba morata imeti pred opravljanjem detektivske dejavnosti in ves čas opravljanja detektivske dejavnosti zavarovano odgovornost za škodo, ki bi utegnila nastati naročniku ali tretjim osebam in izvira iz opravljanja detektivske dejavnosti.

(2) O višini zavarovalne vsote se v skladu s predpisi, ki urejajo zavarovalništvo, za posamezen zavarovalni primer ali za vse zavarovalne primere v zavarovalnem letu dogovorita zavarovalnica in detektiv, ki opravlja detektivsko dejavnost.

(3) Višina zavarovalne vsote ne sme biti nižja od 42.000 eurov za posamezen zavarovalni primer oziroma 84.000 eurov za vse zavarovalne primere v zavarovalnem letu.

(4) Zavarovanje iz prvega odstavka tega člena mora kriti odgovornost za ravnanje vseh oseb, ki opravljajo detektivsko dejavnost.

II. DETEKTIVSKA ZBORNICA REPUBLIKE SLOVENIJE

9. člen **(zbornica)**

(1) Detektivi se obvezno združujejo v zbornico. Zbornica je pravna oseba javnega prava.

(2) Zbornica sprejme svoj statut, s katerim se podrobneje določijo:

1. sedež zbornice;
2. naloge in organizacija zbornice;
3. sestava organov zbornice, temeljne določbe o volitvah oziroma imenovanjih, mandati organov, pravila delovanja organov in njihove naloge;
4. pravice, obveznosti in odgovornosti članov zbornice;
5. prenehanje članstva v zbornici;
6. način zagotavljanja finančnih sredstev za delovanje zbornice;
7. način določanja višine članarine;
8. disciplinska odgovornost detektivov;
9. zadeve, ki so s tem zakonom določene kot javno pooblastilo in
10. druga vprašanja, pomembna za delovanje zbornice.

(3) Statut se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije in na spletni strani zbornice.

(4) Zbornica statut pred objavo posreduje ministrstvu v soglasje.

10. člen **(naloge zbornice)**

(1) Zbornica opravlja naslednje naloge:

1. sprejema kodeks poklicne etike;
2. predlaga ministrstvu program strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja, poklicne standarde in kataloge strokovnih znanj in spretnosti ter način opravljanja detektivskega izpita;
3. predlaga ministrstvu obrazec detektivske izkaznice;

4. organizira in izvaja obdobjna usposabljanja detektivov;
5. podeljuje in odvzema licenco za opravljanje detektivske dejavnosti in detektivsko izkaznico;
6. opravlja naloge po zakonu, ki ureja postopek priznavanja poklicnih kvalifikacij za opravljanje reguliranih poklicev;
7. vodi s tem zakonom predpisane evidence in pridobiva podatke za potrebe njihovega zbiranja oziroma vnosa v evidence;
8. opravlja strokovni nadzor nad delom detektivov in detektivskih družb;
9. vodi pritožbene postopke zoper detektive in
10. opravlja druge naloge, če zakon tako določa.

(2) Naloge iz 4., 5., 6., 7., 8. in 9. točke prejšnjega odstavka opravlja zbornica na podlagi javnega pooblastila.

(3) Zbornica o svojem delovanju pisno poroča ministrstvu do 30. marca tekočega leta za preteklo koledarsko leto. Ministrstvo vsako leto do 30. junija oblikuje mnenje k poročilu iz prejšnjega stavka.

(4) Zoper odločbo, ki jo izda zbornica, imajo stranke v postopku pravico do pritožbe, o kateri na drugi stopnji odloča ministrstvo.

11. člen **(nadzor in odvzem javnega pooblastila)**

(1) Nadzor nad izvajanjem nalog, ki jih zbornica opravlja kot javno pooblastilo po določbah tega zakona, izvaja ministrstvo.

(2) Posamezne naloge nadzorstva izvaja komisija, ki jo imenuje minister, pristojen za notranje zadeve (v nadaljnjem besedilu: minister).

(3) Komisija ima v okviru nadzora nad izvajanjem nalog, ki jih zbornica izvaja kot javno pooblastilo, pravico udeleževati se sej organov zbornice, na njih razpravljati ter predlagati obravnavanje določenih zadev.

(4) Ministrstvo lahko javno pooblastilo zbornici odvzame, če ta:

1. nezakonito ali neupravičeno opravi vpis v evidenco detektivov ali evidenco detektivskih družb;
2. nezakonito, neupravičeno ali v nasprotju z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, podeli ali odvzame licenco za opravljanje detektivske dejavnosti;
3. v skladu s tem zakonom ne vodi evidenc, ne pridobiva podatkov iz uradnih evidenc za potrebe ugotavljanja izpolnjevanja pogojev po tem zakonu za opravljanje detektivske dejavnosti ali ne vzdržuje evidenc, ki jih mora voditi po tem zakonu;
4. ne spoštuje rokov in postopkov, ki urejajo priznavanje poklicnih kvalifikacij tujim detektivom za opravljanje reguliranih poklicev;
5. za vodenje in odločanje v upravnih postopkih in postopkih priznavanja poklicnih kvalifikacij nima za to usposobljene osebe;
6. v skladu s tem zakonom ne organizira in izvaja obdobjnih usposabljanj detektivov;
7. ne opravlja strokovnega nadzora nad delom detektivov, ali;
8. ne vodi pritožbenih postopkov zoper detektive.

(5) Če ministrstvo ugotovi nepravilnosti iz prejšnjega odstavka, zbornico na to opozori in ji določi rok za odpravo ugotovljenih nepravilnosti. Rok za odpravo nepravilnosti ne sme biti daljši od 15 dni.

(6) Če zbornica v roku iz prejšnjega odstavka nepravilnosti ne odpravi, ji ministrstvo javno pooblastilo odvzame z odločbo, zoper katero pritožba ni dovoljena, dovoljen pa je upravni spor. V primeru

odvzema javnega pooblastila naloge zbornice iz 4., 5., 6., 7., 8. in 9. točke prvega odstavka prejšnjega člena tega zakona prevzame ministrstvo.

(7) Zbornica mora v 30 dneh od dokončnosti odločbe o odvzemu javnega pooblastila ministrstvu brezplačno prenesti vso dokumentacijo in evidence v elektronski obliki in na papirju, ki jih ima in vodi v zvezi z izvajanjem nalog javnega pooblastila.

(8) Za vodenje in odločanje v postopku odvzema javnega pooblastila se uporabljajo določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek.

12. člen **(strokovni nadzor)**

(1) Zbornica na lastno pobudo ali na zahtevo ministrstva izvaja redni in izredni strokovni nadzor nad delom detektivov in detektivskih družb.

(2) Strokovni nadzor zbornice se uvede z namenom ugotavljanja dejanskega stanja in vseh okoliščin, povezanih z:

- izpolnjevanjem pogojev iz tega zakona za ohranitev statusa detektiva in detektivske družbe;
- izpolnjevanjem obveznosti vodenja evidenc detektiva, določenih s tem zakonom;
- pravočasnim in točnim sporočanjem okoliščin in sprememb okoliščin, ki vplivajo na pravico do opravljanja detektivske dejavnosti;
- izpolnjevanjem članskih obveznosti detektiva do zbornice.

(3) Zbornica za potrebe ugotavljanja izpolnjevanja pogojev iz tega zakona za ohranitev statusa detektiva in detektivske družbe lahko pridobiva in obdeluje naslednje podatke o detektivu ali detektivski družbi:

- podatek o določitvi šifre glavne dejavnosti v skladu s standardno klasifikacijo dejavnosti od upravljavca poslovnega registra in
- podatek o lokaciji poslovnega prostora, ki se uporablja za opravljanje detektivske dejavnosti od upravljavca davčnega registra.

(4) Minister predpiše način in vsebino izvajanja strokovnega nadzora zbornice.

III. DISCIPLINSKA ODGOVORNOST DETEKTIVOV

13. člen **(disciplinske kršitve)**

(1) Detektiv mora vestno opravljati detektivsko dejavnost in je odgovoren za kršitve dolžnosti pri njenem opravljanju.

(2) S statutom zbornice se določijo dejanja, ki pomenijo kršitev dolžnosti pri opravljanju detektivske dejavnosti.

14. člen **(disciplinski ukrepi)**

(1) V disciplinskih postopkih zoper detektive se kot disciplinska ukrepa lahko izrečeta pisni opomin in denarna kazen.

(2) Disciplinska ukrepa iz prejšnjega odstavka se podrobneje uredita s statutom zbornice.

15. člen
(disciplinski postopek in disciplinski organi)

- (1) Pobudo za uvedbo disciplinskega postopka lahko poda nadzorni odbor zbornice, član zbornice ali posameznik, ki meni, da je detektiv kršil dolžnosti pri opravljanju detektivske dejavnosti.
- (2) Zahtevo za uvedbo disciplinskega postopka lahko poda minister. Na podlagi pisno vložene zahteve iz prejšnjega stavka se disciplinski postopek mora uvesti.
- (3) V disciplinskem postopku mora detektiv, zoper katerega teče postopek, imeti možnost, da se izjavi glede kršitev, zaradi katerih se postopek vodi.
- (4) V disciplinskih zadevah zoper detektiva odloča disciplinska komisija prve stopnje. Predsednika in člane disciplinske komisije prve stopnje, ki so detektivi, izvoli skupščina zbornice iz vrst detektivov za čas, ki ga določa statut.
- (5) Zoper odločbo disciplinske komisije prve stopnje lahko detektiv v 15 dneh od njene vročitve vloži pritožbo, o kateri odloča disciplinska komisija druge stopnje, ki jo imenuje predsednik zbornice. Za člane disciplinske komisije druge stopnje se imenujejo dva predstavnika zbornice, od katerih je eden podpredsednik zbornice, in predstavnik ministrstva. Predsednik disciplinske komisije druge stopnje je podpredsednik zbornice.
- (6) Kandidate za člane disciplinske komisije druge stopnje ministrstva s sklepom imenuje minister za štiri leta in so lahko znova imenovani.
- (7) Izvedbo disciplinskega postopka in delovanje disciplinskih organov podrobneje uredi zbornica s statutom.

IV. PRIDOBITEV LICENCE, VARNOSTNO PREVERJANJE IN MIROVANJE STATUSA

16. člen
(licenca in detektivska izkaznica)

- (1) Zbornica podeli licenco za opravljanje detektivske dejavnosti posamezniku s certifikatom o licenci. Certifikat o licenci vsebuje podatke o podeljevalcu certifikata, pravni podlagi za podelitev certifikata in podpis pooblaščenih osebe podeljevalca certifikata ter o detektivu, ki vsebujejo ime in priimek imetnika licence, naslov stalnega in začasnega prebivališča, številko licence ter kraj in datum izdaje certifikata.
- (2) Ob vpisu v evidenco detektivov izda zbornica detektivu izkaznico, s katero se detektiv predstavlja in izkazuje upravičenost za opravljanje detektivske dejavnosti. Detektivska izkaznica vsebuje podatke o izdajatelju izkaznice, fotografijo detektiva, številko licence, ime in priimek, EMŠO, datum izdaje in podpis pooblaščenih osebe izdajatelja izkaznice.
- (3) Obliko in ceno certifikata o licenci in detektivske izkaznice določi minister.
- (4) Detektiv ima med opravljanjem detektivske dejavnosti pri sebi detektivsko izkaznico, ki jo mora pokazati na zahtevo osebe, na katero se nanašajo detektivova upravičenja, policista ali inšpektorja.

17. člen
(postopek za pridobitev licence in izdajo detektivske izkaznice)

- (1) Vloga za pridobitev licence in za izdajo detektivske izkaznice se vloži pri zbornici. K vlogi se priložijo pisna dokazila o izpolnjevanju s tem zakonom predpisanih pogojev za podelitev licence.

(2) Vloga prosilca mora vsebovati:

1. ime in priimek;
2. datum in kraj rojstva;
3. državljanstvo;
4. naslov stalnega in začasnega prebivališča;
5. EMŠO;
6. kontaktno številko telefona in kontaktni naslov elektronske pošte;
7. dokazilo, da ima najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskih programih prve stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih prve stopnje, in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na 7. raven slovenskega ogrodja kvalifikacij, ali da je v tujini končal primerljivo izobraževanje, ki se dokazuje s tujo listino o izobraževanju in priloženim mnenjem o izobraževanju ali z odločbo o priznavanju izobraževanja za namen zaposlovanja ali z odločbo o nostrifikaciji;
8. dokazilo o opravljenem detektivskem izpitu;
9. dokazilo, da v zadnjih dveh letih pred vložitvijo vloge ni opravljal nalog policista, pooblaščen uradne osebe v Slovenski obveščevalno-varnostni agenciji ali obveščevalno varnostni službi ministrstva, pristojnega za obrambo;
10. dokazilo o plačilu stroškov za pridobitev certifikata o licenci, detektivske izkaznice in značke;
11. dokazilo o plačilu predpisane upravne takse v skladu z zakonom, ki ureja upravne takse;
12. ime oziroma firmo, sedež in poslovni naslov pravne osebe ali ime in priimek, EMŠO ter naslov stalnega in začasnega prebivališča fizične osebe – pooblaščenca oziroma zastopnika, če prosilec želi, da v njegovem imenu ureja vse postopke v zvezi s podelitvijo licence, kot tudi v primeru prekinitve postopka ali umika vloge;
13. fotografijo;
14. lastnoročni podpis.

(3) Državni organi, samoupravne lokalne skupnosti in nosilci javnih pooblastil, od katerih zbornica med odločanjem o podelitvi licence in izdaji detektivske izkaznice zbira podatke, morajo zbornici podatke brezplačno posredovati najkasneje v 15 dneh od prejema zahteve.

18. člen **(pogoji za pridobitev licence)**

Prosilec lahko pridobi licenco, če izpolnjuje naslednje pogoje:

1. je državljan Republike Slovenije ali države članice Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora ali Švicarske konfederacije;
2. je poslovno sposoben;
3. ima najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskih programih prve stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih prve stopnje, in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na 7. raven slovenskega ogrodja kvalifikacij, ali je v tujini končal primerljivo izobraževanje, ki se dokazuje s tujo listino o izobraževanju in priloženim mnenjem o izobraževanju ali z odločbo o priznavanju izobraževanja za namen zaposlovanja ali z odločbo o nostrifikaciji;
4. ima opravljen izpit za detektiva;
5. je varnostno preverjen in nima varnostnih zadržkov;
6. da zoper njega v obdobju zadnjih dveh let ni bil izrečen ukrep pogojnega odvzema licence ali odvzema licence in ukrep prepovedi ponovne pridobitve licence, izrečen z odločbo o odvzemu licence, ki še traja;
7. v zadnjih dveh letih pred vložitvijo vloge ni opravljal nalog policista, pooblaščen uradne osebe v Slovenski obveščevalno-varnostni agenciji ali obveščevalno varnostni službi ministrstva, pristojnega za obrambo.

19. člen

(varnostno preverjanje)

(1) Varnostno preverjanje je poizvedba, ki jo opravi ministrstvo in katere namen je zbrati podatke o morebitnih varnostnih zadržkih iz 20. člena tega zakona. Varnostno preverjanje se opravi za:

- osebo, ki bo opravljala detektivsko pripravništvo;
- prosilca za pridobitev licence za opravljanje detektivske dejavnosti.

(2) Varnostno preverjanje za osebi iz prejšnjega odstavka se opravi z njunim pisnim soglasjem. Za osebo, ki ne da pisnega soglasja za opravo varnostnega preverjanja, se šteje, da ne izpolnjuje pogojev za opravljanje detektivske dejavnosti.

(3) Varnostno preverjanje mora biti opravljeno:

- pred začetkom opravljanja detektivskega pripravništva za osebo iz prve alineje prvega odstavka tega člena;
- pred izdajo licence za opravljanje detektivske dejavnosti za osebo iz druge alineje prvega odstavka tega člena.

(4) Varnostno preverjanje se opravi tudi kasneje, če je podan sum obstoja varnostnih zadržkov iz 20. člena tega zakona. Kasnejše varnostno preverjanje se opravi na predlog ministrstva, zbornice, inšpektorata ministrstva, pristojnega za notranje zadeve (v nadaljnjem besedilu: inšpektorat) ali policije. Za osebo, ki ne da pisnega soglasja za opravo kasnejšega varnostnega preverjanja se šteje, da ne izpolnjuje pogojev za opravljanje detektivske dejavnosti.

(5) Varnostno preverjanje za osebi iz prvega odstavka tega člena se opravi na zahtevo:

- detektiva ali zakonitega zastopnika detektivske družbe, pri katerem bo oseba opravljala detektivsko pripravništvo, ob izkazanem pisnem soglasju osebe, ki jo je treba varnostno preveriti in
- zbornice za prosilca za pridobitev licence za opravljanje detektivske dejavnosti, ob izkazanem pisnem soglasju osebe, ki jo je treba varnostno preveriti.

(6) Podatki, ki se smejo pridobivati v postopku varnostnega preverjanja, so:

- podatek o pravnomočni sodni odločbi za kaznivo dejanje, za katerega se storilec preganja po uradni dolžnosti, in o pravnomočni odločbi o prekršku prekrškovnega organa oziroma sodišča;
- podatek o kazenskem postopku za kaznivo dejanje, za katerega se storilec preganja po uradni dolžnosti, in postopku o prekršku.

(7) Ministrstvo pridobiva podatke od organov, ki so pristojni za vodenje evidenc v zvezi z dejanji iz 20. člena tega zakona.

(8) Sodišča, prekrškovni in drugi organi so ministrstvu dolžni posredovati podatke o obstoju varnostnih zadržkov.

(9) Ministrstvo o ugotovitvah varnostnega preverjanja obvesti vlagatelja zahteve za varnostno preverjanje.

20. člen (varnostni zadržki)

(1) Varnostni zadržki so ugotovitve varnostnega preverjanja, iz katerega izhaja:

- da je oseba pravnomočno obsojena za naklepno kaznivo dejanje, za katerega se storilec preganja po uradni dolžnosti;
- da je oseba pravnomočno obsojena za drugo kaznivo dejanje, za katerega se storilec preganja po uradni dolžnosti, na kazen zapora v trajanju več kot tri mesece;

- da je oseba najmanj trikrat s pravnomočno odločbo spoznana za odgovorno za prekršek zoper javni red in mir z elementi nasilja, za prekršek po predpisih, ki urejajo proizvodnjo in promet s prepovedanimi drogami ali za prekršek po predpisih, ki urejajo varstvo osebnih podatkov, če se prekršek nanaša na obdelavo osebnih podatkov brez podlage v zakonu ali osebne privolitve posameznika in ji je bila zaradi teh prekrškov že izrečena globa, ali;
- da obstaja utemeljen dvom o zanesljivosti ali verodostojnosti osebe za opravljanje detektivske dejavnosti.

(2) Utemeljen dvom o zanesljivosti ali verodostojnosti osebe je podan, če se na podlagi ugotovljenih dejstev iz kazenskih postopkov ali postopkov za prekrške lahko sklepa, da bo oseba nezakonito in nestrokovno opravljala detektivsko dejavnost. Pri presoji se na podlagi načela sorazmernosti upoštevajo okoliščine in teža storitve posameznih dejanj oziroma kršitev, vrsta in višina predpisane sankcije, čas, ki je pretekel od storitve, vpliv na varstvo človekovih pravic in svoboščin, starost osebe v času storitve oziroma kršitve, povezava med dejanjem in nalogami, ki jih v detektivski dejavnosti opravlja.

(3) Za osebo, ki že opravlja detektivsko dejavnost, je utemeljen dvom o zanesljivosti ali verodostojnosti podan, tudi če:

- je v kazenskem postopku in je proti njej vložena pravnomočna obtožba za kaznivo dejanje, za katerega se storilec preganja po uradni dolžnosti, ali
- je bila najmanj dvakrat s pravnomočno odločbo spoznana za odgovorno za prekrške, zaradi katerih se lahko po tem zakonu odvzame licenca in ji je bila izrečena globa.

(4) Varnostno preverjanje se prekine do pravnomočne odločitve, če je oseba:

- v kazenskem postopku za kaznivo dejanje, za katerega se storilec preganja po uradni dolžnosti in za katerega je mogoče izreči kazen zapora več kot dve leti, ali;
- v postopku zaradi prekrška zoper javni red in mir z elementi nasilja, prekrška po predpisih, ki urejajo proizvodnjo in promet s prepovedanimi drogami ali prekrška po predpisih, ki urejajo varstvo osebnih podatkov, če se prekršek nanaša na obdelavo osebnih podatkov brez podlage v zakonu ali osebne privolitve posameznika, in ji je bila zaradi teh prekrškov že izrečena globa.

(5) Varnostni zadržki prenehajo z izbrisom pravnomočne odločitve iz kazenske ali prekrškovne evidence oziroma s prenehanjem razlogov iz drugega in tretjega odstavka tega člena.

21. člen **(mirovanje statusa)**

(1) Detektiv lahko v primeručasne nezmožnosti za delo iz bolezenskih razlogov ali izrabe materinskega, očetovskega ali starševskega dopusta zahteva mirovanje statusa za obdobje, dokler trajajo razlogi za mirovanje statusa.

(2) Detektiv ne more zahtevati mirovanja statusa iz bolezenskih razlogov za obdobje, krajše od šestih mesecev.

(3) O mirovanju statusa po tem členu izda zbornica odločbo na podlagi zahteve detektiva, s katero ugotovi izpolnjevanje razlogov za mirovanje statusa.

(4) Detektiv mora v osmih dneh po vročitvi odločbe iz prejšnjega odstavka vrniti detektivsko izkaznico zbornici, ta pa jo deponira.

(5) Detektiv ne sme opravljati detektivske dejavnosti v obdobju mirovanja statusa.

(6) Po izteku razlogov za mirovanje zbornica vrne detektivsko izkaznico na zahtevo njenega imetnika.

(7) V obdobju mirovanja statusa je detektiv oproščen obveznosti zavarovanja odgovornosti iz 8. člena tega zakona in udeležbe na obdobjnem usposabljanju iz 32. člena tega zakona.

V. PRENEHANJE VELJAVNOSTI IN ODVZEM LICENCE TER IZBRIS IZ EVIDENCE

22. člen **(prenehanje veljavnosti licence)**

Licenca preneha veljati, če:

- detektiv pisno izjavi, da ne bo več opravljal detektivske dejavnosti;
- detektiv umre.

23. člen **(ukrepi zbornice)**

(1) Zaradi varovanja javnega reda, javne varnosti, varstva naročnikov in tretjih oseb lahko zbornica z odločbo izreče:

- odvzem licence;
- pogojni odvzem licence (preizkusna doba);
- prepoved opravljanja detektivske dejavnosti.

(2) Zbornica pri presoji ukrepov iz prejšnjega odstavka ugotavlja okoliščine in težo posameznih ravnanj oziroma kršitev, število kršitev, vrsto in višino sankcije, čas, ki je potekel od storitve, ogroženost javnega interesa, nastanek ali verjetnost nastanka škodljivih posledic in vpliv na varnost ljudi in premoženja ter odloči v skladu načelom sorazmernosti.

(3) Detektiv, ki mu je izrečen odvzem licence, mora najkasneje v osmih dneh od pravnomočnosti odločbe o odvzemu licence o tem obvestiti naročnike, za katere je v času odvzema opravljal detektivsko dejavnost.

24. člen **(odvzem licence)**

(1) Zbornica odvzame licenco detektivu, če:

1. zaradi njegovega nezakonitega dela obstaja nevarnost za življenje in zdravje ljudi, javni red, javno varnost ali premoženje večje vrednosti,
2. obstaja hujša grožnja javnemu interesu, kršitev pravic naročnikov ali drugih posameznikov,
3. ugotovi, da so za detektiva podani varnostni zadržki iz prvega odstavka 20. člena tega zakona,
4. ugotovi, da so podatki in dokazila, na podlagi katerih je licenca izdana, lažni oziroma ponarejeni,
5. je postavljen pod skrbništvo, tako da ne more samostojno opravljati nobenih pravnih poslov, bistvenih za opravljanje detektivske dejavnosti,
6. je detektivu izrečen varnostni ukrep prepovedi opravljanja detektivske dejavnosti ali
7. je detektivu izrečen pogojni odvzem licence in je bil v preizkusni dobi na podlagi nove kršitve, za katero je mogoče izreči pogojni odvzem, ponovno kaznovan z globo.

(2) Z odločbo o odvzemu licence zaradi razlogov iz prejšnjega odstavka se prepove ponovna pridobitev licence za čas od enega do štirih let od pravnomočnosti odločbe o odvzemu licence.

25. člen

(pogojni odvzem licence)

(1) Zbornica izreče detektivu pogojni odvzem licence, če:

1. opravlja detektivsko dejavnost brez pisnega pooblastila naročnika ali opravlja vročanje brez odredbe sodišča (prvi odstavek 33. člena tega zakona),
2. prenese pooblastilo na drugega detektiva brez predhodnega pisnega soglasja naročnika (drugi odstavek 33. člena tega zakona),
3. zbira informacije, ki jih ni upravičen zbirati (drugi odstavek 34. člena tega zakona),
4. opravlja naloge, ki so mu prepovedane (40. člen tega zakona) ali
5. mu je z ukrepom inšpektorja izrečena prepoved opravljanja dejavnosti in kljub izrečenemu ukrepu še naprej opravlja dejavnost (2. točka prvega odstavka 55. člena tega zakona).

(2) V odločbi o pogojnem odvzemu licence zbornica izreče odvzem licence, ki pa se ne izvrši, če imetnik licence v času, ki ga določi zbornica in ne sme biti krajši kot tri mesece in ne daljši kot 12 mesecev (preizkusna doba), ne stori nove kršitve, za katero je mogoče izreči pogojni odvzem licence, in mu je za to kršitev izrečena globa.

(3) Zbornica preklicuje pogojni odvzem licence, če stori imetnik licence v preizkusni dobi novo kršitev, za katero je mogoče izreči pogojni odvzem licence, in mu je za to kršitev izrečena globa.

26. člen

(prepoved opravljanja detektivske dejavnosti)

(1) Zbornica tujemu detektivu ali tujemu detektivu tretje države prepove opravljanje detektivske dejavnosti, če ugotovi, da so podani razlogi iz 1., 2., 5. in 6. točke prvega odstavka 24. člena tega zakona, ali ugotovi, da so podatki in dokazila, na podlagi katerih je bil vpisan v evidenco detektivov, lažni oziroma ponarejeni.

(2) Prepoved opravljanja detektivske dejavnosti traja, dokler obstajajo razlogi, zaradi katerih je bila prepoved izrečena.

27. člen

(izbris iz evidence detektivov)

(1) Detektiv se izbriše iz evidence detektivov:

- s prenehanjem veljavnosti licence,
- z odvzemom licence ali
- če ne izpolnjuje več pogojev iz tega zakona za opravljanje detektivske dejavnosti.

(2) Zbornica izda odločbo, s katero ugotovi obstoj razloga iz prve ali druge alineje prejšnjega odstavka, v:

- petih dneh po seznanitvi z razlogom za prenehanje veljavnosti licence;
- treh dneh od pravnomočnosti odločbe o odvzemu licence.

(3) Če detektiv ne izpolnjuje več pogojev iz tega zakona za opravljanje detektivske dejavnosti, ga zbornica pozove, da v primernem roku odpravi pomanjkljivosti. Če detektiv v postavljenem roku ne odpravi pomanjkljivosti, zbornica v petih dneh po izteku postavljenega roka izda odločbo, s katero ugotovi obstoj razloga iz tretje alineje prvega odstavka.

(4) Zbornica izbriše detektiva iz evidence detektivov v osmih dneh od pravnomočnosti odločbe iz drugega oziroma tretjega odstavka tega člena.

28. člen

(izbris iz evidence detektivskih družb)

(1) Detektivska družba se izbriše iz evidence detektivskih družb, če ne izpolnjuje več pogojev iz tega zakona za opravljanje detektivske dejavnosti.

(2) Če detektivska družba ne izpolnjuje več pogojev iz tega zakona za opravljanje detektivske dejavnosti, jo zbornica pozove, naj v primernem roku odpravi pomanjkljivosti. Če detektivska družba v postavljenem roku ne odpravi pomanjkljivosti, zbornica v petih dneh po izteku postavljenega roka izda odločbo, s katero ugotovi obstoj razlogov iz prejšnjega odstavka.

(3) Zbornica izbriše detektivsko družbo iz evidence detektivskih družb v osmih dneh od pravnomočnosti odločbe iz prejšnjega odstavka.

29. člen

(vrnitev certifikata o licenci in detektivske izkaznice)

(1) Oseba, ki je bila izbrisana iz evidence detektivov, mora zbornici vrniti certifikat o licenci in detektivsko izkaznico najpozneje v osmih dneh od pravnomočnosti odločbe iz drugega oziroma tretjega odstavka 27. člena tega zakona.

(2) Zbornica certifikat o licenci in detektivsko izkaznico uniči. Če oseba iz prejšnjega odstavka certifikata o licenci in detektivske izkaznice ne vrne, zbornica na svoji spletni strani objavi podatke o njenem imenu in priimku, številki certifikata o licenci in detektivske izkaznice ter datum njenega izbrisa iz evidence detektivov.

(3) Ne glede na prvi odstavek tega člena lahko oseba, ki ji je prenehala veljavnost licence zaradi pisne izjave, da ne bo več opravljala detektivske dejavnosti, in zoper njo ni uveden postopek odvzema licence po tem zakonu, zadrži detektivsko izkaznico. Način uničenja detektivske izkaznice za potrebe zadržanja detektivske izkaznice določi minister.

VI. USPOSABLJANJE IN DETEKTIVSKI IZPIT

30. člen

(strokovno usposabljanje, izpopolnjevanje in opravljanje detektivskega izpita)

(1) Strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje po tem zakonu pomeni:

- strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje kandidata za detektiva in
- obdobjno usposabljanje detektiva.

(2) Pred opravljanjem detektivskega izpita se kandidat za detektiva strokovno usposablja in izpopolnjuje za pridobitev strokovnih znanj in spretnosti po programu strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja.

(3) Detektiv je strokovno usposobljen, če ima opravljen detektivski izpit ali mu je bila z odločbo priznana poklicna kvalifikacija v skladu z zakonom, ki ureja postopek priznavanja poklicnih kvalifikacij za opravljanje reguliranih poklicev.

(4) Program strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja, tarifo, kadrovske in materialne pogoje izvajanja programa ter način opravljanja detektivskega izpita predpiše minister.

31. člen

(podelitev javnega pooblastila)

(1) Ministrstvo lahko za izvajanje strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja kandidata za detektiva z odločbo, na podlagi javnega natečaja podeli javno pooblastilo pravni osebi, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

1. je vpisana v razvid izvajalcev javno veljavnih programov vzgoje in izobraževanja;
2. ima strokovni delavec, ki pri nosilcu javnega pooblastila vodi strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje, najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskih programih prve stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih prve stopnje, in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na 7. raven slovenskega ogrodja kvalifikacij, ter ima pedagoško-andragoško izpit in strokovni izpit, predpisan za področje izobraževanja;
3. ima zagotovljene predavatelje in druge strokovne delavce, ki izpolnjujejo pogoje, predpisane za posamezna področja strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja;
4. razpolaga s prostori, opremo in učnim gradivom, predpisanim za izvedbo programa in
5. da niso podane okoliščine, iz katerih je mogoče utemeljeno sklepati, da ne bo ustrezno izvajala programov.

(2) Nosilec javnega pooblastila mora ves čas izpolnjevati pogoje, predpisane v prejšnjem odstavku, in javno pooblastilo izvajati zakonito in pravočasno ter na način, določen s tem zakonom ali predpisi, izdanimi na njegovi podlagi. Izvajanje predpisanih programov nadzira ministrstvo. Če se pri nadzoru ugotovi, da nosilec javnega pooblastila ne izpolnjuje več pogojev ali javnega pooblastila ne izvaja na način, določen s tem zakonom ali s predpisi, izdanimi na njegovi podlagi, na to opozori nosilca javnega pooblastila, ki je nepravilnosti dolžan odpraviti v enem mesecu. Če nosilec javnega pooblastila v tem roku nepravilnosti ne odpravi, mu ministrstvo javno pooblastilo z odločbo odvzame. Naloge nosilca javnega pooblastila prevzame ministrstvo ali jih z javnim natečajem podeli drugemu nosilcu javnega pooblastila. Nadzor nad izvajalcem strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja kandidata za detektiva lahko predlaga tudi zbornica.

32. člen **(obdobno usposabljanje)**

(1) Z obdobjim usposabljanjem detektiv obnovi strokovna znanja in se seznanja z novostmi na področju detektivske dejavnosti.

(2) Detektiv se mora udeležiti obdobjega usposabljanja vsaka štiri leta.

(3) Obdobjo usposabljanje organizira in izvaja zbornica najmanj enkrat letno.

VII. PRAVICE IN DOLŽNOSTI DETEKTIVA

33. člen **(pooblastilo in odredba sodišča za opravljanje detektivske dejavnosti)**

(1) Detektiv opravlja detektivsko dejavnost na podlagi pisnega pooblastila naročnika (v nadaljnjem besedilu: pooblastilo), iz katerega je razvidno področje zbiranja informacij iz tega zakona, namen zbiranja informacij in obseg danega pooblastila. V primeru sklenjene pogodbe med detektivom in naročnikom mora biti pooblastilo priloga pogodbe. Detektiv opravlja tudi dejavnost vročanja sodnih pisanj na podlagi odredbe sodišča.

(2) Detektiv lahko prenese pooblastilo na drugega detektiva po predhodnem pisnem soglasju naročnika.

(3) Detektiv podjetnik ali detektivska družba ne smeta podeliti pooblastila svojemu zaposlenemu detektivu, če bi se področje zbiranja informacij ali namen zbiranja informacij nanašalo na notranje zadeve tega detektiva podjetnika ali detektivske družbe.

34. člen (detektivovo delovno področje)

(1) Detektiv lahko opravlja dejavnosti na področjih, ki so določena s tem zakonom.

(2) Detektiv pridobiva informacije o:

1. osebah, ki so pogrešane ali skrite;
2. o povzročiteljih premoženjskih in nepremoženjskih škod ter gradivu in dejstvih, potrebnih za zavarovanje pravic in upravičenj stranke pred sodišči, drugimi pravosodnimi organi in drugimi organi oziroma organizacijami, ki v postopkih odločajo o teh pravicah;
3. anonimnih pisanjih – o piscih in odpošiljateljih anonimnih pisanj, razen v primerih anonimnih prijav, za katere je z zakonom prepovedano ugotavljanje identitete njihovih prijaviteljev;
4. dolžnikov in njihovem premoženju;
5. predmetih, ki so pogrešani ali izgubljeni;
6. spoštovanju konkurenčne prepovedi in konkurenčne klavzule;
7. uspešnosti in poslovnosti poslovnih subjektov;
8. kaznivih dejanjih, ki se preganjajo na zasebno tožbo, in o njihovih storilcih;
9. zlorabah pravice do zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe, zlorabah uveljavljanja pravice do povračila stroškov prevoza na delo in z dela, dela pod vplivom alkohola ali prepovedanih drog ter o drugih disciplinskih kršitvah in kršilcih.

(3) Detektiv vroča pisemske in druge pošiljke naslovnikom. Kadar vročanje pošilk urejajo posebni predpisi, mora detektiv izpolnjevati pogoje v skladu s temi predpisi.

(4) Detektiv svetuje na področju preprečevanja kaznivih ravnanj.

(5) Detektiv načrtuje in izvaja zaščito poslovnih skrivnosti, informacijskih sistemov, ekonomskih in osebnih podatkov in informacij.

(6) Detektiv opravlja druga upravičenja, ki so mu podeljena z zakonom.

35. člen (upravičenja)

(1) Detektiv ima naslednja upravičenja:

- pridobivanje podatkov od oseb ali iz javno dostopnih virov;
- pridobivanje podatkov iz evidenc;
- pridobivanje podatkov z osebno zaznavo;
- uporaba tehničnih sredstev.

(2) Detektiv lahko opravlja storitve za naročnika samo v okviru dejavnosti, določenih v tem ali drugem zakonu.

36. člen (pridobivanje podatkov od oseb ali iz javno dostopnih virov)

(1) Detektiv lahko pridobiva informacije neposredno od osebe, na katero se podatki nanašajo, in od drugih oseb, ki s podatki razpolagajo, če so jih pripravljene dati prostovoljno, ter iz javno dostopnih virov.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek ima detektiv v okviru pooblastila naročnika za izvedbo nadzora zaradi ugotavljanja zlorabe pravice do zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe pravico pridobiti navodilo o ravnanju osebe pod nadzorom v času zadržanosti od dela. Detektiv se pri pridobivanju navodila ne sme seznaniti z drugimi podatki zdravstvene dokumentacije, ki se nanašajo na osebo pod nadzorom.

(3) Navodilo o ravnanju osebe pod nadzorom v času zadržanosti od dela je pristojni osebni zdravnik dolžan detektivu posredovati v treh delovnih dneh od prejema detektivove pisne zahteve. Detektiv mora zahtevi priložiti tudi fotokopijo pisnega pooblastila.

37. člen **(pridobivanje podatkov iz evidenc)**

(1) Detektiv ima v okviru pisnega pooblastila naročnika ali odredbe sodišča pravico pridobivati podatke iz uradnih evidenc, če je do tega upravičen naročnik ali če to izrecno določa ta ali drug zakon. Detektiv lahko dostopa do:

1. evidence registriranih vozil iz zakona, ki ureja motorna vozila (podatki o posameznem vozilu, ki morajo biti navedeni na prometnem dovoljenju, in o lastniku vozila ali osebi, na katero je vozilo registrirano);
2. informacijskega sistema o ravnanju z izrabljenimi vozili iz uredbe, ki ureja izrabljena vozila;
3. centralnega registra prebivalstva iz zakona, ki ureja centralni register prebivalstva (ime in priimek posameznika, EMŠO, državljanstvo, spol, država in kraj rojstva, datum smrti, podatek o prijavljenih stalnih in začasnih prebivališčih v Republiki Sloveniji ter obdobjih prijavljenega prebivanja na teh naslovih, stalnih in začasnih naslovih v tujini ter obdobjih prijavljenega prebivanja na teh naslovih, naslovih za vročanje, ime in priimek ter EMŠO osebe, ki ima ali je imela prijavljeno stalno in začasno prebivališče na enakem naslovu kot posameznik);
4. evidence zavarovancev iz zakona, ki ureja matično evidenco zavarovancev in uživalcev pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja (podatke o zaposlitvi, delodajalcu, delovnem mestu, prejšnjih zaposlitvah);
5. evidence o zavarovanih osebah obveznega zdravstvenega zavarovanja iz zakona, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje (podatek o osebnem zdravniku zavarovane osebe);
6. slovenskega ladijskega registra iz zakonika, ki ureja pomorstvo (podatke o plovilih in njihovih lastnikih);
7. registra zrakoplovov iz zakona, ki ureja letalstvo (podatke o zrakoplovu, lastniku in načinu pridobitve zrakoplova, uporabniku zrakoplova, če to ni lastnik, hipotekah, vezanih na ta zrakoplov, in drugih pravicah na zrakoplovu ter podatke o spremembah, ki se nanašajo na vsebino registra zrakoplovov);
8. katastra nepremičnin iz zakona, ki ureja kataster nepremičnin;
9. evidence izdanih osebnih izkaznic iz zakona, ki ureja osebno izkaznico (fotografija državljana, lastnoročni podpis državljana, ki se zna in zmore podpisati);
10. evidence potnih listin iz zakona, ki ureja potne listine (fotografija državljana, lastnoročni podpis državljana, ki se zna in zmore podpisati).

(2) Podatke iz prejšnjega odstavka je upravljavec zbirke podatkov dolžan detektivu posredovati v osmih dneh od prejema detektivove pisne zahteve. Če se detektivova zahteva nanaša na posredovanje podatkov iz zbirke podatkov iz 1. ali 3. točke prejšnjega odstavka, je upravljavec zbirke podatkov dolžan detektivu posredovati podatke v treh delovnih dneh od prejema detektivove pisne zahteve. Detektiv mora zahtevi priložiti tudi fotokopijo pisnega pooblastila ali odredbe sodišča.

(3) Detektiv sme vpogledati v sodne, tožilske in upravne spise ali si iz njih prepisati podatke, kadar ima po zakonu, ki ureja to področje, enako pravico tudi naročnik, ki ga je za to pooblastil, pri čemer je

detektiv upravičen dostopati le do tistih podatkov spisa, s katerimi se sledi namenu zbiranja informacij iz naročnikovega pooblastila.

(4) Če se zbirke podatkov iz prvega odstavka tega člena vodijo v informatizirani obliki, če je zagotovljena tehnična izvedljivost neposrednega elektronskega dostopa do njih in če je taka možnost dostopa z zakonom dovoljena tudi pooblaščenim uporabnikom, lahko detektiv pridobi podatke pri upravljavcu zbirke podatkov na podlagi elektronskega dostopa.

(5) Detektiv neposredno elektronsko dostopa do podatkov iz zbirk podatkov na način in pod pogoji, kot jih določa upravljavec posamezne zbirke podatkov.

(6) Inšpekcijski nadzor nad obdelavo podatkov iz prejšnjega odstavka tega člena opravlja informacijski pooblaščenec najmanj enkrat letno.

38. člen **(pridobivanje podatkov z osebno zaznavo)**

(1) Detektiv lahko pridobiva podatke tudi z osebno zaznavo na javnih krajih ali iz javnih krajev, javno dostopnih odprtih in zaprtih prostorov ter krajev in prostorov, ki so vidni z javno dostopnega kraja in prostora.

(2) Detektiv lahko pridobiva podatke na način iz prejšnjega odstavka na delovnih področjih iz 1., 2., 3., 4., 5., 6. in 9. točke drugega odstavka 34. člena tega zakona.

(3) Pridobivanje podatkov z osebno zaznavo lahko traja le tako dolgo, dokler ni odkrita kršitev ali dokler na strani naročnika obstaja utemeljena potreba, da se ugotovi dejansko stanje glede področja, na katerem se pridobivajo podatki, vendar največ štiri mesece od podelitve pisnega pooblastila naročnika oziroma sklenitve pogodbe za opravljanje detektivske dejavnosti.

(4) Detektiv lahko izvaja upravičenje po tem členu le v najmanjšem možnem obsegu, kot je potreben za pridobitev podatkov iz delovnega področja, za katerega je pooblaščen, in pri tem ne sme izvajati vsesplošne in neprekinjene osebne zaznave.

(5) Detektiv pri izvajanju upravičenja po tem členu ne sme posegati v zasebni prostor in zasebni zaprti prostor. Zasebni prostor iz prejšnjega stavka vključuje tudi zasebni prostor, ki ga je posameznik s postavitvijo kakršnekoli ograje, prepreke ali razvidne oznake oziroma opozorila ločil od javnega prostora in na ta način navzven nakazal, da gre za zasebni prostor.

39. člen **(uporaba tehničnih sredstev)**

(1) Pri pridobivanju podatkov na delovnih področjih iz drugega odstavka 34. člena tega zakona in ob upoštevanju prepovedi iz 40. člena tega zakona lahko detektiv, zaradi izpolnitve naloge iz pooblastila in če je to nujno potrebno za zavarovanje gradiv in dejstev, uporablja tehnična sredstva za:

1. slikovno snemanje (na primer fotoaparati, mobilna naprava, opremljena s fotoaparatom);
2. zvočno snemanje (na primer diktafon, mobilna naprava, opremljena s snemalnikom glasu);
3. iskanje, zavarovanje in primerjavo dokazov in sledi, najdenih na kraju dogodka (na primer mikroskop, spektrometer, sistem za preiskavo prstnih odtisov);
4. ugotavljanje alkohola v izdihanem zraku (na primer merilnik stopnje alkohola v izdihanem zraku);
5. ugotavljanje prisotnosti prepovedanih drog ali drugih prepovedanih snovi (na primer hitri testi za ugotavljanje prisotnosti prepovedanih drog ali drugih prepovedanih snovi v slini);
6. izvajanje protiprisluškovalnih pregledov;

7. komunikacijo med detektivi na terenu.

(2) Detektiv lahko uporablja tehnična sredstva iz 2. točke prejšnjega odstavka le na podlagi pisnega soglasja osebe, zoper katero se bo sredstvo uporabilo.

40. člen (prepovedi)

Detektiv ne sme:

- uporabljati prikritih preiskovalnih ukrepov, ki jih v skladu z zakonom uporabljajo policija, Slovenska obveščevalno-varnostna agencija in obveščevalno varnostna služba ministrstva, pristojnega za obrambo;
- opravljati upravičenj ali pooblastil, za katera so po zakonu pristojni policija, sodišča ali drugi državni organi;
- opravljati detektivske dejavnosti za domače in tuje obveščevalne ali varnostne službe, organe s področja javne varnosti, politične stranke, tuje državne organe in ustanove, katerih ustanovitelji so politične stranke ali politična društva.

41. člen (dolžnosti in varovanje tajnosti)

(1) Informacije in podatki, ki jih je detektiv zbral za naročnika, se štejejo za poslovno skrivnost v skladu z zakonom, ki ureja poslovno skrivnost, in se ne smejo posredovati tretjim osebam. Zbrane informacije in podatke mora detektiv varovati tudi po opravljeni storitvi za naročnika.

(2) Detektiv je v zadevah, ki jih opravlja, oziroma so mu bile zaupane, zavezan k varovanju poslovne skrivnosti, varovanju tajnih in osebnih podatkov v skladu s predpisi, ki urejajo varovanje teh podatkov.

(3) Informacije in podatke, ki jih je detektiv zbral za naročnika, lahko obdeluje in uporablja samo za namen, za katerega so bili pridobljeni.

(4) Detektiv je dolžan po izpolnitvi pooblastila, pogodbe ali odredbe sodišča naročniku izročiti vse podatke, zbrane na tej podlagi. Če je detektiv pri opravljanju detektivske dejavnosti izvajal tudi upravičenje pridobivanja podatkov iz evidenc, je naročniku dolžan izročiti le tiste podatke, katerih pridobitev je bila nujno potrebna za izpolnitev pooblastila, pogodbe ali odredbe sodišča.

(5) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka detektiv hrani izvod pooblastila, pogodbe ali odredbe sodišča in poročila o opravljeni detektivski storitvi. Če poročilo o opravljeni detektivski storitvi vsebuje priloge, ki jih je mogoče kopirati ali prepisati, lahko detektiv hrani tudi izvod prilog.

(6) Kadar detektiv pri opravljanju detektivske dejavnosti odkrije podatek o storitvi kaznivega dejanja, za katerega se storilec preganja po uradni dolžnosti, poda ovadbo pristojnemu organu.

(7) Detektiv je dolžan naročnika obvestiti o svojih dolžnostih po tem členu pred podelitvijo pooblastila.

42. člen (preiskava poslovnih prostorov detektiva ali detektivske družbe)

(1) Preiskava poslovnih prostorov detektiva ali detektivske družbe ali zaseg dokumentov in predmetov pri detektivu ali v detektivski družbi je dovoljena samo glede dokumentov in predmetov, ki so izrecno navedeni v odredbi o preiskavi, izdani v kazenskem postopku.

(2) Pri preiskavi poslovnih prostorov detektiva ali detektivske družbe mora biti navzoč predstavnik zbornice.

VIII. OPRAVLJANJE DETEKTIVSKE DEJAVNOSTI TUJIH DETEKTIVOV

43. člen

(pogoji za opravljanje detektivske dejavnosti tujih detektivov)

(1) Fizična ali pravna oseba, ki je državljan države članice Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora, Švicarske konfederacije ali ima sedež v njih ali v državi, s katero je sklenjen mednarodni sporazum (v nadaljnjem besedilu: tuji detektiv), lahko opravlja detektivsko dejavnost v Republiki Sloveniji, če izpolnjuje pogoje za zakonito opravljanje detektivske dejavnosti v svoji matični državi. Matična država je tista država, v kateri je tuji detektiv pridobil pravico do opravljanja detektivske dejavnosti po predpisih te države.

(2) Pod enakimi pogoji, kot veljajo za tujega detektiva, se presoja tudi pridobitev pravice do opravljanja detektivske dejavnosti v Republiki Sloveniji slovenskega državljana, ki je opravljal ali še opravlja detektivsko dejavnost in je pridobil pravico do opravljanja detektivske dejavnosti v tujini.

(3) Fizična ali pravna oseba, ki ni državljan katere od držav iz prejšnjega odstavka ali nima sedeža v kateri od njih (v nadaljnjem besedilu: tuji detektiv tretje države), lahko v Republiki Sloveniji opravlja detektivsko dejavnost pod pogoji iz 44. člena tega zakona in ob izpolnjevanju dodatnega pogoja materialne vzajemnosti. Pogoj materialne vzajemnosti je izpolnjen, če fizična ali pravna oseba, ki je državljan Republike Slovenije ali ima sedež v njej, v tretji državi lahko opravlja detektivsko dejavnost pod enakimi ali podobnimi pogoji, pod katerimi to dejavnost opravlja v Republiki Sloveniji tuji detektiv tretje države in izpolnjevanje katerih za fizično ali pravno osebo, ki je državljan Republike Slovenije ali ima sedež v njej, ni bistveno težje, kot je v pravnem redu Republike Slovenije predpisano za tujega detektiva tretje države. Če je tuji detektiv tretje države državljan več tretjih državah ali ima sedež v njih, se pri ugotavljanju materialne vzajemnosti upošteva pravni red tiste države, ki je strožji.

(4) Ne glede na določbe prejšnjih odstavkov mora imeti tuji detektiv in tuji detektiv tretje države sklenjeno zavarovanje odgovornosti za škodo v skladu z 8. členom tega zakona. Za sklenjeno zavarovanje odgovornosti za škodo se šteje dokazilo o zavarovanju odgovornosti, sklenjeno v Republiki Sloveniji ali v drugi državi, če to zavarovanje ustrezno krije škodo, povzročeno v Republiki Sloveniji.

(5) Tuji detektiv lahko opravlja detektivsko dejavnost v Republiki Sloveniji pod enakimi pogoji, kot so s tem zakonom določeni za detektiva, ki je državljan Republike Slovenije, in detektivsko družbo s sedežem v Republiki Sloveniji, razen če ni s tem zakonom določeno drugače.

44. člen

(trajno opravljanje detektivske dejavnosti)

(1) Tuji detektiv, ki je pridobil poklicno kvalifikacijo v državi članici Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora, Švicarski konfederaciji ali v državi, s katero je sklenjen mednarodni sporazum (v nadaljnjem besedilu: matična država), in želi v Republiki Sloveniji trajno opravljati detektivsko dejavnost po tem zakonu, mora pri zbornici pridobiti odločbo o priznanju poklicne kvalifikacije.

(2) Poleg pogojev iz zakona, ki ureja postopek priznavanja poklicnih kvalifikacij za opravljanje reguliranih poklicev, so pogoj za izdajo odločbe o priznanju poklicne kvalifikacije dokazilo, da je tuji detektiv v svoji matični državi pridobil pravico do opravljanja detektivske dejavnosti, dokazilo o zagotovljenem zavarovanju odgovornosti za škodo v skladu z določbami tega zakona, dokazilo, da mu

ni prepovedano opravljanje detektivske dejavnosti v matični državi, in dokazilo matične države, da tuji detektiv v zadnjih petih letih pred vložitvijo vloge za priznanje poklicne kvalifikacije ni bil pravnomočno obsojen za naklepno kaznivo dejanje, za katerega se storilec preganja po uradni dolžnosti ali s pravnomočno odločbo spoznan za odgovornega za prekršek zoper javni red in mir z elementi nasilja, prekršek po predpisih, ki urejajo proizvodnjo in promet s prepovedanimi drogami ali prekršek po predpisih, ki urejajo varstvo osebnih podatkov, če se prekršek nanaša na obdelavo osebnih podatkov brez podlage v zakonu ali osebne privolitve posameznika. Dokazila iz prejšnjega stavka morajo biti prevedena v slovenski jezik.

(3) Če zbornica v postopku priznavanja poklicne kvalifikacije v skladu z zakonom, ki ureja postopek priznavanja poklicnih kvalifikacij za opravljanje reguliranih poklicev, ugotovi, da poklicne kvalifikacije tujega detektiva ne ustrezajo, izda o ugotovitvi začasno odločbo, v kateri tujega detektiva pozove, naj opravi dopolnilna ukrepa:

- preizkus poklicne usposobljenosti ali
- izpolnitev manjkajočih pogojev za priznavanje ustreznosti poklicnih kvalifikacij v določenem prilagoditvenem obdobju.

(4) Zbornica izda tujemu detektivu odločbo o priznanju njegovih poklicnih kvalifikacij za opravljanje detektivske dejavnosti v Republiki Sloveniji:

- če izpolnjuje pogoje po drugem odstavku tega člena;
- če na podlagi vloge ugotovi, da njegove poklicne kvalifikacije ustrezajo poklicnim kvalifikacijam, ki jih za opravljanje detektivske dejavnosti zahteva ta zakon, ali
- ko ji vlagatelj predloži dokazilo o uspešno opravljenem prilagoditvenem obdobju ali preizkusu poklicne usposobljenosti.

45. člen

(začasno ali občasno opravljanje detektivske dejavnosti)

(1) Tuji detektiv, ki je pridobil pravico do opravljanja detektivske dejavnosti v matični državi, lahko opravlja detektivsko dejavnost v Republiki Sloveniji začasno ali občasno. Če poklic detektiva v matični državi ni reguliran, tuji detektiv lahko opravlja detektivsko dejavnost v Republiki Sloveniji, če jo je v matični državi opravljal vsaj eno leto v obdobju zadnjih desetih let. Pogoja iz prejšnjega stavka tujemu detektivu ni treba izpolnjevati, če je v matični državi, katere državljan je ali ima v njej sedež, regulirano izobraževanje in usposabljanje za poklic detektiva.

(2) Tuji detektiv, ki želi v Republiki Sloveniji začasno ali občasno opravljati detektivsko dejavnost po tem zakonu, mora pri zbornici vložiti pisno prijavo v skladu z zakonom, ki ureja postopek priznavanja poklicnih kvalifikacij za opravljanje reguliranih poklicev. Prijavo je treba vložiti tudi vsakokrat, ko se bistveno spremenijo okoliščine za opravljanje detektivske dejavnosti.

(3) K prijavi iz prejšnjega odstavka se priložijo tudi naslednji dokumenti, ki morajo biti prevedeni v slovenski jezik:

- potrdilo o državljanstvu tujega detektiva;
- potrdilo, da je tuji detektiv pridobil pravico do opravljanja detektivske dejavnosti v matični državi;
- dokazila o poklicnih kvalifikacijah;
- potrdilo, da je tuji detektiv opravljal detektivsko dejavnost v matični državi vsaj eno leto v obdobju predhodnih desetih let, če poklic detektiva v matični državi ni reguliran.

(4) Tuji detektiv postane na podlagi prijave začasni član zbornice. Za začasno članstvo zbornica tujemu detektivu ne sme zaračunati članarine.

(5) Tuji detektiv, ki detektivsko dejavnost v Republiki Sloveniji opravlja več kot eno leto, svojo prijavo podaljša enkrat v koledarskem letu pri zbornici in v njej navede morebitno spremembo podatkov. Če zbornica ob prijavi ali podalšanju prijave na podlagi kriterijev iz zakona, ki ureja postopek priznavanja poklicnih kvalifikacij za opravljanje reguliranih poklicev, ugotovi, da ima opravljanje detektivske dejavnosti tujega detektiva naravo trajnega opravljanja detektivske dejavnosti, lahko zahteva vpis v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb, včlanitev tujega detektiva v zbornico in plačilo članarine.

46. člen

(vpis v evidenco detektivov in evidenco detektivskih družb ter izbris iz njiju)

(1) Tuji detektiv, ki trajno opravlja detektivsko dejavnost v Republiki Sloveniji, in tuji detektiv tretje države pridobita pravico do opravljanja detektivske dejavnosti v Republiki Sloveniji z vpisom v evidenco detektivov oziroma v evidenco detektivskih družb.

(2) Predlog za vpis tujih detektivov iz prejšnjega odstavka v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb mora poleg podatkov iz tretjega oziroma četrtega odstavka 5. člena tega zakona vsebovati tudi naslednje podatke:

- dokazilo, da je v svoji matični državi pridobil pravico do opravljanja detektivske dejavnosti;
- odločbo o priznani poklicni kvalifikaciji iz četrtega odstavka 44. člena tega zakona;
- potrdilo, da mu ni prepovedano opravljanje detektivske dejavnosti v matični državi in
- dokazilo matične države, da v zadnjih petih letih pred vložitvijo predloga ni bil pravnomočno obsojen za naklepno kaznivo dejanje, za katerega se storilec preganja po uradni dolžnosti, ali s pravnomočno odločbo spoznan za odgovornega za prekršek zoper javni red in mir z elementi nasilja, prekršek po predpisih, ki urejajo proizvodnjo in promet s prepovedanimi drogami ali prekršek po predpisih, ki urejajo varstvo osebnih podatkov, če se prekršek nanaša na obdelavo osebnih podatkov brez podlage v zakonu ali osebne privolitve posameznika.

(3) Zbornica ugotavlja izpolnjevanje pogoja materialne vzajemnosti iz tretjega odstavka 43. člena tega zakona v postopku ugotavljanja izpolnjevanja pogojev za vpis v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb.

(4) Za vpis v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb in izbris iz nje se smiselno uporabljajo določbe 5., 27. in 28. člena tega zakona.

(5) Z vpisom v evidenco detektivov postaneta tuji detektiv, ki trajno opravlja detektivsko dejavnost v Republiki Sloveniji, in tuji detektiv tretje države člana zbornice, z vsemi pravicami in obveznostmi člana.

(6) Po vpisu tujega detektiva, ki trajno opravlja detektivsko dejavnost v Republiki Sloveniji, ali tujega detektiva tretje države v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb zbornica o tem obvesti ministrstvo in pristojni organ matične države te osebe.

(7) Tujemu detektivu, ki trajno opravlja detektivsko dejavnost v Republiki Sloveniji, in tujemu detektivu tretje države, ki v matični državi nima podeljene detektivske izkaznice, zbornica po vpisu v evidenco detektivov izda detektivsko izkaznico za opravljanje dejavnosti, s katero izkazujeta pravico do opravljanja detektivske dejavnosti v Republiki Sloveniji.

IX. PRITOŽBE ZOPER DELO DETEKTIVOV

47. člen

(pritožbeni postopek)

(1) Posameznik, ki meni, da je detektiv pri izvajanju detektivske dejavnosti kršil upravičenja po tem zakonu, lahko v 30 dneh od dneva, ko je izvedel za domnevno kršitev, vloži pritožbo na zbornico.

(2) V pritožbenem postopku se pritožniku in detektivu zagotavlja pravica do sodelovanja in izjavljanja o pritožbenih navedbah in okoliščinah primera.

(3) Pritožnik in detektiv sta vedno vabljeni na sejo pritožbene komisije. V vabilu, ki jima mora biti vročeno najmanj pet delovnih dni pred sejo, se ju opozori, da bo pritožbeni postopek končan na podlagi razpoložljivih dokazov, če se seje ne bosta udeležila osebno ali po pooblaščenca.

(4) Pritožnik in detektiv se na seji pritožbene komisije lahko izrečeta o vsebini pritožbe in dejstvih v zvezi z njo. Po predsedniku pritožbene komisije lahko postavljata vprašanja vabljenim ali predlagata izvajanje dodatnih dokazov.

(5) Če s tem zakonom ni določeno drugače, se v pritožbenem postopku glede pritožbe, ustne obravnave, izločitve, stranke in njenega zastopanja, zapisnika, jezika v postopku, vročanja, rokov in narokov, vrnitve v prejšnje stanje in dokazovanja smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek.

(6) Obravnava pripomb in pritožbeni postopek ne pomenita upravne zadeve v smislu zakona, ki ureja splošni upravni postopek. Pritožba zoper sklepe v primerih iz prejšnjega odstavka ni dovoljena.

48. člen **(vsebina in preizkus pritožbe)**

(1) Pritožba iz prvega odstavka prejšnjega člena mora biti razumljiva in mora vsebovati:

- osebno ime ter naslov stalnega in začasnega prebivališča pritožnika,
- podatke o morebitnem pooblaščenca pritožnika,
- naslov za vročanje, lahko pa tudi druge podatke (elektronski naslov, telefonska številka),
- kraj, čas in opis dejanja detektiva pri izvajanju detektivske dejavnosti, ko naj bi kršil upravičenja po tem zakonu,
- morebitna dejstva in dokaze, na katerih temelji pritožba, in
- podpis pritožnika.

(2) Če je pritožba nerazumljiva ali nepopolna, predsednik zbornice najpozneje v petih delovnih dneh od prejema pritožbe pritožnika pisno pozove, naj pritožbo popravi ali dopolni v petih delovnih dneh od vročitve zahteve za popravilo ali dopolnitev.

(3) Predsednik zbornice popolno pritožbo preizkusi, da ugotovi, ali gre za pritožbo, ali je ta dopustna in pravočasna in ali jo je vložila upravičena oseba.

(4) Pritožba se ne obravnava, če:

- pritožnik v predpisanem roku nerazumljive ali nepopolne pritožbe ne popravi ali dopolni;
- ne gre za pritožbo po tem zakonu;
- je pritožba vložena prepozno;
- je pritožbo vložila neupravičena oseba;
- gre za pritožbo, o kateri je bilo v pritožbenem postopku že odločeno;
- je vsebina pritožbe zlonamerna ali se s pritožbo zlorablja pritožbeni postopek;
- je pritožnik pred uvedbo pritožbenega postopka odstopil od pritožbe s pisno ali ustno izjavo, ki se evidentira.

(5) O odločitvi, da se pritožba ne bo obravnavala, predsednik zbornice pritožnika in ministrstvo seznanita s pisnim obvestilom. Obvestilo se pritožniku vroči osebno.

49. člen
(pritožbena komisija)

(1) O pritožbi odloča pritožbena komisija (v nadaljnjem besedilu: komisija), ki jo imenuje predsednik zbornice. Za člane komisije se imenujejo podpredsednik zbornice, ki je predsednik komisije, predstavnik ministrstva in strokovnjak s področja varnostnih ved ali varstva človekovih pravic, ki ni član zbornice ali zaposlen v ministrstvu.

(2) Komisija ima sedež pri zbornici, ki zagotavlja finančna sredstva, strokovno in administrativno pomoč ter druge pogoje za njeno delo.

(3) Kandidate za člane komisije ministrstva s sklepom imenuje minister za štiri leta in so lahko znova imenovani.

(4) Kandidata za člana komisije iz vrst strokovnjakov s področja varnostnih ved ali varstva človekovih pravic, ki ima najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskih programih prve stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih prve stopnje, in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na 7. raven slovenskega ogrodja kvalifikacij, ali je v tujini končal primerljivo izobraževanje, ki se dokazuje s tujo listino o izobraževanju in priloženim mnenjem o izobraževanju ali z odločbo o priznavanju izobraževanja za namen zaposlovanja ali z odločbo o nostrifikaciji, s sklepom imenuje predsednik zbornice za štiri leta in je lahko znova imenovan.

(5) V primeru odsotnosti podpredsednika zbornice ali obstoja okoliščin, ki bi lahko vplivale ali ustvarile videz, da vplivajo na nepristransko in objektivno opravljanje dela v komisiji, njegovega namestnika imenuje zbornica.

50. člen
(odločitev komisije)

(1) Na podlagi ugotovljenih dejstev, okoliščin in dokazov v postopku komisija odloči o utemeljenosti pritožbe.

(2) Za ugotovitev dejanskega stanja lahko v postopku sodelujejo tudi druge osebe in strokovnjaki.

(3) Pritožnik, detektiv in ministrstvo se z odločitvijo komisije o utemeljenosti pritožbe seznanijo s pisnim odgovorom, s čimer se postopek v zvezi s pritožbo konča. V odgovoru mora biti odločitev vsebinsko obrazložena in morajo biti podani vsi odgovori na pritožbene razloge.

(4) Postopek pred komisijo mora biti končan v 90 dneh od prejema pritožbene zadeve, razen če zaradi objektivnih okoliščin to ni mogoče.

(5) V pritožbenem postopku se ne ugotavlja disciplinska, odškodninska, prekrškovna ali kazenska odgovornost detektiva.

(6) Če se v pritožbenem postopku ugotovijo kršitve detektiva, zbornica in ministrstvo pod pogoji iz tega zakona ukrepata v skladu s pristojnostmi, ki se nanašajo na uvedbo disciplinskega postopka, uvedbo strokovnega nadzora, izvedbo kasnejšega varnostnega preverjanja, odvzem licence in izrek prepovedi opravljanja detektivske dejavnosti. Če se v pritožbenem postopku ugotovijo kršitve detektiva, ki so predmet drugih postopkov, ministrstvo z ugotovitvami seznanji pristojni državni organ, ki ukrepa v skladu s svojimi pristojnostmi.

51. člen
(stroški postopka)

- (1) Stroški, ki nastanejo med pritožbenim postopkom, so stroški zbornice.
- (2) Pravico do povrnitve stroškov udeležbe v postopku pred komisijo imajo strokovnjak s področja varnostnih ved ali varstva človekovih pravic ter druge osebe in strokovnjaki iz drugega odstavka 50. člena tega zakona.
- (3) Višino, vrste in način povrnitve stroškov udeležbe v postopku pred komisijo predpiše minister.

52. člen
(finančna sredstva)

Finančna sredstva zbornice za vodenje pritožbenih postopkov zoper detektive v skladu z določbami tega zakona se zagotavljajo iz sredstev proračuna Republike Slovenije.

53. člen
(poročilo o reševanju pritožb)

Zbornica pripravi polletno in letno poročilo o reševanju pritožb in ju objavi na spletni strani zbornice. Osebni podatki se v poročilu ne navajajo.

X. NADZOR

54. člen
(inšpekcijski nadzor)

- (1) Inšpekcijski nadzor nad izvajanjem določb tega zakona in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, opravlja inšpektorat. Inšpekcijski nadzor izvršujejo inšpektorji.
- (2) Inšpektor nadzira izvrševanje predpisov na področju detektivske dejavnosti, in sicer:
 1. preverja obstoj in vsebino evidenc, ki jih je dolžna voditi zbornica;
 2. preverja izpolnjevanje pogojev za opravljanje detektivske dejavnosti ter za vpis v evidenco detektivov in evidenco detektivskih družb;
 3. preverja obstoj in veljavnost pooblastil za opravljanje detektivske dejavnosti ali odredb sodišč za dejavnost vročanja sodnih pisanj;
 4. v primeru sklenjene pogodbe preverja namen in veljavnost za opravljanje detektivske dejavnosti;
 5. opravlja nadzor nad delom detektivov;
 6. opravlja nadzor nad fizičnimi in pravnimi osebami, ki izvajajo detektivsko dejavnost brez predhodnega vpisa v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb;
 7. preverja obstoj in vsebino evidenc, ki jih je dolžan voditi detektiv;
 8. ugotavlja spoštovanje določb o izvajanju nalog, ki jih detektiv ne sme opravljati.
- (3) Na zahtevo inšpektorja mora detektiv predložiti na vpogled pooblastilo ali odredbo sodišča o opravljanju detektivske dejavnosti za naročnika in poročilo o opravljenih detektivskih dejavnostih za naročnika.
- (4) Pri izvajanju svojih nalog inšpektorji sodelujejo z državnimi organi, organizacijami in nosilci javnih pooblastil ter zahtevajo pomoč policije, drugih inšpekcijskih služb in strokovnjakov s posameznih strokovnih področij, ki so predmet nadzora.

55. člen
(inšpekcijski ukrepi)

(1) Inšpektor ima poleg splošnih pooblastil in ukrepov, določenih v zakonu, ki ureja inšpekcijski nadzor, še naslednje pristojnosti:

1. predlaga zbornici izbris iz evidence detektivov ali iz evidence detektivskih družb, če detektiv ali detektivska družba ne izpolnjujeta s tem zakonom določenih pogojev za opravljanje detektivske dejavnosti oziroma če v določenem roku ne odpravita ugotovljenih pomanjkljivosti ali nepravilnosti;
2. prepove opravljati detektivsko dejavnost detektivu in predlaga zbornici odvzem licence, če zaradi njegovega nezakonitega dela obstaja nevarnost za življenje in zdravje ljudi, javni red ali javno varnost ali premoženje večje vrednosti ali hujša grožnja javnemu interesu;
3. prepove izvajanje detektivske dejavnosti pravni ali fizični osebi, ki ne izpolnjuje pogojev za opravljanje detektivske dejavnosti in za vpis v evidenco detektivov ali v evidenco detektivskih družb, določenih s tem zakonom;
4. predlaga zbornici uvedbo postopka za ugotovitev disciplinske odgovornosti detektiva.

(2) Zoper odločbo, s katero inšpektor izreče ukrep iz 2. točke prejšnjega odstavka, je v petnajstih dneh od njene vročitve dovoljena pritožba na ministrstvo. Pritožba zoper odločbo ne zadrži njene izvršitve.

(3) O pritožbi odloči ministrstvo v osmih delovnih dneh.

XI. EVIDENCE

56. člen
(evidence zbornice)

(1) Zbornica zaradi odločanja o podelitvi in odvzemu pravice za opravljanje detektivske dejavnosti, spremljanja stanja na področju opravljanja detektivskega pripravništva, odločanja v disciplinskih postopkih zoper delo detektivov, odločanja o zahtevah detektivov o mirovanju statusov, spremljanja podatkov o odvzemu licence in pogojnem odvzemu licence ter o licencah, ki so prenehale veljati, zagotavljanja podatkov o udeležbi na obdobjih usposabljanjih in zaradi odločanja o pritožbah zoper delo detektivov vzpostavi in vodi:

1. evidenco detektivov,
2. evidenco detektivskih družb,
3. evidenco detektivskih pripravnikov,
4. evidenco izrečenih disciplinskih ukrepov,
5. evidenco mirovanj statusov detektivov,
6. evidenco neveljavnih in pogojno odvzetih licenc,
7. evidenco obdobjih usposabljanj in
8. evidenco pritožb.

(2) Detektiv in detektivska družba morata zbornici pisno ali po elektronski poti na njen elektronski naslov sporočiti podatke o okoliščinah in spremembah okoliščin, ki jih zbornica potrebuje za vodenje evidenc iz prejšnjega odstavka, in sicer v osmih dneh od nastanka okoliščin ali njihovih sprememb.

57. člen
(evidenca detektivov)

(1) Zbornica zaradi odločanja o podelitvi in odvzemu pravice za opravljanje detektivske dejavnosti vodi evidenco detektivov, ki vsebuje naslednje podatke:

1. ime in priimek detektiva; ime oziroma firmo detektiva podjetnika;
2. EMŠO detektiva; matično številko detektiva podjetnika;

3. državljanstvo;
4. naslov stalnega in začasnega prebivališča detektiva; sedež in poslovni naslov detektiva podjetnika in poslovni naslov podružnice;
5. kontaktno številko telefona in kontaktni naslov elektronske pošte detektiva, detektiva podjetnika in podružnice;
6. dokazilo o izpolnjevanju pogoja iz šestega odstavka 3. člena tega zakona detektiva oziroma detektiva podjetnika;
7. naslov in raven pridobljene izobrazbe;
8. dokazilo o zavarovanju odgovornosti za škodo;
9. dokazilo o opravljenem detektivskem izpitu;
10. datum in številko izdane licence in detektivske izkaznice;
11. pisno izjavo detektiva podjetnika oziroma detektivske družbe, iz katere izhaja, da bo fizična oseba, ki predlaga vpis v evidenco detektivov, opravljala delo v obliki delovnega razmerja pri detektivu podjetniku oziroma v detektivski družbi, ki je podala izjavo;
12. dokazilo o registraciji detektivske dejavnosti kot glavne dejavnosti fizične osebe, ki bo na trgu samostojno opravljala detektivsko dejavnost v okviru organiziranega podjetja;
13. datum pravnomočnosti odločbe, s katero je bil ugotovljen obstoj razloga za izbris detektiva iz evidence detektivov in
14. datum izbrisa detektiva iz evidence detektivov.

(2) Za tujega detektiva, ki trajno opravlja detektivsko dejavnost v Republiki Sloveniji, in tujega detektiva tretje države, ki je fizična oseba, vsebuje evidenca detektivov poleg podatkov iz prejšnjega odstavka tudi naslednje podatke:

- dokazilo, da je v svoji matični državi pridobil pravico do opravljanja detektivske dejavnosti;
- odločbo o priznani poklicni kvalifikaciji iz četrtega odstavka 44. člena tega zakona;
- potrdilo, da mu ni prepovedano opravljanje detektivske dejavnosti v matični državi in
- dokazilo matične države, da v zadnjih petih letih pred vložitvijo predloga ni bil pravnomočno obsojen za naklepno kaznivo dejanje, za katerega se storilec preganja po uradni dolžnosti ali s pravnomočno odločbo spoznan za odgovornega za prekršek zoper javni red in mir z elementi nasilja, prekršek po predpisih, ki urejajo proizvodnjo in promet s prepovedanimi drogami ali prekršek po predpisih, ki urejajo varstvo osebnih podatkov, če se prekršek nanaša na obdelavo osebnih podatkov brez podlage v zakonu ali osebne privolitve posameznika.

(3) Podatki o imenu in priimku detektiva, imenu oziroma firmi detektiva podjetnika, sedežu in poslovnem naslovu detektiva podjetnika, poslovnem naslovu podružnice, kontaktni številki telefona in kontaktnem naslovu elektronske pošte so javni in se objavijo na spletni strani zbornice.

58. člen **(evidenca detektivskih družb)**

(1) Zbornica zaradi odločanja o podelitvi in odvzemu pravice za opravljanje detektivske dejavnosti vodi evidenco detektivskih družb, ki vsebuje naslednje podatke:

1. ime in priimek ter naslov stalnega in začasnega prebivališča vsakega družbenika in poslovodje detektivske družbe;
2. ime oziroma firmo, sedež in poslovni naslov detektivske družbe in poslovni naslov podružnice;
3. kontaktno številko telefona in kontaktni naslov elektronske pošte detektivske družbe in podružnice;
4. dokazilo o izpolnjevanju pogoja iz šestega odstavka 3. člena tega zakona;
5. ime in priimek ter naslov stalnega in začasnega prebivališča osebe, ki je pooblaščen za zastopanje detektivske družbe;
6. izvod družbene pogodbe;
7. dokazilo o registraciji detektivske dejavnosti kot glavne dejavnosti;

8. datum pravnomočnosti odločbe, s katero je bil ugotovljen obstoj razloga za izbris detektivske družbe iz evidence detektivskih družb in
9. datum izbrisa detektivskih družb iz evidence detektivskih družb.

(2) Za tujega detektiva države pogodbenice in tujega detektiva tretje države, ki je pravna oseba, vsebuje evidenca detektivskih družb poleg podatkov iz prejšnjega odstavka tudi naslednje podatke:

- dokazilo, da sta v svoji matični državi pridobila pravico do opravljanja detektivske dejavnosti;
- potrdilo, da jima ni prepovedano opravljanje detektivske dejavnosti v matični državi in
- dokazilo matične države, da v zadnjih petih letih pred vložitvijo predloga nista bila pravnomočno spoznana za odgovorna naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, ali s pravnomočno odločbo spoznana za odgovorna za prekršek zoper javni red in mir z elementi nasilja, prekršek po predpisih, ki urejajo proizvodnjo in promet s prepovedanimi drogami ali prekršek po predpisih, ki urejajo varstvo osebnih podatkov, če se prekršek nanaša na obdelavo osebnih podatkov brez podlage v zakonu ali osebne privolitve posameznika.

(3) Podatki o imenu oziroma firmi, sedežu in poslovnem naslovu detektivske družbe in poslovnem naslovu podružnice ter imenu in priimku osebe, ki je pooblaščenca za zastopanje detektivske družbe, so javni in se objavijo na spletni strani zbornice.

59. člen **(evidenca detektivskih pripravnikov)**

Zbornica zaradi spremljanja stanja na področju opravljanja detektivskega pripravništva vodi evidenco detektivskih pripravnikov, ki vsebuje naslednje podatke:

1. ime in priimek detektivskega pripravnika;
2. EMŠO detektivskega pripravnika;
3. ime detektiva oziroma firmo detektiva podjetnika ali detektivske družbe in podružnice, kjer se izvaja detektivsko pripravništvo;
4. ime in priimek mentorja detektivskega pripravnika;
5. datum začetka opravljanja detektivskega pripravništva in
6. datum konca opravljanja detektivskega pripravništva.

60. člen **(evidenca izrečenih disciplinskih ukrepov)**

Zbornica zaradi odločanja v disciplinskih postopkih zoper delo detektivov vodi evidenco izrečenih disciplinskih ukrepov, ki vsebuje naslednje podatke:

- ime in priimek detektiva, zoper katerega je bil izrečen disciplinski ukrep;
- EMŠO detektiva;
- številko in datum odločbe in
- vrsto izrečenega disciplinskega ukrepa.

61. člen **(evidenca mirovanj statusov detektivov)**

(1) Zbornica zaradi odločanja o zahtevah detektivov o mirovanju statusov vodi evidenco mirovanj statusov detektivov, ki vsebuje naslednje podatke:

1. ime in priimek detektiva oziroma firmo detektiva podjetnika, ki je zahteval mirovanje statusa;
2. EMŠO detektiva; matično številko detektiva podjetnika;
3. naslov stalnega in začasnega prebivališča detektiva;
4. sedež in poslovni naslov detektiva podjetnika in podružnice, ki je zahteval mirovanje statusa;

5. datum in številko izdane licence ter detektivske izkaznice detektiva, ki je zahteval mirovanje statusa;
6. razlog za vložitev zahteve za mirovanje statusa;
7. datum in številko odločbe o zahtevi za mirovanje statusa in
8. datum deponiranja ter datum vračila detektivske izkaznice.

(2) Podatki o imenu in priimku detektiva oziroma firmi detektiva podjetnika, sedežu in poslovnem naslovu detektiva podjetnika in podružnice ter datumu in številki odločbe o zahtevi za mirovanje statusa iz prejšnjega odstavka so javni in se objavijo na spletni strani zbornice.

62. člen **(evidenca neveljavnih in pogojno odvzetih licenc)**

Zbornica zaradi spremljanja podatkov o odvzemu licenc in pogojnem odvzemu licenc ter o licencah, ki so prenehale veljati, vodi evidenco neveljavnih licenc, ki vsebuje naslednje podatke:

1. ime in priimek detektiva;
2. EMŠO detektiva;
3. naslov stalnega in začasnega prebivališča detektiva;
4. datum in številko izdane licence in detektivske izkaznice;
5. datum in številko odločbe o prenehanju veljavnosti licence;
6. datum in številko odločbe o odvzemu licence;
7. datum in številko odločbe o pogojnem odvzemu licence in
8. ime in priimek ter številko detektivske izkaznice osebe, ki je po prenehanju veljavnosti licence obdržala detektivsko izkaznico.

63. člen **(evidenca obdobjnih usposabljanj)**

Zbornica zaradi zagotavljanja podatkov o udeležbi na obdobjnih usposabljanjih detektivov vodi evidenco obdobjnih usposabljanj, ki vsebuje naslednje podatke:

- ime in priimek detektiva;
- EMŠO detektiva;
- naslov stalnega in začasnega prebivališča detektiva in
- datum opravljenega obdobjnega usposabljanja.

64. člen **(evidenca pritožb)**

Zbornica za odločanje o pritožbah zoper delo detektivov vodi evidenco pritožb, ki vsebuje naslednje podatke:

1. ime in priimek detektiva, zoper katerega je bila vložena pritožba;
2. EMŠO detektiva;
3. ime in priimek vlagatelja pritožbe;
4. razlog za vložitev pritožbe in
5. povzetek odgovora komisije.

65. člen **(evidenca detektiva)**

(1) Za izvrševanje v tem zakonu določenih upravičenj detektiv vzpostavi in vodi:

- evidenco pooblastil o opravljanju detektivskih dejavnosti,
- evidenco poročil o opravljenih detektivskih dejavnosti in
- evidenco zadev vročanja pisanj na podlagi odredbe sodišča.

(2) Evidenca pooblastil o opravljanju detektivskih dejavnosti vsebuje:

- podatke o naročniku detektivske dejavnosti (ime, priimek, naslov stalnega in začasnega prebivališča oziroma firmo, sedež in poslovni naslov naročnika);
- podatke o pooblastilu o opravljanju detektivskih dejavnosti (številka in datum pooblastila ter datum izpolnitve pooblastila) in
- podatke o področju zbiranja informacij (navedba področja zbiranja podatkov iz 34. člena tega zakona in opis vsebine detektivske dejavnosti oziroma predmeta).

(3) Evidenca poročil o opravljenih detektivskih dejavnosti vsebuje:

- podatke o pooblastilu o opravljanju detektivskih dejavnosti, na podlagi katerega je bilo izdelano poročilo o opravljenih detektivskih dejavnosti (številka in datum pooblastila);
- podatke o fizični osebi (ime, priimek, naslov stalnega in začasnega prebivališča) oziroma pravni osebi (firmo, sedež in poslovni naslov), o kateri so se zbirale informacije in
- vrste in način uporabljenih upravičenj.

(4) Kadar opravljata detektivsko dejavnost skupaj dva ali več detektivov, evidenca iz prejšnjega odstavka vsebuje tudi podatke o detektivu (ime, priimek ter datum in številko izdane licence), ki je sodeloval pri uporabi posameznega upravičenja iz tega zakona.

(5) Evidenca zadev vročanja pisanj na podlagi odredbe sodišča vsebuje podatke v skladu s pravilnikom, ki ureja vročanje po detektivih in izvršiteljih v civilnih sodnih postopkih in v kazenskem postopku.

66. člen **(hramba podatkov)**

(1) Podatki iz evidence detektivov in evidence detektivskih družb se hranijo pet let od pravnomočnosti odločbe, s katero je zbornica ugotovila obstoj razlogov za izbris iz navedenih evidenc. Podatki v drugih evidencah, ki jih vodi zbornica po tem zakonu, se hranijo pet let od zadnjega vnosa podatka v evidenco.

(2) Podatki iz evidence pooblastil o opravljanju detektivskih dejavnosti se hranijo pet let po izpolnitvi naročila iz pooblastila.

(3) Podatki iz evidence poročil o opravljenih detektivskih dejavnostih se hranijo pet let od zadnjega vnosa podatka v evidenco.

(4) Podatki iz evidence zadev vročanja pisanj na podlagi odredbe sodišča se hranijo deset let od zadnjega vnosa podatka v evidenco.

(5) Detektiv je dolžan hraniti podatke, ki so nastali pri njegovem delu ali zaradi njegovega dela na način, da je onemogočen dostop nepooblaščenih oseb do teh podatkov.

(6) Minister podrobneje predpiše način hrambe podatkov iz prejšnjega odstavka.

67. člen **(uničenje podatkov)**

Po preteku rokov hrambe iz prejšnjega člena se podatki, ki niso določeni kot arhivsko gradivo v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo arhivskega gradiva, uničijo. Podatki se uničijo na način, ki onemogoča njihovo kasnejše restavriranje, razpoznavo ali obnovitev. O uničenju podatkov se izdela zapisnik, ki

vsebuje podatke o času uničenja, vrsti uničenih podatkov in načinu uničenja ter podpis oseb, ki so pri uničenju sodelovale.

68. člen
(elektronsko vodenje evidenc)

Evidence iz tega zakona se lahko vodijo tudi v elektronski obliki.

69. člen
(pravica do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki)

(1) Posameznik ima pravico do seznanitve s svojimi podatki v evidencah, ki se vodijo po tem zakonu.

(2) Seznanitev se izvede v skladu z določbami zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

70. člen
(dostop do podatkov)

(1) V evidence, ki jih po tem zakonu vodi zbornica, imajo v okviru svojih zakonskih pristojnosti pravico vpogleda državni organi, uradne osebe ministrstva in inšpektorji, pristojni za izvajanje nalog iz tega zakona.

(2) V evidence, ki jih po tem zakonu vodi detektiv, imajo v okviru svojih pristojnosti pravico vpogleda inšpektorji, pristojni za izvajanje nalog iz tega zakona, in zbornica.

(3) Upravičenci do vpogleda morajo podatke iz evidenc, s katerimi so se seznanili, varovati v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov, in jih uporabiti le pri opravljanju nalog iz svoje pristojnosti ali drugih nalog po tem zakonu.

XII. KAZENSKÉ DOLOČBE

71. člen
(prekrški)

(1) Z globo od 500 do 2.500 eurov se kaznuje za prekršek detektiv, detektiv podjetnik ali zaposleni detektiv, ki:

1. opusti dolžnost nadzora nad osebami, ki opravljajo detektivsko pripravništvo, oziroma dopusti, da detektivski pripravnik izvaja upravičenja detektiva po tem zakonu (tretji odstavek 7. člena tega zakona);
2. nima zavarovane odgovornosti za škodo (8. člen tega zakona);
3. na zahtevo osebe, na katero se nanašajo detektivova upravičenja, policista ali inšpektorja ne pokaže detektivske izkaznice (četrti odstavek 16. člena tega zakona);
4. opravlja detektivsko dejavnost v obdobju mirovanja statusa (peti odstavek 21. člena tega zakona);
5. v roku iz tretjega odstavka 23. člena tega zakona ne obvesti naročnikov, za katere je v času odvzema opravljal detektivsko dejavnost, o izrečenem odvzemu licence;
6. opravlja detektivsko dejavnost kljub prepovedi opravljanja detektivske dejavnosti (26. člen tega zakona);
7. v roku iz prvega odstavka 29. člena tega zakona zbornici ne vrne certifikata o licenci in detektivske izkaznice;
8. se ne udeleži obdobjnega usposabljanja v predpisanem roku (drugi odstavek 32. člena tega zakona);

9. opravlja detektivsko dejavnost brez pisnega pooblastila ali opravlja dejavnost vročanja sodnih pisanj brez odredbe sodišča (prvi odstavek 33. člena tega zakona);
10. opravlja detektivsko dejavnost na podlagi prenesenega pooblastila brez predhodnega pisnega soglasja naročnika (drugi odstavek 33. člena tega zakona);
11. v nasprotju s 34. členom tega zakona opravlja detektivsko dejavnost na področjih, ki niso določena s tem zakonom;
12. ne pridobi podatkov od oseb prostovoljno ali iz javno dostopnih virov (prvi odstavek 36. člena tega zakona);
13. pri pridobivanju podatkov o navodilih za ravnanje osebe pod nadzorom v času zadržanosti od dela zaradi bolezni ali poškodbe ne predloži fotokopije pisnega pooblastila (tretji odstavek 36. člena tega zakona);
14. pridobi podatke iz evidenc, do katerih ni upravičen dostopati (prvi odstavek 37. člena tega zakona);
15. zahtevi za posredovanje podatkov ne predloži fotokopije pisnega pooblastila ali odredbe sodišča (drugi odstavek 37. člena tega zakona);
16. pridobiva podatke z osebno zaznavo na krajih in v prostorih, ki niso določeni v prvem odstavku 38. člena tega zakona;
17. pridobiva podatke z osebno zaznavo na delovnih področjih, ki niso določena v drugem odstavku 38. člena tega zakona;
18. pri pridobivanju podatkov z osebno zaznavo prekorači časovno omejitev za njeno izvajanje iz tretjega odstavka 38. člena tega zakona;
19. izvaja vsesplošno in neprekinjeno osebno zaznavo (četrti odstavek 38. člena tega zakona);
20. pri izvajanju osebne zaznave posega v zasebni prostor in zasebni zaprti prostor (peti odstavek 38. člena tega zakona);
21. uporablja tehnična sredstva, ki niso določena v prvem odstavku 39. člena tega zakona;
22. uporablja tehnična sredstva za zvočno snemanje brez pisnega soglasja osebe, zoper katero se je to sredstvo uporabilo (drugi odstavek 39. člena tega zakona);
23. opravlja naloge, ki so prepovedane (40. člen tega zakona);
24. pri varovanju tajnosti podatkov ravna v nasprotju z 41. členom tega zakona;
25. na zahtevo inšpektorja ne predloži na vpogled pooblastila ali odredbe sodišča o opravljanju detektivske dejavnosti ter poročila o opravljenih detektivskih dejavnostih (tretji odstavek 54. člena tega zakona);
26. opravlja detektivsko dejavnost kljub prepovedi (2. in 3. točka prvega odstavka 55. člena tega zakona);
27. v roku iz drugega odstavka 56. člena tega zakona zbornici ne sporoči podatkov o okoliščinah in spremembah okoliščin, ki jih zbornica potrebuje za potrebe vodenja evidenc po tem zakonu;
28. ne vodi evidenc, ki jih je dolžan voditi, ali jih vodi pomanjkljivo (65. člen tega zakona);
29. ne hrani podatkov v skladu z roki iz drugega, tretjega ali četrtega odstavka 66. člena tega zakona;
30. hrani podatke v nasprotju s petim odstavkom 66. člena tega zakona;
31. v nasprotju z drugim odstavkom 70. člena ne dovoli vpogleda v evidence, ki jih po tem zakonu mora voditi detektiv.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek detektiv podjetnik akcesorno ne odgovarja za prekršek, če je prekršek iz 3., 7. in 8. točke prejšnjega odstavka izvršila njegova odgovorna oseba.

(3) Z globo od 3.000 do 5.000 eurov se kaznuje za prekršek detektivska družba, ki stori prekršek iz 1. ali 2. točke, 4. do 6. točke in 9. do 31. točke prvega odstavka tega člena.

(4) Z globo od 500 do 2.500 eurov se kaznuje odgovorna oseba detektivske družbe, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(5) Z globo od 500 do 2.500 eurov se kaznuje odgovorna oseba detektiva podjetnika, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

72. člen (prekrški drugih oseb)

(1) Z globo od 1.000 do 6.000 eurov se kaznuje posameznik, če opravlja detektivsko dejavnost brez vpisa v evidenco detektivov (prvi odstavek 5. člena tega zakona in prvi odstavek 46. člena tega zakona) ali če opravlja detektivsko dejavnost v Republiki Sloveniji začasno ali občasno, pa za to ne izpolnjuje pogojev po 43. in 45. členu tega zakona.

(2) Z globo od 6.000 do 20.000 eurov se kaznuje pravna oseba, če opravlja detektivsko dejavnost brez vpisa v evidenco detektivskih družb (drugi odstavek 5. člena tega zakona in prvi odstavek 46. člena tega zakona) ali če opravlja detektivsko dejavnost v Republiki Sloveniji začasno ali občasno, pa za to ne izpolnjuje pogojev po 43. in 45. členu tega zakona.

(3) Z globo od 1.000 do 3.000 eurov se kaznuje detektiv podjetnik, če pooblasti zaposlenega detektiva za opravljanje detektivske dejavnosti na področju lastnih notranjih zadev (tretji odstavek 33. člena tega zakona).

(4) Z globo od 3.000 do 5.000 eurov se kaznuje detektivska družba, če pooblasti zaposlenega detektiva za opravljanje detektivske dejavnosti na področju lastnih notranjih zadev (tretji odstavek 33. člena tega zakona).

(5) Z globo od 500 do 1.000 eurov se za prekršek kaznuje odgovorna oseba detektiva podjetnika, če stori prekršek iz tretjega odstavka tega člena, ali odgovorna oseba detektivske družbe, če stori prekršek iz četrtega odstavka tega člena.

(6) Z globo od 800 do 1.200 eurov se za prekršek kaznuje odgovorna oseba fizične osebe, ki na trgu opravlja detektivsko dejavnost v okviru organiziranega podjetja, če stori prekršek iz prvega odstavka tega člena, ali odgovorna oseba pravne osebe, ki na trgu opravlja detektivsko dejavnost, če stori prekršek iz drugega odstavka tega člena.

73. člen (prekršek izvajalca strokovnega usposabljanja)

(1) Z globo od 3.000 do 5.000 eurov se kaznuje pravna oseba, ki pri izvajanju javnega pooblastila ravna v nasprotju z drugim odstavkom 31. člena tega zakona.

(2) Z globo od 500 do 1.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje odgovorna oseba pravne osebe.

74. člen (višina globe v hitrem prekrškovnem postopku)

Za prekrške po tem zakonu se v hitrem postopku lahko izreče globa v znesku, ki je višja od najnižje globe, določene po tem zakonu.

XIII. PREHODNE IN KONČNA DOLOČBA

75. člen (izdaja podzakonskega predpisa)

(1) Pravilnik o izvajanju Zakona o detektivski dejavnosti (Uradni list RS, št. 85/11) se uporablja do izdaje novega podzakonskega predpisa, izdanega na podlagi tega zakona.

(2) Minister najkasneje v šestih mesecih po uveljavitvi tega zakona podrobneje predpiše:

1. način in vsebino izvajanja strokovnega nadzora zbornice;
2. obliko in ceno certifikata o licenci in detektivske izkaznice;
3. postopek varnostnega preverjanja;
4. način uničenja detektivske izkaznice za potrebe zadržanja detektivske izkaznice;
5. programe usposabljanja in izpopolnjevanja, tarifo, kadrovske in materialne pogoje izvajanja programov ter način opravljanja detektivskega izpita;
6. način hrambe podatkov;
7. vsebino in trajanje obdobjnega usposabljanja;
8. višino, vrste in način povrnitve stroškov udeležbe v postopku pred komisijo.

76. člen **(uskladitev poslovanja)**

(1) Pravne in fizične osebe, ki so na dan uveljavitve tega zakona vpisane v evidenco detektivov, morajo uskladiti svoje poslovanje z določbami 3., 4., 8., 43., 44. in 45. člena tega zakona v enem letu po uveljavitvi tega zakona. Do roka iz prejšnjega stavka zbornici posredujejo dokazila o uskladitvi pogojev poslovanja iz 6., 8. in 12. točke tretjega odstavka (fizične osebe) oziroma iz 4., 6. in 7. točke četrtega odstavka (pravne osebe) 5. člena tega zakona. Tuji detektiv, ki trajno opravlja detektivsko dejavnost v Republiki Sloveniji, in tuji detektiv tretje države posreduje zbornici poleg dokazil iz prejšnjega stavka tudi dokazilo iz četrte alineje drugega odstavka 46. člena tega zakona.

(2) Fizične osebe, ki so na dan uveljavitve tega zakona v postopku podelitve licence, morajo uskladiti svoje poslovanje z določbami 3., 4. in 8. člena tega zakona v enem letu po pravnomočnosti odločbe o podelitvi licence.

(3) Zbornica po uradni dolžnosti izbriše pravne in fizične osebe iz evidence detektivov oziroma detektivskih družb, če ji ne predložijo dokazil o uskladitvi poslovanja v roku iz prvega odstavka tega člena.

77. člen **(dokončanje že začelih postopkov)**

(1) Postopki varnostnih preverjanj, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega zakona, se dokončajo po dosedanjih predpisih.

(2) Postopki podelitve licence, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega zakona, se dokončajo po tem zakonu.

(3) Postopki odvzema licence, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega zakona, se dokončajo po dosedanjih predpisih.

(4) Disciplinski postopki zoper detektive, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega zakona, se dokončajo po dosedanjih predpisih.

(5) Postopki strokovnih nadzorov nad delom detektivov, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega zakona, se dokončajo po dosedanjih predpisih.

78. člen **(uskladitev in vzpostavitev evidenc)**

(1) Zbornica uskladi evidenco detektivov, ki opravljajo detektivsko dejavnost, in evidenco obdobjih usposabljanj s 57. in 63. členom tega zakona v šestih mesecih po uveljavitvi tega zakona.

(2) Zbornica vzpostavi evidence iz 58., 59., 60., 61., 62. in 64. člena tega zakona v šestih mesecih po uveljavitvi tega zakona.

79. člen
(statut)

Zbornica uskladi statut z določbami tega zakona v šestih mesecih po uveljavitvi tega zakona.

80. člen
(veljavnost licenc in detektivskih izkaznic)

Certifikati o licencah in detektivske izkaznice, izdane na podlagi Zakona o detektivski dejavnosti (Uradni list RS, št. 17/11), ostanejo v veljavi.

81. člen
(prenehanje veljavnosti predpisov)

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o detektivski dejavnosti (Uradni list RS, št. 17/11).

82. člen
(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati trideseti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:

V prvem odstavku 1. člena predloga zakona se opredeljuje vsebina zakona, in sicer pogoji za opravljanje detektivske dejavnosti, pristojnosti Detektivske zbornice Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: zbornica), disciplinska odgovornost detektivov, pridobitev licence, varnostno preverjanje, mirovanje statusa, prenehanje veljavnosti in odvzem licence, izbris iz evidence, usposabljanje, detektivski izpit, pravice in dolžnosti detektiva, opravljanje detektivske dejavnosti tujih detektivov, pritožbe zoper delo detektivov, nadzor, evidence in druga vprašanja, ki se nanašajo na področje detektivske dejavnosti.

Vsebina predlaganega drugega odstavka sledi veljavni ureditvi, ki je prenesla Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2006/123/ES z dne 12. decembra 2006 o storitvah na notranjem trgu (UL L, št. 376 z dne 27. 12. 2006, str. 36, v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2006/123/ES). Direktiva 2006/123/ES ureja ustanavljanje in čezmejno opravljanje storitev in je bila sprejeta predvsem z namenom pravno urediti prosto opravljanje storitev na notranjem trgu Evropske unije. Določa splošen pravni okvir, ki se uporablja za širok obseg storitvenih dejavnosti. Poleg prostega pretoka storitev in prostega ustanavljanja ponudnikov storitev od držav članic direktiva zahteva tudi uveljavitev ukrepov za odpravo ovir in razvoj storitvenih dejavnosti, kot so poenostavitev postopkov, uvedba enotne kontaktne točke in upravno sodelovanje med državami članicami. Rok za prenos Direktive 2006/123/ES v slovenski pravni red je potekel 28. 12. 2009. Republika Slovenija se je odločila, da bo Direktivo 2006/123/ES prenesla v svoj pravni red s sprejetjem Zakona o storitvah na notranjem trgu (v nadaljnjem besedilu: ZSNT). Ker ZSNT nekaterih vprašanj ni uredil po posameznih dejavnostih, je bilo treba temeljna vprašanja v zvezi z direktivo, vključno s posebnostmi glede odločanja v upravnih postopkih, urediti tudi v področnih predpisih, jih spremeniti ter uskladiti z zahtevami in pravili, ki jih uveljavlja Direktiva 2006/123/ES. Ker je bila Direktiva 2006/123/ES v veljavni zakon, ki ureja detektivsko dejavnost, prenesena v letu 2011, se navedeni prenos smiselno povzema tudi v navedeni določbi predloga zakona.

K 2. členu:

V prvem odstavku sta opredeljena izraz detektivska dejavnost in obseg te dejavnosti. V skladu z navedenim se detektivska dejavnost opredeljuje kot pridobivanje in obdelava podatkov in informacij ter sporočanje informacij naročniku, kadar se podatki in informacije nanašajo na delovno področje detektiva in se pri tem uporabljajo upravičenja detektiva po tem zakonu, ter svetovanje na področju preprečevanja kaznivih ravnanj. Predlog zakona v okviru opredelitve detektivske dejavnosti za vsa ravnanja s podatki uporablja izraz obdelava, kar je v skladu z uveljavljeno terminologijo, ki jo uporabljata Zakon o varstvu osebnih podatkov (v nadaljnjem besedilu: ZVOP-2) in Splošna uredba o varstvu osebnih podatkov. V tej zvezi gre v predlogu zakona za nadgradnjo veljavnega zakonskega okvira, ki sledi novejši regulaciji varstva osebnih podatkov, pri čemer se lahko v okviru opravljanja detektivske dejavnosti obdelujejo le tisti podatki in informacije, ki so bili pridobljeni na podlagi izvajanja upravičenj, kot so določena s tem zakonom. V izrazu detektivska dejavnost se ohranja opredelitev »svetovanja na področju preprečevanja kaznivih ravnanj«. Gre namreč za pomemben del (preventivne) detektivske dejavnosti (svetovanje na področju klasičnih kaznivih dejanj, na področju bolj sofisticiranih kaznivih dejanj, na primer na področju gospodarske kriminalitete ali informacijske varnosti, ter na področju prekrškov in disciplinskih prestopkov), ki je vsebinsko opredeljen tudi v poglavju, ki ureja pravice in dolžnosti detektiva, natančneje v predlagani določbi 34. člena, ki ureja detektivova delovna področja. Svetovanje na področju preprečevanja kaznivih ravnanj namreč po svoji ozki razlagi ne pomeni pridobivanja informacij z uporabo detektivovih upravičenj, ampak je, kot že navedeno, pomemben del detektivske dejavnosti na področju preventivne dejavnosti, saj osebe, ki opravljajo detektivsko dejavnost, lahko naročniku svetujejo o načinih preprečevanja kaznivih ravnanj, ki se glede na škodljivost in nevarnost za dobrine, interese in vrednote, ki jih družba varuje, delijo na kazniva dejanja, prekrške in disciplinske prestopke. Navedeno svetovanje zajema celoto ukrepov, ki jih je na podlagi ocene tveganja treba izvesti, da bi se naročnik takšnim tveganjem izognil oziroma da

se ta zmanjšajo. V tej zvezi se tudi pojasnjuje, da opravljanje navedene naloge, čeprav je izrecno navedena v predlogu tega zakona, po naravi stvari ne pomeni, da se njeno izvajanje nujno veže samo na detektive oziroma detektivske družbe, saj lahko to nalogo v skladu s svobodno gospodarsko pobudo opravljajo tudi drugi subjekti, ki so za to strokovno usposobljeni, pa nimajo registrirane detektivske dejavnosti.

Detektivska dejavnost je regulirana gospodarska dejavnost, pri čemer se regulacija izvaja v javnem interesu zaradi varovanja javnega reda, javne varnosti, osebne varnosti in dostojanstva naročnikov, tretjih oseb in oseb, ki neposredno opravljajo detektivsko dejavnost. Regulacija, ki jo izvaja ministrstvo, pristojno za notranje zadeve (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), in predvideva določanje pogojev za opravljanje detektivske dejavnosti ter nadzor opravljanja detektivske dejavnosti, je potrebna zaradi zagotavljanja varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin, v katere se lahko poseže pri izvajanju upravičenj, določenih s tem zakonom. Regulacija detektivske dejavnosti pomeni tako na eni strani odgovornost do naročnika in njegovo zaščito, na drugi strani pa zagotavlja strokovno odgovornost oseb pri opravljanju detektivske dejavnosti.

K 3. členu:

Predlagani člen v primerjavi z veljavno ureditvijo jasneje določa pogoje za opravljanje detektivske dejavnosti z določitvijo mogočih (pravnoorganizacijskih) oblik dela, v okviru katerih se lahko opravlja detektivska dejavnost. V predlaganem členu se tako taksativno določa, da se lahko detektivska dejavnost opravlja le v naslednjih oblikah: i) individualno kot svobodni poklic (predlog zakona to obliko poimenuje detektiv), ii) v pravnoorganizacijski obliki samostojnega podjetnika posameznika, ki na trgu samostojno opravlja detektivsko dejavnost v okviru organiziranega podjetja (predlog zakona ga poimenuje detektiv podjetnik), in iii) v obliki gospodarske družbe (predlog zakona jo poimenuje detektivska družba). Detektiv pa lahko opravlja svoj poklic tudi na podlagi delovnega razmerja pri detektivu podjetniku ali v detektivski družbi (predlog zakona ga poimenuje zaposleni detektiv). Pri zadnji mogoči obliki dela detektivov je upoštevana narava delovnega razmerja z vsemi elementi, kot jih določa 4. člen Zakona o delovnih razmerjih (v nadaljnjem besedilu: ZDR-1), s čimer se izključuje možnost opravljanja dela detektiva pri detektivu podjetniku ali v detektivski družbi na podlagi pogodb civilnega prava. V nasprotju z delovnim razmerjem je namreč delo na podlagi pogodb civilnega prava (na primer podjetne pogodbe) precej fleksibilno, medtem ko detektivska dejavnost zahteva neprestan nadzor nad izvajanjem dela (ki ga poleg delodajalca izvaja tudi Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve – v nadaljnjem besedilu: inšpektorat, na določenih področjih pa tudi zbornica). Detektivska dejavnost se mora izvajati v skladu z določbami tega zakona in določbami podzakonskih predpisov, ki urejajo izvajanje tega zakona. Institut zaposlenega detektiva se ureja smiselno enako, kot je urejen institut zaposlenega odvetnika v določbi 4. člena Zakona o odvetništvu (v nadaljnjem besedilu: ZOdv), s čimer se (kot v navedenem zakonu) dopušča možnost, da so detektivi lahko tudi v delovnem razmerju pri detektivih podjetnikih ali v detektivskih družbah.

Dosedanja ureditev detektivskih družb je v praksi povzročala veliko nejasnosti glede dopustnih možnosti opravljanja detektivske dejavnosti s strani pravnih oseb, saj posebni pogoji za opravljanje detektivske dejavnosti s strani pravnih oseb, razen obveznega vpisa detektivske dejavnosti v Poslovni register Slovenije, zaposlitve detektiva in zavarovanja odgovornosti za škodo, niso bili določeni. Predlog zakona tako jasno določa možnost opravljanja detektivske dejavnosti pravnih oseb v statusnopravnih oblikah, kot se sicer lahko ustanovijo v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah (v nadaljnjem besedilu: ZGD-1).

Predlagani peti odstavek določa, da lahko detektiv podjetnik in detektivska družba opravljata detektivsko dejavnost le, če jo registrirata kot glavno dejavnost (registrski organ za detektiva podjetnika je Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence, ki detektiva podjetnika vpiše v Poslovni register Slovenije, registrski organ za detektivsko družbo pa je sodni register). V praksi se je namreč za neprimerno izkazalo opravljanje detektivske dejavnosti s strani detektivov podjetnikov in detektivskih družb, ki imajo detektivsko dejavnost registrirano kot postransko dejavnost (ali pa subjekti

detektivske dejavnosti sploh niso registrirali, čeprav so jo na trgu ponujali). Poslovni subjekt bo ob vpisu detektivske dejavnosti v Poslovni register Slovenije še vedno prosto odločal o morebitnem vpisu dodatne (stranske) dejavnosti (ne nazadnje se lahko navedejo vse dejavnosti, ki jih poslovni subjekt namerava opravljati). Predlagatelj v tej zvezi dodatno poudarja, da določitev glavne dejavnosti ne pomeni nujno, da bo poslovni subjekt to dejavnost tudi pretežno opravljal, saj je ob registraciji mogoče vpisati več dejavnosti (in tudi različne dejavnosti), pri čemer mora biti ena med njimi določena kot glavna. Vendar je ob dejstvu, da se s predlogom zakona zaostrejejo pogoji in okoliščine za vpis v evidenco detektivov in detektivskih družb (v primerjavi z veljavno ureditvijo) in s tem za pridobitev pravice do opravljanja detektivske dejavnosti, po naravi stvari smiselno, da ima bodisi detektiv podjetnik bodisi detektivska družba kot glavno dejavnost registrirano detektivsko dejavnost. Ker je detektivska dejavnost regulirana gospodarska dejavnost, pa je prav tako v interesu države, da jo poslovni subjekti opravljajo kot glavno dejavnost, s čimer se neposredno zagotavlja izhodiščni namen poslovanja subjekta, posredno pa tudi dodatna profesionalizacija opravljanja te dejavnosti (s čimer se tudi povečuje zaupanje naročnika v usposobljenost izvajalca). V skladu s Standardno klasifikacijo dejavnosti, ki je v Prilogi 1 Uredbe o standardni klasifikaciji dejavnosti, spada detektivska dejavnost pod šifro »80.300 Poizvedovalna dejavnost«, ki zajema poizvedovalne dejavnosti in dejavnost zasebnih detektivov. Tako detektivska dejavnost ni klasificirana v posebnem podrazredu, ampak v podrazredu poizvedovalne dejavnosti (80.300), kar pa v praksi povzroča številne težave. AJPES namreč ob registraciji detektivske dejavnosti (ki se registrira v okviru podrazreda poizvedovalne dejavnosti) ne preverja pogojev za njeno opravljanje. Tako lahko fizična ali pravna oseba registrira poizvedovalno dejavnost, tudi če ne izpolnjuje pogojev, ki so določeni v Zakonu o detektivski dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: ZDD-1). To v praksi torej pomeni, da subjekt, ki ima registrirano poizvedovalno dejavnost, na trgu oglašuje in ponuja detektivske storitve, ki jih ne bi smel, saj za to ne izpolnjuje pogojev za opravljanje detektivske dejavnosti, kot jih določa ZDD-1. Navedeno stanje, ki je posledica nedosledne ureditve v ZDD-1 na eni strani in Standardni klasifikaciji dejavnosti na drugi strani, povsem izniči namen regulacije detektivske dejavnosti, ki se izvaja v javnem interesu zaradi varovanja javnega reda, javne varnosti, osebne varnosti in dostojanstva naročnikov, tretjih oseb in oseb, ki neposredno opravljajo detektivsko (torej detektivov). Iz navedenih razlogov je pripravljavec tega predpisa predlagal spremembe nacionalne Standardne klasifikacije dejavnosti tako, da bi se podrazred poizvedovalne dejavnosti (80.300) preimenoval v detektivska dejavnost. Pripravljavec nove Standardne klasifikacije dejavnosti je temu tudi sledil, vendar med pripravo obravnavanega gradiva navedena sprememba še ni začela veljati.

V predlaganem šestem odstavku se določa posebni pogoj za opravljanje detektivske dejavnosti za detektiva, detektiva podjetnika in detektivsko družbo, in sicer lastništvo ali najemništvo poslovnih prostorov v Republiki Sloveniji (enak pogoj je določen tudi za pridobitev licence na podlagi prvega odstavka 19. člena Zakona o zasebnem varovanju (v nadaljnjem besedilu: ZZasV-1)). Za detektiva se izpolnjevanje navedenega pogoja šteje tudi, če ima kot poslovni subjekt registrirano opravljanje detektivske dejavnosti na naslovu stalnega ali začasnega prebivališča v skladu z zakonom, ki ureja vodenje in vzdrževanje Poslovnega registra Slovenije. Čeprav detektivi delo opravljajo pretežno na terenu, pa vendarle ne gre zanemariti dejstva, da se določena opravila izvajajo na poslovnem sedežu, kjer bi se opravljal dovoljena dejavnost (na primer pridobivanje podatkov iz evidenc, obdelava zbranih podatkov, priprava poročila za naročnika, poslovanje z naročniki, inšpekcijski nadzor in tako dalje). Izpolnjevanje pogoja iz šestega odstavka 3. člena predloga zakona za opravljanje detektivske dejavnosti v določenem obsegu omejuje pravico do svobodne gospodarske pobude iz 74. člena Ustave, ker opravljanje detektivske dejavnosti pogojuje z določenim tehničnim oziroma organizacijskim pogojem, vendar je resno in objektivno opravljanje detektivske dejavnosti kot regulirane dejavnosti zaradi varovanja javnega reda, javne varnosti, osebne varnosti in dostojanstva naročnikov, tretjih oseb in detektiva, ki neposredno opravlja dejavnost, vsekakor utemeljen razlog za omejitev pravice do svobodne gospodarske pobude.

V sedmem odstavku se določa, da vse določbe tega zakona, ki se nanašajo na detektiva, veljajo tudi za detektiva podjetnika in zaposlenega detektiva, če ni določeno drugače.

K 4. členu:

Sestavine firme se na splošno določajo po določbah ZGD-1, vendar pa je predlagana določba 4. člena bolj specialna od določb ZGD-1, saj natančneje določa sestavine firme detektivov podjetnikov in detektivskih družb. Za detektiva podjetnika se tako dovoljuje samo ustanovitev firme, ki vsebuje (poleg imena in priimka detektiva podjetnika in skrajšane oznake, da gre za samostojnega podjetnika – s. p.) tudi posebno oznako, da detektiv podjetnik opravlja »detektivsko dejavnost«. Glede firme detektivske družbe pa se določa tudi obvezna oznaka oziroma navedba, da gre za detektivsko družbo, in sicer zaradi preglednosti poslovanja in zaupanja naročnika v usposobljenost izvajalca storitev na področju detektivske dejavnosti.

K 5. členu:

Člen v prvem in drugem odstavku določa konstitutivni element vpisa detektivov (detektivov podjetnikov in zaposlenih detektivov) v evidenco detektivov in vpisa detektivskih družb v evidenco detektivskih družb. Fizična oziroma pravna oseba (ki namerava opravljati detektivsko dejavnost v eni od dopustnih oblik iz predlaganega 3. člena tega zakona) pridobi pravico opravljati detektivsko dejavnost šele z vpisom v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb. Vpis v evidenco detektivov oziroma detektivskih družb je tako obvezen pogoj za opravljanje detektivske dejavnosti, s čimer se uresničuje tudi javni interes, saj se pri vpisu v evidenco ugotavlja izpolnjevanje vseh pogojev za opravljanje detektivske dejavnosti, kot jih določa predlog zakona.

S predlaganim tretjim odstavkom se ureja postopek za vpis v evidenco detektivov, ki se uvede na podlagi predloga. Ker se v evidenco detektivov predvideva vpis detektivov, detektivov podjetnikov in zaposlenih detektivov, mora predlog za vpis vložiti fizična oseba, ki namerava opravljati detektivsko dejavnost individualno kot samostojni poklic (torej kot detektiv), oziroma fizična oseba, ki namerava samostojno opravljati detektivsko dejavnost v okviru organiziranega podjetja (torej kot detektiv podjetnik), oziroma fizična oseba, ki bo detektivsko dejavnost opravljala v obliki delovnega razmerja (kot zaposleni detektiv). Predlog za vpis v evidenco mora vsebovati osebne podatke predlagatelja, torej ime in priimek za fizično osebo; ime oziroma firmo fizične osebe, ki bo na trgu samostojno opravljala detektivsko dejavnost v okviru organiziranega podjetja; enotno matično številko občana za fizično osebo (v nadaljnjem besedilu: EMŠO); matično številko fizične osebe, ki bo na trgu samostojno opravljala detektivsko dejavnost v okviru organiziranega podjetja; državljanstvo; naslov stalnega in začasnega prebivališča fizične osebe; sedež in poslovni naslov fizične osebe, ki bo na trgu samostojno opravljala detektivsko dejavnost v okviru organiziranega podjetja, in poslovni naslov podružnice; kontaktno številko telefona in kontaktni naslov elektronske pošte fizične osebe oziroma fizične osebe, ki bo na trgu samostojno opravljala detektivsko dejavnost v okviru organiziranega podjetja in podružnice; dokazilo o izpolnjevanju pogoja iz šestega odstavka 3. člena tega zakona; naslov in raven pridobljene izobrazbe (ker se podatek o nazivu in stopnji pridobljene izobrazbe obdeluje že v okviru postopka za podelitev licence, v katerem mora prosilec predložiti tudi dokazilo o pridobljeni izobrazbi, se z navedbo tega podatka zagotavlja celovitost podatkov, ki so vezani na pridobitev licence, s tem pa na izpolnjevanje enega od pogojev za vpis v evidenco detektivov); dokazilo o zavarovanju odgovornosti za škodo; dokazilo o opravljenem detektivskem izpitu; datum in številko izdane licence; pisno izjavo detektiva podjetnika oziroma detektivske družbe, iz katere izhaja, da bo fizična oseba, ki predlaga vpis v evidenco detektivov, opravljala delo v obliki delovnega razmerja pri detektivu podjetniku oziroma detektivski družbi, ki je podala izjavo; dokazilo o registraciji detektivske dejavnosti kot glavne dejavnosti fizične osebe, ki bo na trgu samostojno opravljala detektivsko dejavnost v okviru organiziranega podjetja.

V predlaganem četrtem odstavku se ureja postopek za vpis v evidenco detektivskih družb, ki se začne z vložitvijo predloga zakonitega zastopnika pravne osebe, ki namerava opravljati detektivsko dejavnost. Predlog mora vsebovati: ime in priimek ter naslov stalnega in začasnega prebivališča vsakega družbenika in poslovodje; ime oziroma firmo, sedež in poslovni naslov družbe in poslovni naslov podružnice; kontaktno številko telefona in kontaktni naslov elektronske pošte pravne osebe in

podružnice; dokazilo o izpolnjevanju pogoja iz šestega odstavka 3. člena tega zakona; ime in priimek ter naslov stalnega in začasnega prebivališča osebe, ki je pooblaščen za zastopanje; izvod družbene pogodbe in dokazilo o registraciji detektivske dejavnosti kot glavne dejavnosti pravne osebe.

Vpis v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb izvaja zbornica, ki na podlagi prejetega predloga fizične osebe oziroma zakonitega zastopnika pravne osebe, ki se želi vpisati v evidenco detektivov oziroma v evidenco detektivskih družb, s tem pa opravljati detektivsko dejavnost, preveri, ali predlog vsebuje vse podatke za vpis, kot so določeni v tretjem (za fizično osebo) oziroma četrtem odstavku (za pravno osebo) navedenega člena.

V skladu z določbami Zakona o splošnem upravnem postopku (v nadaljnjem besedilu: ZUP) k vlogi stranki ni treba prilagati potrdil, izpiskov in drugih podatkov o dejstvih iz uradnih evidenc, ki jih vodijo upravni in drugi državni organi, organi samoupravnih lokalnih skupnosti ali nosilci javnih pooblastil. Organ (v konkretnem primeru zbornica) v tem primeru ravna po 139. členu ZUP v zvezi s četrtem odstavkom 66. člena ZUP. Glede na navedeno se v predlagani določbi petega in šestega odstavka obravnavanega člena ureja dolžnost zbornice, da v postopku odločanja o vpisu v evidenco detektivov zaradi preverjanja izpolnjevanja pogojev po tem zakonu za opravljanje detektivske dejavnosti pridobi za predlagatelja – fizično osebo dokazilo o opravljenem detektivskem izpitu, podatek o datumu in številki izdane licence za detektiva, podatek o državljanstvu in dokazilo o registraciji detektivske dejavnosti kot glavne dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: dokazilo o registraciji detektivske dejavnosti), če bo predlagatelj (fizična oseba) opravljal detektivsko dejavnost kot samostojni podjetnik posameznik. Z enakim namenom (torej zaradi preverjanja izpolnjevanja pogojev po tem zakonu za opravljanje detektivske dejavnosti s strani pravne osebe) pa si zbornica mora pridobiti tudi dokazilo o registraciji detektivske dejavnosti, kadar odloča o vpisu pravne osebe v evidenco detektivskih družb. Zbornica si preskrbi po uradni dolžnosti podatke iz prejšnjega odstavka iz evidenc, ki jih vodi v skladu s tem zakonom. Enako ravna glede pridobivanja podatkov, ki jih vodi v uradni evidenci državni organ, organ samoupravne lokalne skupnosti ali nosilec javnega pooblastila. Državni organi, organi samoupravnih lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil so dolžni zahtevane podatke brezplačno posredovati zbornici takoj oziroma najkasneje v 15 dneh, če ni v predpisu, ki ureja uradno evidenco, drugače določeno.

Če predlog ne vsebuje vseh podatkov iz tretjega oziroma četrtega odstavka tega člena, zbornica najpozneje v petih delovnih dneh od prejema predloga predlagatelja pisno pozove, naj predlog dopolni, pri čemer v skladu z določbami ZUP zbornica oziroma uradna oseba, ki o predlogu odloča, v pozivu določi rok, v katerem naj predlagatelj predlog dopolni. Če predlagatelj v roku, kot ga je določila uradna oseba, predloga ne dopolni ali ga ne dopolni ustrezno, zbornica predlog zavrne.

Ko (upravičeni) predlagatelj vloži popoln predlog (vlogo s predpisano vsebino je predložila upravičena oseba, vloga pa vsebuje tudi vse predpisane podatke in listine, s katerimi se dokazujejo dejstva, ki so pomembna za vpis v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb) za vpis v evidenco detektivov oziroma detektivskih družb, zbornica najkasneje v 15 dneh od prejema popolnega predloga opravi predlagani vpis v ustrezno evidenco. O opravljenem vpisu v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb izda zbornica predlagatelju potrdilo, in sicer praviloma istega dne, ko je predlagatelj vložil predlog za vpis, najkasneje pa v treh delovnih dneh po opravljenem vpisu. Z izdajo potrdila se kaže vpis v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb, s čimer se predlagatelj seznanja z dejstvom pridobitve pravice za opravljanje detektivske dejavnosti. Če zbornica na podlagi vloženega predloga ugotovi, da niso izpolnjeni pogoji za vpis v evidenco detektivov oziroma detektivskih družb, predlog zavrne.

K 6. členu:

Predlog zakona v tem členu napotuje na uporabo določb ZGD-1, če ta zakon ne določa drugače, in sicer glede ustanovitve in poslovanja detektiva podjetnika in detektivske družbe.

K 7. členu:

V predlagani določbi se ohranja institut opravljanja detektivskega pripravništva (ki ga je uvedel veljavni ZDD-1 v letu 2011), s čimer se detektivski stroki zagotavlja pravna podlaga, da zaradi svojih potreb sama odloča, ali bo izvajala pripravništvo tudi po začetku veljavnosti predloga zakona (bodisi na podlagi delovnega razmerja bodisi volontersko, brez delovnega razmerja). Na podlagi določbe 120. člena ZDR-1 je namreč zakonodajalec odločitev za uvedbo pripravništva prepustil tistim, ki poznajo potrebe stroke oziroma dejavnosti. Glede na to, da je detektivska stroka že pri pripravi veljavne ureditve izkazala potrebo po ureditvi pripravništva, ta potreba pa se pri pripravi predloga zakona ni spremenila, se tako v predlagani določbi ohranja institut pripravništva in se nadgrajuje z določanjem mogočih podlag, na katerih se lahko opravlja, določajo se enotno obdobje trajanja pripravništva (šest mesecev) ter omejitve in pogoji za njegovo opravljanje (stalni neposredni nadzor s strani detektiva mentorja, pri čemer se detektivskim pripravnikom, četudi so pod stalnim neposrednim nadzorom detektiva mentorja, prepoveduje izvajanje upravičenj detektiva po tem zakonu). Detektivsko pripravništvo se lahko opravlja pri detektivu, detektivu podjetniku in v detektivski družbi. Namen detektivskega pripravništva je, da se osebe usposablajo za samostojno opravljanje poklica detektiva.

Na novo (v primerjavi z veljavno ureditvijo) se ureja delovnopravna podlaga za opravljanje detektivskega pripravništva, in sicer se lahko opravlja v obliki delovnega razmerja ali pa volontersko (brez sklenjene pogodbe o zaposlitvi). S tem, ko se v predlaganem členu določa možnost opravljanja volonterskega pripravništva, se v skladu z določbo 124. člena ZDR-1 ureja pravna podlaga za dopustno opravljanje te vrste pripravništva. Sicer se za pravice in dolžnosti, ki izhajajo iz opravljanja pripravništva in niso posebej urejene v navedenem členu, uporabljajo določbe od 120. do 124. člena ZDR-1. Čeprav volonterski pripravniki niso v delovnem razmerju in zato iz tega naslova nimajo socialnega zavarovanja, pa jih morajo pravne oziroma fizične osebe (delodajalci), pri katerih so na usposabljanju, zavarovati za primer invalidnosti, telesne okvare ali smrti kot posledic poškodbe pri delu ali poklicne bolezni. Podlaga za tako zavarovanje je v 20. členu Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (v nadaljnjem besedilu: ZPIZ-2),⁶⁴ kjer med posebnimi primeri zavarovanja najdemo tudi obvezno zavarovanje oseb, ki so po končanem šolanju na prostovoljni praksi, ne glede na to, ali za to prakso prejemajo nagrado. Med take osebe spadajo tudi pripravniki volonterji. Poleg prispevka za posebne primere zavarovanja po ZPIZ-2 pa mora delodajalec za pripravnika volonterja plačati tudi prispevek za zdravstveno zavarovanje. Posebej je treba poudariti, da so po ZDR-1 volonterski pripravniki upravičeni tudi do povračila stroškov v zvezi z delom, to je povračila stroškov za prehrano med delom, za prevoz na delo in z dela ter povračila morebitnih drugih stroškov, ki bi jih imeli pri opravljanju dela v skladu s 130. členom ZDR-1.

Kot je določeno v veljavni ureditvi, se detektivsko pripravništvo lahko opravlja le pod stalnim neposrednim nadzorom detektiva (mentorja), dodatno pa se določa, da detektiv pripravnik (tudi pod stalnim neposrednim nadzorom detektiva mentorja) ne sme izvajati upravičenj detektiva po tem zakonu, s čimer se preprečuje možnost zlorab pri opravljanju detektivske dejavnosti in izvajanju upravičenj, ki jih ima detektiv po tem zakonu. Tako je na zakonski ravni eksplicitno določeno, česa detektiv pripravnik ne sme delati, kar po sklepanju *a contrario* vodi do sklepa, da lahko izvaja vse (druge) naloge, ki ne pomenijo izvajanja upravičenja detektiva. Prav tako se ohranja ureditev, da morajo biti osebe, ki opravljajo detektivsko pripravništvo, pred opravljanjem tega varnostno preverjene v skladu z določbami tega zakona.

K 8. členu:

S predlaganim členom se sledi že uveljavljeni ureditvi glede zahteve za sklenitev obveznega zavarovanja odgovornosti za škodo, pri čemer se obveznost zavarovanja veže na fizično osebo, ki opravlja detektivsko dejavnost, torej na detektiva, detektiva podjetnika in zaposlenega detektiva in na detektivsko družbo. Detektivska družba kot pravna oseba sicer ne izvaja upravičenj detektiva, ki so s

⁶⁴ Uradni list RS, št. 48/22 – uradno prečiščeno besedilo, 40/23 – ZČMIS-1, 78/23 – ZORR, 84/23 – ZDOsk-1, 125/23 – odl. US in 133/23; ZPIZ-2.

tem zakonom podeljena le detektivom, lahko pa sklene krovno zavarovanje za detektive, ki so pri njej zaposleni, in za družbenike detektivske družbe, ki izvajajo detektivsko dejavnost. Enako velja tudi za detektiva podjetnika, če zaposluje enega ali več detektivov. Kadar detektivska družba ali detektiv podjetnik v skladu s predlaganim četrtem odstavkom sklene eno zavarovalno polico za zavarovalno leto, mora polica vsebovati poimenske podatke vseh zaposlenih detektivov, katerih odgovornost za škodo je predmet zavarovalne police. V navedenem primeru je vprašanje o tem, kdo nosi strošek zavarovanja, predmet notranjega dogovora med detektivom podjetnikom oziroma detektivsko družbo kot delodajalcem in zaposlenim detektivom.

Obveznost zavarovanja (poklicne) odgovornosti se nanaša na škodo, ki bi lahko nastala naročniku ali tretjim osebam, in izvira iz storitev ali opustitev detektiva pri opravljanju detektivske dejavnosti. Takšna storitev ali opustitev pa mora povzročiti škodo, kar pomeni, da mora obstajati med njegovo storitvijo ali opustitvijo in škodo ustrezna vzročna zveza v skladu s teorijo obligacijskega prava. Zavarovanje odgovornosti za škodo je treba skleniti še pred začetkom opravljanja detektivske dejavnosti oziroma pred vpisom v evidenco detektivov, pri čemer mora takšno zavarovanje (po vpisu v evidenco detektivov) trajati celotno obdobje opravljanja dejavnosti.

Zavarovanje krije škodo zaradi civilnopравnih odškodninskih zahtevkov (zavarovalni primeri), ki jih naročniki ali tretje osebe uveljavljajo proti zavarovancu (detektivu) za škodo, ki jim je nastala zaradi opravljanja detektivske dejavnosti.

Enako kot v veljavni ureditvi je določena minimalna zavarovalna vsota v višini 42.000 evrov za vsak zavarovalni primer in za vse zavarovalne primere v zavarovalnem letu v višini 84.000 evrov. Člen tudi določa, kot je bilo poudarjeno že v uvodu obrazložitve k obravnavanemu členu, da mora navedeno zavarovanje odgovornosti kriti odgovornost za ravnanje vseh oseb, ki opravljajo detektivsko dejavnost.

K 9. členu:

V zbornico se obvezno združujejo le detektivi, ki so fizične osebe (detektivi, ki opravljajo detektivsko dejavnost individualno kot svobodni poklic, detektivi podjetniki in zaposleni detektivi). Obvezno članstvo detektivov je posledica nalog zbornice, ki je pravna oseba javnega prava in deluje v javnem interesu. Javni interes, ki utemeljuje obveznost članstva v zbornici, izhaja iz nalog, ki jih zbornica opravlja na podlagi javnega pooblastila (podeljevanje in odvzemanje licenc za opravljanje detektivske dejavnosti, izdajanje detektivskih izkaznic, opravljanje nalog, povezanih z opravljanjem detektivske dejavnosti tujih detektivov v Republiki Sloveniji, vodenje evidenc, določenih s tem zakonom, organiziranje in izvajanje obdobjnih usposabljanj detektivov, opravljanje strokovnih nadzorov nad delom detektivov in detektivskih družb ter vodenje pritožbenih postopkov zoper detektive). Obvezno članstvo zbornici zagotavlja neodvisnost in strokovno izvajanje nalog, hkrati pa lahko zbornica z obveznim članstvom izvaja nadzor nad delom vseh detektivov, s čimer se zagotavljata verodostojnost in strokovnost dela detektivov.

Drugi odstavek določa obveznost zbornice za sprejetje statuta, s katerim se, v primerjavi z veljavno ureditvijo, širijo in podrobneje določajo vprašanja, ki jih statut mora urejati in so potrebna za delovanje zbornice in ki v zakonu niso drugače ali posebej urejena, poleg tega pa je v posameznih členih ponekod še odkazano na podrobnejše urejanje v statutu.

Člen v tretjem in četrtem odstavku (smiselno enako, kot je to urejeno za Zbornico za arhitekturo in prostor Slovenije in Inženirsko zbornico Slovenije v 50. členu Zakona o arhitekturni in inženirski dejavnosti – ZAID) predpisuje obveznost pridobitve soglasja ministrstva pred objavo statuta. Prav tako se na zakonski ravni predpisuje način objave statuta. Obveznost objave je v veljavni ureditvi določena v statutu, kar pa je v neskladju z določbo 7. člena Zakona o Uradnem listu Republike Slovenije,⁶⁵ ki ne predvideva statuta kot akta, na podlagi katerega se lahko določi objava v uradnem listu. Z določitvijo

⁶⁵ Uradni list RS, št. 112/05 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 109/09, 38/10 – ZUKN, 60/17 – ZPVPJN-B in 3/22 – ZDeb.

predhodne obveznosti pridobitve soglasja ministrstva se izvaja nadzor nad zakonitostjo splošnih aktov, izdanih za izvrševanje javnih pooblastil, s čimer se tudi v predlogu zakona ureja pravica nadzora nad nosilci javnih pooblastil, kot je sicer določena v 72. členu Zakona o državni upravi.⁶⁶

K 10. členu:

Člen ureja vse naloge zbornice, ki se v primerjavi z veljavno ureditvijo bistveno ne spreminjajo. Zbornica sprejema kodeks poklicne etike,⁶⁷ predlaga ministrstvu program strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja, poklicne standarde in kataloge strokovnih znanj in spretnosti ter način opravljanja detektivskega izpita, predlaga ministrstvu obrazec detektivske izkaznice, organizira in izvaja obdobja usposabljanja detektivov, podeljuje in odvzema licenco za opravljanje detektivske dejavnosti in detektivsko izkaznico, opravlja naloge, povezane z opravljanjem detektivske dejavnosti tujih detektivov v Republiki Sloveniji, vodi s tem zakonom predpisane evidence ter pridobiva podatke za potrebe njihovega zbiranja oziroma vnosa v evidence, opravlja pa tudi strokovni nadzor nad delom detektivov (strokovni nadzor se izvaja tako nad delom detektivov kot tudi detektivov podjetnikov in zaposlenih detektivov) in detektivskih družb. V predlogu zakona se na novo ureja dodatna naloga zbornice, ki jo ta opravlja na podlagi javnega pooblastila, in sicer vodenje pritožbenih postopkov zoper detektive.

Zbornica skrbi predvsem za razvoj stroke, dejavnosti in standardov, ureja odnose med svojimi člani ter zastopa člane v odnosu do državnih organov in javnosti. Ena od pomembnejših nalog v tem delu je tako priprava predloga programa strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja (in sicer ločeno za usposabljanja in izpopolnjevanja kandidata za detektiva ter za obdobja usposabljanja), poklicnih standardov in katalogov strokovnih znanj in spretnosti ter načina opravljanja detektivskega izpita. Določene naloge zbornica izvaja na podlagi javnega pooblastila. Na ta način se zagotavlja strokovnost opravljanja strokovnih nalog, ki so zbornici podeljene na podlagi javnega pooblastila. Med te (upravne) naloge spadajo podelitev in odvzem licence za opravljanje detektivske dejavnosti in detektivske izkaznice, opravljanje nalog po zakonu, ki ureja postopek priznavanja poklicnih kvalifikacij za opravljanje reguliranih poklicev, vodenje s tem zakonom predpisanih evidenc ter pridobivanje podatkov za potrebe njihovega zbiranja oziroma vnosa v evidence, organiziranje in izvajanje obdobjih usposabljanj detektivov, opravljanje strokovnega nadzora nad delom detektivov ter, kot je bilo že obrazloženo, vodenje pritožbenih postopkov zoper detektive. V predlagani ureditvi se nalogi vodenja evidenc pridružuje še dodatna naloga zbornice, in sicer pridobivanje podatkov za potrebe zbiranja podatkov in vnosa v evidence, saj bo zbornica s konstitutivnostjo vpisa detektivov, detektivov podjetnikov, zaposlenih detektivov in detektivskih družb v evidenco detektivov in evidenco detektivskih družb izvajala posebno nadzorstveno funkcijo – predvsem v luči preverjanja obstoja pogojev za ohranitev njihovega vpisa v teh evidencah, s tem pa statusa dovoljenja za opravljanje detektivske dejavnosti.

Detektivska dejavnost je regulirana dejavnost, zbornica pa določen obseg nalog izvaja na podlagi javnega pooblastila. Iz tega razloga se v tretjem odstavku določa zbornici nova obveznost letnega pisnega poročanja o svojem delovanju oziroma o izvajanju nalog iz svoje pristojnosti. Namen poročanja zbornice je seznanitev ministrstva s poslovanjem zbornice v preteklem koledarskem letu (na primer poročanje o številu vpisanih detektivov, zaposlenih detektivov, detektivov podjetnikov in detektivskih družb v evidenco detektivov in evidenco detektivskih družb, v tej zvezi pa tudi poročanje o številu izbranih iz navedenih evidenc in o vrsti razlogov, ki so izbris utemeljevali, o številu uvedenih disciplinskih postopkov, strokovnih nadzorov nad delom detektivov, obravnavanih pritožb zoper delo detektivov, številu podeljenih in odvzetih licenc in tako dalje), zbornica pa bo v okviru navedenega poročanja imela možnost neposredno podariti morebitno problematiko delovanja oziroma poslovanja ter opozarjati na morebitne težave pri izvajanju normativne ureditve. Zbornica bo na podlagi predlagane ureditve pisno poročala ministrstvu do 30. marca tekočega leta za preteklo koledarsko leto

⁶⁶ Uradni list RS, št. 113/05 – uradno prečiščeno besedilo, 89/07 – odl. US, 126/07 – ZUP-E, 48/09, 8/10 – ZUP-G, 8/12 – ZVRS-F, 21/12, 47/13, 12/14, 90/14, 51/16, 36/21, 82/21, 189/21, 153/22 IN 18/23; ZDU-1.

⁶⁷ Kodeks poklicne etike detektivov določa načela delovanja detektivov pri opravljanju detektivske dejavnosti in pravila ravnanja za spoštovanje in uveljavljanje sprejetih načel pri operativnem delu detektiva.

(določitev roka za poročanje je sistemsko konsistentna z rokom za poročanje reprezentativnega združenja po določbah ZZasV-1, navedeni rok pa ministrstvu zagotavlja tudi pravočasno načrtovanje opravljanja nadzorov nad delovanjem nosilcev javnih pooblastil v posameznem koledarskem letu). Po prejemu poročila je za ministrstvo določena obveznost oblikovanja mnenja, v katerem se bo opredelilo do posameznih delov delovanja in drugih vsebin.

Zbornica v okviru izvajanja upravnih nalog izdaja tudi odločbe, zato se v četrtem odstavku tako kot doslej izrecno ureja pravica do pritožbe zoper odločbe, o kateri na drugi stopnji odloča ministrstvo.

K 11. členu:

Predlog zakona enako kot v veljavni ureditvi določa nadzor in odvzem javnega pooblastila, ki ju izvaja ministrstvo. V okviru nadzora ministrstvo pridobi podatke o tem, ali zbornica še izpolnjuje pogoje za izvajanje javnega pooblastila in ali naloge, ki so ji bile podeljene v okviru javnega pooblastila, izvaja v skladu s predpisi. Za izvajanje nadzorstva se določa imenovanje posebne komisije, ki ji predlog zakona omogoča pravno podlago za delovanje in ukrepanje, pri čemer je vzpostavljen tako nadzor v zvezi z izdajanjem posamičnih aktov in materialnih dejanj zbornice kakor tudi v zvezi z izdajanjem predpisov zbornice. Z organizacijskega vidika bo vsakokratna komisija imenovana za izvajanje posamičnega nadzora, torej bo imenovana »ad hoc« (poudariti je treba, da ne bo imenovana stalna komisija).

V četrtem odstavku so taksativno naštetih razlogi, zaradi katerih lahko ministrstvo zbornici odvzame javno pooblastilo za opravljanje upravnih nalog. Razlogi za odvzem javnega pooblastila bodo podani, če zbornica nezakonito ali neupravičeno opravi vpis v evidenco detektivov ali evidenco detektivskih družb (gre za nov razlog v predlagani ureditvi, saj je predviden konstitutivni učinek vpisa v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb, pri čemer se lahko vpis opravi le pod pogojem, da predlagatelj za vpis izpolnjuje vse pogoje, določene v predlagani ureditvi), nezakonito, neupravičeno ali v nasprotju z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, podeli ali odvzame licenco za opravljanje detektivske dejavnosti, če v skladu s tem zakonom ne vodi evidenc, ne pridobiva podatkov iz uradnih evidenc za potrebe ugotavljanja izpolnjevanja pogojev po tem zakonu za opravljanje detektivske dejavnosti ali ne vzdržuje evidenc, ki jih mora voditi po tem zakonu, če ne spoštuje rokov in postopkov, ki urejajo priznavanje poklicnih kvalifikacij tujim detektivom za opravljanje reguliranih poklicev, če za vodenje upravnih postopkov in postopkov priznavanja poklicnih kvalifikacij ter odločanje v njih nima za to usposobljene osebe, če v skladu s tem zakonom ne organizira in izvaja obdobjnih usposabljanj detektivov, če ne opravlja strokovnega nadzora nad delom detektivov ali če ne vodi pritožbenih postopkov zoper detektive.

Če ministrstvo v okviru nadzora ugotovi nepravilnosti, ki so razlog za odvzem javnega pooblastila, zbornici odvzame javno pooblastilo z odločbo, zoper katero ni dovoljena pritožba, mogoč pa je upravni spor, ki se rešuje v skladu z zakonom, ki ureja upravni spor.

Ministrstvo z odvzemom javnega pooblastila prevzame od zbornice naloge, ki izhajajo iz 4., 5., 6., 7., 8. in 9. točke prvega odstavka 10. člena tega zakona. V teh primerih ministrstvo prevzame vlogo zbornice.

K 12. členu:

Predlog zakona v obravnavanem členu, v primerjavi z veljavno ureditvijo, na zakonski ravni opredeljuje strokovni nadzor, ki ga opravlja zbornica (v veljavni ureditvi je strokovni nadzor naveden samo kot ena od nalog, ki jih opravlja zbornica, podrobneje pa je strokovni nadzor urejen v 8. členu statuta), saj gre za nalogo, ki jo zbornica opravlja na podlagi javnega pooblastila. S strokovnim nadzorom zbornice se omogoča sistematični nadzor dela detektivov in s tem sprožanje bodisi inšpekcijskih bodisi disciplinskih postopkov zaradi morebiti ugotovljenih kršitev, s tem pa posredno tudi zagotavljanje večje kvalitete opravljanja detektivske dejavnosti. Glede na navedeno se v obravnavanem členu predloga zakona na zakonski ravni ureja pristojni organ, ki opravi strokovni

nadzor, določata se subjekta, ki sta pristojna bodisi podati pobudo bodisi zahtevo za izvedbo nadzora, določa se namen strokovnega nadzora, pri čemer se podrobnejša vsebina izvajanja strokovnega nadzora določi v podzakonskem aktu, ki ga izda minister, pristojen za notranje zadeve (v nadaljnjem besedilu: minister). S tem se ministrstvu omogoča vloga pri izvajanju instituta strokovnega nadzora kot regulatornega organa. Nadzor bo redni ali izredni.

K 13. členu:

V primerjavi z veljavno ureditvijo se v III. poglavju predloga zakona nadgrajuje ureditev disciplinske odgovornosti detektivov s podrobnejšo ureditvijo tega instituta. Glede na navedeno se v predlogu zakona disciplinska odgovornost sistemsko ureja na zakonski ravni tako, da se splošno uredi pomen disciplinske kršitve ter določijo disciplinski ukrepi. V predlaganem členu je v prvem odstavku vzpostavljeno splošno načelo glede vestnosti opravljanja detektivske dejavnosti in odgovornosti za kršitve dolžnosti pri njenem opravljanju.

V drugem odstavku predloga zakona se napotuje na statut kot ključni dokument, v katerem bodo podrobno določena dejanja, ki bodo pomenila kršitve dolžnosti pri opravljanju detektivske dejavnosti in druge vsebine glede disciplinske odgovornosti, kot so določene v nadaljevanju tega poglavja.

K 14. členu:

Predlog v tem členu na zakonski ravni določa mogoča disciplinska ukrepa, ki bosta podrobneje urejena v statutu.

K 15. členu:

V obravnavani določbi se urejajo disciplinski postopek in disciplinski organi. Predlaga se ureditev dvostopenjskega odločanja, pri čemer lahko podajo pobudo za uvedbo disciplinskega postopka nadzorni odbor zbornice, član zbornice ali posameznik, ki meni, da je detektiv kršil dolžnosti pri opravljanju detektivske dejavnosti, prav tako pa se določa možnost, da se disciplinski postopek uvede tudi na zahtevo ministra. Predlagana ureditev namreč sledi predlogom ukrepov za preglednejše in učinkovitejše delovanje zbornic, ki jih je pripravila delovna skupina za pripravo analize zborničnega sistem v Republiki Sloveniji, imenovana s strani Vlade Republike Slovenije 3. 4. 2014 (Poročilo delovne skupine za pripravo analize zborničnega sistem v Republiki Sloveniji in predlogov ukrepov za preglednejše in učinkovitejše delovanje zbornic, št. 012-10/2014/71, 5. maj 2015). Iz ene od ugotovitev navedene delovne skupine namreč izhaja, da je pri nadzoru članov zbornic oziroma izrekanju disciplinskih ukrepov s strani zbornic (še posebej v primeru zbornic, ki so osebe javnega prava in združujejo osebe, katerih poklici so regulirani) treba okrepiti vloge ministrstev (in ne da so vse naloge, ki se tičejo nadzorstva nad člani zbornic, pridržane zbornicam samim oziroma njihovim organom). Gre namreč za močan javni interes, da se naloge na poklicnem področju opravljajo kar najbolj strokovno, kar bi lahko terjalo tudi večjo angažiranost države pri nadzoru, z vključenostjo pristojnih ministrstev v predmetne postopke pa bi se po oceni delovne skupine lahko verjetno zagotovila tudi večja preglednost postopkov, saj bi bili v vseh fazah vključeni tudi »zunanji« nadzorni dejavniki.

V predlagani določbi se tudi ureja pravica detektiva, da se mu v disciplinskem postopku omogoči možnost, da se izjavi glede kršitev, zaradi katerih se postopek vodi. V okviru ureditve dvostopenjskega odločanja se določa pristojnost disciplinske komisije prve stopnje, ki bo na prvi stopnji odločala v disciplinskem postopku (predsednika in člane disciplinske komisije prve stopnje, ki so detektivi, izvoli skupščina zbornice iz vrst detektivov za čas, ki ga določa statut). Zoper odločbo disciplinske komisije prve stopnje lahko detektiv v 15 dneh od njene vročitve vložijo pritožbo, o kateri odloča disciplinska komisija druge stopnje, ki jo imenuje predsednik zbornice. Za člane navedene disciplinske komisije se imenujejo dva predstavnika zbornice, od katerih je eden podpredsednik zbornice, in predstavnik ministrstva. Predsednik disciplinske komisije druge stopnje je podpredsednik zbornice. Kandidate za člane disciplinske komisije druge stopnje iz vrst ministrstva s sklepom imenuje minister za štiri leta in so lahko znova imenovani. V primerjavi z veljavno ureditvijo se zoper odločbo disciplinske komisije

druge stopnje ne določa več pravica do sprožitve upravnega spora, saj v primeru vodenja disciplinskih postopkov zoper detektive pred disciplinsko komisijo in izrekanja ukrepov ne gre za izvrševanje nalog, ki bi bile zbornici podeljene z javnim pooblastilom.⁶⁸ V tem primeru (pri opravljanju teh nalog) zbornica tako ne spada med organe iz 1. člena Zakona o upravnem sporu.⁶⁹ Izvedbo disciplinskega postopka in delovanje disciplinskih organov podrobneje uredi zbornica s statutom.

K 16. členu:

Predlagani člen določa pravico posameznikov, ki se vpišejo v evidenco detektivov, da pridobijo certifikat o licenci za opravljanje detektivske dejavnosti. Detektiv, ki pridobi veljavno licenco, pa mora, kot je pojasnjeno k predlaganemu 5. členu zakona, izpolnjevati tudi posebne pogoje, določene s tem zakonom, ki upravičujejo vpis v evidenco detektivov. Šele z vpisom v evidenco detektivov posameznik pridobi pravico do opravljanja detektivske dejavnosti. Pridobitev licence je tako v predlogu zakona določena kot eden od pogojev za vpis v evidenco detektivov, pri čemer se obveznost pridobitve licence nanaša na fizične osebe, ki bodo detektivsko dejavnost opravljale individualno kot svobodni poklic, kot detektiv podjetnik, oziroma na osebe, ki bodo detektivski poklic opravljale na podlagi delovnega razmerja pri detektivu podjetniku ali v detektivski družbi.

Licenca je javna listina, ki dokazuje strokovno usposobljenost detektiva za samostojno opravljanje detektivske dejavnosti na območju Republike Slovenije. Licenca ima pravno naravo upravne odločbe, ki se podeli v upravnem postopku, v katerem zbornica odloča o pravicah, obveznostih ali pravnih koristih fizičnih oseb. Ob izpolnjevanju pogojev, določenih s tem zakonom za podelitev licence, veljavnost licence ni časovno omejena. Licenca se posamezniku, ki izpolnjuje pogoje za podelitev licence, podeli s certifikatom o licenci.

Kot je pojasnjeno k predlaganemu 5. členu, ima vpis v evidenco detektivov konstitutivni učinek, na podlagi katerega pridobi fizična oseba pravico do opravljanja detektivske dejavnosti. Glede na navedeno je smiselno, da se na vpis v evidenco veže tudi izdaja detektivske izkaznice (smiselno enako, kot to ureja 32. člen ZOdv), ki je v primerjavi z veljavno ureditvijo vezana na podelitev certifikata o licenci. Detektiv se z detektivsko izkaznico predstavlja in izkazuje upravičenost za opravljanje detektivske dejavnosti. V skladu z 38. členom Ustave je treba nabor in namene zbiranja osebnih podatkov določiti z zakonom, zato se v predlaganem prvem in drugem odstavku navaja tudi nabor osebnih podatkov, ki ju vsebujeta certifikat o licenci in detektivska izkaznica. Obliko in ceno certifikata o licenci in detektivske izkaznice pa tudi v predlogu zakona določi minister.

V predlaganem četrtem odstavku se enako kot v veljavni ureditvi za detektiva določa dolžnost, da je dolžan detektivsko izkaznico pokazati na zahtevo osebe, na katero se nanašajo detektivova upravičenja, policista ali inšpektorja, prav tako pa se določba nadgrajuje z obveznostjo stalne nošnje med opravljanjem detektivske dejavnosti.

K 17. členu:

Vloga za pridobitev licence in za izdajo detektivske izkaznice obravnava zbornica, k njej pa se priložijo pisna dokazila o izpolnjevanju pogojev za podelitev licence. Postopek za podelitev licence se začne na podlagi vloge posameznika oziroma prosilca, ki mora vsebovati vse podatke in dokazila, kot jih določa drugi odstavek obravnavane določbe. V primerjavi z veljavno ureditvijo se v skladu z 38. členom Ustave nabor osebnih podatkov, ki jih mora vsebovati vloga, določa na ravni zakona (in ne več s podzakonskim aktom). Če je vloga pomanjkljiva, zbornica ravna tako, kot je predpisano za ravnanje za nepopolno oziroma pomanjkljivo vlogo v skladu z določbami ZUP.

Če zbornica v postopku odločanja o podelitvi licence ugotovi, da prosilec izpolnjuje pogoje za podelitev licence, prosilcu podeli certifikat o licenci, ki pomeni pozitivno upravno odločbo v zadevi.

⁶⁸ Tako sklep Vrhovnega sodišča Republike Slovenije opr. št. I Up 203/2015, 24. 2. 2016.

⁶⁹ Uradni list RS, št. 105/06, 107/09 – odl. US, 62/10, 98/11 – odl. US, 109/12, 10/17 – ZPP-E in 49/23.

Zbornica zavrne vlogo, če na podlagi predloženih javnih listin in dokazil oziroma na podlagi pridobljenih podatkov iz uradnih evidenc ugotovi, da prosilec ne izpolnjuje pogojev za pridobitev licence.

Predlog člena v tretjem odstavku na novo določa pravno podlago za brezplačno pridobivanje podatkov (ki so potrebni za odločanje o podelitvi licence in izdaji detektivske izkaznice), ki jih bo zbornica lahko zahtevala od državnih organov, samoupravne lokalne skupnosti in nosilcev javnih pooblastil, pri čemer bodo le-ti morali posredovati podatke najkasneje v roku 15 dni od prejema zahteve. V veljavni ureditvi je sicer pravica zbornice do pridobitve in uporabe podatkov za potrebe ugotavljanja izpolnjevanja pogojev za opravljanje detektivske dejavnosti urejena v 49. členu ZDD-1, vendar se namen pridobitve veže na vodenje in upravljanje zbirk podatkov, ne pa tudi na potrebo preverjanja izpolnjevanja pogojev za pridobitev licence, zato se v predlagani določbi jasno ureja ta pravica zbornice, s čimer se bo upoštevalo načelo hitrosti v postopku odločanja o podelitvi licence.

K 18. členu:

Člen določa kumulativne pogoje za pridobitev licence. V primerjavi z veljavno ureditvijo se pogoj izobrazbe iz druge alineje predlaganega člena vsebinsko prilagodi temeljnemu stopenjskemu izobraževanju v skladu z Zakonom o slovenskem ogrodju kvalifikacij.⁷⁰ Tako se bo štel, da pogoj, vezan na pridobljeno izobrazbo, izpolnjuje prosilec, ki ima najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskih programih prve stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih prve stopnje, in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na 7. raven slovenskega ogrodja kvalifikacij, ali je v tujini končal primerljivo izobraževanje, ki se dokazuje s tujo listino o izobraževanju in priloženim mnenjem o izobraževanju ali z odločbo o priznavanju izobraževanja za namen zaposlovanja ali z odločbo o nostrifikaciji. V predlaganem členu se na novo določa pogoj poslovne sposobnosti, saj se v predlogu zakona med razlogi za odvzem licence določa razlog postavitve osebe pod skrbništvo, tako da a oseba ne more samostojno opravljati nobenih pravnih poslov, bistvenih za opravljanje detektivske dejavnosti. V predlogu zakona se dalje ohranja pogoj, ki določa, da prosilec v zadnjih dveh letih pred vložitvijo vloge ni opravljal nalog policista, pooblaščenih uradnih oseb v Slovensko obveščevalno-varnostni agenciji ali obveščevalni varnostni službi ministrstva, pristojnega za obrambo. Z navedenim pogojem se tudi v predlagani ureditvi sledi cilju preprečevanja pooblaščenim uradnim osebam (zlasti delavcem državne varnosti), da bi po prenehanju delovnega razmerja kot detektivi uporabljali podatke in stike, pridobljene v času opravljanja zaposlitve pri prej navedenih delodajalcih. Razlog izhaja tudi iz tega, da so te osebe zaradi pridobljenih znanj in drugih okoliščin v veliki konkurenčni prednosti pred drugimi osebami, ki na trgu že opravljajo detektivsko dejavnost oziroma se zanjo potegujejo. V primerjavi z veljavno ureditvijo se na novo določa tudi pogoj v predlagani 6. točki tega člena, ki izključuje prosilce, zoper katere je bil v zadnjih dveh letih že izrečen ukrep pogojnega odvzema licence ali ukrep odvzema licence ter ukrep prepovedi ponovne pridobitve licence še traja.

Preostali pogoji za pridobitev licence ostajajo enaki kot v veljavni ureditvi, in sicer državljanstvo Republike Slovenije ali države članice Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora ali Švicarske konfederacije (v nadaljnjem besedilu: države članice EU, EGP in Švice), opravljen izpit za detektiva (z opravljanjem izpita za detektiva se zagotavlja strokovna usposobljenost oseb za izvajanje detektivske dejavnosti, s čimer se posledično zagotavlja varnost naročnikov in tretjih oseb) in opravljeno varnostno preverjanje, v okviru katerega ni ugotovljenih varnostnih zadržkov (z varnostnim preverjanjem se opravi poizvedba, ali so za prosilca podani varnostni zadržki, ki onemogočajo opravljanje detektivske dejavnosti).

K 19. členu:

⁷⁰ Uradni list RS, št. 104/15 in 100/22 – ZSZUN.

Varnostno preverjanje je poizvedba, ki jo opravi ministrstvo in katere namen je zbrati podatke o obstoju morebitnih varnostnih zadržkov. Varnostni zadržki so taksativno določeni v predlaganem 20. členu tega zakona.

Varnostno preverjanje se mora opraviti za osebe, ki nameravajo opravljati detektivsko pripravništvo, in za prosilce za pridobitev licence za opravljanje detektivske dejavnosti. Koncept varnostnega preverjanja je tudi v predlagani ureditvi pogojen s pisnim soglasjem osebe, za katero se zahteva varnostno preverjanje. Če navedena oseba soglasja ne da, se izrecno določa domneva, da se zanjo šteje, da ne izpolnjuje pogojev za opravljanje detektivske dejavnosti.

Ker se v postopku varnostnega preverjanja opravi poizvedba o obstoju dejstev oziroma okoliščin, ki pomenijo varnostni zadržek, s tem pa negativen pogoj za osebo, da bi lahko opravljala detektivsko dejavnost, se varnostno preverjanje primarno izvaja pred vpisom detektivov v evidenco detektivov, saj je eden od pogojev za uspešen vpis v navedeno evidenco predložitev dokazila o opravljenem varnostnem preverjanju, v katerem ni bilo ugotovljenih varnostnih zadržkov. Posamezniki, ki se vpisujejo v evidenco detektivov, ta pogoj izkažejo s pridobitvijo licence (v postopku pridobitve licence se namreč opravi varnostno preverjanje za prosilca za pridobitev licence). Glede na navedeno je v predlaganem tretjem odstavku določena obveznost varnostnega preverjanja za prosilca za pridobitev licence pred izdajo licence za opravljanje detektivske dejavnosti. Ker morajo biti v skladu s predlaganim 7. členom tega zakona varnostno preverjane tudi osebe, ki opravljajo detektivsko pripravništvo, se tudi zanje v tem členu določa čas za opravo varnostnega preverjanja. Varnostno preverjanje pa se opravi tudi kasneje, če je podan sum obstoja varnostnih zadržkov. Prav tako se v predlagani določbi izrecno določajo subjekti, ki lahko podajo predlog za kasnejše varnostno preverjanje, in sicer ministrstvo (če je na primer izvedelo za dejanje detektiva, ki pomeni varnostni zadržek), zbornica, inšpektorat ali policija. Enako kot pri osnovnem varnostnem preverjanju se tudi za kasnejše varnostno preverjanje določa domneva za osebo, ki ne da pisnega soglasja za opravo kasnejšega varnostnega preverjanja (šteje se, da takšna oseba ne izpolnjuje (več) pogojev za opravljanje detektivske dejavnosti, kar predstavlja razlog za izbris iz evidence detektivov).

V predlaganem petem odstavku se izrecno določajo upravičenci, ki lahko zahtevajo varnostno preverjanje (zbornica, ki lahko zahteva varnostno preverjanje v postopkih za pridobitev licence – torej za prosilce za pridobitev licence za opravljanje detektivske dejavnosti; v drugih primerih pa takšno zahtevo poda bodisi detektiv ali zakoniti zastopnik detektivske družbe, pri katerem bo oseba opravljala detektivsko pripravništvo).

V predlaganem šestem odstavku se na zakonski ravni določajo podatki, ki se smejo pridobivati v postopku varnostnega preverjanja – to so podatek o pravnomočni sodni odločbi za kaznivo dejanje, za katerega se storilec preganja po uradni dolžnosti, podatek o pravnomočni odločbi o prekršku prekrškovnega organa oziroma sodišča ter podatek o kazenskem postopku za kaznivo dejanje, za katerega se storilec preganja po uradni dolžnosti, in podatek o postopku o prekršku.

Če ministrstvo pri varnostnem preverjanju zbira osebne in druge podatke o preverjani osebi iz obstoječih zbirk podatkov, mu morajo organi, ki na podlagi zakona vodijo zbirke podatkov, na podlagi pisne ali s pisno obliko izenačene zahteve, v kateri je navedena ustrezna pravna podlaga za sporočanje podatkov, brezplačno sporočiti zahtevane osebne in druge podatke.

Prav tako so sodišča, prekrškovni in drugi organi ministrstvu dolžni sporočiti podatke o obstoju varnostnih zadržkov po tem zakonu. Ministrstvo o ugotovitvah varnostnega preverjanja obvesti upravičenega vlagatelja, ki je podal zahtevo za varnostno preverjanje.

K 20. členu:

Detektivska dejavnost je regulirana gospodarska dejavnost, saj lahko detektivi pri opravljanju te dejavnosti posegajo v človekove pravice in temeljne svoboščine. Glede na navedeno je odsotnost

varnostnih zadržkov eden od pogojev za opravljanje detektivske dejavnosti (ta pogoj morajo izpolnjevati tudi osebe, ki opravljajo detektivsko pripravništvo). Predlog člena v prvem odstavku ureja varnostne zadržke, ki so taksativno in alternativno naštetih ter ne smejo biti podani za osebe, ki se varnostno preverjajo po tem zakonu, torej za osebe, ki nameravajo opravljati detektivsko pripravništvo, in za prosilce za pridobitev licence za opravljanje detektivske dejavnosti.

Varnostni zadržki so podani, če je oseba pravnomočno obsojena za naklepno kaznivo dejanje, za katerega se storilec preganja po uradni dolžnosti, če je pravnomočno obsojena za drugo kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti na (prostostno) kazen zapora v trajanju več kot tri mesece, če je najmanj trikrat s pravnomočno odločbo spoznana za odgovorno za prekršek zoper javni red in mir z elementi nasilja, prekršek po predpisih, ki urejajo proizvodnjo in promet s prepovedanimi drogami ali prekršek po predpisih, ki urejajo varstvo osebnih podatkov in se prekršek nanaša na obdelavo osebnih podatkov brez podlage v zakonu ali osebne privolitve posameznika in ji je bila za navedene prekrške izrečena globa ali če obstaja utemeljen dvom o zanesljivosti ali verodostojnosti osebe za opravljanje detektivske dejavnosti. V primerjavi z veljavno ureditvijo se predlaga nov varnostni zadržek, ki se nanaša na predhodno (najmanj trikratno) prekrškovno sankcioniranje, vendar samo glede taksativno navedenih prekrškov in ob upoštevanju dodatnega pogoja, da je bila osebi v okviru prekrškovnega sankcioniranja tudi izrečena globa. Predlagani novi varnostni zadržek se uvaja zaradi vsebinske prilagodljivosti četrtega odstavka tega člena, s katerim se predlaga prekinitve varnostnega preverjanja tudi, če je oseba (ki je subjekt varnostnega preverjanja) v postopku zaradi istovrstnih prekrškov, ki pomenijo varnostni zadržek, v preteklosti pa je bila osebi zaradi teh prekrškov že izrečena globa.

Drugi odstavek v enaki vsebini kot v veljavni ureditvi določa, kdaj gre za utemeljen dvom o zanesljivosti ali verodostojnosti osebe, ki opravlja ali bi opravljala detektivsko dejavnost. Pri presoji utemeljenega dvoma bo ministrstvo upoštevalo okoliščine in težo storitve posameznih dejanj oziroma kršitev, vrsto in višino predpisane sankcije, čas, ki je pretekel od storitve, vpliv na varstvo človekovih pravic in svoboščin, starost osebe v času storitve oziroma kršitve ter povezavo med dejanjem in nalogami, ki jih v detektivski dejavnosti opravlja posameznik, pri tem pa bo upoštevalo načelo sorazmernosti. Gre za vrednostne kriterije, ki so pri vsakem posameznem primeru različni in imajo drugačen pomen.

Ne glede na zgoraj navedeno pa je za osebo, ki že opravlja detektivsko dejavnost, utemeljen dvom o zanesljivosti ali verodostojnosti podan tudi (s predlaganim tretjim odstavkom se za osebe, ki že opravljajo detektivsko dejavnost, dodatno razširja obstoj utemeljenega dvoma o zanesljivosti ali verodostojnosti, ki sta določeni v drugem odstavku tega člena), če je v kazenskem postopku in je proti njej vložena pravnomočna obtožba⁷¹ za kaznivo dejanje, za katerega se storilec preganja po uradni dolžnosti, ali je bila najmanj dvakrat s pravnomočno odločbo spoznana za odgovorno za prekrške, zaradi katerih se lahko po tem zakonu odvzame licenca, in ji je bila izrečena globa. Pri določitvi razloga iz prve alineje tretjega odstavka obravnavanega člena predlagatelj izhaja iz veljavnega Zakona o detektivski dejavnosti (prva alineja tretjega odstavka 14. člena). Predlagana določba bistveno ne odstopa od že uveljavljenih razlogov, na podlagi katerih je (že zdaj) podan utemeljen dvom o zanesljivosti ali verodostojnosti detektiva za opravljanje detektivske dejavnosti (v primerjavi z veljavno ureditvijo bo razlog iz prve alineje tretjega odstavka predlagane določbe izpolnjen, če bo detektiv v kazenskem postopku za kaznivo dejanje, za katerega se storilec preganja po uradni dolžnosti ne glede na to, ali je kaznivo dejanje storil v povezavi z opravljanjem detektivske dejavnosti ali ne). V praksi se je namreč izkazalo, da veljavni obseg tretjega odstavka 14. člena ZDD-1 ne zajema vseh možnosti, do katerih v praksi dejansko prihaja, kar lahko vodi do neenakopravne obravnave detektivov, ki že opravljajo detektivsko dejavnost, in tistih, ki so v postopku pridobitve

⁷¹ Na podlagi 285. člena ZKP postane obtožnica pravnomočna z dnem, ko je ugovor zavrnjen; če ugovor ni bil vložen ali je bil zavrnjen, z dnem, ko je senat, ki je obravnaval zahtevo predsednika senata (284. člen), odločil, da se z obtožnico strinja; če take zahteve ni bilo, pa z dnem, ko je predsednik senata razpisal predobravnavni narok.

licence. Položaj oseb, ki so šele v postopku pridobitve licence za opravljanje detektivske dejavnosti, in oseb – detektivov, ki že opravljajo detektivsko dejavnost, je drugačen in ga ni mogoče enačiti. Za detektiva, ki opravlja detektivsko dejavnost, namreč velja pravni standard profesionalne skrbnosti, svoje poklicne dolžnosti pa mora opravljati v skladu z najvišjimi moralnimi in etičnimi načeli. Tako je (tudi) detektiv dolžan prenašati poklicno tveganje, da bo zaradi opravljanja svojega dela lahko subjekt odškodninskega, pritožbenega, predkazenskega/kazenskega, inšpekcijskega ali drugega postopka, v katerem se bosta preizkušali vsebina in utemeljenost očitanih ravnanj. Tudi primerjalni pravni pregled drugih zakonskih predpisov, ki določajo varnostne zadržke (na primer ZZasV-1), določa vsebinsko enak razlog, katerega izpolnjevanje pomeni varnostni zadržek.

Predlagani četrti odstavek ureja primere, zaradi katerih se postopek varnostnega preverjanja prekine, in sicer če je oseba (ki je subjekt varnostnega preverjanja) v kazenskem postopku za kaznivo dejanje, za katerega se storilec preganja po uradni dolžnosti in za katerega je mogoče izreči kazen zapora v trajanju več kot dve leti, ali pa v postopku zaradi prekrška zoper javni red in mir z elementi nasilja, prekrška po predpisih, ki urejajo proizvodnjo in promet s prepovedanimi drogami, prekrška po predpisih, ki urejajo varstvo osebnih podatkov, če se prekršek nanaša na obdelavo osebnih podatkov brez podlage v zakonu ali osebne privolitve posameznika in mu je bila zaradi teh prekrškov že izrečena globa. V navedenih primerih se varnostno preverjanje prekine do pravnomočne odločitve v kazenskem oziroma prekrškovnem postopku.

Predlagani peti odstavek enako kot v veljavni ureditvi določa prenehanje varnostnih zadržkov, in sicer z izbrisom pravnomočne odločitve iz kazenske ali prekrškovne evidence oziroma s prenehanjem razlogov iz drugega in tretjega odstavka tega člena.

K 21. členu:

Predlagani člen glede na veljavno ureditev na novo ureja institut mirovanja statusa detektiva, ki detektivu zaradi nastopa subjektivnih razlogov na njegovi strani omogoča zahtevati mirovanje statusa. Razlogi, ki utemeljujejo mirovanje statusa in detektivu onemogočajo opravljanje detektivske dejavnosti, so začasna nezmožnost za delo iz bolezenskih razlogov (v okviru začasne nezmožnosti za delo iz bolezenskih razlogov se upoštevajo vsi razlogi po zakonu, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje, na podlagi katerih se odloča o začasni nezmožnosti za delo, in sicer poklicna bolezen, poškodba pri delu, darovanje in posledice darovanja živega tkiva in organov v korist druge osebe, posledice dajanja krvi, izolacije, ki jo odredi zdravnik, bolezen, ki ni posledica poklica, poškodba, nastala izven dela, nega družinskega člana in spremstvo, ki ga odredi zdravnik) ter izraba materinskega, očetovskega ali starševskega dopusta (ki je namenjen nadaljnji negi in varstvu otroka takoj po poteku materinskega dopusta). Glede pomena začasne nezmožnosti za delo iz bolezenskih razlogov se za potrebe tega zakona upošteva Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju,⁷² glede pomena materinskega, očetovskega in starševskega dopusta pa je treba upoštevati Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih.⁷³

Predlagana ureditev mirovanja statusa se je v praksi izkazala za nujno rešitev, ki detektiva oprošča določenih obveznosti po tem zakonu v času, ko detektivske dejavnosti dejansko ne more opravljati (dejanska nemožnost opravljanja dejavnosti je zaradi bolezenskega stanja ali izrabe materinskega ali starševskega dopusta), saj bo detektiv v času mirovanja oproščen obveznosti zavarovanja odgovornosti za škodo, ki bi utegnila nastati naročniku ali tretjim osebam in izvira iz opravljanja detektivske dejavnosti, ter udeležbe na obdobjem usposabljanju. Neizvajanje navedenih obveznosti je namreč v skladu s predlagano ureditvijo razlog za izbris iz evidence detektivov (če detektiv nima

⁷² Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 – ZUPJS, 87/11, 40/12 – ZUJF, 21/13 – ZUTD-A, 91/13, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 111/13 – ZMEPIZ-1, 95/14 – ZUJF-C, 47/15 – ZZSDT, 61/17 – ZUPŠ, 64/17 – ZZDej-K, 36/19, 189/20 – ZFRO, 51/21, 159/21, 196/21 – ZDOsk, 15/22, 43/22, 100/22 – ZNUZSZS, 141/22 – ZNUNBZ, 40/23 – ZČmIS-1 in 78/23.

⁷³ Uradni list RS, št.26/14, 90/15, 75/17 – ZUPJS-G, 14/18, 81/19, 158/20, 92/21 in 153/22.

zavarovane odgovornosti za škodo) oziroma razlog za pogojni odvzem licence (če se detektiv ne udeleži obdobjnega usposabljanja). Obenem pa institut mirovanja statusa varuje tudi naročnike detektivskih dejavnosti, saj detektiv v času mirovanja ne more in ne sme opravljati detektivske dejavnosti, pri čemer predlog ureditve za ta primer določa tudi prekrškovno sankcioniranje.

Predlog prvega odstavka določa obdobje mirovanja statusa, in sicer ves čas, dokler trajajo razlogi za mirovanje statusa. V predlaganem drugem odstavku se določa spodnja meja obdobja, ki dopušča vložitev zahteve za mirovanje statusa le v primerih, kadar so razlogi za mirovanje statusa bolezenske narave. Omejitev se nanaša na obdobje, ki ne sme biti krajše od šestih mesecev, kar pomeni, da ne bo mogoče zahtevati mirovanja statusa v primerih bolniške odsotnosti, ki bodo krajše od šestih mesecev. Navedena določitev spodnje časovne meje za odobritev mirovanja statusa (in torej samo v primeru bolezenskih razlogov) se ureja iz razloga, ker je mirovanje statusa namenjeno dolgotrajnejši odsotnosti z dela (in ne na primer štirinajstdnevni odsotnosti z dela).

Postopek odobritve statusa mirovanja se začne na zahtevo detektiva. Zahtevo obravnava zbornica, ki v okviru odločanja ugotavlja izpolnjevanje enega od pogojev za odobritev mirovanja statusa. Zaradi preverljivosti izpolnjevanja pogojev mora detektiv zahtevi predložiti dokazila, ki izkazujejo izpolnjevanje pogoja za mirovanje statusa. Zbornica izda po ugotovitvi vseh pomembnih dejstev in okoliščin posameznega primera odločbo po uradni dolžnosti. V obdobju mirovanja statusa detektiv ne sme opravljati detektivske dejavnosti. Detektiv, ki mu je odobreno mirovanje statusa, je dolžan v osmih dneh po vročitvi odločbe vrniti zbornici detektivsko izkaznico, ta pa jo deponira. Ena od osnovnih dolžnosti detektiva je, da pri opravljanju detektivske dejavnosti vedno nosi s seboj detektivsko izkaznico, ki jo mora na zahtevo upravičenih oseb tudi izkazati. Z dolžnostjo deponiranja se prispeva k onemogočanju zlorabe detektivske izkaznice z opravljanjem detektivske dejavnosti, ki jo je v času mirovanja statusa prepovedano opravljati. Po izteku razlogov za mirovanje pa zbornica vrne detektivsko izkaznico na zahtevo njenega imetnika.

K 22. členu:

Predlagana določba, primerljivo kot v veljavni ureditvi, določa, da licenca preneha, če detektiv pisno izjavi, da ne bo več opravljal detektivske dejavnosti, ali če umre. Prenehanje veljavnosti licence je razlog za izbris detektiva iz evidence detektivov. Za osebe, ki so izbrisane iz evidence detektivov zaradi prenehanja veljavnosti licence, predlog zakona ureja tudi dolžnost vračila certifikata o licenci in detektivske izkaznice oziroma posledico, če osebe, ki jim je prenehala veljavnost licence, tega ne storijo.

K 23. členu:

Člen ureja ukrepe, ki jih zbornica lahko izreka zaradi nastanka okoliščin in ravnanj pri imetniku licence. Z izrekanjem ukrepov, kot so določeni v prvem odstavku tega člena, ima zbornica možnost zagotavljanja varovanja javnega reda, javne varnosti, varstva naročnikov in tretjih oseb. Ukrepi so določeni po teži sankcioniranja, in sicer od najstrožjega (odvzem licence) do najmilejšega (prepoved opravljanja detektivske dejavnosti). Predlagani prvi odstavek v primerjavi z veljavno ureditvijo ne določa več ukrepa začasnega odvzema licence, saj ima navedeni ukrep v praksi dejansko učinek (trajnega) odvzema licence. Detektiv namreč zaradi izrečenega začasnega odvzema licence izgubi svoje dotedanje naročnike, za katere v obdobju trajanja ukrepa začasnega odvzema (ki se lahko v skladu z veljavno ureditvijo izreče v trajanju od enega do šestih mesecev) ne sme opravljati detektivske dejavnosti, kar pogosto vpliva na odločitev osebe, ki ji je navedeni ukrep izrečen, o pridobitvi nove licence. Glede na navedeno je bilo v praksi ugotovljeno, da navedeni ukrep ni v sorazmerju s kršitvami, ki utemeljujejo njegov izrek, zato se tudi ni izrekal.

Zbornica izreka ukrepe upošteva dejstva, okoliščine in težo posameznih ravnanj oziroma kršitev, njihovo število, vrsto in višino sankcije, čas, ki je potekel od storitve, ogroženost javnega interesa, nastanek ali verjetnost nastanka škodljivih posledic in upošteva vpliv na varnost ljudi in premoženja.

Zaradi varstva naročnikov in njihovega seznanjanja z odvzemom licence detektivom, ki so jih pooblastili za opravljanje detektivske dejavnosti, predlog tretjega odstavka glede na veljavno ureditev na novo obvezuje detektive, ki jim je bil izrečen ukrep odvzema licence, da najpozneje v osmih dneh od pravnomočnosti odločbe o odvzemu licence o tem dejstvu tudi obvestijo vse naročnike, za katere so v času izreka ukrepa odvzema opravljali detektivsko dejavnost. Navedena obveznost se, kot navedeno, določa zaradi zaupnosti razmerja med detektivom in naročnikom, saj velja, da mora detektiv pri opravljanju svojih nalog uživati zaupanje svojih naročnikov, zato si mora v okviru pridobljenega zaupanja prizadevati, da je naročnik obveščen o vseh okoliščinah, ki vplivajo na njegovo delo in na izvedbo naročila, s čimer izkazuje svojo integriteto in poštenost do naročnikov. Obveznost obveščanja bo v skladu s predlagano določbo veljala za detektive, ki bodisi opravljajo detektivsko dejavnost individualno kot svobodni poklic bodisi v pravnoorganizacijski obliki samostojnega podjetnika oziroma v delovnem razmerju pri samostojnem podjetniku oziroma pri detektivski družbi (četudi bi detektiv podjetnik ali detektivska družba v času odvzema licence zaposlenemu detektivu zaposlovala še kakšnega drugega detektiva, ki bi sicer lahko prevzel opravljanje detektivske dejavnosti za istega naročnika, pa prenos pooblastila brez sodelovanja naročnika ni dopusten, saj predlog zakona določa, da se za prenos pooblastila na drugega detektiva zahteva predhodno pisno soglasje naročnika).

K 24. členu:

Iz predlagane določbe izhajata dve skupini razlogov za odvzem licence za opravljanje detektivske dejavnosti (v predlogu zakona se opušča uporaba izraza »trajni« odvzem licence, saj se ne ohranja več razlikovanje med trajnim in začasnim odvzemom licence). Prvo skupino sestavljajo okoliščine, zaradi katerih imetnik licence preneha izpolnjevati formalne pogoje za podelitev licence. To so razlogi, ki izhajajo iz ugotovitve, da so za detektiva podani varnostni zadržki iz prvega odstavka 20. člena tega zakona (gre za nov razlog v predlagani ureditvi, ki je jasna posledica v primeru obstoja varnostnih zadržkov, ugotovljenih v varnostnem preverjanju detektiva, ki že opravlja detektivsko dejavnost), iz ugotovitve, da so podatki in dokazila, na podlagi katerih je licenca izdana, lažni oziroma ponarejeni, in če je detektiv postavljen pod skrbništvo, tako da ne more samostojno opravljati nobenih pravnih poslov, bistvenih za opravljanje detektivske dejavnosti. V zadnjem primeru se vsebina razloga v veljavni ureditvi, ki določa razlog za odvzem poslovne sposobnosti, usklajuje z veljavno pravno ureditvijo, ki instituta odvzema poslovne sposobnosti ne pozna več. Predlagana ureditev je v tem delu tudi usklajena s prepovedjo diskriminacije zaradi invalidnosti po pravu EU, po prvem in drugem odstavku 14. člena Ustave in po Zakonu o ratifikaciji Konvencije o pravicah invalidov in Izbirnega protokola h Konvenciji o pravicah invalidov,⁷⁴ saj ne predvideva le skrajne možnosti popolne civilnopravne nesposobnosti sklepati katerekoli (civilne) posle, temveč upošteva tudi mehanizem podpornega odločanja (v primerih, ko bi se detektivi soočali s poslabšanjem duševnega zdravja ali z invalidnostjo) v skladu z veljavnim pravnim redom (ko bi na primer detektiv z omejeno sposobnostjo lahko za izvršitev posla pooblastil osebo, ki ji zaupa, na primer drugega detektiva). Predlagana ureditev tako dopušča, da lahko detektiv opravlja detektivsko dejavnost, četudi je postavljen pod skrbništvo v omejenem obsegu (in torej ni popolnoma civilnopravno poslovno nesposoben opravljati pravne posle), vendar mora še vedno imeti nujno potrebne sposobnosti za opravljanje detektivskega poklica. V nasprotnem primeru je podan razlog za odvzem licence.

V drugo skupino razlogov za odvzem licence pa spadajo ravnanja imetnika licence, ki pomenijo kršitve, vezane na opravljanje detektivske dejavnosti. Tako so podani razlogi za odvzem licence, če zaradi detektivovega nezakonitega dela obstaja nevarnost za življenje in zdravje ljudi, javni red, javno varnost ali premoženje večje vrednosti ali če obstajata hujša grožnja javnemu interesu, kršitev pravic naročnikov ali drugih posameznikov. Prav tako so podani razlogi za odvzem licence v primeru izrečenega varnostnega ukrepa prepovedi opravljanja detektivske dejavnosti (v skladu s Kazenskim

⁷⁴ Uradni list RS, št. 37/08.

zakonom⁷⁵) ali če je detektivu izrečen pogojni odvzem licence in je bil v preizkusni dobi na podlagi nove kršitve, za katero je mogoče izreči pogojni odvzem, znova kaznovan z globo.

Razlogi za odvzem licence se ugotavljajo v posebnem (upravnem) ugotovitvenem postopku, ki se konča z izdajo odločbe zbornice. Pogoj za odvzem licence je tako pravnomočna odločba o odvzemu licence. Postopek za odvzem licence mora zbornica začeti po uradni dolžnosti takoj, ko se seznanijo z okoliščinami, ki so razlog za odvzem licence (na primer na podlagi poročila in obvestila pristojnega inšpekcijskega organa, policije, ugotovitve disciplinskega organa).

Če zbornica v postopku odločanja o obstoju razlogov za odvzem licence ugotovi, da so ti podani, ob izdaji odločbe o odvzemu licence določi tudi obdobje, v katerem je osebi, ki ji je odvzeta licence, prepovedana ponovna pridobitev licence. Obdobje prepovedi ponovne pridobitve licence se izreče najmanj za eno leto in najdlje za štiri leta od pravnomočnosti odločbe o odvzemu licence.

K 25. členu:

V členu so navedene kršitve, zaradi katerih zbornica izreče imetniku licence pogojni odvzem licence, pri čemer so kršitve, ki utemljujejo pogojni odvzem licence, vezane na pogoj varovanja javnega interesa. Zbornica pri presoji pogojev za izrek pogojnega odvzema licence upošteva tudi vpliv obravnavane kršitve na varovanje javnega interesa, ki se upošteva pri opravljanju detektivske dejavnosti. Varovanje javnega interesa je eden od razlogov, ki utemljuje izrek (tudi) ukrepa pogojnega odvzema licence na podlagi prvega odstavka 23. člena tega zakona. Pri odločitvi za izrek navedenega ukrepa so ključni presoja o okoliščinah storitve in o teži kršitve, vpliv kršitve na varnost ljudi in premoženja ter presoja, ali bo pogojni odvzem licence vplival na nadaljnjo preprečitev kršenja določb tega zakona, torej ali bo ukrep pogojnega odvzema licence zadoščal za doseg cilja. Pogojni odvzem licence se izreče zaradi ponavljajočih se kršitev imetnika licence, ki so bile predhodno ugotovljene s strani inšpekcijskih organov, ki opravljajo nadzor nad izvajanjem tega zakona, imetnik licence pa kljub izrečenim inšpekcijskim ukrepom teh ne upošteva in istovrstne kršitve ponavlja. Tako lahko zbornica na podlagi predlaganega prvega odstavka izreče pogojni odvzem licence, če detektiv opravlja detektivsko dejavnost brez pisnega pooblastila naročnika ali opravlja vročanje brez odredbe sodišča (prvi odstavek 33. člena), prenese pooblastilo na drugega detektiva brez predhodnega pisnega soglasja naročnika (drugi odstavek 33. člena tega zakona), zbira informacije, ki jih ni upravičen zbirati (drugi odstavek 34. člena), opravlja naloge, ki so mu prepovedane (40. člen), ali če mu je z ukrepom inšpektorja izrečena prepoved opravljanja dejavnosti in kljub izrečenemu ukrepu še naprej opravlja dejavnost (2. točka prvega odstavka 55. člena). Zbornica bo postopek za pogojni odvzem licence uvedla na podlagi lastnih ugotovitev ali na podlagi obvestila pristojnega inšpekcijskega organa, policije ali ministrstva.

Zbornica v odločbi o pogojnem odvzemu licence izreče ukrep odvzema licence, ki pa se ne izvrši, če imetnik licence v času, ki ga določi zbornica in ne sme biti krajši kot tri mesece in ne daljši kot 12 mesecev (preizkusna doba), ne stori nove kršitve, za katero je mogoče izreči pogojni odvzem licence, in mu je za to kršitev izrečena globa. Pogoja storitve nove kršitve, za katero je mogoče izreči pogojni odvzem licence (torej ugotovitev kršitve iz prvega odstavka tega člena), ter dejstvo, da je bila za to kršitev imetniku izrečena globa, morata biti (za izrek odvzema licence) kumulativno izpolnjena. Če bo v obdobju preizkusne dobe prišlo do take kršitve, bo zbornica z odločbo preklicala pogojni odvzem licence in licenco odvzela.

K 26. členu:

Ukrep prepovedi opravljanja dejavnosti se nanaša na tuje detektive, ki v Republiki Sloveniji smejo opravljati detektivsko dejavnost, in sicer na tuje detektive in tuje detektive tretjih držav (vsebinska, ki se nanaša na pogoje za opravljanje detektivske dejavnosti tujih detektivov, je urejena v VIII. poglavju

⁷⁵ Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15, 38/16, 27/17, 23/20, 91/20, 95/21, 186/21, 105/22 – ZZNŠPP in 16/23.

tega zakona). Ukrep se lahko izreče, če zaradi nezakonitega dela tujega detektiva obstaja nevarnost za življenje in zdravje ljudi, javni red, javno varnost ali premoženje večje vrednosti, če obstaja hujša grožnja javnemu interesu, kršitev pravic naročnikov ali drugih posameznikov, če je tuji detektiv postavljen pod skrbništvo, tako da ne more samostojno opravljati nobenih pravnih poslov, bistvenih za opravljanje detektivske dejavnosti, ali če je tujemu detektivu izrečen varnostni ukrep prepovedi opravljanja detektivske dejavnosti. Tujemu detektivu se izreče ukrep prepovedi opravljanja dejavnosti tudi, če zbornica ugotovi, da so podatki in dokazila, na podlagi katerih je bil vpisan v evidenco tujih detektivov, lažni oziroma ponarejeni.

Ukrep prepovedi opravljanja detektivske dejavnosti traja, vse dokler obstajajo razlogi, zaradi katerih je bila prepoved izrečena.

K 27. členu:

Ker je pravica do opravljanja detektivske dejavnosti v skladu s predlagano ureditvijo vezana na vpis detektivov oziroma detektivskih družb v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb, se v predlaganem členu določajo razlogi, ki utemeljujejo izbris iz evidence detektivov (izbris iz evidence detektivskih družb je urejen v naslednjem členu predloga zakona), ter postopek v zvezi z izvedbo izbrisa. Izbris iz evidence detektivov je v pristojnosti zbornice, ki je tudi pristojna za vodenje navedene evidence. V predlaganem prvem odstavku se določa, da so podani razlogi za izbris detektiva iz evidence detektivov (enako, kot to velja za vpis v evidenco detektivov, se tudi izbris iz navedene evidence nanaša na detektiva, ki opravlja detektivsko dejavnost individualno kot svobodni poklic, detektiva podjetnika ali detektiva, ki opravlja svoj poklic na podlagi delovnega razmerja pri detektivu podjetniku ali v detektivski družbi), ko detektivu preneha veljavnost licence (na podlagi 22. člena predloga zakona sta razloga za prenehanje veljavnosti licence podana bodisi v primeru pisne izjave detektiva, da ne bo več opravljal detektivske dejavnosti, bodisi v primeru smrti detektiva), ko je detektivu izrečen ukrep odvzema licence (v skladu s 24. členom) ali ko detektiv ne izpolnjuje več pogojev iz tega zakona za opravljanje detektivske dejavnosti (primeroma se navedeni razlog lahko nanaša na četrti odstavek 19. člena predloga zakona, ki določa, da se za osebo, ki ne poda soglasja za kasnejše opravljanje varnostnega preverjanja – v primeru suma obstoja varnostnih zadržkov, šteje, da ne izpolnjuje pogojev za opravljanje detektivske dejavnosti).

V predlaganem drugem odstavku sta urejena upravni postopek zbornice za izdajo ugotovitevne odločbe in rok za njeno izdajo. Rok za izdajo odločbe za izbris iz evidence detektivov je vezan na dve okoliščini (odvisno od narave ugotovljenega razloga za izbris), in sicer na seznanitev zbornice z razlogom za prenehanje veljavnosti licence oziroma z neizpolnjevanjem pogoja iz tega zakona za opravljanje detektivske dejavnosti ter na pravnomočnost odločbe o odvzemu licence. Roki za izdajo odločbe so instruksijske narave, zato njihova prekoračitev ne pomeni, da zbornica pozneje ne more izdati upravne odločbe. Ne glede na navedeno pa bo zbornica kot upravni organ, ki skrbi za zaščito javnega interesa pri opravljanju detektivske dejavnosti, ter še posebej zaradi zagotavljanja varstva naročnikov brez nepotrebnega odlašanja uvedla postopek za izdajo odločbe o izbrisu detektiva iz evidence detektivov. Prav tako se posebej določa predhodno ravnanje zbornice (pred izdajo odločbe o izbrisu), če detektiv ne izpolnjuje več pogojev iz tega zakona za opravljanje detektivske dejavnosti. V tem primeru ga zbornica pozove, naj v primernem roku odpravi pomanjkljivosti. Če detektiv v postavljenem roku ne odpravi pomanjkljivosti, zbornica v petih dneh po izteku postavljenega roka izda odločbo, s katero ugotovi obstoj razloga iz tretje alineje prvega odstavka (torej neizpolnjevanje pogojev za opravljanje detektivske dejavnosti).

Posledica pravnomočne odločbe o ugotovitvi obstoja razloga za izbris detektiva iz evidence detektiva je, da zbornica v osmih dneh od pravnomočnosti te odločbe izbriše detektiva iz evidence detektivov.

K 28. členu:

V predlaganem členu se določajo razlogi, ki utemeljujejo izbris iz evidence detektivske družbe, ter postopek v zvezi z izvedbo izbrisa, ki je v pristojnosti zbornice. Postopek za izbris detektivske družbe

iz evidence detektivskih družb se začne po uradni dolžnosti, potem ko se zbornica seznanila z dejstvi in okoliščinami, ki pomenijo neizpolnjevanje pogojev detektivske družbe iz tega zakona za opravljanje detektivske dejavnosti.

V predlaganem drugem odstavku se posebej določa predhodno ravnanje zbornice (pred izdajo odločbe o izbrisu), če detektivska družba ne izpolnjuje več pogojev iz tega zakona za opravljanje detektivske dejavnosti. V tem primeru jo zbornica pozove, naj v primernem roku odpravi pomanjkljivosti. Če detektivska družba v postavljenem roku ne odpravi pomanjkljivosti, zbornica v petih dneh po izteku postavljenega roka izda odločbo, s katero ugotovi obstoj razlogov za izbris iz evidence detektivskih družb. Enako kot v prejšnjem členu je tudi rok za izdajo odločbe o ugotovitvi razloga za izbris detektivske družbe instrukcije narave.

Posledica pravnomočne odločbe o ugotovitvi obstoja razloga za izbris detektivske družbe iz evidence detektivskih družb je, da zbornica v osmih dneh od pravnomočnosti te odločbe izbriše detektivsko družbo iz evidence detektivskih družb.

K 29. členu:

Člen ureja obveznost vračila certifikata o licenci in detektivske izkaznice, in sicer za detektiva, za katerega je zbornica z odločbo ugotovila razloge za izbris iz evidence detektivov. Navedena dolžnost vračila je vezana na osemdnevni rok, ki začne teči od pravnomočnosti odločbe, s katero se je ugotovil obstoj razlogov za izbris iz evidence detektivov. V primeru ukrepa pogojnega odvzema licence se certifikat o licenci in detektivska izkaznica ne vračata, saj se detektiv z izrečenim ukrepom pogojnega odvzema licence ne izbriše iz evidence detektivov. Nastopi pa obveznost vračila teh dokumentov v primeru preklica pogojnega odvzema licence, ko nastopi odvzem licence.

Zbornica vrne certifikat o licenci in detektivsko izkaznico uniči. V predlaganem drugem odstavku je urejen postopek za primer, če oseba, za katero je bil ugotovljen razlog za izbris iz evidence detektivov, certifikata o licenci in detektivske izkaznice zbornici ne vrne. V tem primeru zbornica na svoji spletni strani objavi podatke o imenu in priimku te osebe, številki certifikata o licenci in detektivske izkaznice skupaj z navedbo datuma njenega izbrisa iz evidence detektivov. Z javno objavo podatkov osebe, ki je bila izbrisana iz evidence detektivov in ni vrnila certifikata o licenci in detektivske izkaznice, zaradi česar bi se lahko taka oseba tudi po izbrisu iz navedene evidence naročnikom oziroma tretjim osebam neupravičeno identificirala kot detektiv, se varuje javni interes, da ne bi prihajalo do zlorab.

V predlaganem tretjem odstavku se na novo ureja možnost obdržanja detektivske izkaznice za osebo, ki ji je prenehala veljavnost licence na podlagi izjave, da detektivske dejavnosti ne bo več opravljal (v skladu z 22. členom predloga zakona). Ker se v praksi lahko pojavi možnost, da bi detektiv, zoper katerega je že uveden postopek odvzema licence (na podlagi 24. člena predloga zakona), želel obdržati detektivsko izkaznico in bi v ta namen podal pisno izjavo, da ne bo več opravljal detektivske dejavnosti, s čimer bi prišlo do izigravanja namena možnosti obdržanja detektivske izkaznice, se ta možnost dodatno pogojuje tudi z dejstvom, da detektiv v času podane pisne izjave ni v postopku odvzema licence. Način uničenja detektivske izkaznice za potrebe obdržanja detektivske izkaznice bo določil minister, pri čemer se bo v tem delu sledilo ureditvi 15. člena Pravilnika o službeni izkaznici policistov.⁷⁶

K 30. členu:

S predlaganim prvim odstavkom se na zakonski ravni določata vrsti strokovnega usposabljanja in izpolnjevanja po tem zakonu, saj je ta materija v veljavni ureditvi določena na podzakonski ravni, in sicer s Pravilnikom o izvajanju Zakona o detektivski dejavnosti (7. člen).⁷⁷ Za strokovno usposabljanje

⁷⁶ Uradni list RS, št. 43/14.

⁷⁷ Uradni list RS, št. 85/11.

in izpopolnjevanje po navedenem pravilniku tako štejeta a) strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje kandidata za detektiva ter b) obdobjno usposabljanje detektiva.

Enako kot v veljavni ureditvi se v drugem odstavku ureja obvezno strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje kandidata za detektiva pred opravljanjem detektivskega izpita. Namen strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja kandidata za detektiva je pridobitev potrebnih strokovnih znanj in spretnosti za opravljanje detektivske dejavnosti ter priprava na detektivski izpit.

Ohranja se tudi veljavna ureditev, ki določa, da je detektiv strokovno usposobljen, če ima opravljen detektivski izpit ali mu je bila z odločbo priznana poklicna kvalifikacija v skladu z zakonom, ki ureja postopek priznavanja poklicnih kvalifikacij za opravljanje reguliranih poklicev.

Z obveznim strokovnim usposabljanjem in izpopolnjevanjem se uresničuje načelo varstva javnega interesa, saj lahko detektivi pri opravljanju detektivske dejavnosti posegajo v človekove pravice in temeljne svoboščine drugih ljudi, zato se zanje zahteva takšna strokovna usposobljenost, ki zagotavlja varnost naročnikov in drugih oseb. Obvezno strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje se izvajata po programu strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja, ki ga predpiše minister. S programom strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja se določita podrobnejša vsebina posameznega programa ter trajanje strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja. Predlog programa strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja kandidata za detektiva ter predlog programa strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja za obdobjno usposabljanje detektiva ministrstvu poda zbornica (v skladu z 2. točko prvega odstavka 10. člena predloga zakona). Minister (poleg programa strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja) predpiše tudi tarifo, kadrovske in materialne pogoje izvajanja programa ter način opravljanja detektivskega izpita.

K 31. členu:

Iz razlogov učinkovitosti, racionalnosti in razvoja detektivske dejavnosti lahko ministrstvo, če za to obstajajo dejanske potrebe, na podlagi javnega natečaja podeli javno pooblastilo pravni osebi za izvajanje nalog strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja kandidata za detektiva. Člen enako kot v veljavni ureditvi določa pogoje, ki jih mora izpolnjevati organizator usposabljanja za podelitev javnega pooblastila.

Nosilec javnega pooblastila mora ves čas izpolnjevati pogoje, določene v prvem odstavku tega člena. Nadzor nad izpolnjevanjem pogojev in izvajanjem predpisanih programov izvaja ministrstvo. Nadzorstvene pristojnosti ministrstva so urejene v drugem odstavku tega člena. Določeno je tudi, da lahko nadzor nad izvajalcem strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja kandidata za detektiva predlaga tudi zbornica.

K 32. členu:

Člen v predlaganem prvem odstavku določa namen obdobjnega usposabljanja detektiva. Z obdobjnim usposabljanjem detektiv obnavlja strokovna znanja in se seznanja z novostmi na področju detektivske dejavnosti.

V drugem odstavku se določa obveznost detektiva, da se vsaka štiri leta udeleži obdobjnega usposabljanja. Zbornica že zdaj izvaja obdobjno usposabljanje detektivov, vendar jo veljavna ureditev zavezuje k njegovi organizaciji le vsaka štiri leta. Določitev periodičnega obdobja za organiziranje usposabljanja v praksi povzroča težave tistim detektivom, ki se usposabljanja (ki se organizira le vsaka štiri leta) ne morejo udeležiti (iz objektivnih ali subjektivnih razlogov – na primer zaradi bolnišničnega zdravljenja v času izvedbe obdobjnega usposabljanja), zato lahko pride tudi do tega, da se posamezni detektiv v desetih letih (v tem obdobju mora namreč zbornica v skladu z veljavno ureditvijo organizirati dve obdobjni usposabljanji) ne more udeležiti nobenega obdobjnega usposabljanja. Ker je stalno strokovno izpopolnjevanje detektivov, zaradi obnavljanja in pridobivanja novih znanj in hitrega napredka tehnologij in metod dela na področju detektivske dejavnosti zelo

pomembno, se s predlaganim drugim odstavkom obveznost udeležbe na obdobjem usposabljanju prenaša na detektiva, zbornica pa bo tako morala organizirati in izvajati obdobja usposabljanja najmanj enkrat letno, kot je določeno v tretjem odstavku. S predlogom zakona se obveznost udeležbe obdobjega usposabljanja zaostruje, saj je za opustitev te obveznosti predvidena globa.

Obdobja usposabljanja bo, tako kot izhaja iz veljavne ureditve, organizirala in izvajala zbornica.

K 33. členu:

Predlagani prvi odstavek določa pravne podlage oziroma temelje za opravljanje detektivske dejavnosti po tem zakonu, in sicer pisno pooblastilo naročnika, pogodbo med detektivom in naročnikom ter odredbo sodišča za opravljanje dejavnosti vročanja sodnih pisanj. V prvem odstavku je posebej določeno, da je v primeru, ko je med detektivom in naročnikom sklenjena pogodba o opravljanju detektivske dejavnosti, obvezna priloga pogodbe tudi pisno pooblastilo. Detektiv sme tako opravljati detektivsko dejavnost in upravičenja iz tega zakona izključno na podlagi sklenjenega pisnega pooblastila ali odredbe sodišča. Pooblastilo naročnika detektivu za opravljanje detektivske dejavnosti ima naravo pogodbe o naročilu, s katero se detektiv zaveže naročniku, da bo zanj opravil določen posel, ki spada v detektivovo delovno področje iz 34. člena predloga zakona. S tem pridobi detektiv pravico, da posel za naročnika tudi dejansko opravi. Pooblastilo ima tako poseben pravnoposlovni namen, brez katerega detektiv sploh ne more začeti opravljati svojega dela. Na podlagi prvega odstavka tega člena je razvidno, da pooblastilo ne služi samo kot temelj za opravljanje detektivske dejavnosti, temveč je kot obličen in vsebinsko predpisan dokument namenjen pridobivanju podatkov. Prvi odstavek tega člena namreč določa, da detektiv opravlja dejavnosti izključno na podlagi pisnega pooblastila, iz katerega morajo biti razvidni področje zbiranja informacij iz tega zakona (področja zbiranja informacij določa drugi odstavek 34. člena predloga zakona), namen zbiranja informacij (iz pooblastila mora jasno in konkretno izhajati namen zbiranja informacij) in obseg danega pooblastila (pooblastilo mora vsebovati vsebino naročila detektivu, med drugim tudi subjekte, o katerih naj detektiv zbira informacije in o njih pridobiva podatke). Le če pooblastilo vsebuje vse podatke, kot jih določa predlagani prvi odstavek, je detektiv upravičen do zbiranja in pridobivanja podatkov na podlagi tega zakona. Kot je navedeno, je lahko eden od temeljev za opravljanje detektivske dejavnosti tudi odredba sodišča, vendar le za opravljanje dejavnosti vročanja sodnih pisanj. Detektivi opravljajo vročanje sodnih pisanj po odredbi sodišča v kazenskih postopkih in civilnih sodnih postopkih, in sicer na podlagi prvega odstavka 117. člena ZKP, ki (med drugim) določa, da se lahko pisanja (vabila, odločbe sodišča in druga pisanja sodišča) vročajo tudi po detektivu, ter na podlagi drugega odstavka 132. člena Zakona o pravnem postopku,⁷⁸ ki (med drugim) določa, da lahko sodišče odredi, da se vročitev (pisanja) opravi po detektivu. Pravila ravnanja detektivov, kadar opravljajo vročanje po pravilih pravnega postopka in v kazenskem postopku, so podrobneje določena v Pravilniku o vročanju po detektivih in izvršiteljih v civilnih sodnih postopkih in v kazenskem postopku. Ker veljavna ureditev ne vsebuje odredbe sodišča kot temelja za opravljanje dejavnosti vročanja pisanj, se vročanje zaradi večje jasnosti eksplicitno ureja tudi v predlogu tega zakona, pri čemer vsebino odredbe sodišča za vročanja določa Sodni red.⁷⁹

V predlaganem drugem odstavku se v primerjavi z veljavno ureditvijo na novo ureja možnost prenosa pooblastila na drugega detektiva. Detektiv bo tako lahko prenesel pooblastilo na drugega detektiva, vendar bo za dopustnost prenosa potrebno predhodno pisno soglasje naročnika. Predhodno pisno soglasje naročnika za prenos pooblastila se pogojuje iz razloga zaupnega razmerja med naročnikom in izbranim detektivom – to razmerje je zelo osebno (smiselno enako velja tudi za prenos pooblastila na odvetnika, ki je urejen v 95. členu ZPP).

⁷⁸ Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 – ZArbit, 45/08, 111/08 – odl. US, 57/09 – odl. US, 12/10 – odl. US, 50/10 – odl. US, 107/10 – odl. US, 75/12 – odl. US, 40/13 – odl. US, 92/13 – odl. US, 10/14 – odl. US, 48/15 – odl. US, 6/17 – odl. US, 10/17, 16/19 – ZNP-1, 70/19 – odl. US, 1/22 – odl. US in 3/22 – ZDeb; ZPP.

⁷⁹ Uradni list RS, št. 87/16 in 127/21.

Predlagani novi tretji odstavek za detektiva podjetnika ali detektivsko družbo določa prepoved podelitve pooblastila detektivu, ki opravlja detektivsko dejavnost na podlagi delovnega razmerja pri tem detektivu podjetniku ali v detektivski družbi, če bi se področje ali namen zbiranja informacij nanašalo na notranje zadeve tega detektiva podjetnika ali detektivske družbe. Prepoved podelitve pooblastila v navedenem primeru se ureja zaradi preprečevanja morebitnega nasprotja interesov med detektivom podjetnikom ali detektivsko družbo in detektivom, ki bi opravljal detektivsko dejavnost (na primer nad drugim zaposlenim, ki je obenem sodelavec tega detektiva).

K 34. členu:

Člen ureja detektivovo delovno področje, saj lahko detektiv opravlja detektivsko dejavnost samo na področjih, kot jih taksativno določa navedeni člen. Taksativno naštetá delovna področja sledijo načelu zakonitosti in določnosti ter določajo meje delovanja detektivov. Če detektiv pridobiva informacije na področjih, ki jih obravnavani člen ne določa, gre za nedopustno ravnanje, ki je predvideno kot prekrškovno ravnanje in razlog za pogojni odvzem licence. Temelj opravljanja detektivske dejavnosti je pooblastilo stranke ali odredba sodišča (v primeru opravljanja dejavnosti vročanja sodnih pisanj). Vsaka detektivska dejavnost, ki je osredotočena na preiskovanje, mora temeljiti na vnaprej izdelanem načrtu, ki omogoča hitrejše in natančnejše delo ter posledično zmanjšuje stroške in povečuje učinkovitost. Preiskovanje dejstev, dogodkov in okoliščin je primarni del detektivske dejavnosti, v njen drugi del pa spada področje preventive dejavnosti.

V predlaganem drugem odstavku so enako kot v veljavni ureditvi določena vsebinsko najpomembnejša področja, na katerih detektiv opravlja svojo dejavnost v okviru pridobivanja informacij. Detektiv je tako upravičen pridobivati informacije o: a) osebah, ki so pogrešane ali skrite (pogrešana oseba je tista, ki je iz znanih ali neznanih vzrokov odsotna iz določenega okolja, o čemer je policija obveščena oziroma to sama ugotovi in za njeno izsleditev izvede določene ukrepe. Delo detektiva se začne z izdelavo profila pogrešane osebe ter nadaljuje z zbiranjem in analiziranjem podatkov ter z iskanjem novih podatkov, ki privedejo do cilja, torej do izsleditve pogrešane osebe); b) o povzročiteljih premoženjskih in nepremoženjskih škod (povzročitelj škode je odškodninsko odgovoren za nastalo posledico, ki jo ima oškodovanec pravico uveljavljati v odškodninskih zahtevkih na sodiščih, pri zavarovalnicah ali v izvensodni poravnavi. Detektivi so v okviru navedenega delovnega področja v pomoč oškodovancem, če zanje zbirajo informacije o povzročiteljih škode, dokazih ter pravnem in dejanskem stanju vzrokov za prijavljeno škodo⁸⁰) ter gradivu in dejstvih, potrebnih za zavarovanje pravic in upravičenj stranke pred sodišči, drugimi pravosodnimi organi in drugimi organi oziroma organizacijami, ki v postopkih odločajo o teh pravicah (v ta del spada pridobivanje takšnega dokaznega gradiva oziroma dejstev, ki jih naročnik potrebuje pred sodišči, drugimi pravosodnimi organi in drugimi organizacijami, ki v postopkih odločajo o teh pravicah in se nanašajo bodisi na delovnopravno, izvršilno, civilnopravno, družinskopravno, upravnopravno področje in podobno, vendar pridobivanje takih dokazov ne sme pomeniti ravnanj, ki so detektivom izrecno prepovedana v skladu s prepovedjo iz 42. člena tega zakona – detektiv na primer ni upravičen pridobivati informacij o dejanju, za katero so podani razlogi za sum, da gre za kaznivo dejanje, ki se preganja na predlog ali po uradni dolžnosti); c) anonimnih pisanj – o piscih in odpošiljateljih anonimnih pisanj, razen v primerih anonimnih prijav, za katere je z zakonom prepovedano ugotavljanje identitete njihovih prijaviteljev (anonimna pisanja so pisanja, ki jih določena oseba oziroma pisec iz različnih razlogov ne podpiše ali se podpiše z lažnim imenom, psevdonomom, za katerega se ne da ugotoviti, kateri osebi pripada. Za detektiva je med najpomembnejšimi preiskavami anonimnega pisanja preiskava pisave, jezika in sloga, pri čemer pa detektiv potrebuje pomoč strokovnjaka, grafologa.⁸¹ Na navedenem področju pa se detektivom prepoveduje pridobivanje informacij o anonimnih prijavah, saj so anonimni prijavitelji zakonsko varovani, na primer prijave po Zakonu o

⁸⁰ Povzeto po Renčelj, Izvajanje detektivskih storitev, Zasebno varovanje in detektivska dejavnost: dileme in perspektive, zbornik posveta, Portorož, oktober 1997, Visoka policijsko-varnostna šola, Ljubljana, 1997, stran 290–291.

⁸¹ Povzeto po Dvoršak, Taktika in metodika poizvedovanja in primeri, knjiga o detektivih v elektronski obliki, SAD, Ljubljana, 2002, stran 153–155.

inšpekcijskem nadzoru,⁸² prijave na podlagi Zakona o zaščiti prijaviteljev,⁸³ saj detektivi ne smejo imeti takih splošnih pooblastil, ki bi potencialno ali posredno lahko omogočala kršitev različnih predpisov o varovanju posameznih ranljivih ali posebej varovanih skupin); č) dolžnikih in njihovem premoženju (slab sistem na področju pravne države omogoča visoko stopnjo plačilne nediscipline in omogoča dolžnikom, da pred upniki skrivajo svoje premoženje in nepremično premoženje. Pri pridobivanju informacij o dolžnikih gre za široko področje pridobivanja informacij, in sicer za iskanje podatkov o stalnem ali začasnem bivališču dolžnika in njegovem premoženju, zbiranje informacij o njegovih možnostih za poravnavo dolga, o zaposlitvi in druge informacije. Detektiv lahko pridobiva informacije od samega dolžnika, upnikov, iz uradnih evidenc, blokad bančnih računov in podobno); d) predmetih, ki so pogrešani ali izgubljeni (enotna opredelitev obsega pogrešanih in izgubljenih predmetov ne obstaja, prav tako veljavni zakon izrecno ne določa, o katerih predmetih lahko detektivi zbirajo informacije. Iz prakse detektivov izhaja, da detektivi pridobivajo informacije za predmete večje vrednosti ali predmete z umetniško vrednostjo); e) spoštovanju konkurenčne prepovedi in konkurenčne klavzule (opredelitev konkurenčne prepovedi in konkurenčne klavzule določata 39. in 40. člen ZDR-1. Detektivi v okviru navedenega upravičenja zbirajo informacije o spoštovanju konkurenčne klavzule in prepovedi, in sicer z namenom preprečitve zlorab poslovnih informacij); f) uspešnosti in poslovnosti poslovnih subjektov (že v veljavni ureditvi je zbiranje informacij na navedenem področju omejeno izključno na pravne osebe, čeprav je dolžniška problematika fizičnih oseb kot poslovnih subjektov močno razširjena – gre za primere finančnih malverzacij za stečaje (pri čemer pridobivanje informacij na navedenem področju ne sme biti izvajanje nadzornih pristojnosti FURS), preiskovanje zlorabe institucij insolventnosti, stečaja s strani dolžnikov); g) kaznivih dejanjih, ki se preganjajo na zasebno tožbo, in njihovih storilcih (detektiv se z zbiranjem informacij o kaznivih dejanjih, ki se preganjajo na zasebno tožbo, in njihovih storilcih ne približuje policistom in drugim pravosodnim organom, ki jim izvajanje teh ukrepov dovoljuje zakon in odreja sodišče z namenom odkritja storilca kaznivega dejanja, saj je breme dokazovanja kaznivega dejanja, ki se preganja na podlagi zasebne tožbe, na oškodovancu, s tem pa se položaj detektiva, ki ga za zbiranje dokazov pooblasti oškodovanec, razlikuje od položaja policije) ter h) zlorabah pravice do zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe, zlorabah uveljavljanja pravice do povračila stroškov prevoza na delo in z dela, dela pod vplivom alkohola ali prepovedanih drog ter drugih disciplinskih kršitvah in kršilcih (iz prakse detektivov izhaja, da gre za eno od ključnih delovnih področij detektiva. Disciplinske kršitve so vsa ravnanja delojemalca, ki so v nasprotju z obveznostmi, kot izhajajo iz pogodbe o zaposlitvi. Kadar delodajalec sumi, da delavec krši pogodbene obveznosti, lahko za ugotavljanje kršitev najame detektiva, ki tak sum potrdi ali ovrže. Največkrat se disciplinske kršitve pojavljajo na področju pravice do zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe in pravice do povračila stroškov prevoza na delo in z dela).

V predlaganem tretjem, četrtem, petem in šestem odstavku se določa, da lahko detektiv tudi vroča pisemske in druge pošiljke naslovnikom. Kadar vročanje pošiljk urejajo posebni predpisi, mora detektiv izpolnjevati pogoje v skladu s temi predpisi (vročanje se lahko opravi le na podlagi podanega pisnega pooblastila naročnika, ki je lahko fizična ali pravna oseba, lahko pa detektiv opravlja vročanje pisanj sodišča ali drugih državnih organov, vendar le, če ima za to podlago v zakonskem predpisu, ki izrecno dopušča vročanje po detektivu – kot je pojasnjeno k predlaganemu 33. členu zakona, lahko detektivi opravljajo vročanje pisanj po odredbi sodišča v kazenskih postopkih in civilnih sodnih postopkih, lahko pa tudi vročajo dokumente, izdane v upravnem postopku na podlagi tretjega odstavka 83. člena ZUP. Če detektiv vroča po pravih procesnih predpisov, ki takšno vročanje urejajo, je dolžan izpolnjevati tudi pogoje, določene v teh predpisih). Poleg tega detektiv lahko svetuje fizičnim in pravnim osebam na področju preprečevanja kaznivih ravnanj (svetovanje se nanaša na področje kaznivih ravnanj, med katera spadajo kazniva dejanja, prekrški in disciplinski prestopki), načrtuje in izvaja zaščito poslovnih skrivnosti, informacijskih sistemov, ekonomskih in osebnih podatkov in informacij (na primer zaščita

⁸² Uradni list RS, št. 43/07 – uradno prečiščeno besedilo in 40/14; ZIN.

⁸³ Uradni list RS, št. 16/23.

podjetniških rizikov, intelektualne lastnine podjetja, razvijanje aktivnosti na področju korporativne varnosti) in opravlja druga upravičenja, ki so mu podeljena z zakoni.

Predlagana ureditev detektivovih delovnih področij, kot izhajajo iz obravnavane določbe, ne pomeni, da bi bili samo in izključno detektivi pristojni za pridobivanje informacij s teh področij, temveč se ta področja izrecno navajajo z namenom, da se na eni strani zakonsko zameji področje dejavnosti detektivov, na drugi strani pa se detektivom daje pravna podlaga za izvajanje upravičenj na navedenih delovnih področjih.

K 35. členu:

V predlaganem prvem odstavku se enako kot v veljavni ureditvi taksativno določajo upravičenja, ki jih detektivi smejo uporabljati zaradi pridobivanja informacij. Detektiv lahko pridobiva podatke od oseb ali iz javno dostopnih virov, iz evidenc in z osebno zaznavo (v veljavni ureditvi se navedeno upravičenje imenuje osebna zaznava) ali uporablja tehnična sredstva. Detektiv ima diskrecijsko upravičenje glede uporabe posameznega ali vseh upravičenj pri opravljanju detektivske dejavnosti, saj se v skladu s taktičnim preudarkom odloča o izbiri najprimernejšega upravičenja glede na cilj, ki mu sledi.

V predlaganem drugem odstavku se ohranja pooblastilo detektivu, da lahko opravlja storitve za naročnika le v okviru dejavnosti, ki so določene v tem ali drugem zakonu. Navedena določba je izrecno pooblastilo, da lahko detektivi opravljajo tudi druge dejavnosti, če zanje tako določa drug zakon (primer takšne ureditve je določba tretjega odstavka 33.a člena Zakona o javnih uslužbencih (v nadaljnjem besedilu: ZJU), ki na podlagi pooblastila predstojnika državnega organa dopušča detektivu oziroma detektivski družbi izvedbo nadzora javnega uslužbenca, za katerega so podani razlogi za sum, da zlorablja pravico do zadržanosti z dela do 30 delovnih dni zaradi bolezni ali poškodbe ali pravico do povračila stroškov prevoza na delo in z dela).

K 36. členu:

V predlaganem prvem odstavku se ohranja veljavna ureditev, ki določa podatkovne vire, od katerih lahko detektiv pridobiva podatke. Detektiv sme pridobivati podatke neposredno od osebe, na katero se podatki nanašajo, ali od drugih oseb, ki podatke imajo, pri čemer se pridobivanje podatkov pogojuje s prostovoljnostjo predaje takih podatkov, lahko pa detektiv pridobiva podatke tudi iz javno dostopnih virov (na primer iz sredstev javnega obveščanja, literature, javne evidence).

Pri izvajanju nadzora detektivov zaradi ugotavljanja zlorabe pravice do zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe se pojavlja neenotna praksa glede upravičenosti detektivov do pošiljanja navodila o ravnanju osebe pod nadzorom v času zadržanosti od dela (režim življenja, strogo ležanje, počitek, sprehodi ...). Subjekti, ki so na podlagi Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja dolžni zavarovancu dati navodila o ravnanju v času zadržanosti od dela (v skladu z drugim odstavkom 233. člena Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja so ti subjekti osebni zdravnik, imenovani zdravnik ali zdravstvena komisija), detektivom pogosto pošljejo takšna navodila o osebi, nad katero se izvaja nadzor (to se nanaša samo na navodilo o ravnanju v času začasne zadržanosti od dela – torej o režimu gibanja, ne pa tudi na zdravstveno dokumentacijo osebe pod nadzorom). V nekaterih primerih pa do takšnega pošiljanja navodil ne pride, saj navedeni subjekti zahtevo detektiva zavrnejo s pojasnilom, da pomembnih podatkov niso dolžni sporočiti. Seznanitev detektiva z navodilom o ravnanju osebe (ki je pod nadzorom) v času zadržanosti od dela je bistvena za učinkovito izvajanje nadzora ugotavljanja zlorabe pravice do zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe, saj nadzor obsega ugotavljanje ravnanja osebe v času začasne zadržanosti od dela, ki ne sme biti v nasprotju z danimi navodili. Ravnanje tudi ne sme vplivati na morebitno poslabšanje zdravstvenega stanja in s tem na podaljšanje začasne zadržanosti od dela. Za izvajanje učinkovitega nadzora mora detektiv imeti natančna navodila o tem, kaj lahko nadzorovana oseba v času začasne zadržanosti od dela počne. Na podlagi drugega odstavka 233. člena Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja mora namreč zavarovanec, ki se zdravi doma, v času zadržanosti od dela zaradi bolezni, poškodbe ali nege biti na svojem domu. Izjemoma pa je odsotnost z doma mogoča le ob odhodu na zdravniški pregled in

terapijo oziroma v primerih, ko to ne vpliva negativno na potek zdravljenja oziroma če zdravnik ali imenovani zdravnik ali zdravstvena komisija to odredijo ali dovolijo. Za odhod iz kraja bivanja je vedno potrebna odobritev osebnega zdravnika. V primerih kršenja navodil mora imenovani zdravnik ali zdravstvena komisija pozvati zavarovano osebo na sejo senata in ugotoviti, ali so še podani razlogi za začasno nezmožnost za delo. Glede na navedeno pride do zlorabe začasne zadržanosti od dela, ko zavarovanec, ki se zdravi doma zapusti kraj bivanja iz razlogov, ki niso dopustni, odrejeni ali dovoljeni.

Nadzor zaradi ugotavljanja zlorabe začasne zadržanosti od dela lahko izvajata delodajalec in Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (v nadaljnjem besedilu: zavod), saj iz določbe prvega odstavka 266. člena Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja izhaja, da zavod izvaja kontrolo začasne zadržanosti od dela (laično kontrolo), lahko pa za to s pogodbo pooblasti ustrezne pravne ali fizične osebe. Laično kontrolo naroči za vsak primer posebej imenovani zdravnik. Pri nadzoru izvajalci kontrole ugotavljajo, ali je ravnanje zavarovanca v skladu z navodili osebnega zdravnika oziroma imenovanega zdravnika ali zdravstvene komisije. Na podlagi citirane določbe torej zavod izvaja kontrolo za bolniško odsotnost, ki traja nad 30 dni. Podobno pa lahko ta določba velja tudi za delodajalca, ki ima na tak način pravico izvajati kontrolo delavčeve bolniške odsotnosti, ki traja do 30 dni,⁸⁴ saj le v tem obdobju nosi breme izplačevanja nadomestila za bolniško odsotnost (možnost nadzora suma zlorabe pravice do zadržanosti z dela do 30 delovnih dni zaradi bolezni ali poškodbe ali pravice do povračila stroškov prevoza na delo in z dela daje tudi določba 33.a člena ZJU, ki pooblašča predstojnika državnega organa oziroma uprave lokalne skupnosti, da lahko v primeru, ko ima informacijo, na podlagi katere so podani razlogi za sum, da javni uslužbenec zlorablja navedeni pravici, pooblasti enega ali več javnih uslužbencev za ugotovitev dejanskega stanja, lahko pa za izvedbo takšnega nadzora pooblasti pravno ali fizično osebo v skladu z zakonom, ki ureja detektivsko dejavnost).

V zvezi z izvajanjem nadzora delodajalca, ali je ravnanje delavca v skladu z navodili osebnega zdravnika, se je v praksi že večkrat pojavilo vprašanje, od koga lahko delodajalec pridobi informacije o režimu gibanja delavca med bolniško odsotnostjo. Na navedeno vprašanje je odgovoril Informacijski pooblaščenec Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: IP),⁸⁵ ki poudarja, da je delodajalec upravičen do informacij o režimu gibanja (ta je del režima zdravljenja oziroma zdravnikovih navodil) med bolniško odsotnostjo, pri čemer lahko te informacije pridobi od delavca ali neposredno od izbranega osebnega zdravnika. Če je razlog za odsotnost z dela nega družinskega člana, je zaradi nujne povezanosti negovalca in pacienta delodajalec upravičen tudi do informacij o režimu gibanja za pacienta, če je bil določen. Informacije o določenem režimu gibanja lahko delodajalec uporabi za nadzor nad njegovim spoštovanjem. Ker je režim gibanja nujno povezan z lokacijo nadzorovanca v ustreznem trenutku (na primer dom, obisk zdravnika, nujne relacije, lokacije zunaj dovoljenega režima) in lahko tudi z načinom gibanja (na primer vožnja kolesa, tek, vožnja avtomobila), je delodajalec v okviru izvajanja zakonitega nadzora upravičen do obdelave pomembnih (primernih in potrebnih) informacij o samem gibanju. Pomembnost zdravnikovih navodil z vidika izpolnjevanja pravic in obveznosti iz delovnega razmerja izhaja tudi iz prvega odstavka 110. člena ZDR-1, ki med razloge za izredno odpoved delovnega razmerja določa (tudi), če delavec v času odsotnosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe ne spoštuje navodil pristojnega zdravnika, imenovanega zdravnika ali zdravstvene komisije ali če v tem času opravlja pridobitno delo ali če brez odobritve pristojnega zdravnika, imenovanega zdravnika ali zdravstvene komisije odpotuje iz kraja svojega bivanja. Delodajalec tako lahko od delavca ali od druge osebe pridobi informacije o gibanju delavca med bolniško odsotnostjo (čas, vrsta oziroma način gibanja in lokacija), če se te informacije nanašajo na režim gibanja, ki ga je določil pacientov zdravnik, in če so te informacije tudi sicer sorazmerne (po obsegu in vsebini primerne in nujno potrebne) z vidika zakonitega nadzora ali uveljavljanja pravic in obveznosti iz delovnega razmerja in če je na voljo pravna podlaga za pridobivanje informacij od drugih oseb ali če jih je delavec sporočil.

⁸⁴ Tako sodba Višjega delovnega in socialnega sodišča opr. št. Pdp 1171/2001, 9. 5. 2003.

⁸⁵ Glej mnenja IP št. 0712-852/2008/2, 07121-1/2020/901, 07120-1/2020/337, 0712-977/2007/2 in 07121-1/2020/1794.

Upošteva se, da lahko naročnik na detektiva prenese vse pravice, ki jih ima naročnik sam, in da je delodajalec (oziroma zavod) zaradi izvajanja nadzora ugotavljanja zlorabe začasne zadržanosti od dela zaposlenega (ali zavarovanca) upravičen pridobiti od pristojnega osebnega zdravnika, imenovanega zdravnika ali zdravstvene komisije navodila o ravnanju v času zadržanosti od dela, na podlagi katerih se lahko ugotavlja, ali je ravnanje zaposlenega (oziroma zavarovanca) v skladu z danimi navodili, se v predlaganem drugem odstavku za detektiva vzpostavlja pravna podlaga za pridobivanje navodil o ravnanju osebe pod nadzorom v času zadržanosti od dela, do katerih bo upravičen le, če ima pooblastilo, s katerim ga je naročnik izrecno pooblastil za izvajanje nadzora zaradi ugotavljanja zlorabe pravice do zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe. Zaradi jasnosti upravičenja, navedenega v predlaganem drugem odstavku 38. člena, se dodatno izrecno določa, da se detektiv pri pridobivanju navodila ne sme seznaniti z drugimi podatki zdravstvene dokumentacije, ki se nanašajo na osebo pod nadzorom, kot to smiselno enako določajo tudi Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja v okviru izvajanja laične kontrole.

V predlaganem tretjem odstavku se določajo subjekt, ki je detektivu dolžan poslati navodilo o ravnanju nadzorovane osebe v času njene zadržanosti od dela (torej pristojni osebni zdravnik⁸⁶), rok za pošiljanje in pogoj za pošiljanje (pisna zahteva, fotokopija pisnega pooblastila).

K 37. členu:

Veljavni ZDD-1 v okviru upravičenja za pridobivanje podatkov iz evidenc določa, da ima detektiv v okviru pisnega pooblastila stranke pravico pridobivati podatke iz evidence registriranih vozil (ki je vzpostavljena na podlagi 1. točke prvega odstavka 62. člena Zakona o motornih vozilih,⁸⁷ njena vsebina pa je določena v tretjem odstavku 63. člena ZMV-1, in sicer vsebuje: podatke o posameznem vozilu, ki morajo biti navedeni na prometnem dovoljenju, o njegovi registraciji, izdanem prometnem dovoljenju, lastniku vozila ali osebi, na katero je vozilo registrirano, tehničnih pregledih, obveznem zavarovanju in druge tehnične podatke. Podatki o lastniku vozila ali osebi, na katero je vozilo registrirano, vsebujejo njeno osebno ime oziroma firmo, datum rojstva, EMŠO oziroma matično številko, status lastnika vozila in naslov stalnega ali začasnega prebivališča oziroma sedeža. Ta evidenca vsebuje tudi podatke o dovoljenjih za preizkusno vožnjo in izdanih preizkusnih tablicah ter njihovih uporabnikih, in sicer osebno ime oziroma firmo ter naslov stalnega ali začasnega prebivališča oziroma sedeža. Prav tako evidenca vsebuje podatke o dovoljenjih za daljšo uporabo preizkusnih tablic in o trajnih preizkusnih tablicah, osebno ime oziroma firmo in naslov stalnega ali začasnega prebivališča oziroma sedeža subjektov iz četrtega odstavka 37. člena tega zakona, osebno ime oseb, ki so upravičene za izdajo dovoljenj za preizkusno vožnjo, ter EMŠO, podatke iz registra stalnega prebivalstva (ki je vzpostavljen na podlagi 28. člena Zakona o prijavi prebivališča,⁸⁸ njegova vsebina pa je določena v 30. členu ZPPreb-1, in sicer se vzpostavlja dostop do priimka in imena, EMŠA, državljanstva, naslova ter obdobja prijave stalnega in začasnega prebivališča oziroma stalnega in začasnega naslova v tujini, naslova za vročanje, objave stalnega prebivališča v tujini, začasnega odhoda v tujino, podatka o dejanski rabi dela stavbe, uporabni površini dela stavbe, namenjene stanovanjski rabi oziroma nastanitvi, ter podatka o številu prijavljenih oseb na naslovu, na katerega se prijavlja začasno prebivališče – v skladu z določbo sedmega odstavka 13. člena ZPPreb-1 se vzpostavlja dostop do imena in priimka ter EMŠA posameznika, ki vodi gospodinjstvo, in sorodstvenega razmerja do njega) in centralnega registra prebivalstva (ki je vzpostavljen na podlagi 2. člena Zakona o centralnem registru prebivalstva,⁸⁹ njegova vsebina pa je določena v 11. členu ZCRP,

⁸⁶ Imenovani zdravnik ali zdravstvena komisija lahko sporočita te podatke le, če sta odločala o začasni zadržanosti od dela nad 30 dni (v teh primerih ima vse podatke, povezane s tem, tudi delodajalec, ki je prejemnik odločbe), v preostalih primerih pa imenovani zdravnik ali zdravstvena komisija nimata teh podatkov, zato se ureja, da ima pravico do sporočanja podatkov le osebni zdravnik.

⁸⁷ Uradni list RS, št. 75/17 in 92/20 – ZPrCP-E; ZMV-1.

⁸⁸ Uradni list RS, št. 52/16, 36/21 in 3/22 – ZDeb; ZPPreb-1.

⁸⁹ Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo in 3/22 – ZDeb; ZCRP.

in sicer se vzpostavlja dostop do EMŠA matere, EMŠA očeta, EMŠA zakonca, EMŠA otrok, podatka o sorodstveni vezi med starši in otroki posameznika, imena in priimka ter EMŠA osebe, ki biva na določenem prebivališču), evidence zavarovancev (ki je vzpostavljena na podlagi 10. člena ZMEPIZ-1), slovenskega ladijskega registra (ki je vzpostavljen na podlagi 207. člena Pomorskega zakonika⁹⁰) in registra zrakoplovov (ki je vzpostavljen na podlagi 22. člena Zakona o letalstvu⁹¹).

Zaradi pristojnosti detektiva za vročanje sodnih pisanj na podlagi odredbe sodišča, ki jo določata procesna predpisa na področju kazenskega oziroma pravnega postopka, se v prvem odstavku obravnavanega člena razširja pristojnost detektiva za pridobivanje podatkov iz evidenc tudi na podlagi odredbe sodišča. Upravičenje pridobivanja podatkov iz evidenc se enako kot v veljavni ureditvi veže na upravičenje naročnika do dostopa do podatkov posamezne evidence. Glede na navedeno se v prvem odstavku obravnavane določbe izrecno določa, da detektiv ne sme zbirati podatkov iz evidenc, če do tega ni upravičen naročnik, ki je nanj prenesel to pooblastilo, ali če tega izrecno ne določa ta ali drug zakon (detektiv je v okviru tega upravičenja lahko le »podaljšana roka« naročnika⁹²). Navedena omejitev se določa z vidika načela sorazmernosti in zaščite pravice do zasebnosti posameznikov, na katere se nanašajo podatki v posamezni evidenci, s čimer se dostop omejuje le do tistih osebnih podatkov, za katere ima pravno podlago za dostop naročnik, naročnik pa torej na detektiva ne more prenesti pooblastila, ki ga nima, razen če je detektiv do tega upravičen na podlag tega ali drugega zakona.

V okviru poslovanja detektivov po začetku veljavnosti ZDD-1 je bila prepoznana potreba po pridobivanju podatkov iz dodatnih evidenc (bodisi zaradi njihove vzpostavitve po začetku veljavnosti ZDD-1 bodisi zaradi izkazane potrebe detektivov do njihovega dostopa zaradi učinkovitosti opravljanja detektivske dejavnosti), zato se v predlaganem prvem odstavku širi nabor evidenc, iz katerih bodo detektivu upravičeni pridobivati podatke, pri čemer bo tudi za pridobivanje podatkov iz teh evidenc veljalo upravičenje detektiva samo v okviru pisnega pooblastila naročnika oziroma odredbe sodišča za vročanje sodnih pisanj. Dodatne zbirke podatkov, do katerih bo detektiv upravičen dostopati, so informacijski sistem o ravnanju z izrabljenimi vozili (ki je vzpostavljen na podlagi 42. člena Uredbe o izrabljenih vozilih⁹³), evidenca o zavarovanih osebah obveznega zdravstvenega zavarovanja (ki je vzpostavljena na podlagi 79.b člena ZZVZZ), kataster nepremičnin (ki je vzpostavljen na podlagi 8. člena Zakona o katastru nepremičnin⁹⁴), evidenca izdanih osebnih izkaznic (ki je vzpostavljena na podlagi 19. člena Zakona o osebni izkaznici⁹⁵) in evidenca potnih listin (ki je vzpostavljena na podlagi 30. člena Zakona o potnih listinah⁹⁶). Ker je centralni register prebivalstva distribucijska zbirka podatkov, ki vsebuje vse podatke, kot se obdelujejo tudi v registru stalnega prebivalstva in matičnem registru, se v predlagani določbi določa centralni register prebivalstva kot enotna vstopna točka za podatke, ki se sicer vodijo v centralnem registru prebivalstva, registru stalnega prebivalstva in matičnem registru.

⁹⁰ Uradni list RS, št. 62/16 – uradno prečiščeno besedilo, 41/17, 21/18 – ZNOrg, 31/18 – ZPVZRZECEP, 18/21, 21/21 – popr. in 76/23.

⁹¹ Uradni list RS, št. 81/10 – uradno prečiščeno besedilo, 46/16, 47/19 in 18/23 – ZDU-10.

⁹² Tako mnenje IP št. 07121-1/2023/642, 15. 5. 2023, iz katerega izhaja, da če se pri zbiranju in obdelavi osebnih podatkov s strani detektiva uporablja Splošna uredba, detektiv nastopa v razmerju do zavarovalnice v opisanem primeru v vlogi obdelovalca osebnih podatkov, zavarovalnica pa v vlogi upravljavca osebnih podatkov. To pomeni, da detektiv deluje v imenu zavarovalnice, kot njegova »podaljšana roka«. Razmerje morata urediti s pisno pogodbo o obdelavi osebnih podatkov, v kateri določita vse podrobnosti glede namenov in načinov obdelave, pogojev varnosti in tako dalje (28. člen Splošne uredbe).

Načeloma lahko upravljavec pogodbenemu obdelovalcu naroči izvedbo katerekoli obdelave osebnih podatkov, ki bi jo smel izvajati sam. Zakaj in katere osebne podatke sme obdelovati zavarovalnica, pa določa področna zakonodaja.

⁹³ Uradni list RS, št. 32/11, 45/11 – popr., 26/12, 84/18 – ZIURKOE, 101/20 in 44/22 – ZVO-2.

⁹⁴ Uradni list RS, št. 54/21.

⁹⁵ Uradni list RS, št. 35/11, 41/21 in 199/21.

⁹⁶ Uradni list RS, št. 29/11 – uradno prečiščeno besedilo.

S pridobivanjem podatkov iz evidence registriranih vozil iz zakona, ki ureja motorna vozila (podatki o posameznem vozilu, ki morajo biti navedeni na prometnem dovoljenju, o njegovi registraciji in o lastniku vozila ali osebi, na katero je vozilo registrirano), se dosegajo učinkovitost izvajanja vročanja s strani detektivov (predvsem v primerih, ko se prejemniki pisemskih pošilk izmikajo), zagotavljanje podatkov za uspešnost postopkov po zakonu, ki ureja izvršbo in zavarovanje (detektiv pridobiva informacije o dolžnikih in njihovem premoženju), pridobivanje podatkov zaradi obravnavanja sumov zavarovalniških goljufij, prav tako so podatki potrebni v primerih izvajanja različnih nadzorov (na primer zbiranje informacij za potrebe postopkov določitve preživnine, v primerih kontrole bolniškega staleža oziroma nadzora in še posebej pri preverjanju zlorabe stroškov prevoza na delo in z dela).

Detektivi potrebujejo tudi podatke iz informacijskega sistema o ravnanju z izrabljenimi vozili iz uredbe, ki ureja izrabljena vozila, zlasti v okviru izvajanja naročila s strani naročnikov lizingodajalcev, saj se v praksi dogaja, da osebe, ki sklenejo pogodbo o finančnem lizingu za najem vozila, vozilo dajo v razgradnjo, lizingodajalec pa s temi dejstvi ni pravočasno seznanjen (zaradi uveljavljanja zahtevkov na podlagi odstopa od pogodbe). Detektivi podatke iz navedenega sistema prejema že zdaj, čeprav za slednje ni pravne podlage v matičnem zakonu, zato se v predlaganem členu na zakonski ravni ureja tudi pravica dostopa do podatkov iz informacijskega sistema o ravnanju z izrabljenimi vozili.

Detektivi potrebujejo tudi podatke iz centralnega registra prebivalstva, s katerimi pridobivajo podatke o prejemnikih sodnih in navadnih pisanj, o dolžnikih, ki lahko svoje premoženje skrivajo v tujini, in tako dalje.

Podatki iz evidence zavarovancev iz zakona, ki ureja matično evidenco zavarovancev in uživalcev pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja (podatki o zaposlitvi, delodajalcu, delovnem mestu, prejšnjih zaposlitvah) so prav tako potrebni, ko detektiv izvaja dejavnost vročanja (na primer vročitev na delovnem mestu).

Podatki iz slovenskega ladijskega registra iz zakona, ki ureja pomorstvo (podatki o plovilih in lastnikih), in registra zrakoplovov iz zakona, ki ureja letalstvo (podatki o zrakoplovu, lastniku in načinu pridobitve zrakoplova, uporabniku zrakoplova, če to ni lastnik, hipotekah, vezanih na ta zrakoplov, in drugih pravicah na zrakoplovu ter podatki o spremembah, ki se nanašajo na vsebino registra zrakoplovov), so pomembni pri preverjanju dolžniških razmerij ali uspešnosti in poslovnosti poslovnih subjektov.

Ker spada v detektivovo delovno področje tudi zbiranje informacij o dolžnikih in njihovem premoženju, mora imeti detektiv zagotovljeno tudi pravico dostopa do podatkov o nepremičninah (parcele, stavbe, deli stavb) iz katastra nepremičnin iz zakona, ki ureja kataster nepremičnin.

Podatki iz evidence osebnih izkaznic so pomembni pri opravljanju vročanja zaradi preverjanja istovetnosti oseb, ki se jim vroča. Evidenca vsebuje tudi lastnoročni podpis državljana, ki se zna in zmore podpisati, pri čemer je slednje treba preveriti pri ugotavljanju verodostojnosti osebne izkaznice. Smiselno enako velja za zagotovitev pravice do dostopa do podatkov, ki se vodijo v evidenci potnih listin.

Veljavni ZDD-1 določa, da se detektivu sporočijo podatki, do katerih ima pravico dostopati na podlagi njegove pisne zahteve v petnajstih dneh od prejema zahteve. S predlogom drugega odstavka se krajša rok za sporočanje podatkov na osem dni od prejema detektivove pisne zahteve, v primerih dostopa podatkov v evidence registriranih vozil in centralnega registra prebivalstva pa se izjemoma določa krajši rok za sporočanje podatkov, in sicer se določa dolžnost sporočanja podatkov v treh delovnih dneh od prejema pisne zahteve detektiva. Gre namreč za podatke, ki jih morajo detektivi pridobiti v najkrajšem mogočem obdobju zaradi takojšnjega izvajanja upravičenj. Ohranja pa se dolžnost detektiva, da k zahtevi vselej priloži tudi fotokopijo pooblastila ali odredbe sodišča.

V predlaganem tretjem odstavku se ohranja možnost detektiva za vpogled v sodne in upravne spise, pri čemer to možnost izvaja na podlagi pravnega interesa, ki ga izkaže s pooblastilom naročnika. V praksi se je izkazala težava detektivov pri pridobivanju podatkov iz tožilskih spisov, saj ne spadajo v kategorijo »sodnih spisov« (še posebej podatkov v zadevah, ko se predkazenski postopek konča s poročilom policije), zato se veljavna možnost vpogleda razširja tudi na vpogled v tožilske spise, pri čemer tudi v tej zvezi velja dolžnost izkazovanja pravnega interesa, katerega obstoj v vsakem posameznem primeru ocenjuje upravljavec podatkov, torej sodišče, državno tožilstvo oziroma upravni organ. Detektiv pa lahko v okviru navedenega upravičenja dostopa samo do tistih podatkov spisa, s katerimi se dosega namen zbiranja informacij iz naročnikovega pooblastila (s čimer se zagotovi takšen prepis podatkov, ki je v skladu z namenom konkretne detektivske storitve).

Pridobivanje podatkov iz raznih evidenc po veljavni ureditvi je lahko tudi zamudno. Če naj detektivi storitve opravijo hitro in kvalitetno, jim je treba pod določenimi pogoji omogočiti elektronski dostop do zbirk podatkov iz uradnih evidenc, ki jih vodijo državni organi. V predlogu zakona se tako za neposredni elektronski dostop določajo naslednji pogoji: najprej mora biti izpolnjen pogoj, da se določena zbirka podatkov sploh vodi v informatizirani obliki, potem, da je pri upravljavcu zagotovljena tehnična izvedljivost elektronskega dostopa do zbirk podatkov, in nazadnje, da je z zakonom, ki določa vzpostavitev posamezne zbirke podatkov, sploh dopusten dostop do podatkov posamezne zbirke tudi zunanjim uporabnikom (torej uporabnikom, ki niso državni organi, agencije in podobno). Če ti pogoji v celoti niso izpolnjeni, potem detektiv elektronskega dostopa ne bo imel, temveč bo lahko do podatkov dostopal le na podlagi pisne zahteve. Kot primer se poudarja možnost neposrednega elektronskega dostopa detektivov do centralnega registra podatkov. Navedena zbirka podatkov izpolnjuje prva dva (predlagana) pogoja za elektronski dostop, prav tako pa dostop dopušča tudi pooblaščenim uporabnikom (in sicer do podatkov o posameznikih, do katerih so pooblaščeni uporabniki upravičeni na podlagi zakona).

Glede na to, da se v predlogu zakona ureja pravica do dostopa do podatkov iz centralnega registra prebivalcev, prav tako pa se možnost elektronskega dostopa do podatkov (če so pri upravljavcu zbirke podani pogoji iz četrtega odstavka obravnavane določbe) ureja tudi za zunanje pooblaščene uporabnike (konkretno detektive), bodo detektivi v skladu z navedenimi okoliščinami lahko neposredno elektronsko dostopali do podatkov iz centralnega registra prebivalcev. Ne bo pa to mogoče, kadar elektronski dostop do določenih evidenc sploh ni omogočen zunanjim uporabnikom (bodisi izven informacijskega sistema HKOM bodisi na splošno ni dovoljen dostop zunanjim uporabnikom, temveč samo z zakonom določenim »državnim« subjektom) – take evidence so na primer vpisnik morskih čolnov, evidenca registriranih vozil, informacijski sistem o ravnanju z izrabljenimi vozili. V skladu z določbo petega odstavka se (ob predhodnem izpolnjevanju pogojev iz četrtega odstavka za neposredni elektronski dostop s strani detektivov) ta dostop omogoči samo na način in pod pogoji, ki jih za posamezno zbirko podatkov določa njen upravljavec.

Nadzor nad izvajanjem elektronskega dostopa do podatkov iz uradnih evidenc, ki jih vodijo državni organi, v okviru katerega se preverjajo zakonitost, preglednost in sorazmernost obdelave osebnih podatkov, izvaja Informacijski pooblaščenec najmanj enkrat letno. Na ta način se zagotavlja nadzor nad izvajanjem elektronskega pridobivanja podatkov, ki ga izvaja neodvisni organ za varstvo osebnih podatkov, torej Informacijski pooblaščenec, ter se že na zakonski ravni vgrajujejo dodatne varovalke za preprečitev morebitnih zlorab.

K 38. členu:

Pridobivanje podatkov z osebno zaznavo je tisto upravičenje, pri katerem detektiv pridobiva informacije s svojimi čutili (vid, vonj in sluh). Navedeno upravičenje sme detektiv izvajati samo na način, ki ne pomeni izvajanja tako imenovanega prikritega preiskovalnega ukrepa tajnega opazovanja po tretjem odstavku 149.a člena ZKP, saj mu je to prepovedano na podlagi 42. člena ZDD-1. V skladu z določbo tretjega odstavka 149.a člena ZKP se tajno opazovanje izvaja z neprekinjenim ali ponavljajočim se opazovanjem ali sledenjem, z uporabo tehničnih naprav za ugotavljanje položaja in

gibanja ter tehničnih naprav za prenos in snemanje glasu, fotografiranjem in video snemanjem in je osredotočeno na spremljanje položaja, gibanje in dejavnosti opazovane osebe. Pri tem ukrepu gre za načrtno, dalj časa neprekinjeno ali ponavljajoče se opazovanje določene osebe z uporabo tehničnih naprav za prenos in snemanje glasu ter slikovno snemanje, s katerimi se pridobijo materialni dokazi za potrebe kazenskega postopka. Navedeni elementi morajo biti kumulativno podani, da lahko govorimo o izvajanju tega posebnega preiskovalnega ukrepa.⁹⁷ Le opazovanje določenih objektov, zasede in druge klasične metode policijskega dela, pri katerih se ne uporabljajo tehnična sredstva, ne pomenijo izvajanja prikritega preiskovalnega ukrepa tajnega opazovanja, tudi če se opravljajo prikriti.⁹⁸

V praksi detektivov večkrat prihaja do očitkov o neupravičenem izvajanju navedenega upravičenja (ki se v veljavni ureditvi imenuje osebna zaznava), saj naj bi se to izvajalo kot tajno opazovanje oziroma tajno sledenje (torej kot prikriti preiskovalni ukrep), kot je urejeno v ZKP, njegovo izvajanje pa je detektivom prepovedano. V veljavni ureditvi (ki se ohranja tudi v predlogu zakona) je nezakonito izvajanje upravičenja osebne zaznave prekršek. V praksi se detektivom najpogosteje očita, da z izvajanjem osebne zaznave dejansko izvajajo prikriti preiskovalni ukrep, ki je v pristojnosti organov odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (osnovna dilema je, ali sme detektiv zbirati informacije z osebno zaznavo oziroma z opazovanjem tudi tako, da se premika za opazovano osebo z namenom pridobiti ali ugotoviti določene informacije). Zaradi ohlapnega zakonskega okvira instituta osebne zaznave v veljavni zakonodaji se v praksi pojavljajo številne dileme v povezavi z upravičenostjo in dovoljenostjo izvajanja tega upravičenja. Upošteva se zakonsko urejen položaj detektivov in dejstvo, da je detektivska dejavnost regulirana predvsem zaradi varovanja javnega reda, javne varnosti, osebne varnosti in dostojanstva naročnikov, tretjih oseb, ne nazadnje pa tudi detektivov, je nujno treba določiti jasnejše pogoje za njegovo izvajanje tako, da se bo lahko izvajalo v dovoljenem in upravičenem obsegu. Upravičenje detektiva za izvajanje opazovanja lahko pomeni poseg v ustavno varovano pravico do zasebnosti (35. člen Ustave), zato mora biti njegovo izvajanje jasno, določno in natančno opredeljeno v zakonu, tako da ga bo mogoče izvajati na način, ki ne omogoča arbitrarnega ravnanja, in da nedvoumno in dovolj določno opredeljuje pravni položaj subjektov, na katere se nanaša (v skladu z načelom jasnosti in določnosti pravnih predpisov, kot ga vsebuje načelo pravne države v 2. členu Ustave). Ker je nedvoumna razjasnitev obsega dovoljenega izvajanja opazovanja pomembna za razvoj detektivske dejavnosti, predvsem v luči standardov človekovih pravic in temeljnih svoboščin, se v predlaganem členu na novo ureja izvajanje obravnavanega upravičenja.

V predlaganem prvem odstavku se ohranja veljavna ureditev, po kateri lahko detektiv zbira podatke z neposredno osebno zaznavo samo na krajih, ki so dostopni vsem pod enakimi pogoji, in sicer na javnih krajih ali iz javnih krajev, javno dostopnih odprtih in zaprtih prostorov, lahko pa tudi (neposredno) opazuje kraje in prostore, ki so vidni z javno dostopnega kraja in prostora. Na ta način se (enako kot v veljavni ureditvi) določa krajevna oziroma prostorska omejitev izvajanja obravnavanega upravičenja. Pri tem lahko govorimo, da gre (najpogosteje) za osebno zaznavo določene osebe, vozil ali objektov na javno dostopnih krajih, iz katerih se osebno zaznavajo javno dostopni odprti ali zaprti prostori, lahko pa se zaznavajo tudi kraji in prostori, ki niso javno dostopni, če se osebna zaznava izvaja iz javnih krajev ali iz javno dostopnih odprtih in zaprtih prostorov (pri čemer je treba upoštevati prepoved veljavne ureditve, da detektiv ne sme posegati v zasebni zaprti prostor in zasebni prostor, ki ga je posameznik s postavitvijo kakršnekoli ograje, prepreke ali razvidne oznake oziroma opozorila ločil od javnega in na ta način navzven nakazal, da gre za zasebni prostor). Ker se lahko oseba opazuje tudi na zasebnih ali drugače zaprtih krajih oziroma prostorih (pod pogojem, da so vidni z javno dostopnega kraja in prostora), torej na krajih, kjer se upravičeno pričakuje zasebnost, pomeni, da upravičenje lahko poseže v ustavno zagotovljeno nedotakljivost zasebnosti. Intenzivnost posega v pravico do zasebnosti je odvisna od vsebine izvajanja osebne zaznave oziroma od upravičenja detektiva pri njegovem izvajanju, od namena osebne zaznavanja, od sankcij oziroma

⁹⁷ Prim. sodbo Višjega sodišča v Celju, opr. št. II Kp 267/2009, 23. 2. 2010.

⁹⁸ Tako tudi Š. Horvat (2004): Zakon o kazenskem postopku (ZKP) s komentarjem, GV Založba, Ljubljana, stran 326.

posledic, ki lahko doletijo posameznika na podlagi ugotovitev opazovanja, od pogojev, ki so predpisani za njegovo uporabo, ter od časovne zamejenosti izvajanja osebne zaznave.

Glede na navedeno se v predlaganem členu pridobivanje podatkov z osebno zaznavo omejuje na taksativno določena delovna področja detektiva, in sicer na področje pridobivanja informacij o osebah, ki so pogrešane ali skrite, o povzročiteljih premoženjskih in nepremoženjskih škod ter gradivu in dejstvih, potrebnih za zavarovanje pravic in upravičenj stranke pred sodišči, drugimi pravosodnimi organi in drugimi organi oziroma organizacijami, ki v postopkih odločajo o teh pravicah, o anonimnih pisanjih – o piscih in odpošiljateljih anonimnih pisanjih (razen v primerih anonimnih prijav, za katere je z zakonom prepovedano ugotavljanje identitete njihovih prijaviteljev), o dolžnikih in njihovem premoženju, o predmetih, ki so pogrešani ali izgubljeni, o spoštovanju konkurenčne prepovedi in konkurenčne klavzule ter o zlorabah pravice do zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe, zlorabah uveljavljanja pravice do povračila stroškov prevoza na delo in z dela, o delu pod vplivom alkohola ali prepovedanih drog ter o drugih disciplinskih kršitvah in kršilcih.

Z določitvijo področij, na katerih lahko detektiv pridobiva podatke z osebno zaznavanjem, se v primerjavi z veljavno ureditvijo preprečuje samovoljno in arbitrarno izvajanje navedenega upravičenja detektiva v položajih, ki ne bi bili že vnaprej dovolj točno opredeljeni. V luči spoštovanja zahteve po načelu zakonitosti in določnosti se v prenovljeni določbi pridobivanje podatkov z osebno zaznavo strogo navezuje na izvajanje tega upravičenja samo na javnih krajih ali iz javnih krajev, javno dostopnih odprtih in zaprtih prostorov ter krajev in prostorov, ki so vidni z javno dostopnega kraja in prostora. V predlagani določbi se detektivu tudi izrecno prepoveduje, da bi pri izvajanju tega upravičenja posegal v zasebni prostor in zasebni zaprti prostor (na primer prostor brez oken in vrat, prostor z zastrtimi okni – žaluzije, rolete in podobno – na način, da ni mogoče videti v prostor), pri čemer zasebni prostor vključuje tudi zasebni prostor, ki ga je posameznik s postavitvijo kakršnekoli ograje, prepreke ali razvidne oznake oziroma opozorila ločil od javnega in na ta način navzven nakazal, da gre za zasebni prostor (zasebni prostor je vsak prostor, v katerem posameznik upravičeno pričakuje, da bo oziroma je sam). Prav tako se v luči spoštovanja posameznikove zasebnosti in dostojanstva izrecno določa, da mora detektiv navedeno upravičenje izvajati le v najmanjšem mogočem obsegu, kot je potreben za pridobitev podatkov iz delovnega področja, za katero je pooblaščen, pri čemer ne sme izvajati vsesplošnega in neprekinjenega osebnega zaznavanja, ki bi po svoji naravi presegalo osebno zaznavanje po detektivu. Dodatno pa je navedeno upravičenje tudi časovno zamejeno, pri čemer se predlaga, da lahko pridobivanje podatkov z osebno zaznavo traja le tako dolgo, dokler ni odkrita kršitev ali dokler ima naročnik utemeljeno potrebo, da se ugotovi dejansko stanje področja, na katerem se pridobivajo podatki, v vsakem primeru pa največ štiri mesece od podelitve pisnega pooblastila naročnika. S predlaganim načinom pridobivanja podatkov bo detektiv lahko naročniku zagotovil izčrpne informacije, s katerimi bo slednji lahko zavaroval svoje interese, zaščitil svoj poslovni in tržni položaj ter si zagotovil čim boljši položaj v postopkih, v katerih sodeluje kot stranka.

K 39. členu:

S predlagano določbo se ureja upravičenje uporabe tehničnih sredstev z upoštevanjem načela omejevanja (*numerus clausus*) tehničnih sredstev, ki jih lahko uporabljajo detektivi, ter jasnosti in določnosti. Uporaba tehničnih sredstev s strani detektivov se veže samo na tista delovna področja detektiva, ki so navedena v drugem odstavku 34. člena predloga zakona. V predlogu nove določbe je uporaba tehničnih sredstev hkrati prepovedana na način, ki bi pomenil izpolnjevanje nalog oziroma pooblastil, ki so detektivom izrecno prepovedani (na primer izvajanje prikritih preiskovalnih ukrepov, ki jih lahko izvaja le policija). Poleg tega se predlaga, da je uporaba tehničnih sredstev detektivom dopustna le tedaj, ko izpolnjujejo nalogo, kot izhaja iz pooblastila, prav tako pa se uporaba tehničnih sredstev kumulativno veže tudi na potrebo po nujnosti zaradi zavarovanja gradiv in dejstev.

V skladu z navedenim bodo detektivi pri izpolnjevanju naloge iz naročnikovega pooblastila uporabljali tehnična sredstva v smislu *ultima ratio*, ko bo torej njihova uporaba nujna za zavarovanje gradiv in dejstev (pri čemer bodo morali biti za to kumulativno izpolnjeni tudi zgoraj navedeni pogoji). Pri posamezni vrsti tehničnega sredstva, kot je navedeno v predlagani določbi, se zaradi zamejitve uporabe vrste posameznega tehničnega sredstva in zaradi hitrega razvoja tehnologije posamezne naprave (ki spadajo pod določeno vrsto tehničnega sredstva) navajajo le primeroma. Tako se ureja uporaba tehničnega sredstva za slikovno snemanje (na primer fotoaparati, mobilna naprava, opremljena s fotoaparatom), zvočno snemanje (na primer diktafon, mobilna naprava, opremljena s snemalnikom glasu), iskanje, zavarovanje in primerjavo dokazov in sledi, najdenih na kraju dogodka (na primer mikroskop, spektrometer, sistem za preiskavo prstnih odtisov), ugotavljanje alkohola v izdihanem zraku (na primer merilnik stopnje alkohola v izdihanem zraku), ugotavljanje prisotnosti prepovedanih drog ali drugih prepovedanih snovi (na primer hitri testi za ugotavljanje prisotnosti prepovedanih drog ali drugih prepovedanih snovi v slini), izvajanje protiprisluškovalnih pregledov ter za komunikacijo med detektivi na terenu. Navedeno pomeni, da detektivom pri izvajanju upravičenja za uporabo tehničnih sredstev ni dovoljeno uporabljati naprav, ki v navedeni določbi niso navedene (na primer tehnična sredstva za lociranje oseb in predmetov – na primer GPS naprave, naprave za poligrafsko testiranje, naprave za prisluškovanje in podobno).

V predlagani določbi je preoblikovana tudi zahteva predhodnega soglasja za uporabo sredstva za zvočno snemanje, na način, da se (enako kot v veljavni ureditvi) predhodno zahteva pisno soglasje osebe, zoper katero bo navedeno sredstvo uporabljeno (pri čemer se določa, da je soglasje dano v pisni obliki, s čimer se zagotavlja tudi učinkovit nadzor nad uporabo navedene tehničnega sredstva). V veljavni ureditvi področja detektivske dejavnosti je vzpostavljen koncept diskrecijskega odločanja detektiva o tem, katero tehnično sredstvo bo za izvedbo naloge uporabil, pri čemer je zavezan k spoštovanju načela sorazmernosti. Diskrecijska pravica je pomembna iz dodeljene pravice do taktičnega preudarka, s katerim detektiv v skladu z načelom strokovnosti odloča o izbiri najprimernejšega upravičenja, s katerim bo zbral informacije in dokaze, ki bodo pomembni v morebitnem nadaljnjem postopku pred pravosodnimi in drugimi državnimi organi ter drugimi organizacijami, sočasno pa bo detektiv moral, če bo to potrebno, retroaktivno dokazovati svojo odločitev v zvezi s sorazmernostjo.

K 40. členu:

V tem členu so smiselno enako kot v veljavni ureditvi opredeljene naloge, ukrepi in dejavnosti, ki jih detektiv ne sme opravljati oziroma so nezdržljive z detektivsko dejavnostjo. Na ta način se zagotavlja meja med javnim in zasebnim opravljanjem dejavnosti na varnostnem področju. Detektivi ne smejo uporabljati prikritih preiskovalnih ukrepov, ki jih v skladu z zakonom uporabljajo policija, Slovenska obveščevalno-varnostna agencija in obveščevalno varnostna služba ministrstva, pristojnega za obrambo; opravljati upravičenj ali pooblastil, za opravljanje katerih so z zakonom določeni policija, sodišča ali drugi državni organi, ter opravljati detektivske dejavnosti za domače in tuje obveščevalne ali varnostne službe, organe s področja javne varnosti, politične stranke, tuje državne organe in ustanove, katerih ustanovitelji so politične stranke ali politična društva.

K 41. členu:

Detektiv v okviru opravljanja detektivske dejavnosti zbira za naročnike potrebne podatke in informacije, za katere je očitno, da bi lahko povzročili občutno škodo, če bi zanje izvedela nepooblaščen oseba. Med najpomembnejšimi značilnostmi detektivske dejavnosti je obveznost detektiva, da varuje tajnost informacij in podatkov, ki jih je zbral za naročnika. Na doslednem varovanju zaupanih mu podatkov temelji tudi zaupanje naročnikov do detektiva. Obveznost varovanja tajnosti velja za vse podatke o osebah, dejstvih in pravnih razmerjih, ki jih je detektiv izvedel pri opravljanju svoje dejavnosti, ne glede na to, v kakšni obliki so. Zato je v prvem odstavku določena dolžnost detektiva, da se štejejo zbrane informacije in podatki, ki jih detektiv zbere za naročnika, za poslovno skrivnost v skladu z zakonom, ki ureja poslovno skrivnost in prepoved sporočanja zbranih informacij in podatkov tretjim osebam. Navedena določba varuje naročnike z vidika načela pravne

varnosti, saj lahko v vsakem trenutku računajo na to, da bodo podatki, ki jih je zbral detektiv na podlagi njihovega naročila, varovani kot poslovna skrivnost. Na podlagi določbe 2. člena Zakona o poslovni skrivnosti⁹⁹ poslovna skrivnost zajema nerazkrito strokovno znanje, izkušnje in poslovne informacije, ki izpolnjujejo naslednje zahteve: so skrivnost, ki ni splošno znana ali lahko dosegljiva osebam v krogih, ki se običajno ukvarjajo s to vrsto informacij; imajo tržno vrednost; imetnik poslovne skrivnosti je v danih okoliščinah razumno ukrepal, da jo ohrani kot skrivnost. Detektiv mora varovati informacije in podatke, ki jih je zbral za naročnika, tudi po opravljeni storitvi.

Detektiv je v zadevah, ki jih opravlja oziroma so mu bile zaupane, zavezan k varovanju poslovne skrivnosti, varovanju tajnih in osebnih podatkov v skladu s predpisi, ki urejajo varovanje teh podatkov. Pri tem se posebej poudarja, da (splošna) dolžnost varovanja tajnosti ne sme vplivati na klasifikacijo morebitnega tajnega podatka (označenega s stopnjo tajnosti po določbah predpisov, ki urejajo varovanje tajnih podatkov), na katerega bi morda lahko detektiv naletel pri opravljanju svoje dejavnosti. Takšen podatek torej ohrani svojo kvalifikacijo tajnega podatka ne glede na določbo prvega odstavka tega člena, da se informacije in podatki, ki jih je detektiv zbral za naročnika, štejejo za poslovno skrivnost. S tajnimi podatki mora detektiv ravnati v skladu z drugim odstavkom tega člena, ki odkazuje na spoštovanje predpisov, ki urejajo varovanje tajnih podatkov.

Informacije in podatki, pridobljeni za naročnika, se lahko obdelujejo in uporabljajo samo za izvedbo naloge, ki jo je detektiv prevzel od naročnika in z namenom, za katerega je bila informacija pridobljena. Detektiv mora po izpolnitvi pooblastila, pogodbe ali odredbe sodišča naročniku izročiti vse podatke, zbrane na tej podlagi. Če je detektiv pri opravljanju detektivske dejavnosti izvajal tudi upravičenje pridobivanja podatkov iz evidenc, je naročniku dolžan izročiti le tiste podatke, katerih pridobitev je bila nujno potrebna za izpolnitev pooblastila, pogodbe ali odredbe sodišča. Navedeno pomeni, da se naročniku izroči le »glavna informacija« in ne celoten nabor osebnih podatkov, do katerih je detektiv sicer imel dostop na podlagi zakonskih pooblastil.

V predlaganem petem odstavku se izrecno določa, da se obveznost izročitve vseh podatkov, ki jih je detektiv zbral v okviru pooblastila, pogodbe ali odredbe sodišča, ne nanaša na izvod pooblastila, pogodbe ali odredbe sodišča in poročila o opravljeni detektivski storitvi. V praksi se je namreč izkazala potreba, da detektivni zadržijo tudi poročilo o opravljeni storitvi, saj se neredko dogaja, da so (v določenem obdobju po opravljeni storitvi) vabljeni na sodišče, da pričajo o dejstvih, ki pa se jih zaradi časovne oddaljenosti v celoti ne spominjajo več. Poročilo bi tako bilo smiselno hraniti za potrebe morebitnih sodnih postopkov, ki bi jih sprožili naročniki. Prav tako se v navedeni določbi ureja možnost hrambe prilog k poročilu o opravljeni detektivski storitvi, in sicer tistih, ki jih je mogoče kopirati ali prepisati (v praksi se zgodi, da so priloge edinstvene in jih detektiv ob oddaji poročila ne more obdržati, niti fotokopirati ali kako drugače narediti dvojnikov, zato se hramba prilog določa kot možnost v primerih, ko jih je mogoče reproducirati).

Detektiv mora prijaviti pristojnemu organu kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, če je zanj izvedel pri opravljanju detektivske dejavnosti. Dolžnost podaje ovadbe se nanaša na fazo, ko detektiv začne opravljati detektivsko dejavnost, to je po sklenitvi pogodbe oziroma po podelitvi pooblastila (pred tem pa k temu ni zavezan, pri čemer so v praksi primeri podajanja ovadb najpogosteje vezani na ravnanja tretjih oseb – in ne naročnikov oziroma njihovih bližnjih). S tem se poudarja tudi vloga detektivov kot deležnikov zagotavljanja varnosti, ki lahko prispevajo k učinkovitejšemu spopadanju s kriminaliteto (v okviru širšega smisla opravljanja pluralne policijske dejavnosti).

Zaradi varovanja zaupnosti razmerja med detektivom in naročnikom se v sedmem odstavku ureja nova obveznost detektiva, da mora naročnika obvestiti o vseh svojih dolžnostih, ki so urejene v obravnavani določbi, in sicer pred podelitvijo pooblastila. Ker je v skladu s prvim odstavkom 33. člena

⁹⁹ Uradni list RS, št. 22/19.

predloga zakona pooblastilo (vedno) tudi priloga pogodbe, se navedena dolžnost veže le na fazo pred podelitvijo pooblastila. Predlagana nova obvestilna dolžnost se ureja zlasti zaradi dolžnostnega ravnanja detektiva za podajo ovadbe pristojnemu organu v skladu z določbo šestega odstavka 41. člena predloga zakona, saj bi lahko bil položaj, v katerem bi bil podan sum storitve kaznivega dejanja s strani naročnika ali njegovih bližnjih, v nasprotju z zaupnostjo njegovega razmerja do mandanta oziroma naročnika. Tudi glede na navedeno se z novo obvestilno dolžnostjo varuje zaupnost razmerja med detektivom in naročnikom.

K 42. členu:

Zaupnost razmerja med detektivom in njegovimi naročniki je eden od stebrov detektivskega poklica, nanaša pa se na vse vidike zasebnosti, tako prostorsko, informacijsko kot komunikacijsko. V tej luči je treba zato presoјati pravico do zasebnosti, ki izhaja iz tega zaupnega razmerja. Zavarovana dobrina pri detektivih ni samo zasebnost detektiva, temveč predvsem zasebnost naročnikov. Detektiv mora zbrane podatke varovati v interesu naročnikov kot poslovno skrivnost. Zato se v obravnavanem členu, enako kot to velja za odvetniško in notarsko zasebnost, posebej ureja, da se za preiskavo poslovnih prostorov detektiva ali detektivske družbe ali zaseg dokumentov in predmetov pri detektivu ali detektivski družbi zahteva sodna odredba, pri čemer je preiskava dovoljena samo glede dokumentov in predmetov, ki so izrecno navedeni v odredbi o preiskavi, izdani v kazenskem postopku, hkrati pa mora biti pri preiskavi navzoč predstavnik zbornice. Navzočnost predstavnika zbornice pri preiskavi poslovnih prostorov detektiva je namenjena varstvu človekovih pravic tretjih oseb, ki v položaju iz prvega odstavka tega člena utemeljeno pričakujejo, da bo zagotovljeno varstvo njihove zasebnosti. Položaj predstavnika zbornice se razlikuje od siceršnjega položaja solemnitetnih prič. Te pazijo, kako se preiskava opravlja, in dajejo morebitne ugovore na zapisnik (tretji odstavek 216. člena ZKP). Predstavnik zbornice pa mora zagotoviti, da bo spoštovana tajnost dokumentov in predmetov, ki niso predmet preiskave.

K 43. členu:

V predlaganem členu se določajo splošni pogoji za opravljanje detektivske dejavnosti (zakon jih poimenuje) tujih detektivov, prav tako se ureja njihov status (v skladu z načeli prenosa Direktive 2006/123/ES). Tuji detektivi so v skladu s predlaganim prvim odstavkom fizične ali pravne osebe, ki so državljani (fizične osebe) države članice EU, EGP in Švice ali imajo sedež (pravne osebe) v njih ali v državi, s katero je sklenjen mednarodni sporazum, in želijo v Republiki Sloveniji opravljati detektivsko dejavnost. Prvi pogoj, ki ga morajo tuji detektivi izpolnjevati za opravljanje detektivske dejavnosti v Republiki Sloveniji (bodisi stalno, z ustanovitvijo sedeža ali podružnice bodisi začasno ali občasno), je zakonito opravljanje detektivske dejavnosti v svoji matični državi, pri čemer je matična država tista država, v kateri je tuji detektiv pridobil pravico do opravljanja detektivske dejavnosti po predpisih te države (država sedeža).

Predlagani drugi odstavek ureja tudi pogoje za opravljanje detektivske dejavnosti s strani slovenskega državljana, ki pa je opravljal ali še opravlja detektivsko dejavnost in je pridobil pravico do opravljanja detektivske dejavnosti v tujini.

Prav tako se v predlaganem členu urejajo pogoji za opravljanje detektivske dejavnosti v Republiki Sloveniji tudi za tujce, ki niso iz države članice EU, EGP in Švice ali države, s katero je sklenjen mednarodni sporazum (zakon jih poimenuje tuji detektivi tretjih držav). Zanje se določa, da lahko opravljajo detektivsko dejavnost v Republiki Sloveniji pod enakimi pogoji, kot veljajo za tuje detektive, ki v Republiki Sloveniji trajno opravljajo detektivsko dejavnost (pogoji iz 44. člena predloga zakona) in izpolnjevanju dodatnega pogoja materialne vzajemnosti.

Tuji detektivi, ki so v matični državi pridobili pravico do opravljanja detektivske dejavnosti, lahko v Republiki Sloveniji opravljajo detektivsko dejavnost stalno prek ustanovljene podružnice v Republiki Sloveniji (v nadaljnjem besedilu: stalno) ali občasno (v nadaljnjem besedilu: čezmejno). Pred prvim opravljanjem detektivske dejavnosti v Republiki Sloveniji se preveri, ali izpolnjujejo pogoje.

Ne glede na olajšave predvsem pri tujih detektivih, ki bodisi trajno bodisi začasno opravljajo dejavnost v Republiki Sloveniji, je zaradi javne varnosti, varstva naročnikov in tretjih oseb (dejavnosti oziroma storitve na področju detektivske dejavnosti imajo namreč na to neposredne implikacije) uzakonjena obveznost, da ima tuji ponudnik (iz države pogodbenice ali iz tretje države) vedno zagotovljeno zavarovanje odgovornosti v skladu z 8. členom tega zakona, pri čemer se omogoča, da se zavarovanje odgovornosti lahko uredi tudi v tujini, vendar mora biti enakovredno zavarovanju, ki je predpisano v 8. členu (obseg kritja, višina zavarovalne vsote, čas kritja zavarovanja).

K 44. členu:

Ta člen se tesno navezuje na Zakon o postopku priznavanja poklicnih kvalifikacij za opravljanje reguliranih poklicev,¹⁰⁰ ki je horizontalni predpis, s katerim je prenesena Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2005/36/ES z dne 7. septembra 2005 o priznavanju poklicnih kvalifikacij¹⁰¹ (ki je v pristojnosti Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti). V skladu z Direktivo 2005/36/ES predlog zakona ločuje med pogoji za priznanje poklicne kvalifikacije v primeru trajnega opravljanja poklica in pogoji v primeru začasnega ali občasnega opravljanja reguliranih poklicev (med katerimi se v primerjavi z veljavno ureditvijo opušča priznanje poklicne kvalifikacije). V predmetnem členu so urejeni pogoji priznavanja poklicnih kvalifikacij v primeru trajnega opravljanja poklica.

Pred prvim stalnim opravljanjem detektivske dejavnosti pristojni organ (zbornica) na podlagi vloge preveri izpolnjevanje pogojev in poklicno kvalifikacijo tujega detektiva po predlogu zakona in po ZPPPK. Poleg pogojev iz ZPPPK je pogoj za izdajo odločbe o priznanju poklicne kvalifikacije dokazilo, da je tuji detektiv v svoji matični državi pridobil pravico do opravljanja detektivske dejavnosti, dokazilo o zagotovljenem zavarovanju odgovornosti za škodo v skladu z določbami tega zakona, dokazilo, da mu ni prepovedano opravljanje detektivske dejavnosti v matični državi, in dokazilo matične države, da tuji detektiv v zadnjih petih letih pred vložitvijo vloge za priznanje poklicne kvalifikacije ni bil pravnomočno obsojen za naklepno kaznivo dejanje, za katerega se storilec preganja po uradni dolžnosti ali s pravnomočno odločbo spoznan za odgovornega za prekršek zoper javni red in mir z elementi nasilja, prekršek po predpisih, ki urejajo proizvodnjo in promet s prepovedanimi drogami ali prekršek po predpisih, ki urejajo varstvo osebnih podatkov, če se prekršek nanaša na obdelavo osebnih podatkov brez podlage v zakonu ali osebne privolitve posameznika. Vsa navedena dokazila pa morajo biti prevedena v slovenski jezik.

Vloga za priznavanje poklicne kvalifikacije se vložijo v skladu z ZPPPK. Ta postopek (v primerjavi z veljavno ureditvijo smiselno enako) bo za osebe iz 44. člena tega zakona (glede na določbo tretjega odstavka 43. člena predloga zakona pa tudi za tuje detektive tretjih držav), ki bi želele v Republiki Sloveniji opravljati detektivsko dejavnost, potekal pred postopkom vpisa v evidenco detektivov oziroma detektivskih družb, saj je eden od pogojev za vpis v navedeno evidenco, s tem pa pridobitev pravice do opravljanja detektivske dejavnosti, odločba o priznani poklicni kvalifikaciji. Kvalifikacije, pridobljene v tujini, se pred opravljanjem detektivske dejavnosti primerjajo s kvalifikacijami, ki veljajo v Republiki Sloveniji za prosilce licenc za opravljanje navedene dejavnosti. Določbe ZPPPK določajo postopek in ukrepe, če poklicnih kvalifikacij ni mogoče neposredno priznati. Dolžnost zbornice je, da preveri izpolnjevanje pogojev in poklicno kvalifikacijo po tem zakonu, pri čemer je namen predhodnega preverjanja izpolnjevanja pogojev in poklicne kvalifikacije ugotovitev znanj, spretnosti in kompetenc ter s tem preprečitev resne škode za varnost naročnikov in pravic drugih oseb. Vloga za priznanje poklicnih kvalifikacij se vložijo pri zbornici in mora vsebovati vse podatke in dokazila, kot jih določa 15. člen ZPPPK, in sicer dokazilo o državljanstvu in dokazila o poklicni kvalifikaciji, zlasti o formalnih

¹⁰⁰ Uradni list RS, št. 39/16, 47/19, 92/21 in 76/23; ZPPPK.

¹⁰¹ UL L, št. 255 z dne 30. 9. 2005, str. 22, zadnjič spremenjena z Direktivo 2013/55/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. novembra 2013 o spremembi Direktive 2005/36/ES o priznavanju poklicnih kvalifikacij in Uredbe (EU) št. 1024/2012 o upravnem sodelovanju prek informacijskega sistema za notranji trg (uredba IML) (UL L, št. 354 z dne 28. 12. 2013, str. 132); Direktiva 2005/36/ES.

kvalifikacijah, poklicni usposobljenosti in poklicnih izkušnjah, dokazilo o drugih kvalifikacijah, dokazila o vsebini in poteku usposabljanja ali kakršno koli drugo dokazilo, ki izkazuje vlagateljevo poklicno kvalifikacijo. Zbornica bo lahko pozvala vlagatelja, naj priskrbi dodatne informacije glede usposabljanja, če je to potrebno za ugotovitev mogočih vsebinskih razlik glede na nacionalne zahteve. Če vlagatelj teh informacij ne more zagotoviti, jih lahko zbornica pridobi od ustreznega pristojnega organa v državi pogodbenci izvora.

Če zbornica v postopku priznavanja poklicnih kvalifikacij ugotovi, da poklicne kvalifikacije vlagatelja ne ustrezajo nacionalnim zahtevam, izda o ugotovitvi začasno odločbo, s katero vlagatelja pozove, naj opravi preizkus poklicne usposobljenosti ali izpolni manjkajoče pogoje za priznanje ustreznosti poklicnih kvalifikacij v določenem prilagoditvenem obdobju. V skladu z določbo 24. člena ZPPPK bo vlagatelj po prejemu takšne odločbe obvestil zbornico o dopolnilnem ukrepu, ki ga je izbral.

Zbornica bo izdala vlagatelju odločbo o priznanju njegovih poklicnih kvalifikacij za opravljanje detektivske dejavnosti v Republiki Sloveniji, če bo na podlagi vloge ugotovila, da izpolnjuje pogoje po drugem odstavku tega člena, da vlagateljeve poklicne kvalifikacije ustrezajo poklicnim kvalifikacijam, ki jih za opravljanje detektivske dejavnosti zahteva ta zakon, ali ko ji bo vlagatelj predložil dokazilo o uspešno opravljenem prilagoditvenem obdobju ali preizkusu poklicne usposobljenosti.

V predlaganem členu je enako kot v veljavni ureditvi določeno načelo enakopravnosti, da se tuji detektiv, ki želi v Republiki Sloveniji trajno opravljati detektivsko dejavnost, in tuji detektiv tretje države obravnavata po enakih pravilih, kot je to določeno za pravne in fizične osebe iz Republike Slovenije. Temeljno načelo, ki mu sledi predlog zakona v zvezi s tem, je načelo nediskriminatornosti oziroma enakopravnosti. V skladu s tem se položaj tujih detektivov in tujih detektivov iz tretjih držav presoja enako kot položaj slovenskih pravnih in fizičnih oseb, ki opravljajo detektivsko dejavnost, pri čemer izjeme od enakopravnega presojanja lahko določa le ta zakon.

K 45. členu:

V okviru notifikacije novih zahtev predloga zakona Evropski komisiji se je izkazalo, da v veljavno ureditev ni bila v celoti prenesena Direktiva 2005/36/ES, zlasti njen Naslov II, ki ureja svobodo opravljanja storitev (posebna ureditev, ki se uporablja v primeru začasnega opravljanja storitev tujih detektivov s sedežem v drugi državi članici). Glede na navedeno se v predlogu zakona prenavljajo pogoji za opravljanje začasne ali občasne detektivske dejavnosti v Republiki Sloveniji s strani fizičnih ali pravnih oseb, ki so državljani (fizične osebe) ali imajo sedež (pravne osebe) v državah članicah EU, EGP in v Švici ali v državi, s katero je sklenjen mednarodni sporazum. V predlaganem členu se določa, da tuji detektiv, ki je pridobil pravico do opravljanja detektivske dejavnosti v matični državi, lahko opravlja detektivsko dejavnost v Republiki Sloveniji začasno ali občasno. Če pa poklic detektiva v matični državi ni reguliran, tuji detektiv lahko opravlja detektivsko dejavnost v Republiki Sloveniji, če jo je v matični državi opravljal vsaj eno leto v zadnjih desetih letih. Tega pogoja pa tujemu detektivu ni treba izpolnjevati, če je v matični državi, katere državljan je ali ima v njej sedež, regulirano izobraževanje in usposabljanje za poklic detektiva.

Kot je pojasnjeno v obrazložitvi k 44. členu predloga zakona, se v predlagani ureditvi za ponudnike storitev, ki opravljajo detektivsko dejavnost v Republiki Sloveniji občasno ali začasno, ne zahteva več pogoj priznanja kvalifikacij. Se pa v skladu z možnostjo, ki jo daje Direktiva 2005/36/ES oziroma ZPPPK, zaradi javne varnosti, varstva naročnikov in tretjih oseb (dejavnosti oziroma storitve na področju detektivske dejavnosti imajo namreč na to neposredne implikacije) določa obveznost prijave pred prvim začetkom opravljanja poklica in možnost preverjanja trajanja opravljanja storitve, če ta iz občasne preide v trajno obliko. Za občasno opravljanje namreč velja nekaj olajšav, kot je *pro forma* začasnost članstva in podobno. S tem se poudarja vloga detektivov kot deležnikov zagotavljanja varnosti, ki lahko prispevajo k učinkovitejšemu spopadanju s kriminaliteto (v okviru širšega smisla opravljanja pluralne policijske dejavnosti).

Prav tako se v obravnavani določbi določa, da je treba prijavo vložiti tudi vsakokrat, ko se bistveno spremenijo okoliščine za opravljanje detektivske dejavnosti. Prijava mora poleg podatkov, ki jih določa tretji odstavek 35. člena ZPPPK, vsebovati tudi potrdilo o državljanstvu tujega detektiva, potrdilo, da je tuji detektiv pridobil pravico do opravljanja detektivske dejavnosti v matični državi, dokazila o poklicnih kvalifikacijah ter potrdilo, da je tuji detektiv opravljal detektivsko dejavnost v matični državi vsaj eno leto v predhodnih desetih letih, če poklic detektiva v matični državi ni reguliran.

Tuji detektiv postane na podlagi prijave začasni član zbornice. Za začasno članstvo v zbornici ta tujemu detektivu ne sme zaračunati članarine. V skladu s členom 6a Direktive 2005/36/ES so namreč ponudniki storitev s sedežem v drugi državi članici v državi gostiteljici oproščeni obveznosti, ki jih država gostiteljica nalaga strokovnjakom na njenem ozemlju v zvezi z odobritvijo, registracijo ali članstvom v poklicni organizaciji ali organu. Lahko pa države članice določijo bodisi avtomatično začasno registracijo bodisi pro forma članstvo v taki poklicni organizaciji ali organu, če taka registracija ali članstvo ne zadržuje ali otežuje na kakršen koli način opravljanja storitev in ne pomeni kakršnih koli stroškov za ponudnika storitev. Kopija prijave pomeni avtomatično začasno registracijo ali pro forma članstvo.

V predlaganem petem odstavku pa se izrecno urejajo tudi podaljšanje prijave in pravica zbornice, da zahteva vpis v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb, včlanitev tujega detektiva v zbornico in plačilo članarine, če zbornica ugotovi, da ima opravljanje detektivske dejavnosti tujega detektiva dejansko naravo trajnega opravljanja detektivske dejavnosti.

Glede na vse navedeno se za tujega ponudnika storitev, ki želi v Republiki Sloveniji opravljati detektivsko dejavnost začasno ali občasno, zahtevajo ob prvi prijavi le pogoji, kot so navedeni v 45. členu predloga zakona (zanj torej ne veljajo pogoji predloga zakona za opravljanje detektivske dejavnosti oziroma za pridobitev pravice do opravljanja dejavnosti, kot so na primer navedeni v 3. členu predloga zakona).

K 46. členu:

V predlaganem členu se pravica do opravljanja detektivske dejavnosti (tujih detektivov, ki trajno opravljajo detektivsko dejavnost v Republiki Sloveniji, in tujih detektivov iz tretje države) v Republiki Sloveniji pogojuje z vpisom v evidenco detektivov (fizične osebe) in evidenco detektivskih družb (pravne osebe). Gre za vpis v isto evidenco, v katero se vpisujejo tudi fizične osebe z državljanstvom Republike Slovenije oziroma pravne osebe s sedežem v Republiki Sloveniji. Učinek vpisa v evidenco je konstitutivni element, in sicer pridobitev pravice do opravljanja detektivske dejavnosti tujih detektivov v Republiki Sloveniji. V postopku preverjanja pogojev za vpis v evidenco detektivov zbornica preverja tudi izpolnjevanje materialnega pogoja vzajemnosti, ki je določen za tuje detektive tretjih držav. Ohranja se tudi veljavna ureditev, ki določa, da zbornica po vpisu tujega detektiva ali tujega detektiva tretje države v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb o tem obvesti ministrstvo in pristojni organ matične države te osebe.

Tujim detektivom, ki v matični državi nimajo podeljene detektivske izkaznice, zbornica izda po vpisu v evidenco detektivsko izkaznico, s katero izkazujejo pravico do opravljanja detektivske dejavnosti v Republiki Sloveniji.

K 47. členu:

Nadzor nad delom detektivov se v skladu z veljavno ureditvijo izvaja v okviru upravnih in inšpekcijskih pristojnosti ministrstva in strokovnih nadzorov, ki jih zbornica izvaja nad delom detektivov, kar je oblika permanentnega nadzora nad delom detektivov.

Pri obravnavi kršitev detektivov lahko zbornica v skladu z veljavno ureditvijo ugotavlja tudi disciplinsko odgovornost v skladu s statutom. Ta določa, da lahko predlog za uvedbo postopka pred častnim razsodiščem zoper detektiva podajo nadzorni odbor, državni organ nadzora, član zbornice ali

prizadeta stranka. Natančneje pa postopek ureja Pravilnik o postopku pred Častnim razsodiščem Detektivske zbornice Republike Slovenije, ki določa, da častno razsodišče obravnava detektiva, če ta ravna v nasprotju z dolžnostmi pri opravljanju detektivskega poklica ali vestnim opravljanjem dela in kodeksom poklicne etike detektivov, statutom in drugimi njegovimi akti. Postopek pred častnim razsodiščem se uvede na podlagi predloga upravičenega predlagatelja, ki ni stranka v postopku. Tričlansko častno razsodišče, sestavljeno iz detektivov, odloča na seji, ki ni javna. Na seji so prisotne le vabljeni osebe. Častno razsodišče po opravljeni ustni obravnavi odloči o disciplinski kršitvi in odgovornosti zanj oziroma disciplinskem ukrepu ter v 15 dneh izda pisno odločbo in jo vroči detektivu, medtem ko se predlagatelju odločba ne pošilja, ampak se ga o njej le obvesti.

Zgoraj opisani postopek, ki ga ne gre enačiti s pritožbenim postopkom, kot je urejen na primer za policiste, pooblaščenih uradne osebe finančne uprave, občinske redarje in varnostnike, je bolj ali manj zreduciran na akt vložitev pritožbe osebe, ki je najela detektiva in ni zadovoljna z njegovim delom (dopustna je tudi vložitev pritožbe s strani osebe, o kateri je detektiv zbiral informacije), pri čemer je sama obravnava pritožbe usmerjena v ugotavljanje disciplinske odgovornosti detektiva, kar se odraža v postopku, ki javnosti (torej tudi pritožniku) ni dostopen.

Na proučitev potrebe po ureditvi posebnega pritožbenega postopka zoper delo detektivov kaže tudi prvo vmesno poročilo delovne skupine v okviru ciljnega raziskovalnega projekta fakultete za varnostne vede Učinkovit pritožbeni mehanizem nad delom občinskih redarjev, varnostnikov in detektivov (V5-2149). Ker detektivi pri izvajanju svoje dejavnosti, zlasti pri uporabi upravičenj, prav tako lahko posegajo v človekove pravice in temeljne svoboščine, se s predlagano ureditvijo po vzoru ureditve, kot velja za policiste in pooblaščenih uradne osebe finančne uprave, upošteva število detektivov in povprečno število pritožb na letni ravni, vzpostavlja notranja pritožbena pot zoper delo detektivov z namenom nepristranske in strokovne preveritve zakonitosti in strokovnosti njihovega dela. Na ta način se prizadeti osebi poleg formalnih (sodnih in upravnih) poti, ki so običajno dolgotrajne in pogosto drage, dajejo na voljo tudi druge, manj formalne pritožbene možnosti, ki so lahko učinkovitejše, predvsem pa hitrejše in cenejše.

S ciljem jasne določitve, kaj je predmet pritožbenega postopka v širšem smislu, je v prvem odstavku predlaganega člena navedeno, da je pritožbo mogoče podati, če posameznik meni, da je detektiv pri izvajanju detektivske dejavnosti kršil upravičenja po tem zakonu. Pritožbo lahko posameznik vloži na zbornico v 30 dneh od dneva, ko je izvedel za domnevno kršitev (pravočasnost vložitev pritožbe, torej 30-dnevni subjektivni rok, se dokazuje na podlagi objektivnih dejstev in okoliščin). V pritožbenem postopku se preverja pritožba s posebnim poudarkom na zagotavljanju pravice do sodelovanja in izjavljanja o pritožbenih navedbah in okoliščinah primera, vključno z možnostjo soprispevanja pri zbiranju dokaznega gradiva in ugotavljanju odločilnega dejanskega stanja, tako pritožnika kot tudi detektiva, zoper delo katerega je vložena pritožba, s čimer se dosega ustrezna raven kontradiktornosti pritožbenega postopka. Glede na vsebino določbe, ki poudarja načelo kontradiktornosti kot pravico do izjave oziroma sodelovanja v pritožbenem postopku, je tudi povsem jasno, da se pritožbeni postopek ne uporablja za anonimne pritožbe.

V pritožbenem postopku se uporabljajo pravila, predpisana v tem zakonu. Če postopek ni določen, se smiselno uporabljajo določbe ZUP, vendar ne v celoti, temveč le instituti, ki so določeni v predlaganem petem odstavku (pritožba, ustna obravnava, izločitev, stranka in njeno zastopanje, zapisnik, jezik v postopku, vročanje, roki in naroki, vrnitev v prejšnje stanje in dokazovanje). Predlagani šesti odstavek določa, da pritožbeni postopek ni upravna zadeva v smislu ZUP. Predlagatelj zakona je pri tem sledil dosedanji sodni praksi, ki se nanaša na izpodbijanje izdanih posameznih aktov in na odločitev senata glede utemeljenosti pritožbenih očitkov v pritožbenem postopku zoper delo policistov, v skladu s predhodno ureditvijo reševanja pritožb po določbi 28. člena Zakona o policiji.¹⁰² Vrhovno sodišče

¹⁰² Uradni list RS, št. 66/09 – uradno prečiščeno besedilo, 22/10, 26/11 – odl. US, 58/11 – ZDT-1, 40/12 – ZUJF, 96/12 – ZPIZ-2, 15/13 – ZNPPol in 15/13 – ZODPol; ZPol.

Republike Slovenije (sklep I Up 660/2011, 17. 4. 2012) je v zvezi s tem navedlo, da »obvestilo tožene stranke (Ministrstva za notranje zadeve) o zaključku pritožbenega postopka zoper delo policista po 28. členu ZPol ni upravni akt oziroma akt, ki bi se lahko izpodbijal v upravnem sporu«. Glede odločitve senata o utemeljenosti pritožbe pa je Upravno sodišče Republike Slovenije (sklep U 194/2008, 13. 2. 2008) odločilo, da »odločitev pritožbenega senata na podlagi 28. člena ZPol ni akt, ki se lahko izpodbija v upravnem sporu, ker gre za obliko alternativnega reševanja sporov znotraj uprave, ne pa za oblastveno odločanje v upravnem postopku. To pa ne pomeni, da posameznik, potem ko je postopek zaključen na podlagi šestega odstavka 28. člena ZPol, nima pod določenimi zakonskimi pogoji možnosti vložiti tožbe v upravnem sporu zaradi varstva človekovih pravic bodisi zoper sporno dejanje policista bodisi zoper dejanje tožene stranke (Ministrstva za notranje zadeve) v pritožbenem postopku po 28. členu ZPol, če gre za kršitev človekovih pravic in če stranki ni zagotovljeno drugo sodno varstvo.« Zaradi navedenega na odločitev – rešitev v pritožbenem postopku – ni mogoče podati pritožbe, temveč je pritožbeni postopek končan.

ZUP v nekaterih primerih (na primer vrnitev v prejšnje stanje) zahteva izdajo posebnega sklepa in dopušča možnost pritožbe zoper ta sklep. To v pritožbenem postopku ne bi bilo smiselno, saj tudi sicer ni mogoča pritožba zoper končno odločitev, zato se pritožba zoper procesne (vmesne) sklepe eksplicitno izključuje.

K 48. členu:

Predlagana določba ureja vsebino in preizkus pritožbe. Pritožba mora biti razumljiva in mora vsebovati osebno ime ter naslov stalnega in začasnega prebivališča pritožnika, podatke o morebitnem pooblaščenцу pritožnika, naslov za vročanje, lahko pa tudi druge podatke (elektronski naslov, telefonska številka), kraj, čas in opis dejanja detektiva pri izvajanju detektivske dejavnosti, ko naj bi kršil upravičenja po tem zakonu, morebitna dejstva in dokaze, na katerih temelji pritožba, in podpis pritožnika. Če je pritožba nerazumljiva ali nepopolna, predsednik zbornice pritožnika pisno pozove (najpozneje v petih delovnih dneh od prejema pritožbe), naj pritožbo popravi ali dopolni v petih delovnih dneh od vročitve zahteve za popravilo ali dopolnitev. Predsednik zbornice popolno pritožbo preizkusi, da ugotovi, ali gre za pritožbo, ali je ta dopustna in pravočasna in ali jo je vložila upravičena oseba. V predlaganem četrtem odstavku se tudi določajo razlogi, zaradi katerih se pritožba ne obravnava. V primeru takšne odločitve predsednik zbornice pritožnika in ministrstvo seznanijo s pisnim obvestilom.

K 49. členu:

Predlagana določba ureja sestavo pritožbene komisije, ki bo delovala pri zbornici (zbornica bo za njeno delovanje zagotavljala finančna sredstva, strokovno in administrativno pomoč ter druge pogoje za njeno delo). Komisija bo sestavljena iz podpredsednika zbornice, ki bo član in hkrati predsednik komisije po sami funkciji, predstavnika ministrstva in strokovnjaka s področja varnostnih ved ali varstva človekovih pravic, ki ni član zbornice ali zaposlen na ministrstvu (da ne bi bila dva od treh članov iz istega organa), s čimer se bodo po mnenju predlagatelja zagotovile nepristranskost, objektivnost in strokovnost pritožbenega postopka. Člana komisije (predstavnika ministrstva in strokovnjak s področja varnostnih ved ali varstva človekovih pravic) bo v vsakem primeru posebej imenoval predsednik zbornice iz nabora članov v sklepu iz tretjega in četrtega odstavka tega člena. Ker je vodenje pritožbene komisije po samem zakonu v pristojnosti podpredsednika zbornice, se s predlaganim petim odstavkom določa izjema za primere njegove odsotnosti in obstoja nasprotja interesov. V teh primerih bo predstavnika zbornice imenoval upravni odbor zbornice.

K 50. členu:

Predlagana določba poudarja, da mora biti odločitev komisije v odgovoru pritožniku vsebinsko obrazložena, in sicer po posameznih pritožbenih razlogih, če je bilo teh v pritožbi več. Odgovor komisije se pritožniku in detektivu vroči osebno, v skladu z določili ZUP. Predlagani četrti odstavek z namenom hitrega obravnavanja pritožbe določa rok za dokončanje postopka pred komisijo (90 dni), ki

je instruktivske narave. Če v tem roku postopka zaradi objektivnih okoliščin (odsotnost strank, vročanje vabila po določenih ZUP ...) ni mogoče končati, je lahko končan tudi pozneje.

Glede na manj formalno naravo notranje pritožbenega postopka se v predlaganem petem odstavku posebej poudarja razlikovanje med pritožbenimi in drugimi postopki (disciplinski, odškodninski, prekrškovni ali kazenski postopek), kar pomeni, da morebitne kršitve detektiva, ki so lahko predmet drugega postopka, ne morejo biti predmet odločanja v pritožbenem postopku, če pa so v tem postopku ugotovljene, zbornica in ministrstvo ukrepata v skladu s svojimi pristojnostmi, ki se nanašajo na uvedbo disciplinskega postopka, uvedbo strokovnega nadzora, izvedbo poznejšega varnostnega preverjanja, odvzem licence in izrek prepovedi opravljanja detektivske dejavnosti. Če se v pritožbenem postopku ugotovijo kršitve detektiva, ki so predmet drugih postopkov, ministrstvo z ugotovitvami seznanjeni pristojni državni organ, ki ukrepa v skladu s svojimi pristojnostmi.

K 51. členu:

V predlagani določbi se urejajo stroški udeležbe, ki nastanejo med pritožbenim postopkom. Gre za stroške zbornice, ki se povrnejo strokovnjaku s področja varnostnih ved ali varstva človekovih pravic ter drugim osebam in strokovnjakom iz drugega odstavka 50. člena tega zakona. Posebej se določa zakonsko pooblastilo ministru za podzakonsko ureditev višine, vrst in načina povrnitve stroškov udeležbe v postopku pred komisijo.

K 52. členu:

V povezavi z 51. členom se v predlagani določbi določa zagotovitev finančnih sredstev zbornici za vodenje pritožbenih postopkov zoper detektive iz sredstev proračuna Republike Slovenije.

K 53. členu:

Predlagana določba ureja dolžnost zbornice za pripravo polletnega in letnega poročila o reševanju pritožb, ki ga objavi na spletni strani zbornice. Zaradi varstva osebnih podatkov se določa, da se v poročilu ne navajajo osebni podatki.

K 54. členu:

Za nadzor nad izvajanjem določb tega zakona in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, je določena pristojnost inšpektorata. Ta člen ureja splošne pristojnosti inšpektorata, ki jih ima v okviru nadziranja izvrševanja predpisov na področju detektivske dejavnosti. Poglavitni namen inšpekcijskega nadzora je odkrivati in preprečevati morebitne zlorabe, nedovoljene posege v človekove pravice in temeljne svoboščine posameznikov ter posege, ki so detektivom izrecno prepovedani. Inšpekcijski nadzor je bistveni element delovanja državne uprave, saj se z njim zagotavlja nadzor nad izvrševanjem veljavnega pravnega reda oziroma način izvajanja konkretnega zakona. Prisilna narava inšpekcijskega nadzora (z vsemi pooblastilnimi določbami) zagotavlja spoštovanje zakonskega predpisa, hkrati pa varuje pravice in pravne koristi, ki so posameznikom priznane z zakoni in drugimi predpisi. Inšpekcijski postopek se izvaja kot posebni upravni postopek oziroma posebni postopek, namenjen ugotavljanju načina izvajanja oziroma spoštovanja zakonov in predpisov, izdanih na njegovi podlagi. Za zagotavljanje tega cilja morajo nadzorni organi svoje pristojnosti izvajati v skladu z določbami zakona, ki ureja inšpekcijski nadzor, zakona, ki ureja splošni upravni postopek, in zakona, ki ureja prekrške.

V predlaganem drugem odstavku se ureja obseg inšpekcijskega nadzora, ki se lahko opravlja nad nadzorovanimi subjekti. Inšpektor lahko preverja obstoj in vsebino evidenc, ki jih je dolžna voditi zbornica, preverja izpolnjevanje pogojev za opravljanje detektivske dejavnosti ter za vpis v evidenco detektivov in evidenco detektivskih družb, preverja obstoj in veljavnost pooblastil ali odredb sodišč o izvajanju storitev detektivske dejavnosti (inšpektorju se v predlagani tretji alineji drugega odstavka dodaja pooblastilo, da preverja tudi obstoj in veljavnost tako pooblastil kot tudi odredb sodišč za dejavnost vročanja sodnih pisanj, saj se v skladu s predlaganim 33. členom razširja pravna podlaga za opravljanje detektivske dejavnosti tudi na sodne odredbe). Poleg tega ima inšpektor pooblastilo, da v

primeru sklenjene pogodbe med detektivom in naročnikom preverja namen in veljavnost za izvajanje detektivske dejavnosti, da opravlja nadzor nad delom detektivov, inšpektor lahko opravlja nadzor nad fizičnimi in pravnimi osebami, ki izvajajo detektivsko dejavnost brez predhodnega vpisa v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb (gre za določitev novega inšpekcijskega pooblastila za opravljanje nadzora nad fizičnimi in pravnimi osebami, ki izvajajo detektivsko dejavnost brez predhodnega vpisa v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb po tem zakonu, s čimer se bo še učinkoviteje preprečevalo nezakonito opravljanje detektivske dejavnosti), inšpektor lahko tudi preverja obstoj in vsebino evidenc, ki jih je detektiv dolžan voditi po tem zakonu, prav tako pa lahko ugotavlja spoštovanje določb o izvajanju nalog, ki jih detektiv ne sme opravljati. V primerjavi z veljavno ureditvijo se iz inšpekcijskega nadzora izpušča pristojnost za ugotavljanje načina varovanja podatkov, pridobljenih pri opravljanju detektivske dejavnosti ali v zvezi z njo, saj lahko na podlagi Zakona o informacijskem pooblaščenju¹⁰³ in Splošne uredbe o varstvu osebnih podatkov opravlja inšpekcijski nadzor nad izvajanjem ZVOP-2 in drugih predpisov, ki urejajo varstvo ali obdelavo osebnih podatkov oziroma iznos osebnih podatkov iz Republike Slovenije, le Informacijski pooblaščenec (s predlagano ureditvijo se tako ne posega v siceršnje nadzorno pristojnost Informacijskega pooblaščenca v okviru njegovih matičnih predpisov).

V predlaganem tretjem odstavku je določena dolžnost detektiva, da inšpektorju, na njegovo zahtevo, predloži na vpogled pooblastilo ali odredbo sodišča o opravljanju detektivske storitve ter poročilo o opravljenih detektivskih dejavnostih za naročnika. Kot je urejeno tudi v veljavni ureditvi, inšpektorji sodelujejo v okviru inšpekcijskega nadzora tudi z drugimi državnimi organi, lahko zahtevajo pomoč policije, drugih inšpekcijskih služb ali strokovnjakov s posameznih strokovnih področij, ki so predmet nadzora.

K 55. členu:

Poleg pravic in dolžnosti, ki jih inšpektorju določa zakon, ki ureja inšpekcijski nadzor, so predvideni tudi ukrepi, s katerimi bo mogoče doseči ureditev stanja na področju detektivske dejavnosti in s katerimi bo imel inšpektor pravico in dolžnost prepovedati nezakonito izvajanje detektivske dejavnosti vsakomur, ki bo opravljal to dejavnost v nasprotju z določbami tega zakona. Tak ukrep je nujen, saj je z njim mogoče zavarovati javni interes, ki je usmerjen v kakovostno in zakonito izvajanje detektivske dejavnosti in s tem v pridobivanje občutka varnosti in zakonitosti pri naročnikih detektivske storitve, pa tudi javnosti. V obravnavanem členu so taksativno določene pravice in dolžnosti, ki jih inšpektorji smejo opravljati poleg splošnih pooblastil in ukrepov, kot so sicer določeni v ZIN, in sicer ima inšpektor pristojnost, da predlaga zbornici izbris iz evidence detektivov ali iz evidence detektivskih družb, če detektiv ali detektivska družba ne izpolnjujeta s tem zakonom določenih pogojev za opravljanje detektivske dejavnosti oziroma če v določenem roku ne odpravita ugotovljenih pomanjkljivosti ali nepravilnosti (gre za novo pristojnost, ki je vezana na ureditev učinkovanja vpisa v evidenco detektivov oziroma detektivskih družb), poleg tega lahko detektivu prepove opravljati dejavnost in predlaga zbornici, da mu odvzame licenco, če zaradi njegovega nezakonitega dela obstaja nevarnost za življenje in zdravje ljudi, javni red ali javno varnost ali premoženje večje vrednosti ali hujša grožnja javnemu interesu, prepove izvajanje dejavnosti pravni ali fizični osebi, ki ne izpolnjuje pogojev, določenih s tem zakonom, za vpis v evidenco detektivov ali v evidenco detektivskih družb (gre za novo pristojnost, pri čemer se bo ukrep nanašal na vse subjekte, ki bodo izvajali detektivsko dejavnost brez vpisa v ustrezno evidenco), ter predlaga zbornici uvedbo postopka za ugotovitev detektivove disciplinske odgovornosti. V primerjavi z veljavno ureditvijo se iz predlagane določbe izpuščata pristojnost inšpektorjev za predlaganje zbornici sprejetje ukrepov za odpravo pomanjkljivosti ter izvajanje postopkov o prekršku v skladu z zakonom, ki ureja postopek o prekršku, saj gre v navedenih primerih za splošna pooblastila inšpektorjev, ki že izhajajo iz ZIN (kar je tudi izrecno navedeno v uvodnem stavku prvega odstavka), in gre za podvajanje brez dodane vrednosti. Enako velja za izpustitev drugega odstavka iz veljavne ureditve, saj gre za poučevalno določbo, pri čemer je za nespoštovanje izrečenega ukrepa inšpektorja že v ZIN predviden prekršek.

¹⁰³ Uradni list RS, št. 113/05 in 51/07 – ZUstS-A.

Posebej je določeno tudi pravno varstvo zoper odločitev inšpektorja iz 2. točke prvega odstavka tega člena, kadar je v zavarovanju interesa kršitelja, da v primeru začasne prepovedi opravljanja detektivske dejavnosti odloči drugostopenjski organ. O pritožbi odloči ministrstvo kot organ druge stopnje v 15 dneh, pritožba pa ne zadrži izvršitve. Zoper odločbo organa druge stopnje je mogoče sprožiti upravni spor. Zoper preostale ukrepe inšpektorja je dovoljeno pravno varstvo, kot je urejeno v ZUP na podlagi drugega odstavka 3. člena ZIN, ki določa subsidiarno uporabo ZUP glede vseh postopkovnih vprašanj, ki niso urejena z ZIN ali s posebnim zakonom.

K 56. členu:

Zbornica mora na podlagi javnega pooblastila voditi s tem predlogom zakona predpisane evidence in pridobivati podatke za potrebe njihovega zbiranja oziroma vnosa v evidence. S predlaganim prvim odstavkom se na zakonski ravni, poleg evidence detektivov in evidence obdobjnih usposabljanj, kot je določeno v veljavni ureditvi, vzpostavljajo še dodatne evidence, in sicer evidenca detektivskih družb (zbornica bo vodila posebno evidenco detektivskih družb, saj z vpisom v navedeno evidenco pravna oseba pridobi pravico do opravljanja detektivske dejavnosti in status detektivske družbe), evidenca detektivskih pripravnikov, evidenca izrečenih disciplinskih ukrepov, evidenca mirovanj statusov detektivov, evidenca neveljavnih in pogojno odvzetih licenc in evidenca pritožb.

S predlaganim drugim odstavkom se zaradi zagotavljanja pravilnosti in celovitosti podatkov v evidencah posebej določa dolžnost detektiva (s tem pa tudi detektiva podjetnika in zaposlenega detektiva) in detektivske družbe, da zbornici sporočajo vse tiste podatke, ki jih zbornica potrebuje za potrebe vodenja evidenc iz prvega odstavka, in sicer v osmih dneh od nastanka okoliščin ali njihovih sprememb. Gre predvsem za podatke, ki se vodijo v evidenci detektivov, evidenci detektivskih družb in evidenci detektivskih pripravnikov. V preostalih evidencah namreč zbornica vodi podatke v okviru izvajanja svojih lastnih nalog.

K 57. členu:

S predlaganim prvim odstavkom so določeni podatki, ki jih evidenca detektivov vsebuje, in sicer ime in priimek detektiva; ime oziroma firma detektiva podjetnika; EMŠO detektiva; matična številka detektiva podjetnika; državljanstvo; naslov stalnega in začasnega prebivališča fizične osebe oziroma sedež in poslovni naslov fizične osebe, ki bo na trgu samostojno opravljala detektivsko dejavnost, in podružnice; kontaktna številka telefona in kontaktni naslov elektronske pošte detektiva, detektiva podjetnika in podružnice ter dokazilo o izpolnjevanju pogoja iz šestega odstavka 3. člena predloga zakona detektiva oziroma detektiva podjetnika; naslov in raven pridobljene izobrazbe; dokazilo o zavarovanju odgovornosti za škodo; dokazilo o opravljenem detektivskem izpitu; datum in številka izdane licence in detektivske izkaznice; pisna izjava detektiva podjetnika oziroma detektivske družbe, iz katere izhaja, da bo oseba po vpisu v evidenco detektivov opravljala delo v delovnem razmerju pri detektivu podjetniku oziroma v detektivski družbi, ki poda izjavo; dokazilo o registraciji detektivske dejavnosti kot glavne dejavnosti (podatek se nanaša na fizično osebo, ki bo na trgu samostojno opravljala detektivsko dejavnost v okviru organiziranega podjetja); datum pravnomočnosti odločbe, s katero je bil ugotovljen obstoj razloga za izbris detektiva iz evidence detektivov, in datum izbrisa detektiva iz evidence detektivov.

Zaradi predlagane obveznosti vpisa tujega detektiva, ki trajno opravlja detektivsko dejavnost v Republiki Sloveniji, in tujega detektiva iz tretje države v evidenco detektivov in s tem pridobitve pravice do opravljanja detektivske dejavnosti v Republiki Sloveniji se v predlaganem drugem odstavku določajo dodatni podatki, ki se vodijo v evidenci detektivov zaradi vpisa tujih detektivov. Gre za podatke, ki se (dodatno) zahtevajo v okviru vložitve predloga za vpis v evidenco in so urejeni v 46. členu predloga zakona.

S predlaganim tretjim odstavkom je zaradi zagotavljanja javnosti evidence, s tem pa zaradi varstva naročnikov določeno, da se podatki o imenu in priimku detektiva, imenu oziroma firmi detektiva

podjetnika, sedežu in poslovnem naslovu detektiva podjetnika in podružnice, kontaktni številki telefona in kontaktnem naslovu elektronske pošte objavijo na spletni strani zbornice. V enakem obsegu velja dolžnost objave podatkov tudi za tujega detektiva in tujega detektiva iz tretje države.

K 58. členu:

S predlaganim prvim odstavkom se na zakonski ravni določa vsebina evidence detektivskih družb, ki jo vodi zbornica zaradi odločanja o podelitvi in odvzemu pravice za opravljanje detektivske dejavnosti pravnim osebam. Predvideno je, da bo evidenca detektivskih družb vsebovala naslednje podatke: ime in priimek ter naslov stalnega in začasnega prebivališča vsakega družbenika in poslovodje detektivske družbe; ime oziroma firmo, sedež in poslovni naslov detektivske družbe in podružnice; dokazilo o izpolnjevanju pogoja iz šestega odstavka 3. člena tega zakona; ime in priimek ter naslov stalnega in začasnega prebivališča osebe, ki je pooblaščen za zastopanje detektivske družbe; kontaktno številko telefona in kontaktni naslov elektronske pošte detektivske družbe in podružnice; izvod družbene pogodbe detektivske družbe; dokazilo o registraciji detektivske dejavnosti kot glavne dejavnosti; datum pravnomočnosti odločbe, s katero je bil ugotovljen obstoj razloga za izbris detektivske družbe iz evidence detektivskih družb, in datum izbrisa detektivskih družb iz evidence detektivskih družb.

Zaradi predlagane obveznosti vpisa tujega detektiva, ki trajno opravlja detektivsko dejavnost v Republiki Sloveniji, in tujega detektiva iz tretje države, ki je pravna oseba, v evidenco detektivskih družb in s tem pridobitve pravice do opravljanja detektivske dejavnosti v Republiki Sloveniji se v predlaganem drugem odstavku določajo dodatni podatki, ki se vodijo v evidenci detektivskih družb zaradi vpisa tujih detektivov. Gre za podatke, ki se (dodatno) zahtevajo v okviru vložitve predloga za vpis v evidenco in so urejeni v predlaganem 46. člena tega zakona (smiselno prilagojeni glede na to, da se nanašajo na pravno osebo).

S predlaganim tretjim odstavkom je zaradi zagotavljanja javnosti evidence, s tem pa varstva naročnikov določeno, da se podatki o imenu oziroma firmi, sedežu in poslovnem naslovu detektivske družbe in podružnice, imenu in priimku osebe, ki je pooblaščen za zastopanje detektivske družbe, ter kontaktni številki telefona in kontaktnem naslovu elektronske pošte objavijo na spletni strani zbornice. V enakem obsegu velja dolžnost objave podatkov tudi za tujega detektiva in tujega detektiva iz tretje države, ki je pravna oseba.

K 59. členu:

S predlagano določbo se na zakonski ravni določa vsebina evidence detektivskih pripravnikov, ki jo bo vodila zbornica. Predvideno je, da bo evidenca obsegala ime in priimek detektivskega pripravnika, njegov EMŠO, ime detektiva oziroma firmo detektiva podjetnika oziroma detektivske družbe in podružnice, kjer se izvaja detektivsko pripravništvo, ime in priimek mentorja, datum začetka opravljanja detektivskega pripravništva in datum konca opravljanja detektivskega pripravništva. Namen vodenja evidence je spremljanje stanja zbornice na področju opravljanja detektivskega pripravništva.

K 60. členu:

S predlagano določbo se na zakonski ravni določa vsebina evidence izrečenih disciplinskih ukrepov, ki jo bo vodila zbornica. Predvideno je, da bo evidenca obsegala ime in priimek detektiva, zoper katerega je bil izrečen disciplinski ukrep, njegov EMŠO, številko in datum odločbe, s katero je detektivu izrečen disciplinski ukrep, ter vrsto izrečenega disciplinskega ukrepa. Namen vodenja evidence je odločanje v disciplinskih postopkih zoper delo detektivov, kar bo v prihodnje omogočilo tudi spremljanje izvajanja detektivske dejavnosti, zlasti uporabe upravičenj detektivov, ter izvedbo morebitnih dodatnih ukrepov (na primer podaja predlogov za spremembo programa strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja kandidata za detektiva, poklicnih standardov, katalogov strokovnih znanj in spretnosti, poudarki v okviru izvedbe obdobjnih usposabljanj detektivov ...).

K 61. členu:

S predlagano določbo se na zakonski ravni določa vsebina evidence mirovanj statusov detektivov, ki jo bo vodila zbornica. Predvideno je, da bo evidenca obsegala ime in priimek detektiva oziroma firmo detektiva podjetnika, ki je zahteval mirovanje statusa, EMŠO detektiva oziroma matično številko detektiva podjetnika, naslov stalnega in začasnega prebivališča detektiva, sedež in poslovni naslov detektiva podjetnika, ki je zahteval mirovanje statusa, datum in številko izdane licence in detektivske izkaznice detektiva, ki je zahteval mirovanje statusa, razlog za vložitev zahteve za mirovanje statusa, datum in številko odločbe o zahtevi za mirovanje statusa in datum deponiranja ter datum vračila detektivske izkaznice. Namen vodenja evidence je odločanje o zahtevah detektivov o mirovanju statusov, pri čemer se s tem (in javno objavo podatkov iz navedene evidence, kot je določeno v predlaganem drugem odstavku) omogoča na eni strani seznanitev potencialnih naročnikov (ki bi želeli storitve določenega detektiva), na drugi strani pa nadzornih organov s podatki tistih detektivov, katerih status je v mirovanju, s tem pa učinkovito opravljanje inšpekcijskega nadzora, upošteva, da je v zvezi z mirovanjem statusa detektiva določen prekršek, če detektiv kljub mirovanju opravlja detektivsko dejavnost, po drugi strani pa je v tem času oproščen plačila zavarovanja odgovornosti in udeležbe na (sicer) obveznem obdobjem usposabljanju. V predlaganem drugem odstavku se zaradi preglednosti in seznanitve naročnikov s statusom mirovanja detektiva določa, da se podatki o imenu in priimku detektiva oziroma firmi detektiva podjetnika, sedežu in poslovnem naslovu detektiva podjetnika in podružnice ter datumu in številki odločbe o zahtevi za mirovanje statusa objavijo na spletni strani zbornice.

K 62. členu:

S predlagano določbo se na zakonski ravni določa vsebina evidence neveljavnih in pogojno odvzetih licenc, ki jo bo vodila zbornica. Evidenca se bo vodila zaradi spremljanja podatkov o odvzemu in pogojnem odvzemu licenc ter o licencah, ki so prenehale veljati, s čimer se zagotavlja celovitost navedenih podatkov na enem mestu. Predvideno je, da bo evidenca obsegala ime in priimek detektiva, naslov stalnega in začasnega prebivališča detektiva, datum in številko izdane licence in detektivske izkaznice, datum in številko odločbe o prenehanju veljavnosti licence, datum in številko odločbe o odvzemu licence, datum in številko odločbe o pogojnem odvzemu licence ter ime in priimek in številko detektivske izkaznice osebe, ki je po prenehanju veljavnosti licence obdržala detektivsko izkaznico.

K 63. členu:

S predlagano določbo se kot v veljavni ureditvi določa vsebina evidence obdobjih usposabljanj, ki jo vodi zbornica. Evidenca se vodi zaradi zagotavljanja podatkov o udeležbi na obdobjih usposabljanjih detektivov in izvajanju nadzora nad spoštovanjem določb tega zakona, ki določajo obvezno obdobjo usposabljanje. Evidenca obsega ime in priimek detektiva, njegov EMŠO, naslov stalnega in začasnega prebivališča detektiva in datum opravljenega obdobjega usposabljanja.

K 64. členu:

S predlagano določbo se na zakonski ravni določa vsebina evidence pritožb, ki jo bo vodila zbornica. Predvideno je, da bo evidenca obsegala ime in priimek detektiva, zoper katerega je bila vložena pritožba, ime in priimek vlagatelja pritožbe, razlog za vložitev pritožbe in povzetek odgovora (iz tretjega odstavka 50. člena tega zakona). Namen upravljanja evidence je odločanje o pritožbah zoper delo detektivov, kar bo v prihodnje omogočilo tudi spremljanje izvajanja detektivske dejavnosti, zlasti uporabe upravičenj detektivov, ter izvedbo morebitnih dodatnih ukrepov (na primer podaja predlogov za spremembo programa strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja kandidata za detektiva, poklicnih standardov, katalogov strokovnih znanj in spretnosti, poudarki v okviru izvedbe obdobjih usposabljanj detektivov ...).

K 65. členu:

Člen določa dolžnostno ravnanje detektiva za vodenje evidenc za izvrševanje nalog, določenih v tem zakonu. V predlaganem prvem odstavku se predvideva, da detektiv vodi tri evidence, in sicer evidenco pooblastil o opravljanju detektivskih dejavnosti, evidenco poročil o opravljenih detektivskih dejavnostih

in evidenco zadev vročanja pisanj na podlagi odredbe sodišča. V predlaganem prvem odstavku se v primerjavi z veljavno ureditvijo na zakonski ravni dodaja evidenca zadev, v katerih detektiv opravlja dejavnost vročanja na podlagi odredbe sodišča, saj so detektivi že sicer dolžni voditi navedeno evidenco na podlagi veljavnega Pravilnika o vročanju po detektivih in izvršiteljih v civilnih sodnih postopkih in v kazenskem postopku.

V predlaganih drugem, tretjem in petem odstavku se ureja obseg podatkov za posamezno evidenco, ki jo je detektiv dolžan voditi, pri čemer je glede vsebine evidence zadev, v katerih detektiv opravlja dejavnost vročanja pisanj na podlagi odredbe sodišča, urejen sklic na Pravilnik o vročanju po detektivih in izvršiteljih v civilnih sodnih postopkih in v kazenskem postopku, kjer je vsebina evidence tudi določena. V predlaganem četrtem odstavku se zaradi preglednosti izvajanja posameznih upravičenj glede na veljavno ureditev na novo določa obveznost vnosa dodatnih podatkov v evidenco poročil o opravljenih detektivskih dejavnosti, kadar isto dejavnost opravljata dva ali več detektivov.

K 66. členu:

Člen ureja obveznost hrambe in uničenja podatkov, ki se vodijo v posameznih evidencah zbornice in v evidencah, ki jih vodijo detektivi. Za vse evidence, ki jih po tem zakonu vodi zbornica, se rok hrambe poenoti na pet let, pri čemer se rok hrambe podatkov iz evidence detektivov in evidence detektivskih družb šteje od pravnomočnosti odločbe, s katero je zbornica ugotovila obstoj razlogov za izbris iz posamezne evidence, v drugih evidencah, ki jih vodi zbornica po tem zakonu (in sicer evidenci detektivskih pripravnikov, evidenci izrečenih disciplinskih ukrepov, evidenci mirovanj statusov detektivov, evidenci neveljavnih licenc, evidenci obdobjnih usposabljanj in evidenci pritožb), pa se podatki hranijo pet let od zadnjega vnosa podatka v posamezno evidenco.

V predlaganem drugem, tretjem in četrtem odstavku se tudi za podatke iz evidence pooblastil o opravljanju detektivskih dejavnosti in evidence poročil o opravljenih detektivskih dejavnosti določa petletni rok hrambe, ki se šteje od izpolnitve naročila iz pooblastila oziroma od zadnjega vnosa podatka v evidenco. Daljši, desetletni rok hrambe (od vnosa podatkov v evidenco) pa je določen za podatke iz evidence zadev vročanja pisanj na podlagi odredbe sodišča, saj je enak rok hrambe za istovrstno evidenco določen že v 5. členu Pravilnika o vročanju po detektivih in izvršiteljih v civilnih sodnih postopkih in v kazenskem postopku.

V predlaganem petem odstavku se določa dolžnost detektiva, da hrani podatke, ki so nastali pri njegovem delu ali zaradi njegovega dela na način, da je onemogočen dostop nepooblaščenih oseb do teh podatkov. V tej zvezi se na zakonski ravni določa obveznost zavarovanja podatkov s takšnimi postopki in ukrepi, ki preprečujejo dostop nepooblaščenih oseb do podatkov, ki so v hrambi pri detektivu. Na podlagi zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov, obsega zavarovanje osebnih podatkov organizacijske, tehnične in logično-tehnične postopke in ukrepe, s katerimi se varujejo osebni podatki, preprečuje slučajno ali namerno nepooblaščen uničevanje podatkov, njihova sprememba ali izguba in nepooblaščen obdelava teh podatkov. V šestem odstavku je določeno zakonsko pooblastilo ministru, da podrobneje predpiše način hrambe podatkov, ki jih hrani detektiv.

K 67. členu:

Predlagani člen glede na veljavno ureditev na novo predvideva način in postopek uničenja podatkov po izteku roka hrambe podatkov, ki so sicer določeni v prejšnjem členu. Evidence, ki jih mora v skladu s tem zakonom voditi zbornica (gre za nalogo, ki jo zbornica izvaja na podlagi javnega pooblastila), so v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo arhivskega gradiva, določene kot arhivsko gradivo, ki ga določi pristojni arhiv. Zato se v predlagani določbi določa izjema glede uničenja podatkov v evidencah, ki jih vodi zbornica na podlagi javnega pooblastila. Če bo pristojni arhiv določil, da so evidence zbornice arhivsko gradivo, se bodo te morale hraniti trajno. V nasprotnem primeru pa bo zanje veljal rok hrambe iz prvega odstavka prejšnjega člena, kar pomeni, da se bodo podatki v navedenih evidencah lahko uničili po izteku navedenih rokov. Ne velja pa ta izjema za evidence, ki jih vodijo detektivi, saj niso registrirani ustvarjalci arhivskega gradiva.

K 68. členu:

Člen tako kot v veljavni ureditvi prepušča upravljavcem evidenc po tem zakonu, torej zbornici in detektivom, možnost, da vodijo evidence v elektronski obliki.

K 69. členu:

V prvem odstavku se posameznikom zagotavlja pravica do seznanitve s svojimi podatki v evidencah iz tega zakona. Pravica do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki je zagotovljena vsakemu posamezniku v tretjem odstavku 38. člena Ustave, ki določa, da ima vsakdo pravico seznaniti se z zbranimi osebnimi podatki, ki se nanašajo nanj, in pravico do sodnega varstva ob njihovi zlorabi. Tudi v skladu s 15. členom Splošne uredbe o varstvu podatkov ima vsak posameznik pravico, da se seznanji s svojimi osebnimi podatki.

V predlaganem drugem odstavku se določa, da se seznanitev (z lastnimi osebnimi podatki) izvede v skladu z določbami zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov. Tako mora upravljavec posamezniku na njegovo zahtevo poslati potrditev, ali se v zvezi z njim obdelujejo osebni podatki, omogočiti vpogled v te osebne podatke ali poslati njihovo reprodukcijo, torej zagotoviti dostop do njihove vsebine, in če se osebni podatki posameznika pri upravljavcu res obdelujejo, tudi naslednje informacije: namene obdelave, vrste zadevnih osebnih podatkov, uporabnika, ki so jim bili ali jim bodo razkriti osebni podatki, zlasti uporabnike v tretjih državah ali mednarodnih organizacijah, kadar je mogoče, predvideno obdobje hrambe osebnih podatkov ali, če to ni mogoče, merila, ki se uporabijo za določitev tega obdobja, obstoj pravice, da se od upravljavca zahteva popravek ali izbris osebnih podatkov ali omejitev obdelave osebnih podatkov v zvezi s posameznikom, na katerega se nanašajo osebni podatki, ali obstoj pravice do ugovora taki obdelavi, pravico do vložitve pritožbe pri nadzornem organu, kadar osebni podatki niso zbrani pri posamezniku, na katerega se ti nanašajo, vse razpoložljive informacije v zvezi z njihovim virom, obstoj avtomatiziranega sprejemanja odločitev, vključno z oblikovanjem profilov iz prvega odstavka 22. člena in 4. člena Splošne uredbe o varstvu osebnih podatkov, ter vsaj v takih primerih smiselne informacije o razlogih zanj, kot tudi pomen in predvidene posledice take obdelave za posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki.

K 70. členu:

Državni organi in uslužbenci ministrstva imajo pravico vpogleda v evidence, ki jih po tem zakonu vodi zbornica, zaradi nadzora nad vpisanimi podatki v evidenci in zaradi pridobitve podatkov, ki jih potrebujejo zaradi opravljanja nadzornih nalog po tem zakonu. Hkrati imajo pravico do dostopa podatkov iz evidenc, ki jih po tem zakonu vodi zbornica, tudi inšpektorji ministrstva z namenom opravljanja inšpekcijskih nadzorov.

V drugem odstavku se določa upravičenje za vpogled v evidence, ki jih vodi detektiv, in sicer za inšpektorje in zbornico.

Tako zbornica kot upravljavec evidenc po tem zakonu in tudi upravičenci do vpogleda v evidence so podatke dolžni varovati v skladu z zakonom, ki ureja varstvo podatkov.

K 71. členu:

Predvideni so prekrški detektiva, detektiva podjetnika ali zaposlenega detektiva, ki jih izreka inšpekcijska služba v povezavi z izvajanjem predloga zakona.

K 72. členu:

Predvideni so prekrški detektiva podjetnika, detektivskih družb in njihovih odgovornih oseb, ki jih izreka inšpekcijska služba v povezavi z izvajanjem predloga zakona. Prav tako se določajo prekrški za fizične in pravne osebe, ki opravljajo detektivsko dejavnost brez vpisa v evidenco detektivov oziroma evidenco detektivskih družb (opravljanje detektivske dejavnosti na črno).

K 73. členu:

Predvideni so prekrški izvajalca strokovnega usposabljanja, ki jih izreka inšpekcijska služba v povezavi z izvajanjem predloga zakona.

K 74. členu:

Za prekrške iz tega zakona se sme v hitrem postopku izreči globa tudi v znesku, ki je višji od najnižje predpisane globe, določene s tem zakonom. S predlagano določbo v hitrem prekrškovnem postopku se določa pooblastilo iz tretjega odstavka 52. člena ZP-1, ki prekrškovnemu organu omogoča izrekanje globe tudi v znesku, ki je višji od najnižje predpisane globe, določene s tem zakonom za posamezen prekršek. V tem primeru bo prekrškovni organ moral o prekršku odločiti s pisno odločbo (56. člen ZP-1) in v njej obrazložiti razloge za izrek globe, ki je višja od najnižje predpisane za obravnavani prekršek.

K 75. členu:

V skladu s predlaganim členom se določa prehodno obdobje uporabe veljavnega Pravilnika o izvajanju Zakona o detektivski dejavnosti (Uradni list RS, št. 85/11) ter pooblastilo ministru, da v šestih mesecih podrobneje predpiše določene vsebine, za katere zakon predvideva izdajo podzakonskega predpisa.

K 76. členu:

Obravnavana prehodna določba omogoča pravnim in fizičnim osebam, ki bodo ob začetku veljavnosti tega zakona vpisane v evidenco detektivov, da v enem letu od začetka veljavnosti tega zakona uskladijo svoje poslovanje s pogoji iz 3. (oblika dela detektivov), 4. (firma), 8. (zavarovanje odgovornosti), 43. (pogoji za opravljanje detektivske dejavnosti tujih detektivov), 44. (trajno opravljanje detektivske dejavnosti) in 45. člena (začasno ali občasno opravljanje detektivske dejavnosti) predloga zakona. S tem bodo vse fizične in pravne osebe (ter tuji detektivi), ki so že vpisane v evidenco detektivov in so na podlagi veljavnega ZDD-1 že izpolnjevale predpisane pogoje za opravljanje detektivske dejavnosti, v predvidenem obdobju ohranile pridobljene pravice. V predlaganem prvem odstavku je tudi določen enoletni rok za uskladitev poslovanja in za pošiljanje določenih dokazil o uskladitvi pogojev poslovanja s tem zakonom. V drugem odstavku se določa obveznost za fizične osebe, ki so na dan začetka veljavnosti tega zakona v postopku podelitve licence, da uskladijo svoje poslovanje z določbami 3., 4. in 8. člena tega zakona v enem letu po pravnomočnosti odločbe o podelitvi licence. Če pravne in fizične osebe navedenih obveznosti ne bodo izpolnile v tem roku, bodo izbrisane iz evidence detektivov oziroma detektivskih družb, pri čemer bo zbornica izvedla izbris po uradni dolžnosti.

K 77. členu:

Glede na predlagano ureditev v delu, ki se nanaša na postopke varnostnih preverjanj, je v predlaganem prvem odstavku posebej poudarjeno, da se postopki varnostnega preverjanja, začeti pred začetkom uporabe tega zakona, končajo po dosedanem zakonu.

Predlog zakona, zlasti v delu, ki se nanaša na podelitev in odvzem licence, vpliva na pravno pomembna razmerja, ki so nastala pred začetkom njegove veljavnosti, pa o njih še ni bilo pravnomočno odločeno. Temelj odločanja v upravni zadevi je predpis, ki velja v času odločanja pri organu prve stopnje. Vendar je treba ob sprejetju novega zakona tehtati tudi načelo varstva zaupanja v pravo ter načelo jasnosti in določnosti predpisov. Da ne bi prišlo do čezmernega poseganja v veljavna razmerja in pravice (odvzem licence po veljavnem zakonu), je v predlaganem drugem odstavku določeno, da se uporablja dosedanji zakon, saj je za imetnika ugodnejši. Pri podelitvi licenc pa predlog zakona posega na dejanska, toda še ne dokončana stvarna stanja in pravna razmerja, ki učinkujejo v prihodnosti, in zaradi tega hkrati tudi na dejanske pravne položaje. Posamezne določbe zakona tako posegajo v pravna razmerja, nastala pred začetkom njegove veljavnosti, pa so za pravno urejanje (spreminjanje) še »dosegljiva«, ker so pravno obstoječa (»veljavna«) oziroma je o njih treba še odločiti. Z določbo, da se postopki podelitve licenc, ki so se začeli pred začetkom veljavnosti tega

zakona, dokončajo po tem zakonu, se posamezniku njegov pravni položaj ne poslabša arbitrarno, ampak za to obstaja stvarni razlog, utemeljen v prevladujočem in legitimnem javnem interesu, in sicer v kakovostnem opravljanju detektivske dejavnosti s primernimi in strokovno usposobljenimi detektivi.

Predlagani člen glede na predlagano ureditev v delu, ki se nanaša na disciplinske postopke zoper detektive, v četrtem odstavku posebej poudarja, da se pred začetkom uporabe tega zakona že začeti disciplinski postopki končajo po zdaj veljavnih predpisih.

Glede na predlagano ureditev v delu, ki se nanaša na postopke strokovnih nadzorov nad delom detektivov, pa se v predlaganem petem odstavku posebej poudarja, da se pred začetkom uporabe tega zakona že začeti postopki strokovnih nadzorov končajo po zdaj veljavnih predpisih.

K 78. členu:

Ker se s predlagano ureditvijo posega v obstoječo evidenco detektivov in evidenco obdobjih usposabljanj ter roke hrambe podatkov, vsebovanih v njih, se v prehodni določbi določa rok za uskladitev navedenih evidenc s tem zakonom, vključno z rokom, v katerem je zbornica dolžna vzpostaviti evidence, kot se predlagajo v tem zakonu.

K 79. členu:

Ker predlog zakona v več delih predvideva podrobnejšo ureditev v statutu zbornice (na primer vsebina statuta, disciplinski ukrepi, disciplinski organi in disciplinski postopek), je predvideno prehodno obdobje šestih mesecev za uskladitev statuta z določbami tega zakona.

K 80. členu:

V predlaganem členu je določena ureditev veljavnosti certifikatov o licencah in detektivskih izkaznicah, ki so bile detektivom izdane na podlagi dosedanjega zakona. Določa se, da certifikati o licencah in detektivske izkaznice ostanejo v veljavi, čeprav navedene listine vsebujejo sklic in navedbo določbe glede upravičenj detektiva po vzoru veljavne ureditve.

K 81. členu:

Z začetkom veljavnosti novega zakona bo prenehal veljati do zdaj veljavni Zakon o detektivski dejavnosti, ki je objavljen v Uradnem listu RS, št. 17/11.

K 82. členu:

Določa se začetek veljavnosti zakona, to je trideseti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije. Na predlagano daljše trajanje *vacatio legis* od običajnega je vplivala okoliščina, da predlog zakona vsebuje obsežne spremembe in novosti v sicer že urejeni materiji, prav tako pa je potreben daljši čas od objave do začetka veljavnosti predpisa zaradi možnosti seznanitve s predpisom (njegovimi novostmi) in priprave na njegovo izvajanje.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

/

**V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM
POSTOPKU**

/

VI. PRILOGE

/